DE NOVA QUAESTIONE TRACTATUS TRES. 1. MYSTICI IN TUTO. 2. SCHOLA...

Jacques Bénigne Bossuet

DE
NOVA
QUÆSTIONE
TRACTATUS TRES.

I. MYSTICI IN TUTO.
II. SCHOLA IN TUTO.
III. QUIETISMUS REDIVIVUS.

Auctore JACOBO BENIGNO BOSSUET *Episcopo Meldensi, Comite Consistoriano, Serenissimi* DELPHINI *anteà Præceptore, ac primo Serenissimæ Ducis* BURGUNDIÆ *Eleemosynario.*

PARISIIS,
Apud JOHANNEM ANISSON Typographiæ Regiæ
Directorem, viâ Cytharæâ, sub
Lilio Florentino.

M. DC. XCVIII.
CUM PRIVILEGIO REGIS.

ADMONITIO.

OMNES quidem quotquot hodiernæ controversiæ ratio-em intelligunt, facilè sentiunt, li-rum de doctrinâ decretisque san-orum, à nemine defendi posse. Sed iidam ut justam legitimamque c[illegible]-ram; sive prohibeant, sive remo-itur, duo tentant: primùm, quæ-ones quæstionibus, vera falsis, a dubiis involvunt, ut omnium 'os à vero statu quæstionis aver- : deinde innumerabilibus scri-quâcunque diffusis, mystico-ac scholæ auctoritatem obten-Hujus rei gratiâ [illegible]nstran-suscipimus singulatim, & pios os, & scholam in tuto à nobis b adversariis verò nedum in nt, palam oppugnari & sub-

rui. Quibus, & ad veram quæſtionem animos revocamus, & peſſimæ doctrinæ (epiſcopos enim & theologos candidè loqui oportet) omnem ſpeciem probabilitatis ademtam credimus. Subjungimus tertium tractatum de Quietiſmo redivivo, quo ſperamus futurum, benè aſpirante Deo, ut renaſcentis mali capita penitus recidantur.

INDEX SECTIONUM ET CAPITUM ad tres Tractatus.

MYSTICI IN TUTO:

ARTICULUS II.

De actibus conatûs proprii.

INDEX CAPITUM

ARTICULUS III.

De contemplatione: ibi quoque fanatismus.

PARS SECUNDA

In qua solvuntur spiritualium auctoritates à D. Cameracensi objectæ.

SCHOLA IN TUTO:

Sive de notione Caritatis, & amore puro.

PROLOGUS:

QUÆSTIO PRIMA.

Quæ à nobis tuenda suscepta sint.

QUÆSTIO II.

De amore naturali beatitudinis, ad prop. 1. & seq. usque ad 7.

QUÆSTIO III.

De amore supernaturalis beatitudinis, quatenus spectat ad caritatem : ad n. 4. prop. 7. & 8.

QUÆSTIO IV.

De secundariis rationibus objectivis caritatis : ad n. 4. prop. 22. 25. & seq.

QUÆSTIO V.

De illâ clausulâ, *nullo respectu ad nos:* ad propos. 17. & 18.

QUÆSTIO VI.

De definitione caritatis ex sancto Augustino, deque fruitione ac de amore sui agitur ex concessis : ad prop. 36.

QUÆSTIO VII.

De naturâ spei & gratitudinis, deque objectionibus inde repetitis.

QUÆSTIO VIII.

De falsò imputatis.

QUÆSTIO IX.

De caritate, ut est amor mutuus.

QUÆSTIO X.

De sancto Bernardo : ad n. 4. prop. 23.

QUÆSTIO XI.

De amore quarti & quinti gradûs: primi & secundi auctoris errores.

INDEX CAPITUM

QUÆSTIO XII. BIPARTITA.

De locis Exod. XXXII. 32. & Rom. IX. 3. ac de suppositionibus impossibilibus.

PRIMA PARS QUÆSTIONIS:

Quâ auctoris argumenta referuntur & confutantur.

ALTERA PARS QUÆSTIONIS:

Adversus auctoris errores in prima parte explicatos.

ART. XII.

QUÆSTIO XIII.

De fine ultimo uno, & de summo bono.

QUÆSTIO XIV.

De spe ac salutis desiderio auctoris errores.

QUÆSTIO XV.

De amore naturali sui, quem auctor inducit.

QUÆSTIO XVI. ET ULTIMA.

De recapitulatione dictorum.

QUIETISMUS REDIVIVUS.

SECTIO PRIMA.

Primus error Quietistarum de curâ ac desiderio salutis, aliisque connexis.

SECTIO II.

Secundus error de probris in absoluto sacrificio involutis, deque distractione partium animæ per actus directos ac reflexos, ac de tentationibus novi generis.

SECTIO III.

Tertius error de virtutibus.

SECTIO IV.

Quartus error de quinque amoribus, deque falso amore puro.

SECTIO V.

Aliæ propositiones ad eundem finem spectantes ex articulis libri D. Cameracensis.

SECTIO VI.

De aliis erroribus.

COROLLARIUM,

sive recapitulatio & collectio errorum D. Cameracensis ex 34. articulis Issiacensibus demonstrata.

SECTIO VII. ET ULTIMA.

MYSTICI

MYSTICI IN TUTO:

SIVE

De S. Thereſiâ, de B. Johanne à Cruce, aliiſque piis myſticis vindicandis.

Auctore JACOBO BENIGNO BOSSUET *Epiſcopo Meldenſi, Comite Conſiſtoriano, Sereniſsimi* DELPHINI *antea Præceptore, ac primo Sereniſsimi Ducis* BURGUNDIÆ *Eleemoſynario.*

PARISIIS,

Apud JOHANNEM ANISSON Typographiæ Regiæ Directorem, viâ Cytharæâ, ſub Lilio Florentino.

M. DC. XCVIII.

CUM PRIVILEGIO REGIS.

ADMONITIO.

OMNES quidem quotquot hodiernæ controversiæ rationem intelligunt, facilè sentiunt, librum de doctrinâ decretisque sanctorum, à nemine defendi posse. Sed quidam ut justam legitimamque censuram, sive prohibeant, sive remorentur, duo tentant: primùm, quæstiones quæstionibus, vera falsis, certa dubiis involvunt, ut omnium oculos à vero statu quæstionis avertant: deinde innumerabilibus scriptis quacumque diffusis, mysticorum ac scholæ auctoritatem obtendunt. Hujus rei gratiâ demonstrandum suscipimus singulatim, & pios mysticos, & scholam in tuto à nobis esse:

ab adversariis verò nedum in tuto sint, palam oppugnari & subrui. quibus, & ad veram quæstionem animos revocamus, & pessima doctrinæ (episcopos enim & theologos candide loqui oportet) omnem speciem probabilitatis ademtam credimus.

MYSTICI

MYSTICI IN TUTO:

SIVE

De S. Theresiâ, de B. Johanne à Cruce, aliisque piis mysticis vindicandis.

QUIDAM viri boni piique vereri mihi videntur, ne sub nomine illustrissimi Cameracensis Archiepiscopi, S. Theresia, B. Johannes à Cruce, aliique bonæ notæ mystici vapulent: quos equidem miror, non vereri potius ne illi succumbant, si ejus præsulis, quod absit, prævaleat auctoritas: cùm hic illos directâ fronte veluti collato pede impugnet; nec tantùm loci locis, sententiæ sententiis, sed etiam doctrina doctrinæ tota toti adversetur. Præsul autem illis duplicem infert contumeliam: primùm, quòd eos palam oppugnat: alterum, quòd in suas partes invitos trahit: quæ duo erunt capita hujus

scriptionis. Rem autem conficio non ratiociniis, sed verbis utrinque prolatis atque collatis; nullâ elegantiæ, sed tantùm perspicuitatis habitâ ratione, quo credibilior nostra futura est oratio, spretis in locorum versione verborum ornamentis. Ac ne tempus promissis teram, en paucissimis rem totam.

PARS PRIMA.

Mystici palam oppugnati à Domino Cameracensi.

ARTICULUS PRIMUS.

De suspensis animi facultatibus sive potentiis per impedimenta divina.

CAPUT PRIMUM.

S. Theresiæ oratio quietis & unionis, suspenso intellectu.

1. CUM hic vel maximè agatur de oratione quietis, cui apud S. Theresiam orationem unionis esse conjunctam neminem fugit, en sanctæ virginis verba de suspensis in eo genere orationis animi facultatibus sive potentiis.

2. In vita sua cap. 4. disertis verbis ait: *in ea oratione non posse agere intellectum:* quod revocat unicè *ad discurrendi actus.* Ibidem cap. 9. in eo statu inquit *non posse se discurrere per intellectum:* alioqui absurdissimum esset, in contemplatione per intellectum nihil agi posse.

Vie de sainte Therese ch. 4. p. 11. 14.

Ibid. ch. 9. p. 46.

3. Cap. deinde undecimo ostendere aggreditur quid sit illa oratio, proposito celebri exemplo irrigandi horti quattuor modis; sive adhitis brachiis ad hauriendam aquam ex puteo, sive rotæ ope, sive per leves aquæ ductus; quibus omnibus inest propria industria & labor; postremò per pluviam: *huc usque*, inquit, *ad alias orationes pervenire possumus nostro labore, posito auxilio Dei, sine quo perspicuum est, ne bonam quidem cogitationem ullam inesse posse nobis.* Hæc illa; ut cùm postea totam rem refert ad Dei auxilium, intelligamus loqui de auxilio quodam extraordinario, sine quo hæc oratio fieri nullo modo possit.

Ibid. ch. 11. p. 56.

4. Itaque in viâ perfectionis sic habet cap. 25. *Possumus*, inquit, *aliquid ex nobismetipsis cum divino auxilio in his duabus orationibus mentali & vocali: sed in contemplatione,* quæ est ipsissima oratio quietis aut unionis, *nihil omninò possumus: Dominus hîc agit solus: ejus unius est opus: & quia istud opus supra naturam*

Chem. de perf. ch. 25. p. 59.

eſt, naturæ in ea nulla pars eſt.

Vie, ch. 12. p. 62. 63.

5. Rursùs in vitâ ſuâ cap. 12. de unione quietis, de quâ tot & tanta myſtici docuere, & quam ſancta ideo vocat *Theologiam myſticam: hîc*, inquit, *intellectus ceſſat, quia Deus hunc ſuſpendit: quod*, inquit, *nemo per ſeſe tentare debet, neque conari ut intellectum ſuſpendat; ſed cùm Deus ſuſpendit illum, ejuſque functiones tenet, ſiſtit; tunc plura ſine diſcurſu ac ratiocinio intelligit.* En ſuſpenſionem intellectûs quoad actum diſcurrendi, eamque attributam non contemplandi habitui, ſed peculiari cuidam operationi divinæ: agit autem procul dubio de oratione habituali & certæ regulæ ſubditâ. Antequam verò ulterius pergamus, admonemus, nos hîc ſequi accuratiſſimam habitam verſionem viri illuſtriſſimi Andillii, cujus nota probitas & eruditio: huic ergo inhæremus, eò quòd non ſatis calleamus nobiliſſimam linguam Hiſpanicam, quâ ſancta virgo præſtat.

Caput II.

Eam ſuſpenſionem non eſſe perpetuam, & eſſe ſupernaturalem: quo ſenſu.

Ibid. ch. 14. p. 74.

6. Ibidem cap. 14. ait: *intellectum non aliter agere, quàm certis intervallis, tamque ſublimem eſſe eam orationem, ut neque precibus,*

neque laboribus, neque pœnitentiis comparari poſſit: oportet ut eam det Deus: diverſiſſimis ſcilicet viis ac alias orationes: unde ſancta virgo paſſim & in omnibus paginis *ſupernaturalem* appellat, non quòd aliæ orationes non ſint ſupernaturales, ex principio gratiæ ſupernaturalis ortæ & ad ſupernaturale objectum elevatæ; ſed quòd ſupra hanc ſupernaturalitatem omnem iſta oratio habeat, ut ſit *ſupernaturalis* ſecundùm iſtam agendi rationem, ſublato ſcilicet diſcurſu quem in reliquis actionibus, adeoque in vulgari oratione adhibere ſolemus. Quanta autem hîc interveniat rerum & quàm ſubita mutatio, facilè intelligi poteſt ex iis quæ diſcurſum comitari & conſequi ſolent: hæc autem omnia ſubtrahuntur. Hæc illa. Jam de *ſupernaturalis* appellatione, cùm eâ omnia plena ſint apud Thereſiam, hîc indicamus tantùm ex vitâ cap. 39. ex viâ perfectionis cap. 25. 31. &c. aliis innumerabilibus locis prætermiſſis.

Vie, ch. 39. Chem. de perf. ch. 25. 31. pag. 263. 390. 610.

CAPUT III.

Item de ſuſpenſione per intervalla tantùm, & de oratione vocali, aliiſque ſuſpenſionibus.

7. In eadem oratione quæ eſt quietudinis, ex cap. 15. *utendum aliquibus precationibus vocalibus, ſi fieri poteſt.* ubi clarè ſup- *Vie, ch. 15. p. 83.*

Ibid. ponit non id semper fieri posse: tum in ea oratione *Deum omnia agere, eamque esse velut somnum trium facultatum* sive *potentiarum,* quæ tamen non sunt *penitùs consopitæ:* ea enim fiunt certis gradibus, *& tamen facultates ibi sunt incapaces applicandi se alteri rei quàm Deo*, ibid. cap. 16. *sunt agendi incapaces*, cap. 18. privatim, *ligata est memoria*, cap. 17. *omnis sensus amittitur*, ibidem. *sed tempus, ubi anima cujuscumque rei imaginandæ est incapax, est brevissimum: neque hinc aliter quàm sensim sine sensu revocatur. Sat tamen longo tempore anima remanet stupida velut jumentum: interdum potentiæ ita suspensæ remanent, ut quid agant, nesciant*, ibid. Hæc autem oratio à sanctâ recensetur inter eas quæ multis communes sunt, & certæ cuidam regulæ subsint.

Ch. 16. p. 85. 87.

Ibid. 18. p. 95.

Ibid. p. 93.

Ibid. p. 98.

Ibid. p. 99.

CAPUT IV.

De eodem: ac de obice amovendo.

Vie, ch. 20. p. 115.

8. Sancta iterum inculcat cap. 20. *transformationem illam, quæ facultates privat omnibus functionibus, esse brevissimam: esse tamen alias diuturniores impotentias:* quas inter experimento comprobari, spiritum spirare ibi vult: neque animam intelligere quidquam, nisi id, in illis nullam suam *esse partem*, ibid.

Ibid. p. 117.

9. *Interea*, inquit, *fit in anima quædam abstractio sive separatio*, (*Gallicè*, détachement) *ad quam nihil confert, quoniam Domino placet animam subitò elevare*, ibid. cap. 21. & cap. 24. *cùm orationem cæpisset à repræsentatione cujusdam mysterii passionis Christi, tum vero si Dominus elevaret mentem ad sublimius aliquid, nihil se obsistere, ac Deo duci sese permittere.* quo loco ostendit excelsissimis illis operationibus, quamquam illæ per sese elici non possunt, interdum tamen obicem aliquem poni posse: quâ de re infra agemus. *Vie, ch. 21. p. 123.* *Ibid. ch. 24. p. 142.*

Caput V.

De orandi impotentiâ, & gratiis communibus.

10. Hæc quidem sufficerent: & tamen mirifica virgo id addit aliquando contingere, *cùm est in solitudine, ut se esse comperiat in impotentiâ cujusvis efformandæ cogitationis de Deo, aut faciendæ orationis*, cap. 27. quo loco ostendit hanc impotentiam spectare ad orationis statum & habitum. *Vie, ch. 27. p. 180.*

11. Subdit hæc posteà: *Deus imprimit menti quamdam sui reverentiam longè diversam ab eâ quam per sese anima habere posset*, ibid. cap. 38. intellige per sese cum gratiis communibus & ordinariis, ut ex antecedentibus constat, n. 3. 4. *Vie, ch. 38. p. 25[illegible].*

CAPUT VI.

De interveniente extasi, & cursu orationis consueto & habituali.

12. Sane in oratione sanctæ virginis intervenire solebat raptus sive extasis; qua de re infra agimus: interim hîc loquitur de oratione ordinata, & ut aiunt *regulatâ*, consuetâ scilicet & habituali, in quâ anima monitis, experimentis, documentis & aliorum & suis adjuvari potest ad repellendum obicem; ut patet ex via perfectionis, cap. 25. & 31. & ex antecedentibus.

Chem. de perf. ch. 25. & 31. p. 591. 011. &c.

13. Quam in rem legendum est illud, in ipsis primæ relationis initiis: *hæc est ratio, hoc genus meæ orationis, eo tempore quo scribo: rarissimè mihi contingit ut possim discurrere per intellectum:* (inter orandum scilicet; qua de re hîc agitur:) *quia statim atque incipiò meipsam recolligere, ingredior in quietudinem & raptum; atque ideo non possum uti sensibus.* Quid sit autem ille raptus, alibi exequemur: hîc tantùm id volumus, orationem quietis sanctæ virgini & aliis plerisque familiarem, in suspensione discursûs, atque ex eo sensitivarum facultatum collocari.

Relat. p. 283.

Caput VII.

De rapidis motibus, eorumque momentis.

14. Quàm sit supernaturalis ea oratio, sensu supradicto (n. 6.) docent rapidi motus, ejusque momenta brevissima, de quibus sancta virgo ait: *orationem unionis vix durare per spatium dicendi* Ave Mariæ vitæ cap. 4. Item cap. 18. *ea suspensio omnium facultatum sive potentiarum, meâ quidem sententiâ, non durat diu, multùmque esse, si ad dimidiam horam protenditur.* quo loco sua experimenta tradit: nobis verò sufficit eos actus esse rapidos & celeres: quod sanctus quoque Augustinus, Gregorius, Bernardus, Thomas, aliique semper inculcant. Argumento autem sunt divinæ extraordinariæ operationis illa momenta brevissima; de quibus etiam vide supra (cap. 2. 3. & 4. n. 6. 7. 8.)

Vie, ch. 4. p. 14.

Ibid. ch. 18. p. 98.

Caput VIII.

B. Johannis à Cruce conformis sententia.

15. Beatus Johannes à Cruce is est, qui de contemplatione sive oratione passiva, hoc est quietis sive simplicis intuitûs, quem *amatorium* seu mavis *amorosum* vocat, accuratissimè scripsit. Ait autem imprimis, eam vel

certissimam notam transeundi à statu meditationis ad contemplationem, *cùm quis animadvertit se non posse meditari, neque operari per imaginationem:* qua voce excluditur, secundùm stylum auctoris, ipsa operatio discursiva; quæ ex decretis scholæ Peripateticæ, quam post S. Thomam sequitur, fieri non potest, nisi per conversionem ad phantasmata: qua de re videndum in 1. p. q. 84. art. 7. & q. 85. a. 1.

Mont. Carm. liv. 2. ch. 13. p. 72.

16. Id autem exponens subdit: *Quamdiu potest quis discurrere per meditationem, non debet eam omittere.* Rursus ibid. cap. 14. deserendam meditationem, *cùm quis non potest discurrere*, eò quòd anima jam recceperit *emolumentum omne quod capere poterat meditatione & discursu: cujus rei signum est, non posse discurrere neque meditari, ut solebat.*

Ibid.

Ibid. ch. 14. p. 74.

17. Quid sit autem illud *non posse discurrere* sive *meditari*, in libro obscuræ noctis luculentius exponit his verbis: *non esse deserendam meditationem, nisi cùm eâ jam uti quis non potest, & tunc tantùm cùm Dominus id impedit:* quo loco docet *tunc non debere animam esse sollicitam quòd amittat potentiarum operationes*, quia tunc dat locum sublimiori operationi ex contemplatione ortæ: quæ contemplatio *nihil sit aliud quàm infusio Dei secreta, pacifica, & amorosa.*

Obs. nuit. liv. 1. ch. 10. p. 257.

Ibid. ch. 10. p. 258.

18. Quale autem sit illud divinum impe-

dimentum, ex Philosopho & Dionysio exponit his verbis, eam scilicet fieri non subtractione tantùm, sed ex eo quòd *ingenti supernaturali luce vincitur vis naturalis intellectiva, privaturque ratione intelligendi ordinariâ & vulgari:* quæ est ipse discursus sive meditatio, ex antecedentibus. *Ibid. ch. 5. p. 276. 277.*

19. Hæc autem operatio tam sublimis est & extraordinaria, ut *anima sibi videatur ferri seu gradi extra se, totumque illud velut incantamenti loco habeat, vel stuporis cujusdam: subitque admiratio earum rerum quas videt & audit, adeò apparent alienæ ac velut ex longinquo venientes; adeoque hæc operatio abstrahit animam ab ordinariis sensibus, totâque communi agendi ratione.* *Obs. nuit. liv. 2. ch. 9. p. 290.*

20. Quocirca anima *in illo statu actuali non potest hos actus facere, nisi speciali & particulari impulsu spiritûs sancti: quo fit, ut illi actus divini sint, quatenus anima ad hanc singularitatem movetur.* Claret ergo, animam non communi justis, sed speciali motione agi: quâ sine hos singulares ac divinos actus elicere non possit: *adeo ut, quantumcumque sibi anima ipsa vim faciat ut oret pro aliquo, non id tamen fiat*, deficiente scilicet *eâ motione quâ Deus singulari modo movet animæ facultates.* *Vive flame, Cant. 1. vers. 1. p. 500.* *Mont. du Carm. liv. 3. ch. 1. p. 152.*

21. Ex his efficitur vera impotentia in animabus ad eam orationem actis: neque

obest, quòd illa impotentia ***ad habitûs gustûsque defectum referatur:*** simul enim intervenit illud impedimentum quod vidimus ex parte ipsius Dei; intervenit etiam illa operatio quam *Deus passivè infundit, ita ut nec illam impedire, nec etiam acquirere anima illa possit:* adeo absoluta est hæc via à communibus gratiis: unde etiam passim extraordinaria ac supernaturalis dicitur, eo sensu quem diximus, n. 6. & seq.

Ibid. liv. 2. ch. 16. p. 85.

Carm. liv. 2. ch. 16. & 34. pag. 85. 147. &c.

22. Cæterum impedimenta illa, illas impotentias, ad contemplationis actualis tempus dumtaxat revocandas, docet vir Beatus ipsissimis verbis, toto libro passim, maximè verò ubi ait, meditationem ablegandam quidem *toto illo tempore quo Deus largitur hunc simplicem ac generalem & amatorium intuitum: cæterùm extra illud tempus adhiberi oportere bonas meditationes, eo modo quo anima intellexerit magis esse proficuas.* Hæc ille. Quibus omnibus duo constabilita remanent: primum, dari impedimentum illud divinum, quo anima à vulgari agendi ratione, hoc est à discursivâ operatione, prohibetur: alterum, ut impedimentum illud ad tempus contemplandi pertineat tantùm: quæ si quis nostri instar auctoris ad gratias communes revocare nititur, cum in luce meridianâ cæcutire certum

Ibid. ch. 32. p. 147.

est. Hæc exscribo ex versione accuratissimâ P. Cypriani Carmelitæ discalceati anni 1652. cui versio latina apprimè congruit.

Caput IX.

Testimonium Nicolai à Jesu Mariâ, Lectoris in Theologiâ in Collegio Salamanticensi.

23. Is est Johannis à Cruce eruditus interpres, qui allegato beati viri eo loco quem vidimus de discurrendi impotentiâ, quo signo à meditatione ad contemplationem transeamus (c. sup. n. 15. 16. 17.) ita præclarum auctorem exponit: *altera elevatio mentis sive contemplatio supernaturalis ita vocitata, quia est supra omnem humanum agendi modum; cùm non possit acquiri proprio conatu ac diligentiâ sive industriâ, etiam cum communibus auxiliis gratiæ, sed à Deo solo detur & infundatur purâ ejus misericordiâ: hinc fit, ut sancti Patres ad eam comparandam minimè homines adhortentur.* *Phrases myst. 2. p. ch. 3. §. 1. p. 119. 120. edit. de Paris 1652.*

24. Hæc igitur prima pars est doctrinæ Beati viri Johannis à Cruce, secunda vero pars de brevibus momentis adstruitur auctoritate Cassiani, Gregorii magni, S. Thomæ aliorumque doctorum: quæ doctrina rursus duabus partibus constat; quarum altera est, ut non nisi tempore orationis *Ibid. ch. 3. §. 8. p. 143. 144.* *Ibid. 145. 146.*

hæc impotentia valeat : altera, ut paucis momentis duret : *non omni tempore*, inquit, *nec diù.*

25. Jam quo sensu illa impotentia supernaturalis habeatur, idem auctor eo constare docet : quòd auferatur ab animâ *connaturalis ac discursiva operatio* : cesset etiam opus *proprii laboris, industriæ, & conatus* : cessent denique *propriæ operationes, hoc est illæ quæ exercentur proprio labore, industriâ, acquisitione, discursu, & modo connaturali.* quæ omnia cum S. Theresiâ ac beato illo viro mirificè concinunt, atque in horum beatorum proferendis locis idem auctor totus est.

Ibid. ch. 2. §. 1. p. 107.
Ibid. ch. 4 §. 6. p. 167.
Ibid. ch. 17. p. 250.

CAPUT X.

De impedimentis divinis per modum purgationis aut perfectissimæ contemplationis : egregia doctrina B. Johannis à Cruce.

26. Incredibile dictu est, à mysticæ sententiæ professore tot mysticorum, quorum defensor videri velit, testimoniis experimentisque fultam, non modò contemni sententiam, verùm etiam temerariam, imò etiam fanaticam appellari. Hæc autem confirmantur ex præclarâ doctrinâ Johannis à Cruce asserentis, talia impedimenta, impotentiasque divinas *evenire animabus,*

Obs. nuit. liv. 1. ch. 10.

aut per viam purgationis & pœnæ, aut per viam perfectiſsimæ contemplationis : quo loco duobus verbis vir beatus ingentia arcana reſeravit. Hæc nos alibi expoſuimus; nunc verò id intelligi volumus, parem eſſe in utroque ſtatu impotentiam : quanta autem in purgationum ac pœnarum, hoc eſt probationum, ſtatu reperiatur, hæc verba demonſtrant : *In eo purgationis ſtatu animæ tam exigua eſt potentia, ac illius qui in tenebricoſo carcere catenis ferreis ligatus manus & pedes, neque ſe commovere poteſt, neque perſpicere aut ſentire ullam opem neque ab alto neque ab imo.* en animus quàm arctè conſtrictus, quantoque impedimento tentus. neque ita multò poſt : *maximo vero dolore afficitur, quòd ligatis potentiis atque affectibus non poſsit ut antea erigere mentem atque affectum in Deum*, (modo ſenſibili ac diſcurſivo) *nec precari Deum*, (eo modo quo ſolebat) *nec intereſſe divinis magnâ cum animi attentione* : (eo attentionis genere quam ſenſus ac diſcurſus exprimit, ut patet ex antecedentibus.) Vide quàm à vero abſint, qui negant in oratione paſſivâ ſeu quietis ac ſimplicis intuitûs, impedimenta divina quibus ligentur facultates, affectus, diſcurſivi actus, & eam orationem tam extraordinariam ad gratiam communem omnibus juſtis, contra myſticæ theologiæ de-

Inſt. ſur les états d'or. liv. 9. n. 39. p. 328.

Obſ. nuit. liv. 2. ch. 7. p. 283.

Ibid. ch. 8. p. 285.

creta, imò etiam contra sua, ut mox videbimus, revocandam putent.

CAPUT XI.

De S. Francisco Salesio, ac venerabili Matre Johannâ Fremyottâ Dominâ de Chantal.

27. S. Franciscus Salesius de divinis impedimentis agit, occasione venerabilis matris Johannæ Fremyottæ, quæ in hanc orationem tracta erat: qua de re cùm copiosè egerimus, hîc pauca dicemus. Primùm annotamus locos tam beati Antistitis quàm venerabilis viduæ, in quibus illæ impotentiæ memorantur. Verùm ante omnia observamus, cùm de suis *impotentiis* tam sæpe quereretur à sancto episcopo nusquam esse reprehensam, tamquam sua exaggeraret incommoda aut scrupulos: imò verò rem simpliciter ac propriè intellectam, ut patet ex epistolis: ipsa quoque pari simplicitate ac proprietate verborum, suas *impotentias* ingenuè ac sine fuco fatebatur, iisque medebatur *Deo mente conjuncta, sine actibus*, inquit, *nam nullum facere possum.*

Inst. des états d'or. liv. 9. n. 26. p. 306. 307. & seq.

Liv. 4. ep. 13. Liv. 5. ep. 1. Liv. 7. ep. 23.

Ecrit de la M. de Chant. vie, 2. p. ch. 24.

28. Actus autem illos quos elicere non poterat fusè exposuimus, docuimusque fuisse vel maximè actus *discursivos quos propriæ industriæ* vocabat, *item meditationis actus quos anima hujus status nullomodo potest elicere.* non tamen semper erat suspensa ab illis actibus,

Inst. sur les états d'or. liv. 9. n. 29. 30. Ecrit de la M. de Chant. dem. 4. 3. p. c. 3. 4. Vie de Chant. 2. part. c. 7.

actibus, ſed tantum *orationis tempore*, ut ibidem ſæpe oſtendimus. Cæterùm ita agebatur, ut Deus perſæpe vim operationemque remitteret, piamque feminam ſibi relinqueret; quo liquet non id ex habitu proveniſſe, ſed ex ſingulari divinâ operatione per momenta, per intervalla, per actus ſingulos, ſive ſe exerente, ſive reprimente, ut explicavimus. Quòd ergo D. Cameracenſis S. Franciſcum Saleſium ejuſque ſpiritualem filiam in ore aſſiduè habet, laudo: quòd eorum ſpernit & ſententiam & uſum & experientiam, tantus divinorum ac myſticorum experimentorum aſſertor ipſe viderit. *Ibid. 30.31.32. 33.*

Caput XII.

De P. Baltazare Alvare & P. Ludovico à Ponte.

29. Duos hîc è Societate Jeſu egregios proferimus teſtes, Baltazarem Alvarem Suareſii editorem, & Ludovicum à Ponte ejuſdem Baltazaris vitæ ſcriptorem, ſummos theologos ac ſpirituales viros, à D. Cameracenſi ſæpe cum laude appellatos. Hanc vitam ex verſione Gallicanâ referam.

30. Itaque Ludovicus à Ponte incipit à duplici genere *orationis mentalis, quarum al-* *Vie du P. Balt. Alv. ch. 2. p. 11.*

tera procedit per viam ordinariam: altera per viam magis extraordinariam paucis communicatam. Prima autem *maximè pendet à nostra industria, promovente gratiâ, sine qua nihil boni cogitare possumus.* En ab ipso principio duplicem gratiam, communem alteram, alteram extraordinariam communicatam paucis, nec ab industriâ nostrâ, sed ex vocatione speciali ita pendentem, ut à communi gratia vulgares operationes pendent; quod ipse P. Alvares prodit in ea relatione quam infra memorabimus.

Inf. n. 32.

Ibid. p. 20.

31. P. autem Alvares *sexdecim totos annos exegit in oratione vulgari per tres vias, purgativam, illuminativam & unitivam.* Ergo via unitiva quæ est perfectissimi amoris, ad vulgarem tamen orationem pertinet; ad meditationem scilicet, non ad contemplationem: contra id quod dicit Præsul, qui vitam unitivam ad suum quintum gradum qui puri est amoris revocat.

Max. des SS. p. 23. 24.

Vie du P. Balt. p. 22. ch. 5. p. 30. 31. 32.

32. Certè P. Alvares anteaquàm ad extraordinarium orationis genus vocaretur, exercebat apostolicum illud, *sine intermissione orate,* eâque oratione donatus erat; quin etiam exercebat purum amorem erga Christum in se consideratum. Ergo hæc dona antecedebant *orationem illam quietis, unionis, ac perfectæ tranquillæque contemplationis, ad quam post sexdecim*

Ibid. ch. 13. p. 127.

annos laboris evectus est: quo tempore à Præposito Generali jussus edidit relationem de sua oratione vitæ ejus insertam: adeo hæc extraordinaria, & singulari studio inquirenda habebantur. Eâ relatione memorat illum sexdecim annorum laborem, *quibus exactis cùm nihil tale cogitaret, cor suum totum immutatum dilatatumque comperit, immisso animi deliquio illi beatorum simillimo;* quod fuit initium viæ interioris extraordinariæ, quam, inquit, *experiri cœpit à Deo donatam*, non nisi singulari dono, cùm & antecedentem à Deo quoque esse constaret, sed per dona communia. Ibid. p. 128. 129. §. 1.

33. *Hæc igitur oratio*, inquit, *eâ in re sita erat, ut coram Deo constituerer per præsentiam quamdam interiorem, & etiam corporaliter mihi datam, in qua permanerem per modum habitûs fixi* sive permanentis: quod plane est extraordinarium; neque hîc quidquam commemorat de separatione motivorum proprii commodi, in quo nunc auctor noster quintum suum gradum, id est, perfectionis statum collocat. Ibid. p. 132.

34. Ad eum statum evectus, arcanas voces plerumque audiebat, *quibus & ad mundi contemptum & ad amorem latum incitabatur, & reprehendebatur si ab eo orationis genere deflecteret*: quæ sane sunt extraordinaria. Ibid. p. 134. 135.

35. Sed extraordinarium hujus status *in*

p. 137. 138. ch. 14. p. 140. 142. 143. 144. *cessatione discursus*, & ille maxime, & vitæ ejus scriptor reponebat: *per præsentiam Dei singulari dono datam, seclusâ propriâ industriâ, suspensis* sane, *sed per certa tantùm intervalla potentiis*, quæ ipsissima est *oratio quietis & recollectionis sive silentii*, in qua teste Dionysio animus *patitur divina*, ad quæ ex sua industria nihil confert.

36. Hîc autem quatuor observatu digna. Primum, quod inter hujus orationis fructus numquam commemorat separationem illam à proprio commodo. Alterum, eam orationem in cessatione discursûs constitutam. Tertium, cessationem illam non ex habitu, sed ex singulari divina operatione profluere, & inter ea dona constitui, quæ non nisi *gratiâ, privilegio, vocatione speciali, quæ non sit omnium*, nec *propriâ industriâ & communibus gratiis acquiri & comparari possit*. Quartum, ibi animam pati divina, quod etiam S. Ignatio parenti suo contigisse narrat, ejusque rei gratiâ à summo Pontifice necessariò impetratum, ut à Breviarii precibus immunis esset, propter extraordinariam illam vim quâ victus ac subactus, ad orationes voçales prosilire vetaretur.

Ibid. ch. 15. p. p. 155. 157. ch. 40. p. 453. 458. &c.

Ibid. p. 137. 138. &c.

Ibid. p. 159. 37. Solebat autem P. Alvares dicere, cùm Deus *discursum auferret*, tunc signum esse datum, *Deum velle esse dominum* singulari illa & supra discursum omnem ope-

ratione quam vidimus : quod ſignum à B. quoque viro Johanne à Cruce datum legimus. *Sup. n. 15. 16. & ſeq.*

38. Nec minùs obſervatu dignum P. Ludovici de Ponte pronuntiatum illud, non eſſe mirandum ſi tunc animæ contingant *extaſes*, *ſcientia infuſa*, aliaque extraordinaria : quod & ipſe de ſe P. Alvares in ſua relatione memorabat, viſioneſque imaginarias & intellectuales, volatuſque mentis, ut conſueta referebat. *Ibid. 145. 146 163. 166. 167*

39. Denique ante omnia obſervatu digniſſimum iſtud à P. Alvare ſingulari quodam edito ſermone memoratum adverſus illuminatos, ubi eorum *reprehendit errores*, *quòd negarent ſine oratione mentali poſſe quemquam eſſe perfectum, neque ad id ſufficere orationem vocalem :* non autem perfectos eſſe volebat ſine amore puro : ergo in amore puro orationem quæ ad perfectionem duceret minime collocabat ; quo vel uno à D. Cameracenſi in immenſum diſtat. *Ibid. ch. 33. p. 353.*

CAPUT XIII.

De Gerſone, & Jacobo Alvare Paz, aliiſque recenſentibus orationem quietis inter gratias gratis datas.

40. Gerſonis quidem orationem quietis ſive contemplationem ad gratias gratis da-

tas discrtè referentis locum sæpe adduximus ex doctissimo libello cui titulus: *Elucidatio scholastica theologiæ mysticæ.* Jacobi autem Alvaris Paz hæc verba sunt: *orationem simplicis intuitus desiderare possumus, sed conatu & industria nostra habere non possumus; est enim donum vere supernaturale, sicut raptus & extasis & alia ejusmodi*: quo loco non indicat eam orationem esse extasim aut raptum proprie dictum, sed tantùm ejus donum tam singulare his donis esse simillimum. Concinunt mystici omnes, Rusbrokius, Taulerus, inter recentiores ipse Thomas à Jesu; quibus omnibus hæc oratio infusa & supernaturalis est illo stricto & singulari sensu, quem sæpe diximus; hoc est extraordinaria, & à communibus gratiis absoluta.

Consid. 7.

Tom. 3. de perf. liv. 5. app. 2. cap. 9. p. 1291.

Caput XIV.

Primum Corollarium: quod falsum sit, in ea oratione perfectionem collocandam, & quod sine ea comparari non possit ex S. Salesio ac S. Theresia.

41. S. Francisci Salesii doctrinam & verba retulimus, & ille quidem jam episcopus apostolica caritate præditus, ad summum perfectionis gradum pervenerat, licet orationem methodicam ac meditati-

Inst. sur les états d'or. liv. 9. n. 11. 12. p. 361. 364.

S. Fr. de Sales v. 2. ep. 21.

vam ſive diſcurſivam necdum prætergreſſus eſſet, ac ſuperiorem gradum nequidem cognoſceret, & præclare ſecum agi putaret cùm ſolatiis atque affectibus inhærebat. Denique clara voce teſtabatur ſæpe *eos qui per vim & ipſo rationis apice* divinæ ſe voluntati conjungerent, *antecellere aliis qui illa quietudine* & extraordinariis motibus traherentur: atqui abſurdum eſſet perfectiores eſſe poſſe qui minùs caſto puroque amore tenerentur: ergo illa quietudo non eſt in puro perfectoque amore ſtatuenda. *Liv. 7. ep. 21.* */Entret. 2.*

42. Idem ſentiebat S. Thereſia, cùm diceret; *non pendere perfectionem ab illis gratiis extraordinariis, cùm multæ ſanctæ animæ numquam eas acceperint, multæ acceperint quæ ſanctæ non fuerint; imò verò qui laboribus acquiſivere virtutes, meritis eſſe potiores;* quod apprimè cum B. Saleſio congruit. *Chaſt. de l'ame 6. dem. ch. 9. p. 798.*

43. Rurſus eadem ſancta Virgo memorabat *ſibi notos eſſe, quos Deus ejuſmodi gratiis dignaretur, quibus carere mallent, ſi id in ſua poteſtate relinqueretur;* quod profectò non dicerent de puro amore, quo carere velle eſt impium: longo ergo diſcrimine hæc habebant. *Ibid.*

44. Item aſſerit ad ſummam perfectionem perveniſſe quamdam, quæ nedum orationes extraordinarias aſſecuta eſſet, ex ora- *Chemin de la perf. ch. 17.*

tione vocali numquam exceſſiſſet: quod ex P. Baltazaris Alvaris ore mox accepimus (n. 39.) Sic pro indubitato manet apud ſanctos, orationes extraordinarias de quibus diximus, in puro amore, quæ ipſa perfectio eſt, non poſſe conſtitui.

Caput XV.

Alterum Corollarium: quòd juſtificationis gratia ab his orationis donis ſeparetur: B. Thereſiæ & P. Johannis à Jeſu teſtimonium.

Chaſt. 6. dem. ch. 9. Ibidem ch. 4. p. 822.

45. Quin S. Thereſia ultra progreditur, clariſque verbis aſſerit, non modò meriti magnitudinem ab his orationibus non procedere, ut ſtatim diximus, verùm etiam non eſſe certum hujus ſtatûs animas à *peccato mortali quod neſciant eſſe puras*: adeo illæ gratiæ ab amore non modò perfecto, verùm etiam juſtificante diſtant.

46. Quem in locum ſanctæ matris, Johannes à Jeſu Maria ſummus theologus, ſummuſque myſticus, & in contemplativo ordine Carmelitarum diſcalceatorum ad ſummum honorem evectus, hæc habet: *divinam* quidem *contemplationem ſine ſupernaturali dono Dei nemini concedi: cæterùm contingere nonnullis in peccato mortali jacentibus, B. mater Thereſia credidit; quod rationi conſentaneum eſt.*

Init. tom. 2. theol. myſt. cap. 8. p. 15. 16.

47. Tum objectionem solvit. *Posset*, inquit, *ita excipi, ut Spiritus sancti dono contemplationis actu, qui jacebat in culpa justus fiat*; quam tamen interpretationem rejicit, *eò quòd non subsit efficax ratio ad omnino asserendum contemplationis actum ad gratiam gratis facientem pertinere: positâ S. Thomæ doctrinâ, 2. 2. q. 171. art. 4. & omnium theologorum, in prophetia sublimem contemplationem exerceri.* Ex quo collegit: *certius & ad mentem S. Theresiæ accommodatius, insigni contemplationis dono peccatorem aliquanto emolliri, tametsi ad statum gratiæ minime resurgat.* Non ergo status ille puro amore constat qui ad minimum justificans est, cùm in eo etiam perfectio collocetur. Ibid.

48. Addit nonnullis videri hæc dona, iisque majora, *absque gratia gratum faciente constare posse, quemadmodum & cætera dona quæ gratiæ gratis datæ à theologis nuncupantur:* atqui nemo existimare potuit purum ac perfectum amorem ad eas gratias referendum: non ergo in eo contemplationis statum ac theologiæ mysticæ summam reponebant. Ibid.

49. Pergit: *excepto illo eventu superiùs descripto, si de modo consueto sermo fiat, ii tantùm quos misericors Deus ad gratiæ statum evehat, illa contemplatione potiuntur.* Ibid.

50. En contemplationis donum inter

gratias gratis datas recensitum, ut supra ex Gersone aliisque retulimus, n. 40.

Schola de orat. contempl. dubit. 7. eod. t. p. 597.

51. Idem auctor inter effecta mysticæ contemplationis *animi suspensionem* notat: ut prorsus in hæc duo mysticos consentire constet, *suspensionem* illam *animi* admitti oportere, donumque esse extraordinarium nec à communibus gratiis pendens, & à puro amore longe distans: quod erat probandum.

Caput XVI.

His directe opposita D. Cameracensis verba; deque philosophia scholæ, in quam culpam conjicit.

52. Jam D. Cameracensis verba videamus. Primum illud: *in his statibus nullam aliam inspirationem admitti, nisi eam quæ communis est omnibus justis.* Sane addit *validiorem esse ac specialiorem* in perfectis *puro amore gaudentibus*, sed interim ejusdem esse generis, & tantum gradu differre: quo illas animi suspensiones excludit. Eodem pertinet locus de admittendâ tantùm *inspiratione & attractu communi omnibus justis:* quod assiduè inculcat.

Max. des SS. p. 67. &c.

Ibid. p. 150.

Max. des SS. p. 204. 210.

53. Hinc ad eum statum quem passivum vocant, nihil aliud requirit, *quàm ut sit pa-*

catus & ab omni commodo abſolutus; quod procul abeſt ab eo quod facultates animæ ſuſpendantur, & ad impotentiam redigantur.

54. Quo etiam cogitur à tribus illis notis tranſeundi ad contemplationem, eximere impotentiam, quam ſuprà ex B. Johanne de Cruce, aſſentiente Nicolao à Jeſu & Baltazare Alvare expreſſimus, n. 15. 16. 17. 18. & ſeq. 23. 37. *Ibid. 171.*

55. Quod autem ſpirituales agnoverint *quemdam animæ fundum operantem ſine ullo diſtincto potentiarum actu, id aſſerit provenire ex Philoſophia ſcholæ quam myſtici penitus imbuerint:* cæterum *incidi difficultatem omnem, ſi ſemel ſupponamus animæ potentias non eſſe diſtinctas.* Sic ſcholæ conſulit, cujus in ſinum refundit ſpiritualium errata. ſed fruſtra eſt. Primùm enim non tota ſchola diſtinguit animæ potentias; tum ea diſtinctio ad rem de qua agimus plane indifferens eſt, cùm id tantum agant viri ſpirituales, ut diſcurrendi operatio divinis impedimentis ſuſpendatur, quam ad rem opinio de potentiis diſtinctis nihil facit. Poſtremò ille fundus animæ nihil aliud illis eſt, quàm ſubtilis quædam operatio intellectus ac voluntatis, quæ quia ab ordinario conſuetoque uſu longiſſime abeſt, ideo ab interiore & latentiore fundo profecta videatur, ſive *Ibid. p. 201.*

re diſtinctæ ſint facultates, ſeu ratione ac virtualiter tantùm: ut profectò luce ſit clarius, non niſi ad involuendam ſpiritualium ſententiam ſcholæ opiniones adduci potuiſſe.

Caput XVII.

Nota temeritatis inuſta piis ſanctiſque myſticis, S. Thereſiæ, &c.

Max. des SS. avertiſſ. p. 24. 56. Neque eo contentus auctor ad hæc extrema proſilit. *Si in viis interioribus aliquid agnoſcamus extra puri amoris habitualis limites*, hoc eſt ſi præterea inſpirationes illas ac facultatum animæ ſuſpenſiones admittamus, quas omnes ſancti ſpirituales uno ore docuerunt, *nihil magis temerarium aut periculoſum futurum*: quod etiam alibi urget. *p. 205.*

57. Sic novus iſte piorum myſticorum aſſertor, non modo eorum abjicit decretum certiſſimum, de ſuſpenſis ac ligatis divino impedimento in ſtatu & oratione paſſiva animæ facultatibus, verùm etiam illis graviſſimam temeritatis notam inurit.

Caput XVIII.

Iiſdem ſanctis myſticis imputatur fanatiſmus.

Reſp. ad Summa, p. 72. 58. Nec veretur idem auctor mihi paſ-

ſim imputare fanatiſmum, quòd illa impedimenta divina ac facultatum animæ ſuſpenſiones agnoverim; quod cum ego ſenſerim, ſanctæ Thereſiæ omniumque myſticorum clarâ & irrefragabili auctoritate ductus, non ego ſed illi fanatiſmi arguuntur. *Réponſe à la declar. des Ev: p. 103. 109. &c.*

59. At forte auctor in eo vim facit, quòd ego conceſſerim illam orationem, eique conjuncta impedimenta divina, in venerabili matre Johanna Fremyotta, Mariaque Roſſetta fuiſſe pene continua. Quid tum *Ibid.* poſtea? quid facit ad fanatiſmum, quòd rarò aut ſæpiùs hæc intermiſſa fuerint? ſi ſuſpendi animæ facultates ad fanatiſmum pertinet; profectò Thereſia, Johannes à Cruce, Baltazarus Alvares, aliique omnes ejus ſuſpenſionis aſſertores à fanatiſmo excuſari non poſſe conſtat.

60. Quamquam nec egò aſſerui continuitatem illam, quantam auctor indicat. Etſi enim religioſiſſimæ viduæ oratio pœne continua fuiſſe fertur, non propterea neceſſe eſt extra ipſum orationis argumentum illa impedimenta divina valuiſſe; nec ipſa oratio etſi pæne continua, eodem ſemper impetu viget: quin etiam annotavi inter ipſos vividiſſimos contemplationis actus, alios diſcurſivos ac plene deliberatos intermiſceri ſolitos; multos etiam ſcriptis aperto diſcurſu conſignatos fuiſſe. *Inſt. ſur les états d'or. liv. 8. n. 32. 34. 35. p. 317. & ſeq.*

Ibid. 36. p. 321. Idem de Maria Rossetta dixi clarissimis verbis, quæ quidem commemorare oportebat mea dicta recitantem, cùm ex iis tota vis pendeat.

61. Quare certissimum est, nullam fuisse vel levissimam causam, cur fanatismi accusaret: & sanctissimos mysticos, ipsam imprimis Theresiam ac Johannem à Cruce, quorum operâ vel maxime uti velle se profitetur præsul, ipsius judicio, ut temerariæ, ut periculosissimæ doctrinæ auctores, esse rejectos, neque tantùm ut suspectos, sed etiam ut aperte fanaticos.

Max. des SS. avertiss. p. 24. p. 205. Resp. ad Summa, p. 72. Rép. à la décl. p. 109.

Caput XIX.

Quid ad hæc reposuerit auctor.

Declar. 3. Episc. p. 16. 62. Hæc quidem auctori objecimus in Declaratione nostra, & auctores appellavimus quibus facultatum suspensio niteretur, Gersonem, Theresiam, Johannem à Jesu, Jacobum Alvarem Paz, Franciscum Salesium, atque his nunc addidimus Johannem à Cruce ac Baltazarum Alvarem. Hæc quidem refert auctor; quid autem respondeat, operæ pretium erit intelligere. Talis autem responsio est: *facile probatu esset, auctores quos citant non favere eorum sententiæ;* quo dicto, tamquam confectâ re, transit ad aliud. Fidem hominum! facile probabis

Rép. à la décl. p. 107. 108. 159. &c.

scilicet illos auctores & alios mysticos, in oratione quietis, divina illa discursûs impedimenta nescisse, neque eam orationem revocasse ad gratias gratis datas; quæ non modo nihil faciant ad justificantem gratiam, verùm etiam cum peccato mortali stare possint? Facile, inquam, probabis, eam orationem quæ cum peccato mortali stare possit, in puro amore consistere, purumque illum amorem cum eo peccato posse conjungi: hæc, inquam, facile probabis, cui nihil non asserere, nihil non probare in promptu est? Miserum est, cùm ad hæc nec hiscere valeas, tam contemtim tamen tamque confidenter objecta transilire.

Caput XX.

Aliæ Responsiones.

63. *At enim,* sic objicit, *Prælati semper confundunt contemplationem & passivitatem:* quid ad nos quâ hæc verborum subtilitate secernas? Certum, certum inquam illud est, contemplationem sine illâ tuâ quàm vocas *passivitate* esse non posse; cùm tibi contemplatio non nisi in puro amore sit, in quo *passivitatem* reponis. Hoc nobis sufficit, cùm luce clarius dederimus eam orationem in puro amore reponi non posse, quæ etiam cum peccato mortali constet. Rép. à la decl. p. 108.

Ibid. 64. Pergit tamen: *Prælati in articulo Iſſiacenſi XIII. admittunt eam quam admiſi paſſivitatem*, cùm agnoſcant *actus in corde conceptos & formatos cum omni ſuavitate ſpiritus ſancti*. Sane. Quis enim hos actus neſciat? ſed hos actus eſſe paſſivos, tu ſolus aſſeris; neque in eo Prælatos habes aſſentientes. quæ noſtra quæſtio eſt.

65. Adeo autem abſumus ab eo, ut in articulo XIII. paſſivitatem illam explicare velimus, ut è contra paſſivitatem omnem ad articulum XXI. referamus, ibique tantùm ejus mentio incipiat. Qui autem dixerit *paſſivum* hoc eſſe *tranquillum*, te primum, te ſolum eſſe comperimus, alium præter te neminem.

Max. des SS. p. 204. 210.

Rép. à la décl. p. 108. 109. 66. Quod addis, *eorum*, trium ſcilicet prælatorum, *paſſivitatem* quæ non eorum eſt, ſed auctorum omnium ſpiritualium ut vidimus, tibi eſſe *ſuſpectam*: id ipſum eſt quod miramur, tantam eſſe confidentiam, ut ipſam Thereſiam, ipſum Johannem à Cruce, alioſque tot ac tantos myſticos, quos à noſtra ſententia ſeparare nulla arte potuiſti, nec ipſe tentaſti, pro ſuſpectis pro temerariis, pro fanaticis habere ſis auſus; adeo nihil non audes, nihil non verborum fuco probare te poſſe confidis. Miram eloquentiam, ſed plane noxiam!

Caput XXI

CAPUT XXI.

D. Cameracenſis ſibi ipſi contrarius.

67. Quid quod D. Cameracenſis hanc ipſam quam fanaticam vocat impotentiam adſtruit? An non enim agnoſcit in certis ſtatibus quoad orationem vocalem *veram impotentiam?* Unde illam, niſi ex ſuſpenſis divinâ potentiâ etiam interioribus animæ facultatibus? non enim Deus, credo, linguam, ſed illas facultates impeditas tenet: quænam autem illa eſt in articulo x. toties decantata *invincibilitas & ratiocinandi incapacitas*, niſi impotentia quædam? unde verò orta, niſi ex eo quod anima videre non poſſit id quod *Deus ipſe ſubtrahit, ſuffuratur, occulit?* Tuo ergo te gladio jugulas, & ut me fanatiſmi arguas, non modò Thereſiam & alios, ſed etiam teipſum (pudet, ah pudet) facis fanaticum.

Max. des SS. p. 157.

Ibid. p. 87. 89. 90.

Ibid. p. 89.

CAPUT XXII.

D. Cameracenſis reſponſio circa tres notas tranſitûs ad contemplationem.

68. Sanè D. Cameracenſis vult à ſe memoratas tres illas celeberrimas tranſitûs ad contemplationem à B. Johanne à Cruce præclarè conſtitutas notas: *nempe*, inquit,

Rép. à la décl. p. 138. 139.

objiciunt *a me prætermissam impotentiæ notam.* Certè id objicimus. Ostende verò quid de eâ dixeris. *Dixi enim solùm,* inquit, ex discursivâ oratione *animam non trahere succum, neque quidquam aliud agere, quàm ut sese distrahat ac languore conficiat.* Certè id solùm dixisti. Dic sodes, an Johannes à Cruce aliique mystici id solùm dixerint, non veram impotentiam agnoverint, suspensis scilicet animi divinâ quâdam operatione ac per impedimenta divina facultatibus? Verbis eorum teneris: negare non potes. Fatearis ergo necesse est à te unam mysticorum prætermissam notam, atque eorum, quam extollere velle videaris, spretam auctoritatem.

Ibid.

Caput XXIII.

Grande illius notæ suppressæ incommodum malè à D. Cameracensi propulsatum.

Rép. à la décl. p. 139.

69. D Meldensis, inquit, *id contendit pertinere ad inflandas animas.* Sanè. Id enim pertinet ad infarciendam præcipitis superbiæ amentiam, si quoties amniam ad contemplationem admoveris, simul illi declares in eo esse necessarium amorem purissimum ac perfectissimum: atqui hoc declaras, qui contemplationem in puro amore collocatam doces. Respondet D. Cameracensis: *Idipsum damnare est B. Johannem à*

Ibid. 40.

Cruce, S. Thereſiam, Baltazarem Alvarem, & Franciſcum Saleſium. Certè ſi illi tecum reponerent contemplationis orationem in amore puriſſimo, non tantùm juſtificante, verùm etiam perficiente: ſed quam longè ab eo errore abſint, ſatis conſtitit.

70. Neque tantùm animas ad contemplationem traducendas in hunc gurgitem conjicis, ſed ipſos etiam directores, quibus ſubtrahis certiſſimam & clariſſimam impotentiæ notam; quâ tamen ſublâtâ audent declarare animabus, ipſas eſſe puriſſimo amore perfectas, quo diſcurſum omnem abjicere teneantur.

71. Reponit: *annon anima ad contemplationem à meditatione traduci poteſt, niſi id ei declaraveris.* Speras ergo id à te poſſe præſtari, ut anima omnem diſcùrſum te auctore abjiciat, neque id tamen perſentiſcat? callidum directorem qui hæc ſe perficere poſſe crediderit! Ibid. p. 140.

72. At enim: *cùm animæ cuipiam ſua mutantur exercitia, non propterea eidem indicatur eam eſſe amore perfectam, ſicut nec diacono cùm ad ſacerdotium promovetur.* Nec cogitas mutato exercitio, meditatione ſublata, diſcurſu interdicto ſimul indicari puriſſimum amorem ſine quo iſta ex te eſſe non poſſunt: neque ullum eſt ſimile ſignum; ſignum, inquam, facti in promovendis ad Ibid.

ordines. Hæc ergo mittamus, & à te fateamur neglectas illas notas à ſpiritualibus traditas.

Caput XXIV.

D. Cameracenſis objectiones, ſive argumenta quinque.

73. Præſulis reſponſa vidimus; nunc ne quid probationi noſtræ deſit, objecta audiamus. Sunt autem hujuſmodi. Primùm, *B. Thereſiam ſeptima in manſione aſſerere animas ejus ſtatûs nullum experiri ampliùs raptum, qui contra ordinem naturæ ſuſpendat intellectûs voluntatiſque facultates.*

Max. des SS. p. 207.

74. Alterum: *his ſuſpenſionibus everti ſyſtema puræ fidei piorum omnium myſticorum, ac imprimis B. Johannis à Cruce.*

Ibid.

75. Tertium: hanc fidei obſcuritatem nullum admittere lumen extraordinarium, nullam extraordinariam aut miraculoſam inſpirationem, teſte eodem B. Joanne à Cruce.

Ibid. p. 64. 55.

76. Quartum: *ſecundum eundem auctorem ab hujus ſtatû animabus extaſes, viſiones, revelationes, communicationes interiores voluntariè recipi minime oportere*, cùm eodem auctore teſte, in fide nudiſſima atque obſcuriſſima mens maneat.

Ibid.

77. Quintum: admittere illas faculta-

Ibid. 207.

tum suspensiones nihil aliud esse, quàm *contemplationem passivam, quæ ex se libera est & meritoria, cum gratiis gratis datis confundere; repugnantibus sanctis, qui dicunt numquam his gratiis voluntariè occupandam mentem.* Hæc sunt igitur D. Cameracensis argumenta quinque, ad quæ resolvenda nunc ordine procedimus.

Caput XXV.

Responsio ad primum ex S. Theresiâ sumptum.

78. Ad primum quod sumptum ex sanctâ Theresiâ negante in mansione septimâ ullum esse actum suspendentem facultates, dicendum & rem esse falsam, & locum ab auctore esse corruptum. & quidem satis constitit septem totis primi hujus opusculi capitibus, & centum eximiæ virginis locis de suspensis facultatibus in actione quietis, quam ipsa contemplationis appellat. Ergo si in mansione septimâ jam nulla suspensio est, ne sancta ista sibi, quod nefas est credere, in re experimenti adversari videatur, vel dicendum raptum alio sensu dici ac auctor intelligat, vel hunc locum qui nobis objicitur non ad orationem quietis, sed ad aliud orationis genus pertinere.

79. Ut autem sanctæ virginis mentem ex ipsâ teneamus, in illâ septimâ mansione id *Chast. 7. dem. ch. 1. p. 809.*

habemus, cap. 1. Hunc statum incipere à visione intellectuali sanctissimæ Trinitatis, quæ plane cælestis & extraordinaria est. quo etiam loco loquitur de operatione quadam, quam *apertionem fenestræ*, hoc est introductionem cujusdam intimæ lucis nominat: hanc autem *fenestram ab anima aperiri posse negat, aut à quoquam nisi à Christo*: quæ nisi de gratiâ extraordinariâ intelligatur, nihil sancta diceret.

Ibid.

80. Capite verò secundo apparet *sanctissima Jesu Christi humanitas, multæque interveniunt divinæ operationes, aliæ raptim, aliæ firmiores ac magis durabiles.* quo etiam loco amittit anima *motum omnem quem potentiæ & imaginatio indere consueverant.* quin etiam intellectûs *operatio non perturbat animum; quia omnipotens qui creavit illum, ejus suspendit actionem, hincque intueri tantùm id quod intùs agitur quasi per rimulam quamdam*, hoc est actione intima, tenui & exili vixque sensibili: *tum verò potentiæ, quatenus magis afficiuntur sensibus, manent non extinctæ quidem, sed operatione nullâ*, sensibili scilicet, *& quasi attonitæ rerum magnitudine.*

Ibid. ch. 2. p. 811. 813.

Ibid. p. 814. 815.

Ibid. 819.

81. Cap. deinde quarto sic ait: *Dominus animas interdum sinit ad suum naturalem reverti statum*, à quo proinde eas abstraxerat. Denique, *Deus solus potest hanc indulgere*

ch. 4. p. 821.

Ibid. 827.

gratiam, & quicumque noster conatus esset inutilis, intellige conatum ex communibus gratiis, (ut sup. n. 3. 6. 23.) alioqui nihil dicit. En quot operationes extraordinarias, quot rerum miracula inducat in eam mansionem, à qua omnia extraordinaria arcere voluisse fingitur.

82. Quid ergo dicendum ad eum sanctæ locum, quem auctor objecit (sup. n. 72.) omnino respondendum hunc locum ab eodem auctore esse truncatum. Sic enim refert à B. Theresiâ assertum; *septimæ mansionis animas nullum experiri ampliùs raptum, qui suspendat intellectûs voluntatisque facultates:* atqui sancta illa virgo non scripsit absolutè nullum, sed *fere nullum:* neque etiam id scripsit de omni genere aut omni effectu raptûs, cùm disertis verbis dicat: *ego autem id intelligo quoad exteriores effectus.* quod postea exponit *de extasi aut volatu mentis: quæ*, inquit, *in septima mansione rara sunt, nec fere contingunt in publico.* En quid beata virgo ab eâ mansione arceat; raptum *in publico*, raptum *quoad exteriores effectus*, idque non absolute, sed *fere:* ac ne quidem ait hos raptus nullos esse, *sed raros:* neque ut auctor fingit, raptus generatim *ad infirmitatem animi* pertinere, sed *raptus illos* quales vidimus, quibus beata virgo toties laborasse se memo-

Ibid. ch. 3. p. 819.

Max. des SS. p. 207. 208.

7. dem. p. 819. 820.

Ibid. 809. rat: raptus denique ubi anima ita sibi excidit tota, ut *nullus usus sensuum relinquatur;* quod in ejusmodi oratione est infrequens, cùm fere unus discursus intercludi soleat.

83. Sic igitur auctor B. Theresiæ locum nobis objicit, sed mutilum, resectis integris sententiis, iisque quæ ad rem vel maximè faciant.

Caput XXVI.

Ad alia objecta respondetur.

84. Ex his ad secundum argumentum ex B. Johanne à Cruce promtum facilè responderi potest. Sciendum autem est orationem quietis, quæ discursum impedimento divino suspendit & excludit, ut ex eodem beato viro supra demonstravimus, (n. 15. & seq.) etsi eo nomine sit extraordinaria, ut ibidem est dictum, tamen ejusmodi esse, ut longis diuturnisque voluntariis dispositionibus & experimentis præparetur; quibus id anima vel maxime doceatur, ne supernaturali gratiæ obicem ponat; unde ea gratia supernaturalis licet, ut B. Theresiam, Johannem à Cruce, Baltasarum Alvarem, aliosque omnes vitæ spiritualis auctores communi consensu docere vidimus, tamen non eodem modo extraordinaria est,

atque extaſes, aliaque quibus ſenſus omnis penitùs interclusus abſorbetur ac mergitur: unde eam prædicti ſancti viri non ad miraculum revocare conſuevere.

85. Diligenter autem attendendum in oratione quietis, ſecundùm illos beatos auctores nihil premi, niſi diſcurſum qui chriſtianis actibus non eſt eſſentialis, cùm teſte Prophetâ & Apoſtolo, juſtus fide vivat, quæ non eſt diſcurſiva, ut paſſim theologi docent: unde hîc chriſtiano nihil extraordinariè adimitur, niſi ille diſcurſus qui chriſtianæ vitæ ut chriſtiana eſt, non eſt neceſſarius, cæteris integris & conſueto modo currentibus: quare meritò aſſerit nullum huc aliud advehi lumen præter illud nudæ ac ſimplicis fidei quæ diſcurſiva non eſt, adeoque nihil de ſuo amittit ſublato diſcurſu, imò verò vel maximè ad ſuam redigitur nuditatem, ſanctamque obſcuritatem; nihil ex diſcursûs luce mutuantem.

86. Johannes autem à Cruce ab oratione quietis, ſive à contemplatione, adeo non excludit gratias extraordinarias, ut etiam in eum ſtatum paſſim admittat interiores voces, nonniſi ab extraordinariâ inſpiratione profectas: admittat etiam pennati Seraphini ſagittam & plagas, quas quidem quantumvis extraordinarias, non tamen

Liv. 2. ch. 28. p. 131. &c.

Vive flame Cant. 2. n. 2. p. 513. 514.

reponit miraculorum loco, eò quòd non subitis & omnino improvisis motibus & impressionibus evenire; sed totius statûs serie adduci & præparari videantur.

87. Itaque raptus fere excludit illos tantùm, qui & omnes sensus hauriant, nec aliis inter se certo ordine connexis operationibus, sed divino tantùm impetu aut instinctu, nulla vel non ita conspicua præparatione & connexione constant; quæ nos alibi indicavimus; aliis tractatibus fusiùs exponenda recepimus.

Inst. sur les états d'or. liv. 7. n. 6. &c. liv. 10. n. 23. &c. p. 237. 445.

Et per hæc patet solutio ad cætera objecta (n. 73. & seq.) qua de re etiam videndus est Baltazar Alvares locis allegatis. n. 34. 38. quæ cum B. Theresia ac B. Johanne à Cruce mirum in modum concinunt.

Caput XXVII.

De amore illo qui ab oratione passiva inseparabilis videatur, quæstiuncula.

88. Quæres, quid igitur causæ sit cur orationem quietis ac simplicis intuitûs sive passivam vitæ spiritualis magistri, in quadam amoris vi reponere videantur? In promtu responsio est. Amor quodam sensu ipsa passione constat, alio sensu, actione, imò etiam voluntatis electione verâ. Sunt qui ament volentes, illecebris amoris

liberè consentiant, seque ultrò ac tota voluntate amori ipsi tradant: tum amor activus est. Sunt etiam qui ament inviti, nolentes, repugnantes, nec amori consentientes. hi non amant secundo sensu sed primo, amoris passione non actione, ad amorem attracti potiùs quàm amantes. Id etiam in divinis habet locum. Verus amor, vera caritas virtus est & virtutum perfectissima, quæ etiam à theologis vera dilectio vocatur, verâ ac deliberatâ electione constans; unde etiam dilectionis nomen passim apud theologos. Est autem alius amor seu potius attractus ad amorem impulsu divino inflammante, instigante, ad amandum illiciente, aut etiam quodam modo pertrahente. hæc vis impropriè amor dicitur; meliùs illecebra amatoria diceretur: viget autem in oratione passiva. cùm verò ei prono animo ac voluntate consentiunt, fit ipsa dilectio illa justificans atque perficiens: quare hæc sola non prior illa justificat; aliud est enim illici, impelli, trahi quodammodo ad amorem, aliud consentire, eligere ac vere diligere. Quæ nos à spiritualis vitæ magistris tradita hìc obiter annotamus; tractatu verò habito, seu continuato de statibus orationis copiosius exequemur. Nunc ista sufficiunt.

Caput XXVIII.

De Fanatiſmo. Auctoris inſignis error.

Reſp. ad Summa, p. 72.

89. Ideo fanatiſmi me auctor accerſit, quòd *orationem paſsivam* admiſerim eam, *qua poſitâ animæ reputantur extraordinario inſtinctu actæ & impulſæ, ita ut libero arbitrio careant, & prorſus inhabiles fiant ad quoſcumque diſcurſivos, etiam dominicæ orationis actus edendos*: cùm Deus *manu ſuprema agat, animamque immedicabiliter ponat extra paſtorum directionem omnem, ac liberi arbitrii actum indefinite auferat*. quâ in re & mihi errorem imponit, & ipſe vehementer errat.

Rép. à la décl. p. 109.

90. Ac mihi quidem ſplendidè imponit. Primùm, quòd mihi imputat ea quæ à S. Thereſia, à B. Johanne à Cruce, Baltazare Alvare & aliis, de verbo ad verbum exſcripſeram. Deinde quòd & mihi & illis falſa imputet. Nulli enim diximus auferri *indefinitè* liberum arbitrium, ſed tantùm ad effectum ſuſpendendi diſcursûs, idque tempore orationis tantùm, ut expreſsè docuimus libro VII. & X. de ſtatibus orationis, neque eò uſque ut omnis directionis adjuvantis opera ſubtrahatur; id enim toto opere agit B. Thereſia, id Johannes à Cruce ut eas animas regant, atque optimæ di-

Inſt. ſur les états d'or. liv. 7. n. 6. liv. 10. n. 23. p. 237. & 447.

rectioni subjiciant. De oratione autem dominicâ, usque adeo absumus ab eo, ut cuiquam subtrahatur, ut etiam *passivissimis*, si ita loqui fas est, animabus relinqui liberam pro certo statuamus toto libro III. de statibus orationis, libro quoque x. inter XXXIV. articulos VIII. & lib. VIII. passim ac præsertim n. 36. quare quodcumque hîc mihi ac spiritualibus aliis imputatur, mera & aperta calumnia est in me; &, quod gravius, in sanctos. *Inst. sur les états d'or. liv. 3. n. 1. &c. p. 72. &c. liv. 8. n. 36. p. 323. liv. 10. n. 5. p. 389.*

91. De libero sane arbitrio quod à me indefinitè sublatum insimulat, hæc disertè dixi : *Ea actio, quam passivam vocant, non est suppressio cujuscumque actionis etiam liberæ, sed tantùm ejus actûs qui discursivus dicitur, ubi procedit ratio ab una re ad aliam., in quâ ne usque adeo certum est non tolli liberum arbitrium, ut etiam angeli qui non sunt discursivi, procul dubio sint liberi.* Quæ doctrina inculcatur libro x. his verbis : *non ergo hæc suspensio est actuum liberi arbitrii, sed eorum tantùm actuum qui discursivi sunt sive proprii conatûs & industriæ : qui actus suspenduntur* non indefinitè, ut calumniatur auctor, *sed momentis à Deo dispositis*, idest potissimùm orationis tempore; quod toto libro fusum. *Inst. sur les états l. v. 7. n. 6. p. 237.* *Liv. 10. n. 23. p. 445.*

92. Cùm autem mihi, nec mihi sed sanctis sub meo nomine tantos errores impo-

nat, ipse vel maxime errat, cùm in raptibus, extasibus, impulsibus, & instinctibus extraordinariis, manuque suprema factis, qui negari non possunt, & in sanctis prophetis procul dubio reperiuntur, fanatissimum reponat; quod certè hæreticum & impium est.

Resp. ad Summa, p. 72. Rép. à la décl. p. 109.

Caput XXIX.

Quòd auctor à sanctis spiritualibus toto systemate discrepet.

93. Jam ergo sanctorum mysticorum à D. Cameracensi aperta discrepantia est. Primùm, quod ab illis omnibus sanctis uno ore agnita divina impedimenta tollat: deinde, quod sanctorum doctrinam temerariam, periculosissimam, suspectam, fanaticamque decernat: denique, quod *passivitatem* reponat in purissima caritate, hoc est in ipsa christianæ perfectionis arce, contra quod omnes sancti docuerunt, ut suprà vidimus primo & secundo corollario cap. 14. & 15. n. 41. &c. 45. &c.

94. Hæc autem & ista per se singularis inauditæque temeritatis sunt, & tollunt certissimas à magistris traditas ad orationem extraordinariam transeundi notas, & animas ad eam dirigendas in gravissimum superbiæ periculum agunt præcipites, uti

suprà memoratum est n. 67. 69.

95. Quòd autem orationem extraordinariam sanctis quoque inaccessam & speciali vocatione indigentem in ipsâ caritatis perfectione constituit, contra omnium spiritualium sensum, ut vidimus, christianæ perfectioni derogat, & habet omnia incommoda in nostra Declaratione copiosè recensita, responsis auctoris alibi Deo juvante perspicuè refellendis. *Déclar. p. 16. 17.*

96. Vides, candide Lector, quid illis eveniat qui se cæteris præstare velint; nempe existimavit auctor se ad summum mysticæ scientiæ devenisse, unum *se esse scilicet à quo* vel maxime *spirituales viri intelligi* se sentiant, unum se omnium qui *accuratius quàm eorum pars maxima hæc arcana tradiderit.* Itaque suo præfisus ingenio, (quod lugentes, nec nisi necessariò dicimus) dum systema mysticorum componit ad arbitrium, non Johannem à Cruce, licet sæpe laudatum, non alios à se toties appellatos sequitur, sed eos, ipsumque adeo sanctum Franciscum Salesium, sanctamque Theresiam supergressus, aliam eamque pessimam & inauditam init regendarum animarum viam: & qui mysticis favere fingitur, eos vel maxime impugnat, nec aliquot verbis atque sententiis, sed toto ut vidimus systemate, totâ doctrinæ, totâ *Max. des SS. avertiss. p. 28.*

instituendæ interioris vitæ ratione. quod erat demonstrandum.

APPENDIX

ad primum articulum ex Dissertatione D. Cameracensis.

97. EGo cùm animum ad hanc scriptionem appuli, nondum noveram *Dissertationem illam D. Cameracensis de veris oppositionibus inter doctrinam Episcopi Meldensis & suam,* quam edidit post responsionem ad Declarationem nostram. Hujus dissertationis punctum secundum est *de oratione passivâ.* quo loco diligentissimè quærendum est : quid novi D. Cameracensis afferat. Quale autem illud sit, sequentia demonstrabunt.

p. 32.

Caput XXX.

In suâ Dissertatione D. Cameracensis nullum affert suæ sententiæ auctorem.

98. Quod *ad passivitatem* attinet, D. Cameracensis duo peccasse convincitur : Primum, quod suspensiones facultatum ab omnibus mysticis agnitas primus & solus è medio sustulerit : alterum, quod *passivitatem* primus & solus in puro ac perfecto amore

more reposuerit: primus, inquam, & solus nullo hujus rei adducto auctore: quod etiam illis verbis constitit in responsione ad Declarationem positis: *facile probatu esset auctores quos citant non favere eorum sententiæ*. Quod quidem si facile probatu esset, non id prætermitteret diligentissimus sui tuendi artifex, cùm in eo tota sit constituta difficultas: prætermisit autem; neque nostros auctores exponendos suscipit, nec quemquam pro se laudat; ut etiam suprà demonstratum à nobis est (n. 62.) At nunc in eumdem impingit lapidem: *Credo*, inquit, *à me id posse demonstrari ex Johanne à Cruce, & aliis quos Meldensis citat*. Demonstra ergo vel semel: saltem conare, ut vel unum tuæ sententiæ defensorem adducas: quamdiu enim hæc jactaveris, numquam præstiteris, nihil est. Rép. à la décl. p. 108. Diss. p. 47.

99. Sanè confitetur sanctos mysticos posterioris ætatis, *quamdam impotentiam* agnovisse, sed *quæ ad literam accipienda non sit*. Quid ni? quid enim necesse est vim facere sanctis ut eos à nativo sensu abstrahas? quo auctore hæc aggrederis? quem adducis vitæ spiritualis auctorem qui tecum sentiat? imò, quem appellare potes qui non tibi clarè adversetur? Ego verò, qui ab hâc sententiâ discesserit, qui non hæc divina impedimenta docuerit, novi neminem. Audi virum Ibid. p. 17.

præstantissimum ac sanctitatis odore florentem Olerium: *Status tuus manifesta impotentia est, in quâ Deus te tenet.* rursus: *reddit tuas facultates naturales inutiles & impotentes ad illi serviendum.* rursus: *transire te oportet per ariditates, per languores, per impotentias.* In alia epistola: *tuum amandi desiderium* (quatenus sensibile est, & in sensus se exerit) *impeditur sive sistitur superiore potentiâ, at præsentiâ sponsi silentium imponentis interioribus facultatibus.* Iterum: *O si sponsus sineret agere sponsam, quid non tunc loqueretur?* nempe suspendit amatoria quæ à discursu pendent, quæ ad sensus vergunt: *ut anima agnoscat, nihil se esse per se quàm ariditatem, quàm impotentiam, quàm languorem ac cæcitatem, quæ in eâ restat his subtractis auxiliis.* En hæc impedimenta divina piis vitæ spiritualis magistris quàm sint familiaria, quæ tu tamquam noxia ad literam sumi vetas.

Ep. 118.

Ep. 123.

Ep. 157.

100. Audis carceres, catenas ferreas; audis divino numine, divinâ vi ligatas, suspensas, impeditas, quoad certos vulgatos actus, animæ facultates; quædam esse, quæ per certa momenta præstare non possint, eo sensu quo sine gratiâ nihil possumus: audis subtractiones, impossibilitates ab alto immissas, & quid non? nempe ut experiantur illud Davidicum: *Domine in voluntate*

Ps. xxix. 8.

tuâ præstitisti decori meo virtutem; cùm nempe dixisset *in abundantiâ suâ : non movebor in æternum*: at illud evenit: *avertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus*. cui concinit illud: *avertente te faciem turbabuntur: auferes spiritum eorum & deficient, & in pulverem suum*, in impotentiam suam, in nihilum suum *revertentur* : & illud : *flabit spiritus tuus, & fluent aquæ* : quas, illo cælesti flatu per intervalla subtracto, nulla vi expresseris. Subtrahit enim Deus per certa momenta quæ vult, ut discant illud dominicum: *sine me nihil potestis facere*. hinc illa impedimenta divina ab omnibus omnino spiritualibus posita: at tu, novus vitæ spiritualis magister, Thereſiâ aliisque præstantior, ad literam hæc sumi vetas.

101. Quidni autem tanti viri, si tanta sunt horum impedimentorum incommoda, si tanta pericula quanta tu jactas, quidni sua dicta ipsi temperarunt? cur Theresia hæc dixit quæ librum aperienti nunc succurrunt: *in tam excelso statu anima discurrere, nec si vellet, posset*. quo quid expressius excogitari potuit? cur alii paria millies repetebant, nec animas sibi ab alto commissas, ac suam impotentiam nimis deplorantes comprimendas putarunt: nempe, ut tu illis doctior, nova hæc temperamenta primus solusque reperires? 6. dem. ch. 7. p. 786.

Diss. ibid. 102. *At per illam*, inquit, *mysticorum impotentiam, intelligendum est gratiæ illecebram tunc esse tam validam, ut anima à se id impetrari non possit, ut ab eâ se abstrahat.* hoc est, vix potest; ægre potest. nempe id Theresia, id Franciscus Salesius, id Johannes à Cruce, & alii vitæ interioris principes nesciebant: *vix,* illud ignorabant: veram impotentiam, vera impedimenta divina, propriissimis verbis ad animarum laqueum exprimebant.

Ibid. p. 47. 103. Quòd autem iterum recurrit auctor ad scholæ præjudicia, falsamque philosophiam; suprà luculentissimè confutatum est (n. 55.) confutata ea, quæ ex me ipso mihi ipsi objicit de continuitate actuum, deque libero arbitrio indefinitè sublato, & aliis ejusmodi (n.59.60.89. 90. 91.) confutata denique, quæ ex B. Theresiâ & Johannis à Cruce regulis prompsit: n. 77. 83. & seq.

Ibid. p. 35. 104. Nec minùs vana sunt, quæ profusissimè exponit de liberi arbitrii usu sublato: non *indefinitè*, ut falsò exprobrat, sed ad certos actus non semper necessarios, sed ad certa momenta: (ex n. 90.91.) quo loco, ut vidimus, non me, sed auctores maximos, quos tantum exscripsi, audacissimus censor carpere aggreditur.

105. Me vero propriè reprehendit, eò

quòd attulerim exemplum angelorum, ut oſtenderem ſine diſcurſu liberum arbitrium ſtare poſſe: *nempe,* inquit, *ſi D. Meldenſis dixiſſet, angelos ſine diſcurſu fuiſſe liberos ad merendum, rectè: ſed, angelos in præſenti eſſe ad merendum liberos, ſine reſtrictione dictum, Lutheraniſmum ſapit, ac liberum à coactione tantùm admittit, ſublatâ indifferentiâ.* *Ibid. p. 34.*

106. Equidem putabam, etiam novitios theologos facilè intellecturos quæſtionis ſtatum, prout in ſcholâ paſſim inſtituitur. Quærit nempe S. Thomas, & poſt eum theologi omnes: *utrùm in angelis ſit liberum arbitrium:* non quidem utrùm ſit eo quo ſunt ſtatu: ſed utrùm ſit per naturam. quia verò non quæſivit utrum olim fuerit, Luthero favebit? en aucupia verborum, & ſcholæ terminos à tanto magiſtro nequidem intellectos. *1. p. q. 59. art. 4.*

107. Pergit: *quæ* (Meldenſis) *de extaſibus propheticiſque inſpirationibus dixit, non minùs me movent: ſupponit enim ſanctos in illis omnibus ſtatibus carere libertate.* Pace præſulis dixerim: non id ſuppono. Vide enim quid eo loci quæram: nempe quæro cum ſcholâ, utrùm Deus poſſit imponere libero arbitrio quamcumque voluerit neceſſitatem: quis autem eâ de re dubitat? adduxi in exemplum extaſes & raptus: quo loco ad intentum meum ſufficit, ut inter- *Diſſ. p. 34.* *Inſt. ſur les états d'or. liv. 7. n. 3. p. 253.*

dum, non semper, adimatur liberi arbitrii usus: quod negari non potest.

2. Cor. xii. 1. 2. 108. An enim credendum est Paulum, cùm adeò extra se raperetur, ut ne quidem sciret utrùm in corpore esset nec ne; toto liberi arbitrio usu gavisum esse? quid Jeremias, cùm vastitatem populi clamitare tæderet, ac diceret: *non recordabor ejus, neque loquar ultra in nomine illius?* an non interea sentiebat incumbentem sibi vim illam propheticam planè ineluctabilem? quid, cùm diceret: *factus sum quasi vir ebrius, & quasi homo madidus à vino, à facie Domini, & à facie verborum sanctorum ejus:* an erat sui compos, agebatque quod vellet? quid Ezechiel, cùm ad eum diceret Dominus: *ecce circumdedi te vinculis, & non te convertes à latere tuo in latus aliud?* an lecto sic affixus per quadraginta dies, innato in corpus suum vigebat imperio? quid sanctus Job? an quæcumque protulit proprio dixit arbitrio, & non aliena vi tenebatur vinctus; nec per certa momenta eximios illos spei ac pietatis actus explicare sinebatur, ut cùm postea prosilirent, diviniores essent?

Jer. xx. 8. 9.

Ibid. xxiii. 9.

Ezech. iv. 8.

Ibid. p. 34. 35. 35. 37. 38. 39. 109. Neque profectò necesse erat, tot paginis, tanto studio probare usum meritorium liberi arbitrii, non esse semper ab extasi raptuve alienum: quis enim id ignorat? aut

cui non notum, ſomnium Salomonis liberâ ſapientiæ electione celeberrimum? Cæterùm ſufficiebat, interdum abrumpi liberi arbitrii uſum, multoſque ineſſe actus non magis ad illud pertinentes, quàm motus primò primos: quod à nemine negari poſſe, aut umquam negatum eſſe conſtat: ſed hæc in meo de Statibus orationum libro necdum tractanda ſuſceperam: certa, conceſſa, omnibus nota referebam.

110. Quare, quod hujus rei præſul in traditionem primorum ſæculorum expoſcit, inanis opera eſt: dari enim extaſes, raptus, mentis exceſſus, quibus ipſa ſibi excidat, nec ſui ſit compos, Dei revelatione certum: quouſque pertineat ille raptus exceſſuſque, res facti, res experimenti eſt, vacantque omnia, quæ operoſiſſimè totis ſex paginis argumentatur auctor. *p. 39. & ſeq.*

111. *Nempe*, inquit, *Meldenſis confitetur nullum in Baſilio, nullum in Auguſtino, in aliis patribus paſsivæ orationis ab ipſis frequentatæ, apparere veſtigium.* Enimvero fateor, quod magno argumento eſſe volui, errare vehementer illos, qui in eâ perfectionem chriſtianæ vitæ collocant: at non propterea legem imponebam Deo, ne quamcumque vellet paſſionis divinæ partem impertiret ſuis: quod facti, inquam, experimentique eſt; non traditionis, non dogmatis. *Ibid.*

112. Illud verò præſuli perpendendum erat, quod in articulo Iſſiacenſi XXI. ipſo ſubſcribente, ſeque ultrò ſubmittente, conſcriptum: *orationem quietis, aliaſque extraordinarias atque paſsivas, ſancto Franciſco Saleſio, aliiſque ſpiritualibus ab Eccleſiâ receptis, approbatas, eſſe admittendas.* Quam autem orationem quietis ſive paſſivam Franciſcus Saleſius, Thereſia, Johannes à Cruce, aliique approbarunt, niſi eam quam illa myſtica impotentia faceret? aut qui ſunt alii myſtici, qui de ea oratione tractarint? nulli profectò. Eorum ergo orationem ipſe auctor approbavit, quam nunc, ſi Deo placet, temerariam, periculoſam, fanaticam vocat.

Art. 21. d'Iſſy.

113. Nec minus hîc notatu dignus XXII. Iſſiacenſis articulus: *Abſque his orationibus extraordinariis* (paſſivis ſcilicet) *inter ſanctos recenſeri, & ad perfectionis apicem devenire quis poteſt.* Nempe alludebamus ad Franciſcum Saleſium, ad Thereſiam, ad alios id perſpicuè ſentientes: non autem perfectio cuiquam contingere poteſt ſine amore puro. non ergo puro amore paſſiva oratio conſtat.

114. Neque enim aut illi perfecti ſine quadam oratione ſunt: aut eorum oratio in alio quàm in puro amore reponi poteſt; nec poteſt purus amor non eſſe *paſ-*

sivus, si passivum esse nihil est aliud quàm esse tranquillum & proprii emolumenti vacuum, ut auctor asserit: ergo ex eodem auctore non potest quis esse perfectus sine oratione passivâ & extraordinariâ: quod evertit XXII. articulum ab auctore suscriptum. *Max. des SS. 205. 210.*

115. In hæc se pessima, sibique ipsis adversa conjiciunt, qui se summos auctores regendæ vitæ spiritualis esse volunt: nos autem humiles & infimi in tuto gradimur, qui pedissequi, non duces esse volumus; neque quidquam aliud quàm sanctorum dictata exscribimus.

ARTICULUS II.

De actibus conatûs proprii.

CAPUT PRIMUM.

Sanctorum spiritualium doctrina recolitur.

116. ANTEAQUAM de actibus conatûs sive laboris, industriæque propriæ, auctoris mentem exponamus, recolenda paucis ea, quam retulimus, spiritualium concors sententia, de suspensis animi facultatibus. Primam ea de re audivimus magnam Theresiam (n. 34. &c.) & alios toto priore articulo passim, præsertim verò (n.

15. 16. 23. 24. 25. 28. 34. &c.) actus autem illos proprii laboris & conatûs, non alios eſſe quam diſcurſivos, ex iiſdem ſpiritualibus tot teſtimoniis probavimus, ut ea repetere ſupervacanei laboris ſit. Hoc ergo poſito, ſi D. Cameracenſem ab ejuſmodi actibus abhorrere evincimus, profectò conſtabit, & à viris myſticis, quos tractandos & explicandos ſuſcepit, abhorrere. rem autem ita conficimus.

Caput II.

Auctoris loci de conatu proprio.

117. Sanè eam in rem multos referre poſſumus locos: verùm hic unus ſufficit ex appendice Reſponſionis Bruxellis excuſæ, adverſus librum, cui titulus *ſumma doctrinæ &c.* in quâ appendice hæc legimus: *In reſponſione ad Declarationem abunde probatur, actus propriæ induſtriæ, propriique conatûs, eſſe evidenter in libelli textu actus naturales, anxios, & ſollicitos, quibus anima gratiam anteire ſatagit. Unde conſtat, illos à perfectis ut imperfectionem amputari poſſe, juxta noſtrum articulum Iſsiacenſem XII. qui propriam induſtriam dicit expreſsiſsime eam; proprietatem quæ, ſi ſanctis auctoribus ac D. Bernardo credas, nullatenus eſt ſupernaturalis, imò imperfectio merè naturalis habenda eſt. Quòd eſt proprium ſive ex*

Reſp. ad Summa. appendix, 73. 74.

proprietate fluit, hoc tantum reputandum est fieri ex nobis tamquam ex nobis. Proprium ita nuncupatur, ut quod a naturâ nobis insitum est, opponatur ei quod est in supernaturali ordine Dei donum. Hos naturales actus resecare, non est sui curam abjicere, & ingenio fanatico uti. Hactenus D. Cameracensis. Quid ille argumentis probaverit de actibus naturalibus, qui nihil sint aliud quàm proprii conatûs actus, alio loco viderimus: quid autem docuerit, & pronuntiaverit, hoc est.

Caput III.

In hoc loco aperta hæresis, & sanctis imputatur, & ab auctore defenditur.

118. In his verbis elucet manifesta hæresis, in eo nempe quod dicitur: *proprii conatûs actus esse naturales: proprium ita nuncupari, ut quod à naturâ nobis insitum est, opponatur ei quod est in supernaturali ordine Dei donum:* Atqui in meditatione discursivâ viget ille proprius conatus, illa propria industria, ille proprius labor: ea meditatio ejusmodi actibus conatibusque constat, ex S. Theresiâ & aliis: Ergo illa meditatio ex naturæ est viribus, non cæleste donum, nullaque est divina operatio, nisi ea quæ discursum excludit. Hoc autem est apertè hæreticum: nec minùs ab auctore assertum, quàm

veris spiritualibus, sanctæque Theresiæ tribuendum: ergo & ipse tuetur hæresim, & sanctis spiritualis vitæ magistris imputari cogit.

119. Nec minùs hæresim sapit illud: *id quod fit ex nobis tamquam ex nobis*: ad imperfectionem naturalem tantùm, non etiam manifestè ad peccatum ac vitiosum actum pertinere: cùm illud *cogitare ex nobis quasi ex nobis*, tamquam à prima & principe caussâ, ab ipso Paulo rejectum sit ut vitium: sitque Augustino aliisque Pelagianismi radix.

2. Cor. III. 5.

Caput IV.

De proprio: varii sensus: vis liberi arbitrii.

120. In hunc impingit scopulum, dum proprii ideam eam informat, quæ gratiæ supernaturali sit opposita; nec intelligit, quàm diversis sensibus proprium appelletur. Primum enim habet quævis anima per liberum arbitrium, teste Tertulliano, *suum & emancipatum a Deo bonum, sitque proprietas jam boni in homine* ex potestate arbitrii, *quæ efficeret bonum ut proprium*: ut homo institutione quidem, *sed etiam ex voluntate inveniretur bonus quasi proprietate naturæ.*

Tert. 2. adv. Marc. 7.

121. Procul ergo abeat illud, ut proprium negemus id omne quod supernaturale sit. Procul, ut amputari posse credamus quæ

inſunt *nobis ex nobis*, quo poſito omnem liberi arbitrii uſum amputemus. An etiam obliviſci nos oportet Auguſtini toties inculcantis ſolenne illud: *conſentire vel diſſentire propriæ voluntatis eſt?* ut ipſum proprium ineſſe libero arbitrio, etiam ex Auguſtino conſtet.

122. Neque illud *ex nobis* rejici debuit: cùm præclarè Clemens Alexandrinus dixerit: *liberum arbitrium ex ſe ſe moveri*: unde etiam ipſum in græcâ linguâ liberi arbitrii nomen exurgit: & ut ait idem Clemens: *vult Deus nos ex nobiſmetipſis ſalvos fieri: natura animæ eſt a ſeipſa impelli: incitari*, ὁρμᾶν: unde etiam illud à totâ Philoſophiâ celebratum; ex hoc definiri liberum arbitrium, quòd ſit cauſa ſui; non tamen prima cauſa, ut S. Thomas limitat. Non ergo rejiciendum illud quod nobis ſit ex nobis; ſed quod ſit ex nobis *tamquam ex nobis*: quod cauſam primam, nec ad aliam ſuperiorem cauſam referendum ſonat (ſup. n. 118.) *Strom. 7.* *Strom. 6.*

123. Fruſtra ergo auctor ludit paſſim de illo Auguſtini loco à nobis toties allegato: *non adjuvat Deus niſi ſponte conantem*, ex propria ſcilicet *voluntate*, in cujus poteſtate ſit conſentire vel diſſentire, ut mox vidimus. *Rép. à la décl. p. 93.* *De lib. arb. 2. cap. 5.*

124. Quorſum ergo illud proprium, ad imperfectionem, eamque naturalem revo-

catum, cùm ei notioni repugnet Tertullianus, Clemens, alii, ipse etiam Augustinus, ipse etiam Paulus; dùm *propriam mercedem, propria dona, propria in corpore gesta* (hoc est propria merita) *sive bona, sive mala* commemorat: ipse etiam Dominus, dum unicuique tribuit *secundum propriam virtutem.* quæ sanè proprietas, & per se à naturâ est, nec abest a perfectis, nec supernaturalibus donis opponitur, sed eorum subjectum & fundamentum est: cùm naturam supponat gratia, non tollat.

1. Cor. iv. 8. vii. 7. 2. Cor. v. 10.

Matt. xxv. 15.

125. An ergo putas, inquiet, hæc ignorari à nobis? neutiquam: sed puto equidem, vanis tuis mystificationibus abreptum: (patere enim simplices ac liberas voces:) nec in promtu habere theologiam etiam vulgatissimam, aut veros mysticos cogitare. id etiam sequentia demonstrabunt.

Caput V.

Sancti Bernardi locus: D. Cameracensis manifestus error.

App. p. 74.

126. Quippe ad sanctum Bernardum provocas. Equidem fateor, ne ab ipso quidem uno eodemque modo accipi proprietatem: quam autem hîc memorat auctor, ea est in quâ *mercenarius propriâ trahi cupiditate convincitur:* relicto bono communi quo di-

Epist. 11. ad Guig. n. 3. 5. de dilig. Deo cap. 12. &c.

latamur, animus *constringitur, coarctatur: in proprietate, atque ideo in singularitate* versatur; unde extat angulus *ubi sine dubio, sordes, rubigo:* ineſt illa cupiditas à quâ secundum Jacobum quisque tentatur, *abstractus & illectus:* ineſt, inquam, cupiditas, in quâ *aliud diligitur plusquam Deus:* in quâ ipse *mercenarius habet legem, sed quam sibi fecerit;* quem, inquit Bernardus, *dixerim fecisse suam legem, quando communi & æternæ legi propriam prætulit voluntatem.* Hæc illa *proprietas*, hæc impuritas est, quam auctor mixtionis sive imperfectionis tantùm, non autem inordinationis appellat: qui manifestus est error; cùm sit apertè erroneum, si innocuum, ac tantum imperfectum reputes id in quo *sordes, rubigo, propria cupiditas, tentans, abstrahens, illiciens, lex propria* in quâ *aliud plusquàm Deus ita diligitur*, ut communi legi propria voluntas præferatur.

Jac. 1. 14.

Epist. ad Guig. n. 4.

Max. des SS. p. 136.

Caput VI.

Proprietas sanctorum spiritualium n. le explosa.

127. Falso ergo prætextu à D. Cameracensi sanctorum spiritualium exclusa proprietas, sive proprius conatus, industria & labor. Duos enim prætextus vidimus: alterum, ex eo quod proprium supernaturali opponatur: alterum, ex auctoritate Ber-

Sup. cap. 2. & 3.

nardi: atqui uterque prætextus manifeſtum errorem continet ex dictis. Si enim in quocumque actu, ac vel maxime in actu, virtute, eâque chriſtianâ prædito, illa eſt liberi arbitrii agnoſcenda proprietas, ex quâ ratio meriti exiſtit: quantò magis in actu diſcurſivo ipſâ reflexione magis oculato, atque ab ipſâ rationali animi parte profecto & imperato, nec tamen eò minùs edito, gratiæ operantis atque animum ipſum in ſeſe reflectentis influxu? quem actum, diſcurſivum ſcilicet, omnino tollere à vitâ perfectorum, purum putumque fanatiſmum ſapit.

Caput VII.

Auctoris effugia: inſpiratio communis verbo tantùm agnita: gratia actualis D. Cameracenſi quid ſit.

Ead. app. p. 75. 128. Ut igitur auctor ab eo ſe fanatiſmo purget, hæc ſubdit: *Ego verò*, inquit, tantum abeſt ut *inſtinctum & raptum* animæ *adſtruxerim, inſuper habitâ ratione & prudentiâ; imò paſſim ſtatui, indeſinenter incedendum viâ puræ fidei penitùs nudæ & obſcuræ, in quâ tantum affulget lumen cuivis Chriſtiano commune:* quo nihil videtur a fanatiſmo magis alienum, cùm ipſe fanatiſmus nonniſi extraordinariâ impreſſione conſtare poſſit. facilè autem probat auctor à ſe able-

ablegatam a perfectorum ſtatu *inſpirationem extraordinariam & miraculoſam:* nec aliam admiſſam gratiam, niſi illam ordinariam communem omnibus juſtis. Ergo procul à fanatiſmi *impetu & inſtinctu* abeſt. Hæc ille. *Ibid. p. 75. 77. 78.*

129. Sed profectò non omnia ſua bonâ fide, ut oportebat, expoſuit: tacuit enim *gratiam actualem* eam eſſe, *quâ voluntas beneplaciti nobis innoteſcat.* *Inſt. paſt. p. 8.*

130. Quis autem ex theologis id umquam ſomniavit? quis gratiæ actuali id tribuit, ut ea nobis *voluntatem beneplaciti*, quæ rerum eventus ordinet, det cognitam? nempe ejus ſententiæ nullum auctorem appellat, nullum appellare poteſt. Quo ergo nova doctrina, niſi ut ſub gratiæ actualis nomine, involvat inſpirationem illam extraordinariam, perfectis revelantem id, quod Deus ſingulatim de ipſis decreverit, & ab ipſis fieri velit, eòque impellentem: qui merus fanatiſmus eſt.

131. Hinc in libro de doctrina ſanctorum, *pro regula poſuerat legem ſcriptam, & gratiam actualem:* cùm gratia actualis nemini theologorum ſit regula, ſed vis ad regulam incitans. Præſul autem primus & ſolus, nullo theologorum auctore, *vult eſſe regulam, quòd per eam voluntas beneplaciti nobis innoteſcat.* *Max. des SS. p. 65. 66.* *Inſt. paſt. p. 8.*

132. Id autem in libro de doctrina ſancto-

p. 150. rum subobscure indicaverat, dicens *esse quamdam voluntatem Dei, quæ se nobis ostendat per inspirationem & attractum gratiæ quæ est in omnibus justis.* Sed nondum reserare ausus illud arcanum *gratiæ actualis, quâ voluntas beneplaciti singulis innotescat*: quæ doctrina, post quædam obscura tentamenta præmissa, in Instructione pastorali tandem erupit, ut vidimus, sup. n. 128.

133. Quousque autem illa *gratiæ actualis* se vis protendat, auctor tradiderat his verbis: *perfectæ animæ, puerorum instar, se possideri, instrui, ac moveri sinunt in omni occasione per gratiam actualem quæ illis spiritum Dei communicat.* Confusè tunc dictum *de spiritu Dei*: nunc autem in Instructione pastorali palam revelatum; eò quòd, cum notitiâ voluntatis beneplaciti sive singularium eventuum per gratiam actualem inditâ, simul exerat se spiritus, quo in omni occasione, perfectæ animæ ea quæ ad eventus singulos sint agenda discernant.

Max. des SS. p. 216. 217.

134. Jam gratiam actualem etsi eam ordinariam & communem omnibus justis millies nomines, nullâ tamen arte perficies ut revera non sit extraordinaria: quippe quæ *quocumque casu*, voluntatem beneplaciti perfectis animabus ostendat. Ergo voce tenus inspirationem communem admittis; revera introducis extraordinariam

communis gratiæ nomine involutam, palliatam, ut in nostrâ præfatione gallicâ adversus Instructionem pastoralem adstruximus. *Préfac. n. 61. p. lxviij. & suiv.*

135. Ex his igitur liquet, introducta inspiratione particulari ad singulos casus, & simul sublatos actus proprii conatûs atque industriæ (ex n. 116.) & ipsum fanatismum sub gratiæ actualis nomine latenter invectum; imò verò palam, si rem ipsam, si vim ipsam verborum attenderis.

Caput VIII.

De Deo præveniendo.

136. Actus autem proprii conatûs ac proprii laboris hi sunt, quibus vigeat illud Davidicum: *præoccupemus faciem ejus*: &, *oratio mea præveniet te*. Deum enim prævenimus, cùm ultrò vigilamus; ultrò nobis attendimus: neque id expectamus, ut Deus palam nos incitet afflatu singulari, gratiâ scilicet actuali præeunte, quâ nobis *quocumque casu* innotescit quid Deus de nobis decernat ac velit: hanc autem verissimam præveniendæ gratiæ rationem auctor infringit, dum universim negat Deum *præoccupari, præveniri*, contra scripturæ expressam auctoritatem; neque *quidquam ex sese, & ex suâ industriâ ac proprio conatu expecta-* *p. 97.* *Ibid.*

ri poſſe, abſque latentis ſemipelagianiſmi notâ; quarum ſententiarum nunc virus oſtenſum eſt (cap. 3. 4. 6. n. 117. 119. 126. & ſeq.)

137. Quod ergo fingit auctor novum hæreſis genus imputari ſibi, nempe quòd à Semipelagianis gratiam præveniri docentibus abhorreat, ludit: ſatis enim novit, nos probè intelligere, Dei latente gratiâ omnes chriſtianos actus præveniri. Illud quærimus, num expectare otioſi illam gratiam debeamus, & an præveniri nos oporteat præeunte gratiâ actuali, eâ quæ ſingulis caſibus Dei beneplacitum atque eventuum arcana, & quid in unoquoque caſu agendum nobis ſit, oſtendat. Hæc ergo ſunt quæ improbemus: hæc ſunt quæ peſſimum otium, peſſimam gratiæ expectationem, peſſimum fanatiſmum inferant.

Rép. à la décl. p. 91. 92.

138. Quærit operoſiſſime auctor ſubtiliſſimus, quid Auguſtinum voluiſſe arbitremur, cùm diceret: *non adjuvat gratia niſi ſponte conantem?* an non enim, inquit, etiam ſponte conantes, Deus prævenit? quis enim id theologorum ignorat? Illud vult Auguſtinus, non eſſe, ut ſponte conemur, expectandam gratiæ palam ſe exerentis opem; non eſſe reprehendendum, aliquid expectari ex ſe, ex proprio conatu, ex propriâ induſtriâ; non eſſe voces illas proprii conatûs, propriæque induſtriæ ad

Rép. à la décl. p. 93. 94. De pecc. mer. 2. cap. 5.

Semipelagianos ablegandas; non fuisse rejiciendam universim *justitiæ proprietatem* libero arbitrio & propriis conatibus necessariò conjunctam, ut diximus (cap. 3. 4. 6.) hæc nos Augustinum secuti, in novo systemate erroris arguimus.

Rép. à la décl. p. 65.

139. Ne ergo se præsul torqueat his quæstionibus : quid in me reprehendunt? palam enim dicimus : te reprehendimus in propriis conatibus naturalibus extinguendis ita laborantem , ut omnes pariter nostros proprios conatus extinguas. Cùm enim à naturalibus conatibus supernaturales internosci non possint , sublatis universim conatibus , laboribus , industriâ propriâ, universos liberi arbitrii conatus in ruinam trahis : ad gratiam actualem divini beneplaciti arcana reserantem nos remittis : his manifestè fanatismum foves.

140. Sic soles, dolens dico! soles: sic à perfectis excludi jubes æternæ beatitudinis, ac promissorum quoque amorem naturalem, quo sub titulo demonstravi necessariò deveniri ad extinguendum etiam supernaturalem, qui à naturali discerni nullâ industriâ possit: sic etiam in auferendo conatu naturali laboras, ut eo sublato nullum deinde conatum proprium superesse constet : ac nihil perfectis suppetere præter instinctum fanaticum.

Préf. n. 121. 122. p. clx. clxv. & suiv.

Vid. inter gallica scripta, préf. à n. 58. 59. usque ad 63.

Caput IX.

De actibus reflexis ad inſtinctum Fanaticum ablegatis.

Max. des SS. p. 117. 118.

141. De reflexis actibus hæc habet: *animæ perfectæ cùm ſint per ſe ſe indifferentes ad actus directos aut reflexos, hos edunt cùm vel præceptum ad id urget, vel gratiæ attractus impellit:* præcepti autem caſus urgens ad reflexos actus vix ac ne vix quidem invenitur: ergo expectandus ille quem vidimus, gratiæ actualis beneplacitum divinum indicantis motus: nulla prudentiæ ratio adhibenda, ſive ad gratiarum actiones, ſive ad lectiones pias, ſive ad cautiones vitæ humanæ tot inter pericula neceſſarias, ſive quod eſt maximum, ad virtutum ultro & propriâ ſollicitudine incitanda ſtudia. In his, quæ vel potiſſimam faciunt vitæ chriſtianæ partem, non regimur ratione vel prudentia, ſed inſtinctu & impetu: quod ad fanatiſmum ducit.

Caput X.

De præcepti caſu.

Max. des SS. pp. 117. Ead. app. p. 173. to. 81.

142. Quòd autem præcepti caſum hîc & alibi auctor excipit, nihil eſt: *hîc*, inquit, *mirari mihi liceat, quod antiſtes perſpicaciſſi-*

mus & eruditissimus, in libello carpendo sibi ipsi adeo indulserit, ut hæc proferat vocibus absolutis, & sine ullâ restrictione, aut temperamento : vanaque est exceptio de præcepti casu, qui in præceptis affirmativis rarissimus est, ac vix umquam ad certa momenta revocandus : quo fit, ut animæ in aliis quibusque momentis non se ratione aut prudentia (christiana) sed impetu rapi velint ac putent. Hæc ille sibi à me objecta memorat : mea verba recognosco in Summa doctrinæ. Verùm non advertit gravis monitor vocem illam meam, *ad certa momenta,* semel atque iterum inculcatam. quis enim, si res ad momenta redigatur, quis certa momenta assignaverit; quis dies certos, quis horas queis sub pœna peccati, fidem, spem, caritatem, pœnitendi precandique, ac res divinas considerandi actus exerceas? Si ad exteriora veniamus; quis præscripserit quâ horâ præcisè in diebus festis sacræ Missæ assistas? hæc ergo omnia instinctui permittes: ut omittam consilii res, connubium, cœlibatum, totum directionis ordinem, eleemosynas absque gravi illâ necessitate faciendas; quibus si addideris reflexos actus suprà memoratos, cautiones, lectiones, gratiarum actiones, reliqua ejusmodi innumerabilia, vides impulsibus particularibus nihil esse subtractum.

Summa doct. n. 15.

Ead. app. p. 80. 81.

143. Pergit: *Si hanc propositionem in Casuistæ cujusvis operibus legeret* (Meldensis Episcopus) *continuò hanc ut laxiorem & evangelio infensam censura gravissima protereret:* postea: *tantus præsul apprimè novit quid in hâc materia Summus Pontifex Innocentius XI. severissime condemnaverit.* Novi equidem: novi & Alexandri VIII. de præcepto amandi frequentando diligentissimum sanctissimumque decretum: his obsecutus præceptorum affirmantium certissimam legem in meo quoque catechismo tradidi: non propterea certa momenta plerumque indicari posse, aut ego aut quisquam hominum credidimus. *Magistrum revereor*, inquit, *& sileo:* me enim voluit hoc etiam nomine compellatum: at ego gratiis actis id unum supplico, ne mihi falsa imputentur: neve, quod neque ego neque ipse certa illa momenta præceptis affirmativis assignare possimus, ideo puro manifestoque fanatismo singula momenta, instinctibus, impulsibusque particularibus, insuper habita prudentiæ christianæ ratione, relinquamus: quod unum egisse me, prolatæ objectionis verba testantur.

Ibid.

Sup. n. 131.

Articulus III.

De Contemplatione : ibi quoque Fanatismus.

Caput Primum.

De transitu ad purum amorem.

144. Transitum ab amore mixto ad purum amorem quo constat contemplatio; aperto fanatismo tribui, ex his verbis patet : *id quod in directione essentiale est, hoc est, ut nihil aliud facias quàm gratiæ sequi singula vestigia : iisque te finibus coërceas, ut sinas agere Deum, neque umquam de puro amore verba facias, nisi ei, cujus jam unctio cor aperuerit illi verbo quod adeò durum est animabus adhuc sibi adhærescentibus, quodque eas in scandalum perturbationemque conjiceret.* Ergo purus amor is est, quem docere sit vetitum : non hîc valet illud : *quomodo audient sine prædicante ?* Dei instinctui soli permittenda res : alioqui turbæ, scandala ineluctabilia orientur : quod quid aliud quam fanatismus est, ut etiam alibi demonstratum ?

Max. des SS. p. 35.

Déclar. p. 10. préf. n. 60. p. lxviij.

Caput II.

Vitilitigationes auctoris : male allegati Patres.

145. Ad hæc tergiversatur auctor, neque quidquam aliud: id enim ait intelligendum *de quadam œconomia, de quodam arcano usitato sanctis circa probationes extremas & sublime puri amoris exercitium*: cujus rei Gregorium Nazianzenum, Johannem Chrysostomum, Cassianum, alios in Instructione pastorali appellatos testes adducit. quid nostra? Id sufficit: non oportere de his verba fieri ad quemquam: totum relinquendum Deo: sinendum ut agat prout ipse voluerit: expectandum attractum gratiæ actualis, illius scilicet antea explicatæ: atqui hæc ipsissima sunt, quæ nos mero instinctui ac fanatismo tribuimus.

Rép. à la décl. p. 112. Inst. past. p. 44. 51.

146. Quamquam nec loci patrum allegati, ad illud arcanum quidquam faciunt; nempe ait Gregorius Naziazenus de illo Pauli anathemate, *ausum aliquid esse Paulum, & se quoque audere*: ergo illud arcanum est: quæ illa consecutio? rem maximam, rem arduam Gregorii Nazianzeni verba indicant: non profecto arcanam, quam toti plebi explicabat, idque tribus locis alibi à me citatis, quibus tota sancti Patris inter-

Orat. 1. p. 24. edit. Morel.

Préf. sect. 13. n. 145.

pretatio longe à D. Cameracenſis mente diverſa memoratur.

147. Quid autem Chryſoſtomi locus ex homilia 16. ad Romanos ab auctore allegatus ? nempe iſtud : *quæ homilia præcedente dixiſſet, magna & ſupra naturæ captum : quæ jam dicturus eſſet, majora, & longe magis exſuperantia omnem dicendi facultatem.* Ergo nova, arcana, inaudita, occultanda, licet in ipſâ urbe regiâ tantæ multitudini prædicata : ita commentatur auctor, ſed Johanne Chryſoſtomo palam reclamante. *Chryſ. Hom. 16. in Ep. ad Rom. in t.*

148. At enim Caſſianus ab auctore memoratus arcanas eremi traditiones refert : ſane refert : *at de puro amore & contemplatione continuâ :* ſic quidem affirmat auctor ; ſed falſo : agitur de quibuſdam ritibus ac methodis exercendæ ſive aſſequendæ orationis continuæ, quantum in hac vita fas eſt, deque ejus rei gratiâ frequentando pſalmo lxxix. *Deus in adjutorium,* cui connectantur variæ & quodammodo perpetes cogitationes : de his, inquam, agitur tantùm. Lege lector diligens relatam à præſule collationem, nihil aliud reperies. De Gerſone autem ; ab eo ſupponit auctor vitam myſticam in puro amore collocatam ; quod falſum eſſe conſtitit (art. 1. n. 40.) omnino quicumque theologiam myſticam occultandam putant, ii procul abſunt ab eâ reponendâ in *Rép. à la décl. p. 113.* *Coll. x. cap. 8. 9. 10.* *Rép. à la décl. ibid.*

puro amore qui supra tecta prædicandus. Quare quidquid respondet auctor mera vitilitigatio est: qua contempta merus nobis ad ineundum puri amoris exercitium fanatismus relinquitur.

Caput III.

De contemplatione Christi, ac personarum, attributorumque divinorum.

149. Primum, supponenda de contemplatione Christi sententia falsorum spiritualium, à nobis alibi in instructione scilicet super orationis statibus explicata, quorum hæc summa est: *unionem personalem cum Christo homine in imperfectis statibus celebratam, cùm ad ipsum Deum anima pervenerit, omittendam: in summo perfectionis gradu quo anima refluit in Deum, totam eam esse immersam ac perditam in Deo, ita ut amittat etiam omnem visum Dei à se perceptum; & quamvis distinctam cognitionem, quantumcumque exigua sit:* quo attributa omnia, personæ divinæ, adeoque ipse Christus excluditur. Huc accedit illud: *animam, abjectâ per totos decem ac viginti annos omni cogitatione de Christi statibus, omnem eorum virtutem in se reperire, etiamsi per totam viam omni visu distincto Christi careat,* nec de eo loquatur aut cogitet: itaque tunc non aliter de Christo *cogitatur quàm eo quod sub*

Inst. sur les états, &c. liv. 2. n. 2. 3.

Ibid. n. 4.

Ibid. n. 5.

Ibid. n. 7. 8. 9.

Dei ipſius aſpectu (confuſo illo & vago) *comprehendatur Chriſtus, neque mediis* (hoc eſt Chriſto ipſo mediatore) *utendum, cùm ad finem perventum eſt* : quo etiam neceſſe ſit vigere *fidem unam quæ nullam perfectionum & attibutorum diſtinctionem admittat* : Hæc igitur eſt novorum ſpiritualium doctrina : ita Molinoſus, ita Malavallus, ita vel maxime falſa prophetis illa, quæ apud nòs dux quietiſmi fuit. His autem quas excuſationes auctor, quæ fulcimenta quæſiverit, nunc oſtendere neceſſe eſt.

Caput IV.

Præſulis ſententia & cavillationes.

150. D. Cameracenſis hæc verba ſunt: *Contemplatio pura & directa, negativa eſt in eo quòd non ſeſe occupet voluntariè ullâ ſenſibili ideâ, imagine ullâ diſtinctâ & nominabili : ſed ſupra omne ſenſibile & diſtinctum ſolâ ideâ pure intellectuali & abſtractâ entis illimitati.* En igitur quo *voluntariè* contemplatio pura directaque occupetur. *Max. des SS, p. 186.*

151. Hic auctor duo facit : primum, ut definiat contemplationem puram & directam eſſe negativam : deinde, ut doceat quâ ex re præciſè negativa intelligatur : ut profecto conſtet contemplationem , quæ non eo modo negativa ſit, impuram, hoc eſt

mixtam atque compositam, indirectamque haberi.

152. Hic auctor cavillatur in hunc modum: *nullibi à me dictum; contemplationem, cum pura directaque est, non se voluntariè occupare imagine sensibili, ideâque ullâ distinctâ.* Contra: tu dixisti: *contemplationem puram & directam esse negativam*, quod universim dictum nemo non videt.

Rép. à la décl. p. 74. 75.

153. Instas: *non id dicere potui, cùm dixerim, contemplationem puram & directam admittere omnia objecta, quæ pura fides offerre potest*, citasque locum ex lib. de Doctrina sanctorum qui est p. 188. rectè: at non erat omittendum id quod eo loci addis: illa objecta admitti, *quæ Deus ipse offert, & quibus anima non occupatur nisi impressione gratiæ:* utique singularis, quæ nisi hîc intelligatur nihil est, cùm ubique sit necessarius gratiæ communis influxus. ita omnia tibi apprimè constant, valetque illud tuum, non occupari animam, *voluntariè* quidem, *nisi ente illimitato, non ullâ ideâ distinctâ:* & tamen occupari aliis quoque *objectis atque ideis distinctis;* sed si Deus offerat, eoque animam adigat *illâ impressione gratiæ* actualis quam vidimus: qua quippe beneplaciti voluntas nobis innotescat (sup. art. 2. cap. 7. n. 27. & seq.)

Rép. à la décl. 75. Max. des SS. 188.

Ibid. 189.

Ibid. 186.

Ibid. 188.

154. Falsum ergo illud quod dicis: *contemplatio pura & directa quandoque negativa est,*

Rép. à la décl. p. 77.

quandoque non eſt: contra enim definiſti *univerſim, contemplationem puram & directam negativam eſſe:* tum etiam præcisè in quo negativa ſit. Ergo contemplatio pura directaque eſt illa quæ *voluntariè* ente tantùm abſtractiſſimo occupetur: nec cæteris objectis ideiſque diſtinctis, *niſi offerente Deo, & ex impreſſione gratiæ* ſingularis.

155. At negas à te aſſertam *impreſſionem illam gratiæ ſingularis; negas excluſam propriam electionem:* Quid igitur ſignificat illud, contemplationem *voluntariè* quidem non niſi illimitatâ & abſtractiſſimâ entis ratione occupari, cæteris vero objectis non niſi *impreſſione gratiæ & offerente Deo?* quid eſt illud, inquam, offerente Deo? an Deus offert illam quoque abſtractiſſim rationem entis? an non illi intervenit gratiæ communis impreſſio? an non intervenit omnibus actibus, & inter contemplandum & extra contemplationem? Si non ergo hîc aliud poſtulas, ſi non impreſſionem gratiæ ſingularis intendis, plane vacat illa gratiæ impreſſio, quam hic ſingulatim requiris, & actui animæ *ſe ſe voluntariè* occupantis opponis. *Rép. à la décl. p. 82.*

156. *At enim,* inquit, *non excluſi propriam electionem:* eâ voce ſcilicet, fateor: at verò excluſiſti conatum proprium, laborem proprium, propriam induſtriam: at indu- *Rép. à la décl. p. 82.*

xiſti gratiam actualem, omnia ſingulatim omnique caſu oſtendentem, quæ Deus velit beneplacito ſuo: at his duobus dogmatibus induxiſti fanatiſmum, quem hîc quoque ad contemplationis objecta ſeligenda pertinere conſtet.

Rép. à la décl. p. 77. & ſeq.

157. Fruſtra objicit, à Meldenſi quoque admitti *contemplationem, quæ ſe ente illimitato & abſtractiſſimis rationibus aliquando occupet.* Quis enim eam negaverit aut ignoraverit? abſit autem ut dixerim, illo quidem objecto *voluntariè* animum occupari, aliis vero Deo imprimente, inſtigante, ac movente ſingulares affectus: tamquam animus per ſe generalibus tantùm & indiſtinctis rationibus occupetur; divinis verò attributis, divinis perſonis, ipſo Chriſto adhæreſcat, non ſponte & ipsâ conſiliante prudentiâ: non purè: ſed ſi impellatur, ſi impreſſione & impetu agatur: quo fit, ut Chriſtus tantaque illa objecta ipſa contemplatione non ſatis, per ſe ſe digna videantur. Id ergo bonus Deus avertat à nobis, quod puri quietiſmi eſt ut vidimus.

Caput V.

De Chriſto ſubtracto perfectis animabus, auctoris effugia.

158. Jam quod perfectis animabus nempe contem-

contemplatricibus subtrahatur Christus, hæc verba auctoris probant: *animæ contemplatrices privantur visu distincto, sensibili & reflexo Christi.* Hic auctor conqueritur de suppressis his vocibus, *sensibili & reflexo*, cur *autem eas voces*, inquit, *prælati omiserunt, ac tantùm retulerunt visu Christi distincto privatas animas?* cur? quia nempe hæc auctor ipse separat. Subdit enim: *animæ non sunt privatæ in perpetuum visu simplici & distincto Christi*: ergo privantur eo, eo, inquam, *visu simplici & distincto*, licet non in perpetuum. Rursus: *initio ferventis contemplationis, non representatur Deus nisi ratione confusa: anima se recolligens tamquam absorpta gustu sensibili non potest occupari distinctis visibus*, quæ sunt attributorum, divinarum personarum ipsiusque Christi: procul ergo est ab illo status conditione Christus distinctè visus. *idem*, inquit, *evenit in extremis probationibus*. tum: *his duobus exceptis casibus, anima vel excelsissima potest occupari Christo præsente per fidem.* ergo in illis casibus *Christo præsente per fidem* anima occupari non potest. Christus autem *præsens per fidem*, is ipse est Christus, quem tenemur juxta Paulum habere *inhabitantem*, cujus *inhabitationis fides* Christi est medium: quæ tamen abesse fingitur. Denique *inter contemplationis intervalla, ubi cessat pura contemplatio, anima adhuc*

Max. des SS. p. 194.

Max. des SS. p. 194.

Ibid.

Ibid. p. 195.

Eph. III. 17.

Max. des SS. ibid.

Christo (per fidem præsente) *occupari potest.* Ergo extra illa intervalla, cùm viget pura contemplatio, occupari non potest. hæc sunt, quæ quietismum foveant, apertè introducant.

Rép. à la decl. p. 89. 159. Neque audiendum illud : *non*, inquit, *adhibui particulas exclusivas :* sed tamen verbis illis inest exclusio : *cessante contemplatione purâ, anima adhuc Christo per fidem occupari potest :* claraque est consecutio : ergo in contemplatione pura occupari non potest.

Rép. à la décl. p. 89. Max. des SS. p. 196. 160. Pergit : *atqui addidi*, inquit, *animas in altissimo contemplationis gradu constitutas eas esse quæ Christo vel maxime occu-* [illegible]*ur.* Extra hos duos casus scilicet, & ad- [illegible] inter ipsa intervalla, purâ contemplatione cessante, nec aliter aut alio modo : *Ibid.* neque ad aliud valet illud *adhuc*, quo refugit auctor, nisi ut intelligatur, vere his duobus casibus subtrahi Christum : & etiam extra illos duos casus, etsi tamen à contemplatione purâ, non ab intervallis puræ orationis posse subduci : quæ auctorem nedum excusent, magis magisque gravant, ut vidimus.

Caput VI.

De duobus casibus quibus Christus subtrahatur: auctoris labor & ludibria.

161. Quantum in his difficultatibus resolvendis laboret auctor, hæc Instructionis pastoralis responsa docent: *hæ Christi subtractiones sive privationes*, inquit, *non sunt reales, sed apparentes:* in his licet nec fides inveniatur illa quæ Christum *præsentem reddat: sunt transitoriæ:* quæ duos integros status nempe initia contemplandi & probationes extremas & præterea contemplationis puræ directæque tempus implent: *diuturnæ non sunt & Christus mox redibit:* ergo aberat, à mente & cogitatione discesserat: *probationes per se sunt breves; saltem illud extremum:* quis enim legem Deo fixit, ne quantum voluerit & quamdiu voluerit probet animas? Quis Theresiam quindecim, imo ut ipsa memorat, duos & viginti fere annos inter ariditates detinuit, nisi Deus? *sunt intervalla quædam in illis probationibus:* sed horum intercapedinem quis mensus est? ut & illud omittam, *variis causis effici ut sint prolixissima:* sed esto probationes sint breves: an D. Cameracensi excidit, *transitum ad contemplationem ordinarie esse longum:* quo spatio anima de Christo cogitare non possit?

Inst. past. p. 32. *Ib. 33.* *Max. 75. 76. 77.* *Inst. past. errata, sur la p. 33.* *Lett. 19. n. 2.* *Inst. past. ibid.* *Max. p. 175.*

an tantum archiepiſcopum à Chriſto per fidem præſente diſcedentibus has excuſationes quærere oportebat? dolendum ſane, dolendum, nec piæ lacrymæ hîc ceſſaverint.

Rép. à la décl. p. 81.

162. At enim accuſari non debuit tam *horrendi erroris*, de Chriſto à contemplatione secluſo, niſi *prolatis ejus expreſſiſſimis verbis?* quid ſi de re tanta tamque perſpicua ambiguè ſcripſit, cùm perſpicuè deberet ac poſſet? quid ſi apertè ſuffragari non auſus, tamen occultis molitionibus tam noxio Quietiſtarum errori colorem, fucumque quæſivit? non erat ſcrutanda veneni ſedes? non erant perſecandi ſinus? ſed nunc hæc cant, cùm auctorem apertis verbis, tota- e doctrinæ ſerie deprehenſum teneamus, c nihil niſi ludibria reſpondentem: quæ nos & in Præfatione noſtra gallicana fuſè perſecuti ſumus, & in articulo Iſſiacenſi XXIV. antea proſcripſimus.

Préf. n. 51. & ſeq. 195. & ſeq. Avert. n. 6. art. d'Iſſy 24.

CAPUT VII.

S. Thereſiæ, & B. Johannis à Cruce clara ſententia.

163. Nunc deprehenſo auctoris errore, quàm ex adverſo ſtet contra ſanctam Thereſiam, norunt omnes: pauca ergo delibare juvat, tamquam ex ſavo dulciſſimo. San-

ĉta Thereſia initio à Chriſti humanitate ſe- *Vie, ch. 23. p. 126.*
ſe abſtrahebat, *cujus inſaniæ non ſine graviſſimo dolore recordetur, tamquam prodito Chriſto per ignorantiam.* Subdit: *fieri-ne poteſt, ſubiiſſe in mentem, ut vel unius horæ ſpatio tu mihi Chriſte, ad veram pietatem obſtaculo fuiſſe videaris?* ecce nec per horam unam ſuſtinet mente abeſſe à Chriſto, nedum per ſpatia duplicis integri ſtatus, aut quocumque tempore viget pura contemplatio: ac proinde deplorat *tantam cæcitatem*: ab *Ibid. 127.*
eaque avertit eum ad quem ſcribit, *allato* *Ibid. 128.*
Pauli aliorumque ſanctorum contemplatorum exemplo, qui Chriſti nomen numquam non in ore habebant.

164. Sanè confitetur, *cùm Deus ſuſpendit* *Ibid. 129.*
omnes animæ facultates in variis orationi[...]ſi[...]neribus, tunc amitti Chriſti ut hominis pr[...]tiam, eam quam intellectu complectim[...]: nec tamen Chriſtum tunc omittimus, *cùm toti ad am[...]ndum eum animum convertamus.* addit, *qui mentem abſtrahant ab intuenda huma-* *Ibid.*
nitate, gradi per aëra nullo fulcimento quamquam Deo pleni ſibi videantur. Ex quo etiam infert, animam *ordinarie indigere eo ſuſtenta-* *Ibid. 130.*
culo præſertim in pœnis, in laboribus, in perſecutionibus, in ariditatibus: hoc eſt profectò in probationibus: quo vel maxime tempore præſul à Chriſto nos avocat.

165. Alio loco hæc habet: *mihi quidam* *6. dem. ch. 7. p. 783.*

perſuadere voluerunt, utilius eſſe animæ perfectiori, ut occupetur divinitate tantùm ſeclusis corporalibus, ſed numquam in eam perſuaſionem adducar: quippe quæ experta ſim, hâc viâ dæmonem me voluiſſe deceptam: à quâ viâ proinde caveri oporteat, neque credi cuiquam talia ſuadenti: adeo ab eorum auctoritate abhorrebat: neque cunctatur modeſtiſſima virgo hanc viam *periculoſiſſimam* pronuntiare, quippe quâ dæmon utatur, *ad extinguendum ſacræ Euchariſtiæ guſtum*.

166. Notandum autem illud, interdum ſuſpendi ſacratiſſimæ humanitatis intuitum: ſic tamen, ut in eam prius & aſſiduè viſam, ac penitus animo comprehenſam, voluntas toto amore inardeſcat, ut dictum eſt.

167. Hanc ſecutus vir beatus Johannes à Cruce, ſic docet: *quod ſtudeamus obliviſci figuras, numquam intelligitur de Chriſto ejuſque humanitate: quamquam enim interdum in ſublimi contemplationis arce, & in ſimplici divinitatis intuitu, hujus humanitatis anima non recordetur; nulla tamen adhibenda cura eſt ut ea omittatur, eò quòd ejus viſus ac meditatio amatoria ad omne bonum auxilio ſit, per eamque facilius aſcendamus ad ſublimiſſimum unionis gradum: cùm aliæ quidem corporales formæ impedimento ſint: ſed non ille qui ſeipſum fecit hominem, quia ipſe eſt veritas, oſtium, via, & dux ad bonum.*

Mont. Carm. liv. 3. ch. 1. p. 155.

168. Dicent à beato viro id tantum caveri, ***ne curam adhibeamus ad Christum incarnatum omittendum.*** Verùm advertenda causa ejus consilii, quod nempe Christus incarnatus ad omne opus bonum, & ad ipsam excelsissimam unionem adjuvet: quo fit, ut nusquam impedimento esse possit.

169. Quare, cùm formarum recordationem aufert: *Deum incarnatum excipit, cujus recordatio semper adjuvet ad finem consequendum; quippe cùm hic via sit, dux & fons omnis boni.* qui autem semper adjuvat, nusquam officit, nusquam obstaculo est. *Ibid. ch. 14. p. 172.*

170. De reliquis nulla est difficultas, cùm certum sit contemplatione Christi alias duas personas divinas, atque adeo omnia divina attributa introduci: *ut sapientiam & divina judicia, ac prædestinationis, præscientiæque altissima arcana:* quemadmodum idem vir beatus docet, & sic in animam maximâ licet abstractione suspensam per Christi mysteria perfectiones Dei, personæque divinæ assiduè reducuntur: nec à mente discedunt. *e flame Cant. 2. p. 512. Expl. in Cant. p. 482.*

Caput VIII.

Conclusio & recapitulatio hujus primæ partis.

171. Videt ergo lector diligens, de tribus vel gravissimis articulis, quibus fere tota vi-

tæ spiritualis ratio continetur: quàm D. Cameracensis sanctæ Theresiæ, B. Johanni à Cruce, cæteris probis mysticis adversâ fronte concurrat, qui favere se velle profitebatur: adeoque abesse, ut damnato libello præsulis aliquid illis metuendum veniat, ut contra probato, illi sanctissimi auctores non nisi improbari possint.

172. Nunc juvat quæ dicta sunt repetere paucis: primo quidem articulo hæc vidimus: in oratione quietis, suspendi, ligari, impediri per certa momenta divinâ operatione animæ facultates: eam orationem ideo supernaturalem dici, quòd supra communem discurrendi viam à Deo elevetur per illud auxilium, quod sit extraordinarium ac supra communes gratias: non ergo operationem hanc ab ejus gratiæ quæ sit communis omnibus justis inspiratione pendere.

173. Quod auctor in viis spiritualibus agnoscat *impotentias*, sed improprie dictas, manifestam esse cavillationem quæ vim verborum eludat, cùm etiam B. Johannes à Cruce de illa impotentia meditandi & discurrendi loquens, quæ sit nota transitûs ad contemplationem clare dicat: *tunc animam nec si velit meditari posse*: quo nihil est significantius ad veram impotentiam designandam: atque hac etiam voce usam

Vive flam., Cant. 3. §. v. §. 6. p. 336.

eſſe S. Thereſiam, alibi obſervavimus. *6. dem. ch. 7. p. 786.*

174. Neque omittendum, me nihil aliud quàm ſanctorum verba exſcribentem, fanatiſmi accuſatum: quæ accuſatio redundet in eos, quorum exprimo diſertas, planaſque ſententias.

175. Secundo articulo, auctoris contra omnium ſpiritualium doctrinam excludentis actus proprii laboris, proprii conatûs, propriæ induſtriæ, & ſub gratiæ actualis nomine omnia ad inſpirationem extraordinariam revocantis, purum putumque fanatiſmum oſtendimus.

176. Tertio articulo, de ſubtracto Chriſto, ac divinis attributis, diviniſque perſonis à purâ contemplatione quietiſticum errorem, S. Thereſiæ ac Johanni à Cruce penitus repugnantem, deprehendi: quæ hac prima parte demonſtranda ſuſceperam.

PARS SECUNDA.

In qua solvuntur spiritualium auctoritates à D. Cameracensi objectæ.

Caput Primum.

Primus locus ex S. Theresia.

177. JAM expendamus locos, quibus auctor approbat suam sententiam. Primus iste ex S. Theresiæ sexta mansione: *animæ hujus status vellent, ut videret Deus, sese non ei famulari spe mercedis:* quem locum sic urget præsul: *an vult sancta dicere vel illas animas Deo ostendere à se rejici spem? absit ab ea talis impietas. ergo hîc spectatur merces tamquam objectum affectus naturalis & mercenarii.*

Inst. past. p. 73. 2. lett. à M. de P. p. 40. Chast. de l'ame dem. 6. ch. 9. p. 799.

178. Ego verò quæro primùm, utrum hujus affectus naturalis, sancta virgo Theresia ullam umquam fecerit mentionem? si quam; locos proferat: nullum autem protulit, ac ne tentavit quidem. Si nullam, ergo illam intepretatur ex libitu suo, non ex illius dictis.

179. Quæro iterum, an B. Theresia ita nolit *famulari Deo spe mercedis*, ut eam ipsa

ſpes ne quidem *cohortetur ad currendum ſtadium?* Hoc ſi voluit, palam adverſatur concilio Tridentino definienti valere ſpem, *ut juſti ſuam ipſorum ſocordiam excitando, & ſeſe ad currendum in ſtadio cohortando, cùm hoc imprimis ut glorificetur Deus, mercedem quoque intuentur æternam:* cujus rei exemplum Moyſen & Davidem præbent Tridentini Patres. Ergo S. Thereſia his potior, nec doctrinâ concilii, nec horum exemplo uteretur, quod nemo dixerit. Seſſ. VI. cap. 11.

180. In promtu ergo eſt beatæ Virginis ſenſus: *non vult ſe famulari Deo ſpe mercedis*, tamquam ſolo vel præcipuo motivo, certum: tamquam & illa ſpes nullum ſit motivum cohortans & invitans, falſum & hæreticum.

181. Nihil igitur ad rem facit *affectus naturalis*, niſi ad infringendam S. Thereſiæ ſententiam: illa enim, non affectum tantùm naturalem, de quo nec umquam cogitavit, ſupernæ felicitatis excludit; ſed ipſam ſpem ſupernaturalem mercedis æternæ, ut quidem eſſet finis ultimus, aut motivum primarium ac præcipuum: quod eſt ab omnibus theologis traditum.

182. Quod ergo ſancta ſubdit: *has animas non cogitare de gloriâ aſſequendâ*, tamquam de motivo, *quo magis incitentur*, Tridentino concilio, & ſanctorum exemplis

esset contrarium, nisi eo modo sumtum, quo diximus.

183. Nec aliter intelligendus huc collatus Bernardi locus: *purus amor de spe vires non sumit:* non sumit præcipuas, vel maximas; fateor: non sumit ullas; falsum & hæreticum.

Inst. past. 74. Serm. 83. in Cant. n. 5.

Caput II.

De affectu naturali.

184. De affectu naturali, quo uno se auctor nunc expedit, sæpè diximus: hîc autem quærimus tantùm, an hujus affectûs concilium Tridentinum loco allegato mentionem faciat? nullam autem facit, sed vim spei explicans in eo reponit illam, *ut nos excitet, cohortetur mercedis intuitu, cum hoc ut imprimis glorificetur Deus:* ergo vacant reliqua, nec affectûs naturalis ullam rationem habere nos oportet.

Sess. VI. cap. 11.

185. Jam, quod auctor *commodi proprii* nomine affectum illum *naturalem* semper & ubique à se intellectum profitetur, manifestè falsum. Agnoscit enim *commodum proprium æternum*, quod abdicari vult *absque ullâ spe:* commodum autem æternum, præter salutem æternam, nullum est. Idem efficit illa vox: *Fit sacrificium absolutum commodi proprii in æternum:* illud enim quod abjicitur

Inst. past. p. 9. 10. 18.

Max. des SS. p. 75.

Ibid. p. 90.

respectu æternitatis nonnisi æternum est. Non ergo hîc intelligitur affectus naturalis, qui non potest esse nisi temporarius.

186. Sanè homini justo nihil est æternum, nisi vel Dei possessio, vel de Deo possesso gaudium & delectatio. Atqui neutrum eorum est ex affectu naturali: neutrum eorum aut in patriâ exscindendum, aut in viâ contemnendum. Non ergo commodum proprium æternum, affectus naturalis est, aut aliud quidquam quàm ipsa beata æternitas, cujus studium exerceri, non infringi oportet.

Caput III.

Quòd ille affectus naturalis ex ipso auctore sit inutilis.

187. D. Cameracensis hæc sunt in responsione ad summam doctrinæ: *Fatetur D. Episcopus Meldensis scholas communiter tradere, caritatem spectare Deum in se ipso amore absoluto ac libero ab omni respectu ad nos:* Subdit: *eam definitionem si semel admiseris, uno Issiacensi art. 13. indiget systema meum.* Duo ergo sunt capita quibus illud continetur: nempe definitione caritatis, & Issiacensi articulo illo 13.

Resp. ad Summa doct. *p.* 3.

Ibid. p. 8.

188. Atqui affectus naturalis ad ea duo est inutilis. Non enim amamus Deum, *sine*

ullo respectu ad nos, affectu naturali. Non
1. Cor. XIII. etiam est naturalis caritas illa quæ *benigna est, quæ patiens, quæ omnia credit, sperat, sustinet*, de quâ agit Paulus : de quâ unâ tractatur Issiacensi art. 13. atqui ad hæc duo capita, *totum systema* revocatur : non *ulla aliâ re indiget*: non ergo indiget illo amore naturali, isque ad explicandam Theresiam perperam adducitur.

CAPUT IV.

Secundus locus S. Theresiæ.

189. Ex eâdem mansione 6. secundus af-
6. dem. ch. 19. p. 799. fertur is beatæ virginis locus : *anima non se incitat spe adipiscendæ gloriæ : verum id unum cogitat, ut suo amori satisfaciat, cujus natura est, ut semper operetur mille modis. Si posset anima, mille inventa quæreret, ut se se ipso amore consumeret : si id necessarium ad majorem Dei gloriam, ut æternum in nihilo remaneret, ex animo consentiret.*

CAPUT V.

De suppositionibus impossibilibus : auctoris manifestæ calumniæ.

Inst. des états d'or. liv. 9. n. 3. p. 342. n. 4. p. 348. liv. 10. 190. Hic locus pertinet ad suppositiones illas impossibiles de quibus cùm multa tradiderimus, sanctæque Theresiæ locos

latè pertractaverimus, nunc ad hæc capita summam doctrinæ nostræ referemus.

n. 19. p. 429. art. 33. d'Issy. ibid. p. 397.

191. Primùm, hæ suppositiones nihil nobis adversantur, quas annotatis ad marginem locis & ultro recepimus, & sanctorum auctoritatibus asseruimus. quare miror ita nobiscum agi, tamquam eas improbemus.

Rép. à la décl. p. 149.

192. Secundò, has etsi velleïtates diximus, non tamen eis meritum detraximus, quas magnis animabus, Moysi, Paulo, cæteris, à sanctis attributas esse, monuimus.

193. Tertiò, malè imputatur nobis à D. Cameracensi, Paulo & Moysi, aliisque piis animabus per illas suppositiones impossibiles attributas *pias ineptias, pios excessus, pia deliria, inanes argutias, quodque est gravissimum, inordinatos affectus.* Ego autem ut pios excessus, nec tamen extra fines debitos, non denegaverim sanctis cum Paulo *mente excedentibus*, & in *excessu suo* cum sancto Davide multa dicentibus; *ita inanes argutias, ineptias*, deliria, inordinatos affectus, etiam Paulo & Moysi à me fuisse imputatos, dolens dico, aperta calumnia est, pessimo exemplo ab antistite illata antistiti: vel ergo proferat locum, vel inficietur indignam in fratrem contumeliam. notat quidem ad latus paginam meam 443. ut ostendat hæc à me inter absurda reputari; sed falsò: lege lector, nihil invenies præ-

Resp. ad Summa, *p. 19. 26. 49. &c. Rép. à la décl. p. 149.*

2. Cor. v. 13. Ps. cxv.

Rép. à la décl. p. 149.

ter *pios exceſſus* quos ſibi ipſe Paulus, ipſe David attribuunt. quod ſi cuiquam ſanctorum attribuere videor *amatorias amentias*: id primum nec meo nomine nec pravo ſenſu dictum, cùm etiam ejuſmodi *amentias* ſponſæ ipſi, atque animis ſancto amore percitis, non Bernardus, non alii optimo ſenſu imputare vereantur.

Inſt. ſur les états d'or. n. 1. p. 333.

Rép. à la décl. p. 149. 151.

194. Quartò, numquam diſſenſi ab auctore aſſerente *velleitates* de re impoſſibili, ut graviſſimo peccato, ita etiam maximo merito imputari poſſe. quis enim hoc ab Auguſtino, imo ab omnibus theologis non didicit, peccare graviſſime prava cupientem ſi per impoſſibile impunita eſſent? quod quidem ad bonum ut in malum valere, abſit ut negaverim.

195. Quintò, *velleitatis* nomen adhibui, ut docerem ejuſmodi voluntatem etiam abdicundæ ſalutis, (quoad quoſdam effectus ſi poſſibile eſſet) cùm ea voluntas abſoluta & perfecta non ſit, facile conjungi poſſe cum abſolutâ & perfectâ voluntate volendi ſalutem: quin ipſum illud *vellem pro Deo ſalutem, quoad quoſdam effectus abdicare*, eſt revera velle ſalutem ipſam quam te nolle non poſſe fatearis. quare ſi quis diceret: vellem propter Deum non eſſe beatus ſi id velle poſſem, aut ſi Deo placeret, illo ipſo actu clamat ſe beatum eſſe

se velle, & nolle non posse; adeo nullus actus à beatitudinis voto est vacuus.

196. Igitur, quod sexto loco dixerim, in eo actu, *vellem pro gloria Dei carere optatâ beatitudine, si fieri posset:* inest duplex meritum: & illud optandæ salutis, & illud anteponendæ divinæ voluntatis, si talis esse posset.

197. Denique non idem valet: si quis ita diceret, *vellem delectari quocumque peccato, si impunitum esse posset.* in eo enim actu meritum omnino esset malum: cujus rei ratio est, quòd duo bona merita inter se compati possint, non possint autem componi & compati in eodem actu meritum bonum & malum: ac per has propositiones septem patet responsio ad omnia objecta quæ oriri possunt ex suppositionibus impossibilibus.

Caput VI.

Tertius sanctæ Theresiæ locus: hujus vis auctori ignorata.

198. In Instructione pastorali tertius locus is est sanctæ Theresiæ ex mansione 7. *in hoc perfectissimo gradu inducitur tanta oblivio sui, ut anima utrum sit an non sit vix sciat: non enim cogitat de cælesti patriâ: ac si certò teneret statim egressam ex corpore, in cæ-* *Inst. past. p. 74. Chast. 7. dem. ch. 3. p. 816. 817.*

lum transituram, non eâ felicitate moveretur, quia tunc non cogitat de gloriâ sanctorum aut de pari gloriâ consequendâ; sed tantùm ut Deo serviat. Hæc illa, quæ nos in Statibus orationis facilè solvimus.

Inst. sur les états d'or. liv. 9. n. 5. p. 350.

199. Ipse sensit auctor hujusmodi locos non esse ad summum urgendos: sed pessimas interpretationes adduxit duas; primam, secundum S. Theresiam, *non incitari animas affectu naturali, ac mercenario sui ad formalem beatitudinem.* Quâ de re præmonuimus, numquam beatam virginem cogitasse: (n. 177. 178.) numquam, inquam, de affectu naturali beatitudinis formalis exsuperando cogitavit, sed ipsum christianæ spei supernaturalem affectum prætergressa, eum affectum ex omnium theologorum sensu subjunxit ac subordinavit Dei caritati: quare præsul Theresiam invitam ad suum affectum naturalem trahit, & à se ipsâ facit esse degenerem.

Inst. past. p. 75.

200. Altera solutio non pluris valet: *nempe quòd caritas ordinariè præveniat spem ejusque actus imperet, non autem à spe se præveniri sinat.* quæ perfectio omnibus vitæ christianæ professoribus à Paulo proponitur his verbis, *omnia vestra ex caritate fiant: & sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite.*

Ibid.

1. Cor. XVI. 14. Ibid. X. 31. Col. III. 17.

201. Sanè hæc pertinere ad præceptum

& ad perfectionem illam evangelicæ legis omnibus imperatam exactiores theologi tradunt : ſed quia perfecti noſtri, non ita de chriſtianâ perfectione ſentiunt, & Pauli ſententias ad conſilium revocant; non negabunt certè illud conſilium proponi omnibus chriſtianis : nec eſſe quemquam qui ab illo abhorreat; imò qui non ad id ſe invitari ſentiat. non ergo pertinet ad purum illum amorem, qui D. Cameracenſi, *Sanctis quoque inacceſſus, nec iis proponendus eſſe videatur : ad quem ſcilicet, nec lumen interius habeant, nec gratiæ illecebram : quo proinde conturbentur, ſcandalizentur,* expaveant. *Max. des SS. p. 34. 35.*

202. Quare illud, ſive præceptum ſive conſilium, omnibus communiter propoſitum eò pertinet, ut omnes noſtri actus à caritate imperentur : quod autem ſubdit auctor ita imperari, *ut anima Deum diligeret, etiamſi nullam ab eo ſperaret beatitudinem :* id omni actui caritatis intrinſecum eſſe, pars multo maxima theologorum tradit, neque expectavit S. Thereſia ſeptimam manſionem ut Deum illo amore diligeret. Altius ergo veſtigandus ſanctæ virginis ſenſus. *Ibid. p. 75.*

Caput VII.

Verus sensus S. Theresiæ ex ipsâ stabilitus.

203. Is autem sensus hic est: ut spe gloriæ non quidem moveretur tamquam fine ultimo, ac motivo præcipuo caritatis; moveretur tamen ut moveri solent piæ animæ per illas secundarias objectivas rationes à theologis memoratas quæ ad amandum alliciant.

204. Neque id voluit sancta Theresia, ut gloriâ cælesti non absolutè moveretur; quod concilio Tridentino repugnare vidimus: sed ut non moveretur *tum:* per certa momenta: alternantibus vicibus: etsi enim ea motiva virtute semper movent, non tamen semper actu de illis cogitatur; nec tamen diu à cogitatione absunt: ac subinde recurrunt: unde sancta Theresia subdit de illis animabus: *rursus autem redeunt ad desiderium Dei perfectè potiundi: cui tamen postea renuntiant* (quoad dilationem, non quoad rem ipsam) *satisque contentæ, quòd Deum comitem habeant, ei offerunt vitam suam prolongatam, ut certissimum ac laborosissimum argumentum antepositæ divinæ commodi rationis suis rationibus & commodis:* qui sensus, nec intelligi potest, sine Dei possidendi absoluto desiderio: nisi enim desiderarent, ni-

7. dem. ch. 3. p. 817.

Ibid.

hil Deo immolarent : immolant autem non quidem auferendum, absit; sed tamen differendum Dei desideratissimi votum : ergo illo numquam absolutè carent : sed vicibus, aut tantisper premunt, aut actu eliciunt : summam autem ipsam numquam non retinent.

205. Quocirca ita concludit illum excelsissimum de Deo potiundo locum : *quo sensu putatis esse illas animas cùm reputant se illa felicitate privari posse?* Absit ergo ut non optent illam felicitatem qua privari se posse, non sine gravissimo dolore sentiunt. Sic omnino intelligenda sunt dicta sanctorum, relatis integris locis, non abruptè allegatis, & per vim manifestam ad aliena detortis. *Ibid.*

Caput VIII.

De B. Johanne à Cruce.

206. Videamus autem an non à B. Johannis de Cruce sensibus D. Cameracensi toto cælo aberrarit : is enim est qui non semel desiderium potiundi Dei pressisse, & suppositionibus illis impossibilibus indulsisse videatur. Is igitur de perfectis animabus hæc habet, *sine curâ, sine reflexione sunt.* sanè : *sed per illud spatium, quo viget contemplatio.* *Vive flame. Cant. 3. ℣. 3. §. 6. 10. p. 538. 592.*

207. An igitur per illud spatium non de-

Exp. du Cant. 9. Couplet, p. 383.

siderant Deum? Absit: *amans enim anima non potest amoris sui non desiderare mercedem, cujus gratia amico servit: alioquin nec illud amor esset: quæ merces non alia est, nisi amoris augmentum, quousque perveniat ad illum perfectissimum amoris statum, qui sit ipse sibi merces: nec aliam mercedem anima optare possit.* optat ergo illam: optat Deum ipsum habendum, potiundum: nec sine illius mercedis, *voto stat amor, aut amoris gaudet nomine.*

Ibid. 13. Co. p. p. 396.

208. Rursus: *morbus amoris non nisi præsentiâ sanari potest:* quo nihil est clarius, ac simplicius. & iterum: *animæ Deum amanti non nisi potiundo potest satisfieri; non enim aliæ gratiæ satisfaciunt, sed incendunt & irritant Dei, ut in se est, videndi desiderium.*

Ibid. 6. Coup. 375.

209. Quod ergo alibi docet non esse animas illas, *intentas solatiis, aut commodo proprio, sed Deo pro suâ ipsius dignitate & acceptis beneficiis.* primum vides intentas acceptis beneficiis, adeoque profectò suis commodis: non sic tamen ut præcipuo, sed ut secundario, magno tamen motivo.

Obs. nuit. liv. 2. ch. 19.

210. Quin etiam cum anima videtur optare ut avertat Deus dulcedines suas, sponsæ instar canentis: fuge dilecte mi: *ne credas averti velle: genus locutionis est ex nativo amittendæ dulcedinis metu:* ergo sic avertere, elicere est; optare est: estque illa fuga ex

Cant. VIII. 24. Exp. du Cant. 13. Coup.

amatoria vi grande deſiderium: quanto ergo ferventius eſt deſiderium illius Deo viſo atque poſſeſſo æternæ dulcedinis? unde illud erumpit ex imo pectore: *rumpe telam hujus vitæ, ut te ſtatim amare poſſim cum eâ plenitudine ac ſaturitate quam deſiderat anima mea æternam & interminabilem.* *Vive flame, Cant. 1. p. 521.*

211. Sic illis amantibus preſſa deſideria, etiam per ſuppoſitiones illas impoſſibiles, nihil aliud ſunt quam genus deſiderii eo ardentioris quo latentioris.

Caput IX.

Locus ejus auctoris à D. Cameracenſi prolatus: deque proprietate.

212. Hæc præſul omnia prætermiſit quibus clare conſtat numquam à myſticis ſuppreſſum potiundi deſiderium: adduxit autem hujus B. viri unum tantum locum *de avaritiâ atque ambitione ſpirituali: quæ ſit illa à myſticis commemorata proprietas, hoc eſt illud ſpirituale commodum quod numquam abeſt à mercenariæ animæ virtutibus.* *Max. des SS. p. 38. 135.*

213. Quodnam autem ſit illud ſpirituale commodum proprium, expreſſit his verbis. *eſſe nempe illud commodum ſive meriti ſive perfectionis ſive mercedis æternæ:* atque illud eſt quod in ſpirituali Johannis à Cruce avaritiâ ſive ambitione vult quæri. *Ibid.*

214. Contrà : avaritiam illam ſpiritualem ſic definit beatus auctor, *ut animæ numquam contentæ ſint donis à Deo datis, deficiantque animo ac lamentis indulgeant, ſi non inveniant ea quæ in ſpiritualibus rebus quærunt ſolatia.* hoc primum. alterum : *ut præceptis, conſiliis, libris reliquiis, agnis Dei, exſaturari non poſſint : qua in re,* inquit, *damno proprietatem cordis inhærentis earum rerum modo, multitudini, curioſitati :* quæ quàm abhorreant ab æternæ mercedis ſtudio, nemo non videt. ſic præſul ſuam omnibus ſpiritualibus ignotam proprietatem quærens nec inveniens, eam per fas & nefas omnibus eorum dictis infarcit.

Obſ. nuit. liv. 1. ch. 3. p. 239.

215. Neque quidquam aliud de ſpirituali ambitione à beato viro dictum comperi. ſanè gulæ ac luxuriæ ſpiritualis vitium tribuit animabus ſolatiorum ſenſibilium inexhauſtâ cupiditate percitis. Neque aliud quidquam. quare proprietatem illam quam præſul inculcat, ſi extra ſolatii ſpiritualis aviditatem inexſaturabilem ad æternam mercedem transferatur, myſticis ignotam eſſe & ab eorum doctrinâ abhorrere omnino decernendum eſt.

Ibid. ch. 4. 6.

Caput X.

De S. Franciſco Saleſio locus decretorius.

216. De beato Saleſio tot ac tanta retulimus, ut ea repetere nihil aliud eſſet, quàm lectori faſtidium ac nauſeam parere. unum illud, ſed decretorium quod ad proprietatem definiendam pertinet, memorare hîc juvat. *Myſtici*, inquit, *proprietariam vocant animam eam quæ ſuas virtutes per ſanctam reſignationem refert ad Deum: quâ in re minus perfecta eſt quàm anima abſoluta à proprio commodo quæ ſuas virtutes refert ad Deum per ſanctam indifferentiam.* Max. des SS. p. 135.

217. Quid autem ſit referre virtutes ad Deum per ſanctam indifferentiam alio loco ſic explicat: *duo ſunt ſtatus iſtarum animarum: primus eſt ſanctæ reſignationis, quâ anima ſancta multa vult ſeu vellet ſibi, ex proprii commodi motivo: cujus rei gratiâ S. Franciſcus Saleſius confitetur ineſſe ei deſideria, ſed ſubmiſſa: quippe cum illa ſubmittat voluntati Dei quam ſuo commodo anteponit. Secundus ſtatus eſt ſanctæ indifferentiæ ubi anima nihil vult ſibi ex motivo proprii commodi: nulla habet ſubmittenda mercenaria deſideria, quia nulla habet mercenaria; quamquam remanent proclivitates & repugnantiæ involuntariæ quas ſubmittit: ſed nulla habet deſideria voluntaria &* Max. des SS. p. 49. 50. 51.

deliberata ad ſuum commodum, exceptis caſibus ubi toti ſuæ gratiæ fidelis non eſt : anima illa indifferens cùm implet ſuam gratiam nihil vult niſi propter Deum, & prout Deus attractu ſuo velle eam facit.

218. Hæc ergo principia, has definitiones reſignationis ſanctæque indifferentiæ ad beatitudinem refert his verbis : *nihil vult anima ut ſit perfecta & beata ad ſuum commodum ; vult tamen perfectionem omnem, omnem beatitudinem, in quantum Deus hæc velle nos facit impreſſione gratiæ*, ejus ſcilicet de qua dixit : *animam nihil velle ad ſuum commodum, niſi ubi ſuæ gratiæ*, ſingulari illi ſcilicet qua ejuſmodi anima trahitur, *fidelis non eſt.*

Ibid. p. 52.

219. Eamdem doctrinam tradit & inculcat in reſponſione ad ſummam; atque ex his principiis *quæ ſancto Saleſio tribuit proprietatem definiri aſſerit* à myſticis.

Reſp. ad Summa, *p. 57. Troiſi. lettre à M. de Paris, p. 23.*

220. Facile confutatur. primum enim qui reſignationem ab indifferentia ſecernat præter unum Saleſium profert neminem : Saleſius autem nihil de proprietate cogitat : quin ipſum Saleſium præſul peſſimè intelligit, ut docent ſequentia.

Caput XI.

Sancto Franciſco Saleſio imponitur circa reſignationem & indifferentiam.

221. Sæpe monuimus, nec monere ceſſamus beatum Saleſium de reſignatione ac indifferentiâ tractantem, ad nihil aliud reſpexiſſe, quàm ad *afflictiones ſive ſpirituales,* hoc eſt ariditates, ſive *etiam temporales,* numquam autem ad ſalutem æternam quò D. Cameracenſis ſancti antiſtitis doctrinam omnem trahit. Déclar. p. 8. 9. Troiſi. écrit n. 3. p. 77. Am. de Dieu liv. 9. ch. 3. 4.

222. Atqui tota doctrina libri de doctrinâ ſanctorum, & proprietate nititur, & ex illo uno loco S. Franciſci Saleſii explicatur, ut mox vidimus: ergo totus liber eo loco nititur quem falſo allegatum & in alienum ſenſum detortum eſſe conſtat.

223. Senſit id Cameracenſis: & ultro confitetur *ſanctam indifferentiam, quatenus ſuſpendit omne deſiderium, ſpectare tantùm eventus vitæ præſentis: & quidem antequam contingant.* ex quo ſequitur, ipſo confitente, falsò allegatum Franciſci Saleſii locum, & ad æternam beatitudinem peſſimo conſilio eſſe detorta quæ ad eam nihil attinent. Rép. à la déd. p. 42.

224. Quod autem ſubdit non niſi *naturalia ſalutis deſideria* à ſe eſſe ſubtracta duo peccat: primùm quòd S. Franciſco Saleſio Ibid. p. 43.

falsa & aliena imputat, cùm ille, ipso Cameracensi fatente, nonnisi de eventibus hujus vitæ agat; non autem de salute, sive naturaliter, sive supernaturaliter desideranda: alterum, quòd salutis naturalia desideria cùm à supernaturalibus nullâ arte secerni possint, necesse est ut hæc, profligatis aliis, in ruinam trahantur, ut suprà vidimus n. 139. 140.

225. His tamen ludificationibus, his S. Salesii apertè truncatis testimoniis sperat auctor se mysticis, se scholæ, se ecclesiæ Romanæ illudere posse; ac nedum agnoscat errorem, sibi falsa omnia imputata esse jactat; adeo confidit hominum credulitati, ac vanis verborum offuciis.

Caput XII.

De proprietate ex libro de Imitatione Christi.

226. D. Cameracensis omnia movet, ut quocumque loco suam proprietatem inveniat, cujus nulla vestigia deprehendit. Unus est omnium aurei libelli Imitationis auctor qui de proprietate, vel maximè verba faciat, sed longè diverso sensu. Cameracensis enim sic scribit: *auctor Imitationis Christi sæpè loquitur contra proprietarios; eaque proprietas quàm ut imperfectam rejicit, nihil aliud potest esse quàm amor nostri natura-*

Inst. past. p. 65.

lis quo adhæreſcimus ornamento aut ſolatio quæ ex virtutum perfectione, & poſsidendæ mercedis voluptate proveniunt. Hujus rei gratia locum iſtum profert: *ad hoc conare, hoc ora, hoc deſidera: ut ab omni proprietate poſſis expoliari, & nudus nudum Jeſum ſequi: tibi mori, & mihi æternaliter vivere.* at quis hic odor, quod veſtigium proprietatis illius quam naturalem vocas? quin ipſe ſic loqueris: *illa proprietas, nihil poteſt eſſe aliud quàm amor ſui naturalis, virtutum ſolatia & mercedis voluptatem ſpectans. nihil,* inquit, *poteſt eſſe aliud:* conſecutione agit, ratiocinio, conjecturâ, nihil expreſſi habet: ubi enim apud pium auctorem illa *ornamenta*, illa *ſolatia*, abjicienda virtutum, ac *mercedis æternæ?* nullum verbum: *conare*, inquit, *ut ab omni proprietate:* hoc eſt ſenſu pii auctoris ne hæreas proprio bono relicto communi, qui eſt Deus: *ut nudus nudum Jeſum ſequaris:* terrenis omnibus derelictis, quibus Jeſus caruit: *tibi mori, & mihi æternaliter vivere:* ad hæc enim æterna pervenies, ſi hæc terrena contemſeris.

De Imit. lib. 3. cap. 27. n. 3.

227. *Vides,* infert præſul, *ſine proprietate deſiderari poſſe æternam cùm Chriſto vitam.* Sanè: *ergo hîc agitur de ſtudio naturali virtutum, ac mercedis in quibus eſt proprietas:* at ego nihil horum video quæ te videre

fingis : neque quidquam quàm præsulem casso studio in quærenda illa proprietate laborantem.

Caput XIII.

Alius locus.

Inst. past. ibid. Lib. 1. de Imit. cap. 11. n. 3.

228. *Auctor Imitationis exclamat :* ô quantum potest amor Jesu purus nullo proprio commodo, vel amore permixtus! sic præsul. Sed quid sit illud commodum proprium, aut proprius amor sequentia demonstrabunt : *nonne mercenarii sunt dicendi, qui consolationes semper quærunt? nonne amatores sui magis, quàm Christi probantur & lucra semper meditantur?* nempe *solatiorum lucra :* ubi seipsos magis quàm Christum amare convincuntur : non ergo innocua est illa proprietas. unde addit : *ubi invenietur talis qui velit Deo servire gratis?* nec sola illa semper solatii sensibilis mercede duci.

De Imit. ibid. n. 1.

229. Hæc quippe præcesserant, *multi illum laudant quamdiu consolationes aliquas ab ipso percipiunt : si autem Jesus se absconderit, & modicum eos reliquerit, aut in querimoniam, vel in dejectionem nimiam cadunt :* quæ sunt in vitio, non in illâ tuâ imperfectione ac proprietate naturali innocuâ.

Ibid. n. 2.

230. Subdit : *qui autem Jesum propter Jesum,*

& non propter ſuam aliquam conſolationem diligunt, ipſum in omni tribulatione & anguſtiâ cordis, ſicut in ſumma conſolatione benedicunt: & ſi numquam eis conſolationem dare vellet, ipſum tamen laudarent, & ſemper gratias agere vellent: cui ſubjuncta ſunt quæ ex D. Cameracenſi mox lecta ſunt: quæ nihil ad ornamenta virtutum & mercedis æternæ voluptatem faciunt.

CAPUT XIV.

De proprietate ſecundum ſenſum pii auctoris.

231. Sed ad proprietatem redeamus, quando hujus notionem ipſe Cameracenſis confitetur ab eo auctore eſſe repetendam. Repetamus libri 3. à præſule allegatum caput 37. *fili, relinque te, & invenies me: ſta ſine electione, & omni proprietate, & lucraberis ſemper.* An vero hic ſomniabat proprietatem naturalem imperfectam tantùm, nec proinde vitioſam? Audi, *nihil excipio, & in omnibus te nudatum inveniri nolo: alioqui quomodo poteris eſſe meus, & ego tuus, niſi fueris ab omni propriâ voluntate intus & foris ſpoliatus?* nempe illâ propriâ voluntate, ſine quâ nec nos Chriſti, nec Chriſtus noſter eſſe poſſit: quæ quidem innocua non eſt.

Lib. 3. cap. 37. n. 6.

Ibid.

232. Subdit: *quidam ſe reſignant, ſed cum* *Ibid. n. 2.*

aliquâ exceptione; non enim Deo plenè confidunt. En à bono communi ad propriam deflexi voluntatem: unde illud: *ad hoc conare, ut ab omni proprietate poſsis exſpoliari.* quod ita interpretatur ipſe: *tunc deficient omnes vanæ phantaſiæ, conturbationes iniquæ, & curæ ſuperfluæ: tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur:* hoc eſt ille amor quo à communi bono ad proprium convertaris, fiaſque *proprietarius.*

Caput XV.

Alii loci, & de abnegatione vel amore naturali ſui.

Lib. 3. c. 32. p. 1. 233. *Fili*, inquit, *non potes perfectam poſſidere libertatem, niſi totaliter abneges temetipſum: compediti ſunt omnes proprietarii, & ſui ipſius amatores;* conjecti quippe in angulum, ut Bernardus memorabat; (n. 126.) hinc etiam in ſordes & maculas: quippe ad proprium bonum coarctati, relicto communi quo pectus dilatatur.

234. Sic ſunt compediti, anguſti, maculoſi, *ſui ipſius amatores.* ſubdit enim: *Ibid.* *cupidi, gyrovagi, quærentes ſemper mollia non quæ Jeſu Chriſti*, & cætera ejuſmodi quæ planè eveniunt, ſeque & ſua, non verò æterna, ac divina ſectantibus.

235. Nec eſt ullus auctor qui de ſui abnegatione

negatione toties, tamque præclarè dixerit, cùm in eo sit totus: neque tamen toto libro ullam voculam inveneris de illâ abdicatione desiderii, sive supernaturalis, sive etiam naturalis perfectionis suæ, ac salutis æternæ, quam auctor somnians ubique sibi videre videatur.

236. Tantus vitæ interioris, ac perfectæ magister in perfectione explicandâ nunquam amoris naturalis usus est actibus, aut motivis: nullus licet subtilius distinxerit gratiæ & naturæ motus, toto quidem libro, sed præsertim libri 3. cap. 54. & 55. ubi de his expressè tractat, & tamen nihil tale tradidit: naturæ motus respicit non ut gratiæ subordinandos, sed ut gratiæ contrarios, quippe qui naturam eam intelligat jam corruptam cum qua nobis perpetuum bellum est. Cæterum desideria naturalia promissorum Dei, & beatæ visionis quæ à perfectis evellenda essent, neque ipse neque alius quisquam spiritualium somniavit. *Ibid. cap. 54. n. 1. cap. 55. n. 1. 2. &c.*

Caput XVI.

De amore beatitudinis pii auctoris sensus.

237. Amorem certè beatitudinis toties expressit, ut nihil aliud spirare videatur; *Fili*, inquit; *ego debeo esse finis tuus supre-* *Lib. 3. cap. 9. n. 1.*

mus, & ultimatus; si verè desideras esse beatus: posteà: *ego sum qui doceo terrena despicere, præsentia fastidire, æterna quærere, æterna sapere.* Quam autem suspiret ad supernæ civitatis beatissimam mansionem: ad æternam lucem, ad perfectam libertatem, ad Dei visionem, ad perpetuam, & imperturbabilem pacem: *quanta patiatur intus*, horum desiderio, attestatur, vel maximè c. 48. sequente vero: *Fili, cùm tibi desiderium æternæ beatitudinis desuper infundi sentis, & de tabernaculo corporis exire concupiscis, ut claritatem meam sine vicissitudinis umbrâ contemplari possis: Dilata cor tuum, & omni desiderio hanc sanctam inspirationem suscipe: ibi,* inquit, *aderit tibi totius facultas boni, sine timore amittendi: ibi voluntas tua una semper mecum, nil cupiet extraneum, vel privatum:* en illa ex privato bono proprietas exclusa semper ut in fruitione, ita in desiderio: en in bono communi bona vita ac felix; nec quidquam aliud toto libro reperies.

Ibid. cap. 43. n. 3. — *Ibid. cap. 48.* — *Ibid. n. 5.* — *Cap. 49. n. 1.* — *Ibid. n. 6.*

Caput XVII.

De motibus naturæ & gratiæ.

Lib. 3. cap. 54. n. 1.

238. Placet illud delibare ex cap. 54. *Fili, diligenter adverte motus naturæ & gratiæ, quia valde contrariè, & subtiliter moventur, & vix nisi à spirituali, & illumina-*

to homine discernuntur. en non modo contrariè: sed etiam valde contrariè procedunt. Pergit: *Omnes quidem bonum appetunt, & aliquid in suis dictis, vel factis prætendunt: ideo sub specie boni multi falluntur. Natura callida est & multos trahit, illaqueat, & decipit & se semper pro fine habet:* quod apertè est in vitio.

238. Quod autem gratia *contrariè* incedat, ut pius auctor prædixerat, hæc ostendunt: *gratia omnia purè propter Deum agit, in quo & finaliter requiescit:* quid sit autem requiescere in Deo, antecedentia facilè docuerunt: hæc ergo à gratia amoveri non possunt. Quod confirmat his verbis: *gratia attendit æterna, nec in perditione rerum turbatur, quia thesaurum suum, & gaudium in cælo ubi nil perit constituit:* nec ita multo post: *gratia nil temporale quærit, nec aliud præmium quàm Deum solùm pro mercede postulat.* hæc ergo postulari vult: de naturâ eadem desiderante amore imperfecto sui, nihil cogitat.

Ibid.

Ibid. n. 5.

239. Aliud quidem est proprium quo quis sibi tribuit Dei dona, vel ipsa Dei dona ipsi Deo anteponit: quod sæpè auctor agnoscit, & in vitio ponit: de illo naturali, ac deliberato desiderio quod sit innocuum, & tantum imperfectum, æquè cum aliis omnibus spiritualibus tacet.

Caput XVIII.

De imperfectionibus.

241. Alibi est observata à nobis D. Cameracensis objectio, de imperfectione merâ quam à me prætermissam queritur. Sed hæc nihil ad nostram quæstionem aut ad mysticos pertinere, ibidem claruit.

Préf. n. 223.

Caput XIX.

Quod nemini fraudi sint suppositiones impossibiles: quis in iis auctoris peculiaris error. Conclusio.

242. Ex his planè constat nihil interesse mysticorum quid D. Cameracensis causâ fiat; imo multum interesse ne utræque causæ connexæ implicitæque habeantur. Quod enim mystici suppositionibus impossibilibus gaudere videantur, sine periculo mercedis æternæ ejusque voti fieri tam liquido demonstravimus, ut nullus relinquatur dubitationi locus: itaque suppositiones illas nemini fraudi esse constitit. At non in tuto est D. Cameracensis sententia, quâ docet absolutè abdicari salutem: sic autem res conficitur paucis. Nam salus æterna profecto illud erat quod per conditionem & casum impossibilem abdicari posse dicebat: idip-

Max. des SS. p. 90.

ſum autem erat quod ex impoſſibili poſſibile factum; imo reverâ eveniſſe piæ animæ crederent: ergo non illa naturalia deſideria, ſed ipſam ſalutem æternam abdicabatur; quod eſt impium & blaſphemum, ut etiam ſuprà vidimus. Ergo oſtendimus, à nobis quidem omnino in tuto eſſe myſticos, quod erat demonſtrandum: à D. verò Cameracenſi, ſummum in diſcrimen adductos. Supereſt ut de ſcholâ eadem ſtatuamus, quod perfacile erit. quò enim magis ſcholaſtici viâ quadam ac ratione procedunt, eò ſe tutiores præſtant; ſed id ad Tractatum ſequentem differri placet.

SCHOLA IN TUTO:

SIVE

De notione Caritatis & amore puro.

PROLOGUS.

Quo falsò imputata nobis, & hujusmodi Operis causa indicantur.

1. TANTI interest orbis christiani, ne scholæ placita Illustrissimi Archiepiscopi Cameracensis causæ connexa implicitaque esse videantur; ut ad illud incommodum propulsandum, nec curis nec vigiliis parcere debeamus. Is sanè in responsione ad librum cui titulus, *Summa doctrinæ*, Meldensem Episcopum duabus de causis accusat. Primùm, quòd impugnet communem notionem caritatis à scholâ traditam, quod est falsissimum: tum, quòd agat illud subdolè: unde extat monitum illud ad theologos: ab eo præsule si-

Resp. ad Summa, p. 5.

a Ibid. p. 9.

vanienſis acadæmia ſanctorum Auguſtini & Thomæ erudita diſciplinis, nova commenta reſpuat, meque Eſtii ac Silvii veſtigiis inhærentem ſuſcipiat: ſed propter mei cenſoris admirabiles verborum offucias, hic ſcholaſtico more aliquot quæſtionibus ordinatis, accuratiſſimè demonſtrare conabor, non modò ab eodem ignorata ſcholæ decreta; verum etiam impugnata: à nobis verò defenſa. Faxit autem Deus, ut quantùm iſta res ad intima religionis ſpectat; tantâ à me perſpicuitate, tantâ lectoris diligentiâ & attentione tractetur.

QUÆSTIO PRIMA.

Quæ à nobis tuenda ſuſcepta ſint.

ARTICULUS PRIMUS.

Ea XXXVI. propoſitionibus comprehenſa.

4. QUandoquidem D. Cameracenſis, quemadmodum conſtabit infra, totus in eo eſt ut falſa mihi imputet, primùm omnium exponam quæ adverſus illum pro Eccleſiâ catholicâ tuendâ ſuſceperim, quæque quamdiu inconcuſſa erunt, ut ſunt, ejus præſulis doctrina, ſive ut loqui amat ſyſtema, ſtare non poterit: ut autem à communioribus procedamus, incipimus à beatitudine in hunc modum.

I. Frui Deo finis est beatitudinis.

II. De beatitudine verò theologi, philosophi, docti, indoctique pariter ita sentiunt: eam esse primum volitum, atque ultimum finem quem omnes homines volunt, & nolle non possunt. (Augustinus millies.)

III. Præclarè sanctus Ambrosius eam in rem, *qui verus est finis, is finis est non unius, sed omnium:* (in psal. 38. n. 16.)

IV. Neque tantùm omnium hominum, verùm etiam omnium actuum humanorum.

V. Illos autem actus humanos dicimus, qui ratione, consilio, deliberatione fiunt.

VI. Neque quisquam diffitetur, quin omnes homines quidquid agunt, quidquid volunt, quidquid cogitant, quod ad vitam humanam alicujus momenti esse videatur, id omne ad beatitudinem explicitè, vel implicitè, sive virtualiter referant. Citiùs animam auferas; quàm ut cuiquam homini hanc mentem, hunc sensum, hanc animi præparationem eripias.

VII. Hæc de beatitudinis studio & amore naturali generatim: de speciali autem ac supernaturali christianorum beatitudine, quæ est in potiundo Deo; certum est suppositâ notione, & amore naturali beatitudinis omnibus hominibus com-

muni, Chriſtum toto Evangelio id egiſſe: ut Deo viſo, dilecto, poſſeſſo æternùm beati eſſe vellent.

VIII. Certum item eſt omnibus theologis, pertinere ad caritatem, & eſſe caritatis illud Pauli: mihi vivere Chriſtus eſt, « *Phil.* I. 21. & mori lucrum: coarctor autem è duo- « 23. bus: deſiderium habens diſſolui, & eſſe « cum Chriſto, multò magis meliùs, &c. « Phil. I. 23. «

IX. Dei autem diligendi in ſcripturis ſacris omnino duæ cauſæ proponuntur: primùm, quòd in ſe eſt optimus & infinitè perfectus: deinde, quòd erga nos ſummè benevolus & beneficus: aliis verbis ex Paulo, *Tit.* III. 4. φιλάνθρωπος, amator generis humani, bonorum omnium largitor.

X. Quòd Deus ſit benevolus ac beneficus, id quoque pertinet ad ejus excellentiam ac perfectionem infinitam.

XI. Beneficium quo Deus eſt beneficus, in eo eſt vel maximè, quod ſe habendum, poſſidendum, & in hac vitâ & in æternum donat.

XII. Eo ergo beneficio quo eſt beneficus, eſt item beatificus.

XIII. Ergo diligere Deum ut eſt beneficus, eſt eumdem diligere ut eſt beatificus.

XIV. Hæc autem omnia ad motivum caritatis, ut in ſcripturis revelata eſt, ſpectant.

XV. Negari sanè non potest, ex præcepto caritatis juberi nos diligere Deum ut est Dominus: item ut est Deus noster: item ut ipse conglutinatus est nobis: item ut bene sit nobis. (Deut. VI. X. XI.)

XVI. Hæc autem omnia, quòd Deus sit Dominus, quòd sit Deus noster, quòd sit benevolus, sive amator hominum: eaque φιλανθρωπία præditus quam ex Paulo retulimus: item quòd sit beneficus, ac beatificus quo uno bene sit nobis, sunt quidem in se absoluta attributa: neque enim ulla in Deo sunt attributa verè relativa, præter paternitatem, filiationem, ac spirationem activam & passivam: ea tamen attributa in se absoluta connotant ex proprio conceptu aliquid extra Deum, cujus connotati ratione habent conjunctissimam & inseparabilem relationem ad nos, sive rationis cum fundamento in re, sive transcendentalem quamdam, sive aliam quamcumque malueris; ita ut sine quodam respectu ad nos nec intelligi, nec cogitari possint.

XVII. Caritas ergo in Deum sub illis attributis, ad ejus perfectionem & excellentiam pertinentibus tendens, ita est absoluta, ut illa quoque attributa absoluta sunt; ita relativa, ut eadem attributa relationem dicunt ad nos.

XVIII. Nec immeritò ſchola docet omnem actum caritatis eſſe in ſe abſolutum nullâ reali relatione ad nos; non tamen abſque ullo reſpectu rationis cum fundamento in re propter illa attributa, eorumque connotata quæ diximus.

XIX. Non ergo poteſt amari Deus ut benevolus ac beneficus erga nos, neque ut beatificus, niſi quadam relatione inſeparabili ad noſtram beatitudinem.

XX. Non ſola nec prima, ſed tamen vera cauſa per ſe amandi eſt, quòd *Deus prior dilexerit:* 1. Joan. IV. 10. 19. vera cauſa magis amandi, quòd plura donaverit, ac remiſerit: Luc. VII. 43. 47.

XXI. Hæc pertinere ad verum actum caritatis quo peccata remittuntur, ipſe Chriſtus docet. ibid.

XXII. Rectè ergo conjungitur primæ cauſæ amandi Deum, eò quòd ſit perfectus; altera cauſa, quòd ſit beneficus, quæ eſt evangelica ac certiſſima veritas.

XXIII. Has autem cauſas duas Dei propter ſe amandi, hoc eſt profectò cauſas veræ ac genuinæ caritatis in Deum, quòd ſit perfectus, & quòd ſit benevolus, ſanctus Bernardus commemorat, dum quærit *quo merito ſuo, quo commodo noſtro* Deus propter ſe ipſum diligatur: verba ſancti ſunt: *ob duplicem ergo cauſam Deum dixerim propter*

Bern. de dil. Deo, cap. 1. n. 1. cap. 7. n. 17. *seipsum diligendum, sive quia nihil justius, sive quia nihil fructuosius diligi potest:* ad primum pertinet: *quo suo merito;* ad secundum, *quo nostro commodo* diligatur. (de dilig. Deo. cap. 1. n. 1. cap. 7. n. 17.)

XXIV. Notandum autem illud etiam *ex commodo nostro*, Deum propter se ipsum adeoque casto puroque amore diligi, quia benevolum illud ac beneficum, unde commoda nostra profluunt, sunt vera excellentia in Deo: hoc est vera & proxima causa glorificandi Dei, adeoque & amandi.

XXV. Hæc verò duo motiva purè diligendi Deum non ejusdem sunt ordinis; cùm priùs intelligatur Deus in se bonus ac beatus; quàm Deus beneficus ac beatificus.

XXVI. Quin etiam illud beneficum ac beatificum, ad illud bonum ac beatum per se se ordinatur.

XXVII. Rectè ergo schola communiter, nosque cum illâ dicimus, Deum ut in se perfectum bonumque & beatum, esse excellentissimum, præcipuum, ac primarium caritatis objectum: Deum verò ut beneficum, ac beatificum esse minùs præcipuum ac secundarium, alteri subordinatum: tamen per sese maximum.

XXVIII. Ita sanè hæc motiva ordinata sunt, ut Deus in se optimus, ac beatissimus

imus possit quidem cogitari cogitatione abstractivâ, ac transitoriâ, absque eo quòd actu & expresse cogitetur de Deo benevolo ac benefico: sed Deus benevolus, ac beneficus ne cogitari quidem possit, nisi priùs intellecto Deo in se beatò atque optimo, ordine sanè naturæ & per se cognitionis, non tamen semper temporis.

XXIX. Hæc autem sufficiunt, ut intelligatur, Deum, ut in se optimum ac beatissimum, esse specificum objectum, quo sine caritas, nec esse, nec intelligi, aut cogitari possit: Deum verò ut benevolum, ac beneficum, motivum esse secundarium & in primario saltem virtute comprehensum.

XXX. Neque enim illud plenè intelligi potest, Deum esse in se perfectissimum, nisi pariter sit omnipotens, clemens, benevolus, atque beneficus: atque adeo horum attributorum amor est necessarius, ad perfectionem caritatis in Deum.

XXXI. Omninò ex antecedentibus, præsertim prop. 17. hæc duo motiva magis subordinata quàm coordinata sunt, neque ut duæ causæ propriè partiales, æquo jure concurrunt ad excitandam caritatem; sed ita ut prima illa alteram reducat & trahat in proprium finem.

XXXII. Quò magis agnoscimus, & lætamur, Deum esse benevolum ac beatifi-

cum; eò magis agnoſcimus ac lætamur, eum eſſe bonum, beatum, ſibique omninò ſufficientiſſimum: quo planè indigemus ut ſimus, & beati ſimus, cùm ipſe nec noſtri amoris nec laudis indigeat.

XXXIII. Nec ſi ſpecificum illud motivum in ſe eſt præſtantius, ideò pluris valet ſolum, quàm illa motivi utriuſque complexio: neque noſtra quidquam intereſt, quàm ut quoquo modo Deum perfectiſſimum, omni perfectionis genere impenſiſſimè diligamus; naturæque excellentiſſimæ eò magis hæreamus, quò magis intelligimus eſſe non modò univerſim in genus humanum, verùm etiam in unum quemque noſtrum propenſiſſimæ, atque effuſiſſimæ voluntatis: ſequitur ex dictis, & in praxi certum.

XXXIV. Sub Deo ut benevolo, ac benefico hominum amatore, ac ſervatore, intelligendus venit Jeſus Chriſtus verâ caritate per ſe ſe proximè diligendus, & ipſam caritatem incenſurus in Patrem: *Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium ſuum unigenitum daret:* Johan. III. 16. unde etiam Paulus: *Caritas Chriſti urget nos; æſtimantes hoc, quia ſi unus pro nobis mortuus eſt, ergo omnes mortui ſunt: & pro omnibus mortuus eſt Chriſtus; ut, & qui vivunt, jam non ſibi vivant, ſed ei, qui pro ipſis mortuus eſt, & reſurrexit:*

Johan. III. 16.

2. Cor. V. 14. 15.

quod est purissimæ & plenissimæ caritatis in Christum, ut redemtorem.

XXXV. Nec licet Salvatorem non summo amore diligere, qui salutem diligat: nec teste Apostolo (Eph.1.6.12.14.) salutem aliò referre, *quam in laudem gloriæ Dei: quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia: ipsi gloria in secula:* (Rom. XI. 36.)

XXXVI. Ex his autem liquet, caritatem rectà ferri ad fruendum, nec immeritò eam à sancto Augustino, sequente Magistro, S. Thoma, Scoto, aliisque theologis, ita definitam, *ut sit motus animi ad fruendum Deo propter ipsum, & se atque proximo propter Deum:* quo tota quæstio facilè dirimatur: (de doct.christ. lib. 3. cap. 10.) atque hæc sunt quæ tuenda suscepimus, quinque & triginta sex propositionibus comprehensa. Cætera, de eversis communibus scholæ decretis ac notionibus, falsò nobis imputata, constabit. *Aug. de doct. ch. lib. 3. cap. 10.*

ARTICULUS II.

Summa propositionum.

5. Summa est, Deum ut in se bonum atque perfectum, esse primarium ac præcipuum, imò etiam specificum caritatis objectum: Deum verò ut benevolum atque beneficum, haud minus esse verum ac ne-

cessarium, licet secundarium motivum ejusdem caritatis: hanc esse certissimam totius scholæ, hanc omnium sententiam: qui eam inficiatus sit, neminem reperiri: gravi errore teneri Cameracensem qui solus inficiari velit: quod uberius suo loco declarabitur.

6. Hæc igitur sunt, quæ Meldensis Episcopus non ut sua, sed ut omnium theologorum certa & firma decreta tuenda suscepit. Negat idem Episcopus à Domino Cameracensi appellatum esse, aut appellari potuisse quemquam, qui secus sentiat: addit, hunc esse errorum quietismi fontem, quòd hæc dogmata, sive aliqua eorum, vel obscuraverint vel negaverint.

QUÆSTIO II.

De amore naturali beatitudinis, ad prop. 1. & seq. usque ad 7.

ARTICULUS I.

Unde depromantur doctorum testimonia; imprimis S. Thomæ.

7. HÆc autem, quamquam per sese clara sunt & suo stant robore, tamen magis magisque confirmari oportet. Incipimus autem ab amore beatitudinis, qui fons est moralis philosophiæ ac theologiæ om-

nis, à quo etiam omnes theologi incipiunt: indicamus autem locos, unde theologorum hac de re decreta ſumantur.

8. Legendus imprimis Magiſter, in primum diſt. 1. ubi ex Auguſtino hæc fundamenti loco ponit: Res aliæ ſunt quibus fruendum eſt, aliæ quibus utendum eſt, aliæ quæ fruuntur & utuntur: illæ quibus fruendum, nos beatos faciunt: illis quibus utendum eſt, tendentes ad beatitudinem adjuvantur, ut ad illas res quæ nos beatos faciunt, pervenire, eiſque inhærere poſſimus. In ea præcipue verba legendi ſunt, excepto nullo, antiqui recentesve, qui in eam diſtinctionem ſcripſerint. Legendus S. Thomas, 1. 2. q. 1. & ſequentibus, & ejus commentatores ad unum pariter omnes poſt ipſum concludentes, hominis eſſe agere propter ultimum finem: (q. 1. a. 1.) humanæ vitæ aliquem eſſe finem ultimum, nempe beatitudinem; quem finem omnes velint, & propter quem omnia velint: (art. 4. 6. 7. 8.) quæ uſque adeo certa ſunt, ut his tamquam communibus principiis, uti prædiximus, philoſophia & theologia innitatur. hac ergo de cauſâ à citandis auctoribus abſtinemus, ne nos irrideant, certa & clara, nec à quoquam negata, ſuperfluo ſtudio aſſerentes.

Mag. in 1. diſt. 1.

Aug. 1. de doct. ch. cap. 3.

S. Th. 1. 2. q. 1. art. 1. 4. 6. 7. 8.

Articulus II.

De naturâ intellectuali in genere idem statuitur.

9. Atque ut constet, illud esse de omni intellectuali creaturâ commune decretum; audiamus sanctum doctorem ita de angelis differentem, primum; in angelis est volun- » tas, hoc est inclinatio ad bonum, ex co- » gnitione quâ cognoscant ipsam boni ra- » tionem, quod est proprium intellectui, & » hæc (quæ ejusmodi sunt) perfectissimè in- » clinantur in bonum, non quidem quasi ab » alio solummodo directa in bonum, sicut » ea quæ cognitione carent; neque in bo- » num particulariter tantùm, sicut ea in qui- » bus est sola sensitiva cognitio: sed incli- » nata in ipsum universale bonum: & hæc » inclinatio dicitur voluntas. Non ergo est in angelis tantùm inclinatio ad bonum, naturalis illa sine cognitione, sed ex ipsâ cognitione boni elicita.

1. p. q. 59. art. 1.

10. Secundo; in ea voluntate est dilectio » naturalis secundum voluntatem ex cogni- » tione scilicet: unde sequitur: quod sit in » eo etiam dilectio electiva, quia voluntas » naturaliter tendit in suum finem ultimum. » omnis enim homo naturaliter vult beati- » tudinem, & ex hac naturali voluntate cau-

Ibid. q. 60. art. 1.

Ibid. art. 2.

ſantur omnes aliæ voluntates, cùm quidquid homo vult, velit propter finem: (quod etiam competit angelo) in quantum natura intellectualis in angelo perfecta eſt.

11. Tertiò; illa dilectio naturalis eſt amor ſui: eò quòd in rebus cognitione carentibus unumquodque naturaliter appetit conſequi id quod eſt ſibi bonum, ſicut ignis locum ſurſum: unde & angelus & homo naturaliter appetunt ſuum bonum & ſuam perfectionem: & hoc eſt amare ſeipſum: (eo amore quem ſupra poſuit ex cognitione & voluntate ſcilicet.) *Ibid.*

Articulus III.

De naturâ voluntatis humanæ.

12. Ex eodem univerſali principio oritur in homine quoque amor beatitudinis: ſunt enim quædam particularia bona quæ non habent neceſſariam connexionem ad beatitudinem, quia ſine his poteſt aliquis eſſe beatus, & hujuſmodi voluntas non de neceſſitate inhæret. ſunt autem quædam habentia neceſſariam connexionem ad beatitudinem, quibus ſcilicet homo Deo inhæret: in quo ſolo vera beatitudo conſiſtit; ſed tamen antequam per certitudinem divinæ viſionis neceſſitas hujuſmodi connexionis demonſtretur, voluntas *Ibid. q. 82. art. 2.*

» non ex necessitate Deo inhæret, nec his
» quæ Dei sunt, sed voluntas videntis Deum
» per essentiam necessariò inhæret Deo, si-
» cut nunc ex necessitate volumus esse beati.

13. Ex his constituitur quæ sit natura voluntatis humanæ: quæ nempe est, velle universim suam beatitudinem, atque ex hac necessaria voluntate prosilire in omnes parti-
Ibid. q. 82. art. 1. » culares actus liberos: oportet enim quod
» illud quod naturaliter alicui convenit &
» immobiliter, sit principium & fundamen-
» tum omnium aliorum; quia omnis motus
» procedit ab aliquo immobili: illud autem
» immobile est ipse beatitudinis appetitus, qui ita se habet in voluntatis actibus, sicut se habent in intellectivis prima principia: Ibid. art. 2. atque omninò necesse est, *quòd sicut intellectus naturaliter adhæret primis principiis, ita voluntas ex necessitate inhæreat ultimo fini*: qui finis ibidem est ipsa beatitudo.

ARTICULUS IV.

Dictorum radix & fons.

1. p. q. 26. art. 1. & 2. 14. Hujus autem rei radix est, quòd beatus Deus & habens seipsum, creaturæ cuilibet ad imaginem suam factæ concedat, ut sit beata per assimilationem su ad Deum. Ibid. art. 2. ad 2. *Unde beatitudo est voluntatis objectum*: sitque homo beatus, vel verè, ha-

bens Deum, vel umbraticè, habens ſpeciem Dei in particularibus bonis à Deo creatis. Beato autem Deo pro tantâ veritate hominibus revelatâ, ſit gloria & honor ſempiternus: amen.

Articulus V.

Eſtius & Silvius producuntur.

15. Etſi in re clara abſtinendum judicavi a congerendis doctorum teſtimoniis, Belgarum tamen clariſſimorum theologorum gratiâ, commemoratos volui Eſtium & Silvium omnium anteſignanos. Certè Eſtius de fruendo & utendo poſt Magiſtrum ex Auguſtino diſſerens, ſtatim præmittit ut certum, ipſum frui ad amorem ejus rei pertinere, in quâ quis delectatur propter ſeipſam; ſic nimirum, ut in eâ voluntas conquieſcat tamquam in ſummo bono & fine ſuo ultimo: uti autem eſſe rem propter aliud quo fruendum ſit in operationem aſſumere, dummodo non in eâ voluntas ut in ultimo fine conquieſcat; quo loco apertè cum Magiſtro, imò cum Auguſtino, ſupponit omnes fruentes & utentes, hoc eſt omnes homines ratione uſos, in beatitudinem tendere tamquam in ultimum finem: in 1. diſt. 1. in ipſis initiis §. 1. §. verò 5. docet ex Auguſtino propter ſolam bea-

Eſt. in 1. diſt. 1. §. 1.

Ibid. §. 5.

„ titudinem tamquam finem ultimum & sum-
„ mum, amandas esse virtutes, tametsi ha-
„ beant in se unde amentur. in 3. quoque dist.
„ 34. §. 8. supponit timorem, ut & omnes
„ affectus, procedere ex amore, quo natu-
„ raliter sibi quisque vult bene, & in genere
„ felicitatem appetit.

In 3. dist. 34. §. 8.

Silv. 2. 2. q. 27. art. 3.

16. Hunc sectari solitus Silvius, ejusque fere verbis usus, posteaquam in 1ª parte q. 1. secutus est ad singulos articulos omnes conclusiones S. Thomæ, in 2ª deinde parte supponit dilectionem & omnia bona opera exercenda esse propter beatitudinem: (quia) inordinatum est non ordinare media in suum proprium ac legitimum finem, scilicet in æternam beatitudinem: in 2. 2. q. 27. art. 3. quo loco supponit cum omnibus theologis, ipsoque S. Thomâ, omnes omnino homines in quocumque actu serio, agi ad beatitudinem, de quo dubitare portenti loco esset.

17. Vides, lector candide, *propter solam beatitudinem, tamquam finem ultimum, virtutes esse amandas, easque ad hunc finem proprium ac legitimum non ordinare, esse inordinatum.* quo quid est clarius? & tamen falsum esset, nisi beatitudo foret omni creaturæ intelligenti finis naturalis ultimus.

Denique rogamus D. C. an possit vel unum aut philosophum aut theologum ap-

pellare qui secus sentiat? Video conjecturas, consecutiones, ratiocinia, alia ejusmodi disertissimè copiosissimeque congesta, quæ non ad elucidandam, sed ad involvendam rem omnino pertineant, animumque abstrahant à vero quæstionis statu. De his suo loco dicam: nunc quæro, an possit afferre pro sua sententia vel unius auctoris conclusionem, assertionem, propositionem? si habet; proferat: si verò non habet qui nullam protulit, cesset incessere communem omnium theologiam.

Articulus VI.

De personato Lovaniensi.

18. Mirum in sanctum Augustinum, in S. Thomam, in Estium, in Silvium, Belgii decora, personatum Lovaniensem adductum, cujus hæc verba sunt: *à sanctis Augustino & Thomâ aliisque multis significari haud infrequenter, desiderium beatitudinis adeo hominis pectori insitum atque inseparabile, ut quodammodo interveniat omnibus, affectibus, motibus, actibus.* quibus verbis, ut potest, certissimam & evidentissimam veritatem extenuat. quid enim *multos* tantùm, & non omnes omnino commemoras? quin appellas vel unum qui à S. Augustini, totiusque adeo generis humani auctoritate

Lett. d'un theol. de Louv. p. 67.

discesserit? quàm ægrè autem verum confiteris, qui hæc dixeris *haud infrequenter* asserta, quæ nullam non oppleant paginam? denique quid sibi vult tuum illud *quodammodo?* isthuc ne est intervenire *quodammodo,* quòd interveniat *ut finis ultimus propter quem* fiant omnia? quòd interveniat ut *objectum proprium* ac naturale: *objectum enim voluntatis est beatitudo:* nec proinde magis separari ab actu voluntatis beatitudo potest, quàm à visione lumen aut color.

Vid. sup. n. 5. & seq. usque ad 14.

Ibid. ex S.Th.

Ibid. p. 68.

19. Porro Lovaniensis suum illud *quodammodo* interpretatur his verbis: *ut amor beatitudinis interveniat semper actibus nostris saltem virtualiter, indirectè, implicitè, confusè,* quo quidem veris falsa permiscet: quid sit illud *confuse* suo loco memorabimus: certè non *indirectè* intervenit, quod habet objecti proprii ac finis ultimi rationem: quod intervenit, ut illud *immobile* quo motus omnes fulciuntur, ut dicebat S. Thomas: quod intervenit more *primorum principiorum* in conclusione omnis argumentationis vero ac necessario influxu. quare longe abest ab interventu *indirecto*, influxus ille *implicitus & virtualis*, quo efficitur ut quemadmodum intellectus primarum rationum sive principiorum vi, ita voluntas beatitudinis tamquam objecti

proprii ac finis ultimi virtute moveatur. Non ita verus Lovaniensis finis ultimi rationem ac vim, sanctorumque Augustini & Thomæ auctoritatem eluderet.

Articulus VII.

Ex his error gravissimus circa beatitudinem.

20. Hinc D. Cameracensis error gravissimus : nempe Meldensi, errori imputatum, hominem sibi numquam avellere posse motivum beatitudinis in ullo actu ratione prædito : hominem cui jactitant inesse facultatem agendi sine beatitudinis motivo non se amplius nosse, & sibi illudi credere, dum amorem sine beatitudinis proposito prædicant. Verba mea recognosco haud infeliciter ex gallico versa : nec pudet, etsi centies toto illo libello id mihi errori imputatur : quos locos falsus quoque Lovaniensis D. Cameracensi fidus, exscribit.

Resp. ad Sum. doct. p. 5. Inst. sur les états d'or. p. 418.

Lett. d'un theol. de Louv. p. 32. &c.

21. Adversus illam non meam sed totius theologiæ sententiam plenis velis invehitur in eâ *dissertatione* cui titulus, *veræ oppositiones inter doctrinam D. Episcopi Meldensis & meam :* in qua dissertatione & antedicta profert (n. super.) & hæc mea addit : Meldensis pollicetur se demonstraturum ex scripturâ & patribus vocem esse

Opp. p. 5.

Ibid.

» communem naturæ totius, nec minùs phi-
» losophorum quàm christianorum, omnes
» velle esse beatos, & nolle non posse, ne-
» que sibi eripere posse hoc motivum in
» quocumque actu quem ratio eliciat: ita
» ut omnium actuum, totâ scholâ consen-
» tiente, is sit finis ultimus. mirùm: hæc verba mea tamquam inusitata reprehendit; ex his litem movet totâ dissertatione viginti totis eoque amplius paginis. quantò citiùs quæstionem absolveret, si adduceret vel unius theologi conclusionem ullam? nos enim totam scholam testem afferimus: S. Thomæ dicta nihil aliud quàm exscribimus: ipse vero an vel unum theologum profert, cui novum sit aut dubium saltem, *omnes velle esse beatos, eumque finem esse ultimum omnium actuum humanorum quem nemo nolle possit?* nullum: quid igitur? ratiociniis, incommodis frustra excogitatis, consecutionibus, conjecturis, sermonem consumit omnem: nec umquam cogitat duplex incommodum: alterum, quòd sub meo nomine S. Thomæ dicta reprehendit: alterum, quòd sibi ipsi adversatur ut sequentia declarabunt.

Articulus VIII.

S. Thomas sub nomine Meldensis vapulat.

22. Urget sane nos D. C. his verbis: *si Deus, inquit Meldensis, non esset totum hominis bonum, id est aliâ locutione beatitudo illius, tum homini non esset amandi ratio quæ alio modo non explicatur.* Hæc igitur mea verba sunt ex Statibus orationis quæ Cameracensis apertè reprehendit, nec advertit hæc verba non esse mea, sed expressè S. Thomæ ita inferentis: *quòd unicuique erit Deus tota ratio diligendi; eò quòd Deus est totum hominis bonum: dato enim per impossibile, quòd Deus non esset totum hominis bonum, non esset ei ratio diligendi:* qui locus S. Thomæ ad libri mei marginem erat allegatus. *Resp. ad Sum. p. 5.* *Inst. sur les états, &c. p. 458.* *2. 2. q. 26. art. 13. ad 3.* *Ibid.*

23. At enim id Meldensis interseruit, *totum hominis* bonum aliâ locutione esse beatitudinem: sanè: reverà enim beatitudo quid est aliud *quàm totum hominis bonum?* neque reprehendi potest Meldensis Episcopi interlocutio. *Ibid.*

24. An fortè reprehendis illud meum: *non alio modo exprimi diligendi rationem?* quo enim alio modo meliùs exprimi potest *ratio diligendi*, quàm his ipsis verbis, ratio diligendi?

25. Non ergo Meldensis, sed S. Thomæ

verba Cameracensis imprudens, ad latus licet annotata, Meldensi crimini vertit, eumque ut scholæ inimicum proscribendum decernit ab academiis, licet appellato scholæ principe gloriantem.

26. Atqui auctor non semel in eum impingit scopulum: ecce enim in illâ dissertatione de veris oppositionibus inter meam suamque sententiam: *secundum Meldensem*, inquit, *si per impossibile Deus non esset hominum beatitudo, non esset illis ratio diligendi.* quæ iterum atque iterum mihi imputat; atque ex his in tot absurda me conjicere nititur: nec me, sed S. Thomam cujus hæc verba sunt.

Opp. p. 20. 25. &c.

ARTICULUS IX.

Quod D. Cameracensis sibi ipsi adversetur; & de necessario appetitu beatitudinis.

27. Quidquod non jam sanctum Thomam, sed se ipsum in me reprehendit? quippe qui in Instructione pastorali confitetur, *necessitatem esse indeclinabilem ut nos ipsos* SEMPER *diligamus, neque fieri posse ut nos diligamus, nisi nobis optemus supremum illud bonum, quod est unum necessarium.* rectè ergo asserimus, tam nemini homini eripi posse, quin *semper*, adeoque in omni actu motivum habeat beatitudinis, quàm nemini

Inst. past. pag. 24.

mini poteſt eripi, quin ſe ipſum *ſemper* & ſine intermiſſione diligat.

28. Rurſus Cameracenſis in eâdem inſtructione paſtorali docet, non poſſe negari illud *quod ſupponit Auguſtinus indeclinabile pondus continuamque impulſionem* (tendentiam) *in beatitudinem id eſt in fruitionem Dei.* Sin autem continua eſt, nulli actui deeſt; ſi indeclinabilis, nulli deeſſe poteſt: ergo iterum atque iterum rectè aſſerimus, nemini motivum illud umquam eripi poſſe: illud tamen ipſum eſt, quod D. Cameracenſis in me vel acerbiſſimè reprehendit. *Inſt. paſt. pag. 47.*

29. At enim *id Auguſtinus aſſerit de beatitudinis innato nec deliberato appetitu.* Sic reſpondet Cameracenſis: ſed quid noſtra nunc? utcumque enim ſe res habeat, pro certo relinquitur, homini deliberanti ac ratione utenti motivum beatitudinis deeſſe non poſſe: quod & erat à me probandum, & à D. Cameracenſi maximè reprehenſum. *Ibid.*

30. Nec tamen ſinimus D. Cameracenſem in æquivoco ludere: ſi enim innatum ſive naturalem beatitudinis appetitum cæcum illum nominat ſui boni appetitum, quem & in plantis & in lapidibus tota ſchola, & ipſe etiam S. Thomas, paſſim agnoſcunt; non eo ſenſu homo appetit beatitudinem, ſed ſciens volenſque, ſed ex cognitione inditâ: nemo enim non habet

à naturâ insitam boni a se appetendi rationem & ideam: quæ cognitio quatenus clara sit, infra referemus: nunc id sufficit, ne cæco impetu in beatitudinem trahi nos putemus: sed ex cognitione certâ, adeoque ex appetitu non quidem deliberato, sed tamen elicito, qualis est beatorum Dei visione fruentium necessarius, nec liber, aut deliberatus, sed tamen à voluntate elicitus divini boni amor, ut dictum est: (n. 9. 10. & seqq.)

31. Præclare igitur S. Thomas nos docuit, talem esse in nobis amorem beatitudinis generatim, qualis est in beatis Dei visi amor: id est tam necessarius, & tamen tam elicitus, veræque voluntatis actus, licet non deliberatus, nisi forte quoad actuale quoddam exercitium.

32. Nihil ergo agit præsul, dum innatum beatitudinis amorem confessus, ab elicito, imo & à deliberato actu motivum beatitudinis amovere se posse putat; profectò enim vel illud cogitare debuisset, omne deliberatum ex insito & naturali procedere, neque posse non esse illi congruum: omne liberum naturali & immobili niti, ut docuit S. Thomas (n. 13.) denique nullum actum ab objecto suo, a suo fine ultimo separari posse, ut supra constitit (n. 8. & seqq.)

33. Habet quidem id animus humanus,

ut quæ sibi vel maximè cordi sunt, ea non semper actu expresso & perspecto cogitet: quin etiam ejus rei quam vel maximo amore prosequatur, occurrentem sibi cogitationem ad tempus avertere, & aliâ cogitatione actuali & expressâ magis detineri velit. neque tamen propterea minus agit ex illo intimo ac latente motivo & appetitu: id enim agimus, id omnes theologi nullo excepto volunt, ut quivis actus ratione præditus elici debeat ex motivo beatitudinis, non explicitè semper, sed sive explicitè sive implicitè & virtualiter (ex n. 4. prop. 2. & seq.) nullus ergo est actus ad quem reverà non impellamur beatitudinis studio ejusque virtute: neque fieri potest quin expressa persæpe se prodat intentio. Ita ergo abstrahi potest animus à motivo beatitudinis, ut numquam ab implicito & virtuali saltem; ab explicito verò non diu temperetur: sicut Lutetiâ proficiscenti Romam, non quidem semper sed sæpe recurrat necesse est Roma quam petit. quæ cum auctor impugnat, non me, sed sanctum Thomam, sed sanctum Augustinum millies, sed totam theologiam, ipsamque naturam, imo verò etiam seipsum impugnat, ut dictum est.

Articulus X.

Summa dictorum in hac q. 2.

34. Summa dictorum à theologis de amore naturali beatitudinis, his ferè propositionibus continetur:

I. Omnes utentes & fruentes, hoc est omnes ratione usos, velle esse beatos: (n. 7. & 15.)

II. Id commune Angelis & hominibus: n. 9. 10. 11.

III. Inclinationem sive appetitum ad beatitudinem tamquam ad finem ultimum in intellectualibus creaturis, ita esse naturalem ut ex cognitione sit elicitus. ibid.

IV. Hanc esse naturam voluntatis humanæ, ut & beatitudinem & ea quorum necessaria connexio cum beatitudine clarè intelligitur, necessariò appetat: (n. 12.)

V. Ex his quæ necessariò appetuntur tamquam ex immobili præsupposito fundamento, elici ac prosilire omnes liberos actus: eo ritu modoque quo in intellectivis conclusiones omnes a primis rationibus ac principiis oriuntur: (n. 13.)

VI. Beatitudinem esse voluntatis objectum, & quæ sit hujus rei radix: (n. 14.)

VII. Propter beatitudinem amandas esse virtutes: (n. 15.)

VIII. Omnium affectuum radicem esse appetitum eum, quo quis sibi bene vult, & beatitudinem generatim cupit: ibid.

IX. Inordinatum esse actum omnem, qui non ordinatur ad beatitudinem tamquam ad legitimum finem: (n. 16.)

X. Quàm sit absurdum, amorem naturalem beatitudinis influere indirectè tantùm in omnes actus humanos: (n. 19.)

XI. Qui hæc negaverit, neminem adductum nec adduci potuisse: (n. 18. 21.)

XII. Sub meo nomine vapulasse ipsissima S. Thomæ verba à me diligenter exscripta: (n. 22. & seq.)

XIII. Qui hæc impugnavit, sibi ipsi adversari: (n. 27. 28. 29. 38.) atque hæc de amore naturali beatitudinis dicta sunt.

QUÆSTIO III.

De amore supernaturalis beatitudinis, quatenus spectat ad caritatem: ad n. 4. prop. 7. & 8.

ARTICULUS PRIMUS.

Sententia sancti Thomæ.

35. CUM gratia supponat naturam eamque perficiat, definitumque ab universâ scholâ sit, naturæ totius ultimum fi-

nem esse beatitudinem: consectaneum est, ut & gratia homini christiano proponat beatitudinem quam in quocumque actu justus exquirat, qua de re totius scholæ, ac primum sancti Thomæ mentem exponimus, ejus locis ordine recensitis.

1. 2. q. 65. art. 3. ad 1. 36. Ex 1. 2. *caritas non est quilibet amor Dei, sed amor Dei quo diligitur ut beatitudinis objectum:* (q. 65. art. 5. ad 1.)

Ibid. q. 114. 4. » 37. Item ex quæstione 114. art. 4. motus » humanæ mentis ad fruitionem divini boni » est proprius actus caritatis, per quam om- » nes actus aliarum virtutum ordinantur in » hunc finem.

2. 2. q. 23. 1. 38. Jam veniamus ad 2. 2. q. 23. & sequentes, quibus sanctus doctor rem expressè tractat: caritas quæ est amor, non concupiscentiæ sed amicitiæ, hoc est vera & genui- » na caritas, fundatur super communicatione » hominis ad Deum secundùm quòd nobis » suam beatitudinem communicat: (q. 23. art. 1.)

Ibid. art. 4. » 39. Hoc fundamento posito consequun- » tur ista: bonum divinum in quantum est » beatitudinis objectum habet rationem spe- » cialem boni: & ideo amor caritatis, qui » est amor hujus boni, est specialis amor. art. 4.

Ibid. art. 40. Articulo verò 5. jungit divinam bonitatem ut objectum, cum ipsâ *communi-*

ratione beatitudinis super quam hæc amicitia fundatur : (caritas scilicet.)

41. Quæstione deinde 26. art. 1. dilectio " caritatis tendit in Deum sicut in princi- " pium beatitudinis, in cujus communicatio- " ne amicitia caritatis fundatur : (unde se- " quitur ad 1.) caritas tendit in ultimum fi- " nem sub ratione finis ultimi, quod non " convenit ulli virtuti, ut supra dictum est. " postea art. 2. Deus præcipuè ex caritate " diligendus : ipse enim diligitur ut beatitu- " dinis causa. "

42. Locus autem ubi dicit unius esse caritatis, ut ordinet cæteras virtutes in finem ultimum, est q. 23. art. 7. cujus rei radix est, quod ultimum quidem & princi- " pale bonum hominis est Dei fruitio, & ad " hoc ordinatur homo per caritatem. "

43. Cætera innumerabilia prætermittimus, quia ista sufficiunt, ut habeantur hæc quinque : 1. amorem amicitiæ sive caritatem fundari in communicatione beatitudinis. 2. bonum divinum in quantùm est objectum beatitudinis à caritate spectari. 3. caritatem tendere in Deum ut est principium & causa beatitudinis. 4. caritatis esse non alterius cujusque virtutis, ut in Deum tendat tamquam in ultimum finem : qui finis ultimus est ipsa beatitudo, ex ante dictis (supra q. 2. n. 8. & seq.) 5. ultimum

& principale bonum hominis esse fruitionem Dei, ad quam ordinatur homo per caritatem.

44. Hæc igitur sunt quæ in Instructione de statibus orationis ex S. Thomâ protuli: hæc sunt quæ D. Cameracensis in me reprehendit: quamvis nihil aliud quàm angelicum doctorem exscripserim; tantâ cautione, ut ne quidem simpliciter & absolutè dixerim, caritatis objectum esse Deum ut *communicatorem beatitudinis, sed eam esse unam ex formalibus rationibus diligendi Deum*, sive primariam sive secundariam; à quâ quæstione tunc ultro abstinere me profitebar.

Inst. sur les états d'or. pag. 457. 458. Oppos. p. 2. 3. &c.

Inst. sur les états d'or. pag. 458. 459.

Ibid. p. 461.

Articulus II.

Quæ hîc mihi imponantur.

45. Eâ de re D. Cameracensis hæc verba sunt: *si D. Meldensis hæc de Deo diceret ut est objectiva beatitudo inter alia attributa includens, quod sit beatificus, posset conciliari cum scholâ; sed quod molestum est, non de Deo loquitur, sed de beatitudine quam nobis communicat Deus: Deumque respicit tantùm ut est causa, principium, objectum beatitudinis:* quæ verba non mea sunt, sed expressè sancti Thomæ, ut vidimus: (n. 36. 39. 41.)

Oppos. p. 3.

46. Ego verò adeò hîc directe specta-

bam Deum, ut id etiam expressèrim *Deum diligi ut communicatorem beatitudinis*, sive ut ait S. Thomas, *secundum quod nobis communicat suam beatitudinem* : (sup. n. 38. 44. si ergo hæc gravia molestaque sunt, horum reprehensio non in me, sed planissimè in sanctum doctorem cadit. *Inst. sur les états d'or. pag. 458. 459.*

ARTICULUS III.

Quid ad sanctum Thomam reponatur.

47. Personatus Lovaniensis objicit in statibus orationis multos S. Thomæ locos *confusè* esse allatos : nec mirum, cùm non rem ipsam tractandam, sed rei summam delibandam suscepissem. ut deinde respondeat ad tot perspicuos sancti doctoris locos, copiosissimè exponit doctrinam cujus hæc summa est. *Lett. d'un theol. de Louv. p. 53.*

48. S. Thomam ex SS. Dionysio & Augustino agnovisse, amorem ex naturâ suâ esse vim unitivam amantis & amati : hinc ex eodem S. Thoma diversificari amorem in varias species, non solum per fines & motiva, sed etiam secundum varia genera unionis amanti proposita. *p. 52. 53. Ibid. p. 53. 54.*

49. Ex his S. Thomæ, S. Dionysii & S. Augustini locis facilè intelligitur, duo considerandi esse in amore caritatis : primum, divinam bonitatem quam ille amor præ- *p. 55. 56.*

» cisè spectet ut finem & motivum formale: » alterum, in eadem caritate esse considerandam eam rem, quam omnis amor respicit & in quam essentialiter tendit: nempe » quamdam unionem cum amato ad quam » omnis amor aspirat, & eam rem S. Thomæ esse ipsam communicationem æternæ » beatitudinis.

p. 56. 57. » 50. Cæterum illam communicationem » beatitudinis quatenus est unio cum Deo, » non esse finem, motivum, & rationem formalem diligendi; sed tantùm respici beatitudinem, ut rem in quâ consistat illud » unionis genus ad quod aspirat caritas.

Ibid. 51. *Ergo unionem illam adeò non esse motivum caritatis, ut ipsa caritas ex perfectionis divinæ motivo illam requirat unionem.*

Oppos. p. 26. 27. 52. Hæc fictus Lovaniensis: quæ in pauca contrahuntur in dissertatione de oppositionibus. Nunc autem quàm hæc quoque vana sint, sequentes quæstiunculæ ostendent.

Articulus IV.

Quæstiunculæ de desiderio unionis in amore caritatis.

53. Quæro primùm, utrum caritas separari possit à desiderio unionis? Negat auctor ex sanctorum Augustini, Dionysii &

Thomæ decretis, quibus constat ipsum amorem ex natura sua vim esse unitivam: (n. 48.) adeò ut ad [illegible] unionem omnis amor respiciat, & ad ea[illegible] *[illegible]ssentialiter* tendat: (n. 49.) quod autem essentiale est omni amori, ab amore caritatis separari non potest.

54. Quæ cùm ita sint, quæro secundò, quomodo ista conciliet cum illâ caritate quæ nullum omnino habeat respectum ad nos; & an desiderium unionis absque illo respectu constare possit.

55. Quæro tertiò, quomodo jam stare possit ille præsuli perfectissimus caritatis actus quo quis à Christo separari ambit, cùm amori *essentiale sit* quærere unionem.

56. Perspicuum igitur est hæc stare non posse, eo sensu quem tuetur auctor, eaque retractari & aliam omnino viam iniri oportere.

57. Quæro quartò, quo nomine appellet illam unionem quam essentialiter omnis expetit caritas: si neque finis, neque motivum, neque ratio ulla formalis diligendi est, rogo, quid est? vel quæ voce appellanda?

58. Quod ais, nedum habeat motivi rationem, ipsam Dei perfectionem esse motivum cur hæc unio requiratur: id quidem demonstrat non esse motivum præcipuum,

nec proinde primarium: si autem dixeris nullum esse motivum, id quod adeò moveat ut essentialiter appetatur, aperta contradictio est. de motivo sanè secundario quem auctor nec tacet nec capit, alibi disseremus, & omnia ista ex scholæ decretis facilè componemus.

Ibid. p. 27.

ARTICULUS V.

Fictus Lovaniensis apertè sancti Thomæ auctoritatem eludit.

59. Nunc ut perspicuum sit quantùm a S. Thomæ doctrinâ aberretur, id unum profero. Ostendit S. Thomas amicitiam quæ est caritas, fundari in communicatione beatitudinis, non eâ præcisè causâ quod amor sit unitivus, quamquam etiam eâ, sed eò quòd caritas sit amicitia mutuam communicationem postulans. (ex annotatis supra n. 38. & seq. & ex 2. 2. q. 23. art. 1. &c.)

Oppos. p. 26.

60. At quàm auctor hæc eludat, docent sequentia: pars locorum sancti Thomæ „ quos Meldensis adducit, respiciunt tantùm „ amorem singularis amicitiæ, non verò na- „ turam caritatis. hominum fidem! non ergo agit sanctus doctor de naturâ caritatis quæstione 23. in quâ expressè de caritate tractat pro ut est opposita fidei & spei? non agit de naturâ caritatis, cùm eam ex natu-

râ suâ esse demonstrat veram amicitiam mutuâ communicatione constantem? quos autem ego alios sancti Thomæ allegavi locos, nisi inde depromtos? Sperat tamen auctor, hæc à se traduci posse ad amicitiam singularem quæ sit à caritate distincta; adeò omnia à se dici & approbari posse confidit.

61. Pergit: vult quidem sanctus Thomas « eam esse amicitiam quæ communicatio- « nem mutuam bonorum postulet; non au- « tem id esse motivi loco in amicitiâ. Quid « ergo illud est apud sanctum Thomam, « Deum diligi *ut est causa, principium, objectum beatitudinis*, & alia quæ supra annotata sunt (n. 39. & seq.) an hæc quoque a se obliterari posse sperat & publicæ fidei tam apertè illudi? *Ibid.*

62. Nec minùs inane est illud: hos lo- « cos indicare tantùm, caritatem habere pro « objecto Deum ut beatificum, non autem « beatitudinem: ludicrum & supra confuta- « tum: (n. 45. 46.) quid est enim beatificum sine beatitudine, aut quid est beatitudo, sine fruitione boni, benevoli, benefici, beatifici? quod addit: S. Thomæ locos « eò pertinere, ut ostendat à caritate spe- « ctari Deum non secundùm naturalem or- « dinem, sed quatenus nos elevat ad viden- « dum intuitivè Deum; obtrudit quidem ea « *Ibid. p. 27.*

quæ ſanctus doctor tacet, premit verò ea quæ totis quæſtionibus articuliſque docet de mutuâ amicitiâ; de communicatione ſuper quâ illa fundatur: de objecto, de fine, de principio, de causâ quibus diligatur Deus; de reſpectu finis ultimi ideſt Dei fruendi ipſiuſque beatitudinis, proprio caritati, aliaque à nobis ſuprà memorata: (n. 38. 39. & ſeq.) quorum cohærentiam aptamque connexionem cum reliquis ſcholæ ac ipſius S. Thomæ decretis oſtendemus: nunc ſufficit ſanctum doctorem à præſule, fidoque Lovanienſi quem nemo cognoſcit, nec eſſe intellectum ac ſub meo nomine vapulaſſe.

Articulus VI.

De ſancto Bonaventurâ.

63. Sancto ſanctum jungimus Bonaventuram Thomæ: ejus autem doctrina hæc eſt: quòd *caritas quidem ex beato Bernardo præmium non intuetur;* (verùm ad id) *dicendum, quòd illud intelligitur de præmio creato: de præmio autem increato non habet veritatem, quia maxima caritas maximè deſiderat uniri Deo & habere Deum:* en quæ optet non homo habens caritatem, ſed ipſa caritas, nedum à caritate perfectâ hæc ſeparari poſſint.

In 3. d. 26. art. 1. ad 4. Obj. 5. & ad 5.

64. Neque ideo minùs asserit, habitu caritatis habilitari nos ad adhærendum primæ bonitati propter se & super omnia. Rursus: duplicem esse mercedem, creatam & increatam, temporalem & æternam: & secundum hoc, duplicem mercenarium, videlicet bonum & malum: & duplicem mercimoniam, unam laudabilem, alteram vituperabilem: nam qui, inquit, principaliter respicit ad mercedem creatam & temporalem, malus mercenarius est & hunc vituperat Dominus: ille verò qui respicit principaliter ad mercedem æternam de quâ dicitur: merces tua magna nimis; bonus mercenarius. a Ibid. dist. 27. art. 1. q. 4. Ibid. art. 2. q. 2.

65. Neque respondendum, agi de homine secundùm habitum justo qui spem exercere possit: agitur enim in titulo quæstionis, de motu caritatis, an possit esse mercenarius: unde sic loquitur: de primâ mercimoniâ intelligendo, non est dubium quòd motus caritatis non potest esse mercenarius. de secundâ mercimoniâ dubium esse fatetur: nam quidam, inquit, voluerunt dicere quòd non est à caritate, sed ab affectu quodam naturæ, caritatem concomitante. aliis autem videtur, quòd talis affectus mercenarius possit esse à caritate: desiderium enim habendi æternam mercedem, & fruendi æterno bono, est desiderium

» gratiæ; nec est amoris naturalis aut acqui-
» siti, sed gratuiti (à gratiâ proficiscentis.)

66. Hanc quidem dubitationem movet: ipse autem inclinat ad eam partem quæ
» dicit, quod motus caritatis possit esse mer-
» cenarius, secundum quod constituit mer-
» cedem suam circa bonum increatum ad
» quod tendit sicut ad finale præmium. vides iterùm atque iterùm, non hominem qui caritatem habeat, sed ipsum caritatis motum intentum esse Deo ut præmio æterno & increato.

Ibidem ad 4.

67. Ex quo principio sic respondet ad
» quartum: quod objicitur de timore, quod
» ille qui principaliter habet oculum ad pœ-
» nam non potest Deo esse acceptus: dicen-
» dum quod non est simile: nam cùm pœna
» nec sit Deus nec aliquid Dei; qui princi-
» paliter aspicit pœnam tamquam finem ul-
» timum, non est rectè ordinatus, cùm prin-
» cipaliorem habeat intuitum ad aliud quàm
» ad Deum: sed merces & beatitudo sum-
» ma est ipse Deus: ideò ipsam principali-
» ter potest quis aspicere, & tamen in finem
» recte ordinatus esse. en caritatis, non modò habitus, sed iterum etiam *motus* in mercedem æternam intentus, idque principaliter ex S. Bonaventurâ: quem ideò, ut & S. Thomam; ab academiis mecum proscribendum proponi oportebat.

68.

68. Neque dicas sanctum sub dubio loqui: ultrò enim confitemur fuisse tum aliquos, qui æternæ mercedis intuitum procedere volebant, *non a caritate per se, sed ab affectu naturali*: quæ nunc opinio penitùs exolevit: imò apertè est hæretica; quæ desiderium possidendi Dei, naturæ non gratiæ tribuebat. ipse verò sanctus & contrarium docet & de ipso *motu* caritatis loquitur: & eum motum æternæ mercedi quæ Deus est, intentum esse posse asserit: & objecta ex Bernardo clarè solvit: unde existit ista conclusio: *& sic patet quod nullum est inconveniens dicere, quòd motus caritatis posit esse mercenarius, si dicatur esse mercenarius ex intuitu mercedis æternæ & increatæ*: eoque principali, ut mox dictum est. Ibid.

Articulus VII.

Responsio præsulis.

69. Hunc locum præsul protulit, ac respondet, loqui sanctum Bonaventuram de caritate *genericè prout comprehendit tam amorem concupiscentiæ quàm amorem amicitiæ*. Sed contra est, quòd in eâ distinctione S. Bonaventura post Magistrum, & cum omnibus scholasticis, agit specialiter de caritate prout est contradistincta à fide & à spe, easque virtutes ex informibus for- Lett. à M. de P. p. 19.

Ibid. dist. 27. art. 1. q. 4.

matas facit; quod sola præstat proprie dicta caritas. ibidem agit de proximi caritate, aliisque ad veram caritatem pertinentibus, eique subnexis. Si autem de amore concupiscentiæ agit, hujus rei causa est, quòd utrumque amorem ad proprie dictam caritatem pertinere, ipse quidem docet ut statim apparebit, & suo loco elucescet.

Articulus VIII.

Alius locus ab auctore prolatus ejus responsionem confutat.

4. Lett. p. 42.

S. Bon. ibid. art. 1. q. 2.

70. Confirmatur hæc auctoris confutatio ex loco quem ipse profert, sed truncum & mutilum: hujus autem loci hæc verba sunt: *actus caritatis est diligere: diligere autem idem est quod velle bonum; cùm ergo caritas diligit aliquem, bonum optat ei quem diligit: illud autem bonum quod caritas optat unum solùm est, videlicet bonum æternum & summum bonum. istud autem summum bonum aliquando homo per caritatem optat Deo, aliquando sibi, aliquando proximo. Secundùm quod optat ipsum ipsi Deo, dicitur diligere Deum, quia vult quod ipse Deus sit summum bonum, & quod habeat omne bonum per essentiam: secundùm quod optat illud proximo, dicitur diligere proximum, quia vult quod ha-*

beat illud bonum per gratiam & gloriam : secundùm quod optat illud sibi, diligit seipsum. En locus ille ab auctore prolatus, in quo exscribit ea quæ Dei caritatem exprimebant : premit autem, quæ proximi & sui, in quibus tota erat declaratio veritatis.

71. Hinc exurgit demonstratio : ipse fatetur auctor hîc agi de verâ & propriè dictâ caritate; atqui illa caritas optat sibi summum bonum : ergo vera & propriè dicta caritas optat sibi summum bonum. confirmatur : eâdem caritate homo optat sibi summum bonum, quâ Deo & proximo illud optat : atqui Deo & proximo illud optat per veram & propriè dictam caritatem : ergo optat etiam sibi verâ & propriè dictâ caritate. quæ verba S. Bonaventuræ non solùm ejus sensum, sed etiam ejus doctrinæ veritatem clarè aperteque demonstrant.

ARTICULUS IX.

Alii loci : ubi de summo bono, & de fine ultimo, deque fruitione.

72. Alio loco Seraphicus doctor hanc proponit quæstionem : *an caritas in diligendo præponat Deum nobis :* in qua quidem hæc statuit. *1. quòd caritas facit Deum diligi tamquam finem ultimum & tamquam summum* *Ibid. dist. 29. art. 1. q. 2.*

bonum: 2. quòd caritas, quia diligit Deum sicut summum bonum, diligit eum super omnia. 3. quia diligit sicut finem ultimum, diligit eum propter se. 4. subdit: quod autem diligitur propter se & super omnia, diligitur dilectione fruitionis: quod verò propter aliud diligitur, diligitur dilectione usus. 5. ex his infert quintum, nempe quod *caritas facit nos Deum plusquàm nos ipsos diligere.*

73. Quid sit autem diligere propter ultimum finem, amore scilicet *non usus sed fruitionis,* ex ipsis initiis repetendum; nempe ex dist. 1. in 1. sententiarum, ubi distinctio fructus & usus ex Augustino explicatur: sic autem loquitur sanctus: solus Deus perfectè se fruitur: nihil autem aliud ab ipso potest perfectè se ipso frui: solus enim Deus est summum bonum & diligit se fruendo se, & ita nec fruitio Dei nec usus est cum indigentia, sicut nostra fruitio & usus. Unde patet ipsum *frui* nostrum ex indigentiâ nostrâ dici, ac nostrum finem ultimum esse eum qui sit summum bonum nostrum fruendum & habendum, non autem utendum, sive ad aliquid aliud referendum.

In 1. dist. 1. dub. 12.

74. Ex his solvit objectionem istam: ad illud quod objicitur, quod contingit recte servire intuitu mercedis: dicendum; quod illa merces aut est ipse, sicut dominus di-

Ibid. art. 1. q. 2.

xit ad Abraham, ego merces tua, & ſic intuens mercedem non utitur Deo, quia non refert ad aliud. ex quo clarè intelligitur, quid ſit illud quod ſanctus vocet finem ultimum, nempe id quo fruimur.

75. Hinc illa quæſtio: an Deo ſit fruendum: ſtatuit autem, quòd eo fruendum eſt *Ibid. art. 3. q. 1.* quod beatos nos facit, quia in beatitudine eſt recta fruitio: ſed Deo beati efficimur, quia ipſe eſt noſtra beatitudo: & poſteà: reſpondeo: ad arg. dicendum, quòd Deo fruendum eſt, eò quòd ipſe ſolus perfectè finit & delectat ipſum animum propter ſe & ſuper omnia: qui eſt manifeſtè finis ultimus *perfectè* finiens.

76. Duo ergo perſpecta ſunt: primum, ipſum frui Deo ut mercede, eſſe finem illum ultimum de quo loquitur ſanctus: deinde illud *frui*, etſi reſpectum habeat ad nos, non tamen efficere ut Deum ad nos referamus; imò nos ad Deum: aliud enim eſt, Deum amare propter aliud, quod eſt inordinatum: aliud eſt, illud ipſum quod propter ſe amamus, velle & cupere nobis tamquam finem noſtrum ultimum: quod eſt rectiſſimum & ordinatiſſimum, ut & ex antecedentibus conſtitit, & etiam ſequentia ſuo loco declarabunt.

77. Nunc ergo redeundo ad illam quæſtionem: *an caritas in diligendo* [illegible] *pre-*

In 3. dist. 29. art. 1. q. 6. *pauat sibi*, ex ipsis principiis Seraphicus doctor & quæstionem solvit, ut vidimus, & ad objecta respondet: præsertim autem

Ibid. » ad 6. ad illud quod objicitur, nihil potest » alteri magis uniri quàm sibi: potest dici » quod Deus magis est intimus unicuique » rei quàm ipsa sibi, & plus pendet esse rei à » Deo conservante, quàm ab ipsis principiis » intrinsecis; & complementum beatitudi- » nis, spiritus rationalis habet à Deo non à » se ipso: & ideo cùm dicitur, quod nihil » potest alteri magis uniri quàm sibi; si hoc » intelligatur de creaturis, veritatem habe- » re potest: si verò intelligatur de ipso Deo, » veritatem non habet: Deus enim intimè » illabitur ipsi animæ, & ideò anima ex in- » timis medullis habet Deo adhærere, & » cùm habet caritatem, ampliùs tendit in » ipsum quàm in se, & in eo requiescit am- » pliùs quàm in se, quia melior est ei Deus » quàm ipsa sibi. quæ magis magisque effi- ciunt, ad caritatem pertinere, quòd velimus habere Deum ut nobis optimum, & ab eodem affectu qui sit nobis intimus, caritatem omninò avelli non posse: quæ ipsissima nostra, nec jam tantùm S. Thomæ, sed etiam S. Bonaventuræ sententia est, quorum adeò conjunctâ auctoritate jam utimur.

ARTICULUS X.

De illis verbis Pauli: cupio dissolvi &c. *ex SS. Thoma & Bonaventura: ad n. 4.* prop. 8.

78. In eâ propositione diximus, certum esse omnibus theologis, locum illum Pauli, *cupio esse cum Christo*, pertinere ad caritatem & esse caritatis: cujus rei testem adducimus primum S. Thomam; deinde S. Bonaventuram. S. Thomæ hæc sunt, de distinctione trium graduum caritatis: tertium studium est, ut homo ad hoc principaliter intendat, ut Deo inhæreat & eo fruatur: & hoc pertinet ad perfectos, qui cupiunt dissolvi & esse cum Christo: ecce perfectorum & ipsius Pauli studium, idque *principale, ut* Christo perfruantur. unde idem sanctus doctor ad caritatem referri supponit, quod quis desideret esse cum Christo: ex quo desiderio consequatur ut dicat: *Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus est.* (ibid. q. 28. art. 1. ad 3.). *2. 2. q. 24. art. 9.* *Ibid. q. 28. art. 2. ad. 3.*

79. Sanctus autem Bonaventura docet, illud Pauli esse amoris gratuiti: ex quo probat, ad effectum caritatis non tantùm spectare amare Deum amore amicitiæ, imò etiam amore concupiscentiæ. frui enim, inquit, est amore inhærere, & constat quòd frui Deo est per caritatem. quod hujus *In dist. 27. art. 2. q. 2.*

ſancti locis ſuprà memoratis apprimè congruit : de amore autem concupiſcentiæ ex iiſdem doctoribus multa commemorare poſſemus : ſed prætermittimus, quia non ſunt hujus loci ; imò fortè in totum nec hujus quæſtionis. ſufficit autem ut certum ſit id quod aſſeruimus ; illud Pauli : cupio diſſolvi & eſſe cùm Chriſto : eſſe caritatis ; duobus ſcholaſticis ſanctis doctoribus id clarè aſſerentibus, nullis contradicentibus.

80. Summa autem dictorum eſt : S. Thomam ſub noſtro nomine eſſe reprehenſum ; ſanctum autem Bonaventuram haud minùs clarè conſentire nobis : quare in eâ quæſtione, in quâ coarguimur tamquam ſcholæ inferentes bellum, habere nos conſentientes SS. Doctores ſcholaſticos duos maximæ auctoritatis, angelicum videlicet & ſeraphicum doctorem. jam de alio ſcholæ principe Scoto facilè tranſigemus.

Quæstio IV.

De secundariis rationibus objectivis caritatis: ad n. 4. prop. 22. 25. & seq.

Articulus Primus.

Ratio ac divisio dicendorum.

81. IN hac quæstione hæc tria tractabimus. primùm, Scoti sententiam: deinde principia de eodem summâ ipsâ conciliando cum angelico doctore: denique piorum virorum praxim, & cæterorum scholasticorum sententiam.

Articulus II.

Scoti loci proferuntur.

82. Quando quidem Scotus is est, qui doctrinæ ejus quæ nunc passim in scholis obtinet, fons esse videatur, placet interserere ejus integros locos sæpe indicatos, totamque viri doctrinam exponere. Postea quàm enim disertè asservit, à fide & à spe distingui caritatem, quia actus ejus est tendere in objec- « *In 3. dist. 27.*
tum secundùm se, etiam si per impossibile « *q. unic.*
circumscriberetur ab eo commoditas ejus «
ad amantem: (in 3. dist. 27. q. unicâ n. 2.) «
non ita multò post (n. 7. & seq.) pergit sic:

Ibid. n. 7. » quòd ratio objectiva actûs caritatis & habi-
» tus potest tripliciter intelligi: vel prima, quæ
» secundùm se apta nata est per se esse ratio
» terminandi: vel secunda, quæ est aliqua ra-
» tio præcedens actum (amicitiæ in nobis)
» propter quam natus est actus elici circa ob-
» jectum: vel tertia, quæ quasi concomitatur,
» imò quasi sequitur actum elicitum. de hac
tertiâ nihil nunc ad nos attinet. de secundâ
autem hæc observanda sunt. primùm, ut
Scotus mox dicebat, eam esse rationem *ante-
cedentem* ad actum amicitiæ. quæ vox veri
motivi in actum influentis vim indicat: al-
» terum: propter eam, actum natum elici. &
» talis, inquit, in proposito est ratio relativa
» hujus naturæ ad amantem, in quantùm est
» bonum communicativum sui illi: sicut e-
» nim in nobis primò amatur aliquis propter
» bonum honestum, secundò quia scitur re-
» damans; illa redamatio in eo est una specia-
» lis ratio amabilitatis in eo alliciens ad aman-
» dum, alia quàm per bonum honestum: ita in
» Deo non sola bonitas infinita, vel hæc natura
» ut hæc natura, allicit ad amandum, sed quòd
» hæc bonitas amaverit me communicando se
» mihi. secundariò hoc allicit, & in isto gradu
» amabilitatis potest poni omne illud in quo
» invenitur ratio amabilitatis, & potest de-
» monstrare se redamare, sive creando, sive
» reparando, sive disponendo ad beatifican-

dum: ita quòd inter hæc non sit distinctio, "
nec caritas respiciat magis ultimam (ratio- "
nem) quàm secundam, nec secundam quàm "
primam: sed omnes sint rationes quædam "
non solùm boni honesti, sed boni communi- "
cativi & amantis: & quia amantis, ideò dig- "
ni redamari, juxta illud Johannis: diligamus "
Deum, quoniam ipse dilexit nos. hæc Sco- "
tus, à quo proinde hæc tria asseruntur: primùm, non solùm honestatem esse rationem objectivam caritatis, sed præter hanc *primariam*, inesse *secundariam* planè *relativam ad nos*, quòd illa infinita bonitas sit communicativa sui nobis, amans, redamans, etiam beatificans: quæ omnia sine respectu ad nos esse non possunt. secundò, eam esse secundùm Johannem apostolum unam specialem amabilitatem in Deo: tertiò, eam rationem non modo esse allicientem ad amandum, sed etiam præcedere actum, in eum influere, eamque aptam natam esse ad eliciendum actum circa objectum caritatis. ex his, quàm arctè connexa utraque motiva caritatis, jam patet, & adhuc luculentius & ineluctabiliter demonstrabitur.

ARTICULUS III.

Doctoris angelici & doctoris subtilis in summâ doctrinæ conciliatio.

83. Scotus autem pro more cónfutabat hoc loco S. Thomæ sententiam, fundantis ipsam *caritatis sive amoris amicitiæ rationem, super communicatione* illâ *hominis* ad Deum, *secundùm quod nobis suam beatitudinem communicat*: quod assiduè S. doctor inculcat, ut vidimus. Scotus autem tametsi id confutaret, negare non potuit, ad caritatem ita pertinere communicationem illam beatitudinis,ut cum ipso caritatis objecto necessariò jungeretur: quæ inter se facilè conciliari posse videntur, si dixeris, neque communicationem illam esse præcipuum caritatis objectum, quod nec S. Thomas negat: neque tamen ab eo distrahi oportere, quod Scotus confitetur.

ARTICULUS IV.

Sancti Thomæ loci ad conciliationem apti.

84. Ut autem pateat, quàm benè summâ ipsâ conveniat inter S.Thomam & Scotum, legatur imprimis hic locus sancti doctoris: ad 2. dicendum, quod caritate diligitur
2. 2. q. 23. art. 5. ad. 2. » Deus propter se ipsum: unde una sola ratio

diligendi attenditur principaliter à caritate, « scilicet divina bonitas quæ est ejus substantia; secundùm ps. 105. confitemini domino « quoniam bonus: aliæ autem rationes ad diligendum inducentes, vel debitum dilectionis facientes, sunt secundariæ & consequentes ex primâ. (2. 2. q. 23. art. 5. ad 2.) «

85. De redamatione autem hæc habet S. doctor: quòd caritas non solum significet amorem Dei, sed etiam amicitiam quamdam ad ipsum: quæ quidem super amorem addit mutuam redamationem cum quâdam communicatione mutuâ. (1. 2. q. 65. art. 5.) « *1. 2. q. 65. art. 6.*

86. Scotus verò his gemina docet: posteaquàm enim objecit sibi non dari caritatem, quia talis virtus esset amicitia quæ non nisi inter æquales esse possit: (dist. 27. q. un. n. 1.) respondet, caritatem quidem esse amicitiam, aliquantulùm extendendo (nomen amicitiæ:) honestas quippe, inquit, in diligibili, & redamatio in dilecto, sunt conditiones per se in diligibili; non quidem imperfectionis; imò non esset perfectior si non redamaret: unde subdit: Deus autem habet honestatem & redamationem sicut amationem: ex quo excellentiùs potest esse amicitia ad ipsum, ita ut dicatur superamicitia. ibid. n. 20. « *Scot. ibid. n. 1.*

87. En quomodo S. Thomas & Scotus inter ipsa dissidia, tamen de primariis & se-

cundariis rationibus objectivis caritatis, & de necessariâ radamatione conveniant: sine quâ nec esset amor amicitiæ, hoc est non esset caritas, ut suo loco diligentius ostendetur: nunc autem non res ipsas, sed doctorum decreta & auctoritates attendimus.

Articulus V.

Verba quædam Scoti objecta, & ex ipso exposita.

88. Neque nos moveri oportet his vocibus Scoti dicentis, secundam illam rationem dici quidem *rationem objectivam actu allicientem ad amandum, sed aliquo modo & aliqualiter.* (in 3. dist. 27. q. un. n. 8.) quæ verba nihil aliud volunt, quàm ut credantur illa motiva secundaria non habere specifici objecti rationem: neque etiam esse præcipua quæ ad amandum alliciant: imò vero illi objecto comparata, quod est infinitum in se, pro *aliqualibus* tantum habeantur, cùm ab infinitâ illâ movendi virtute procul absint: interim illud certum, secundarium motivum, Dei scilicet communicationem ergà nos, à præcipuo motivo non esse distrahendum: esse antecedens ad actum amicitiæ; huic inesse specialem amabilitatis rationem: illudque adeò ad caritatem pertinere, ut cum ipso primario caritatis

objecto coalescat: quod etiam sequens locus magis magisque declarabit.

ARTICULUS VI.

Aliis Scoti locis hæc doctrina firmatur.

89. Hanc doctrinam firmat & reperit Scotus in elaboratissimo opere de *Reportatis Parisiensibus*, quibus subdit: prima ratio diligibilatis in Deo, est honestum: secunda ratio, est redamatio quæ præcedit actum meum: (suprà: actum amicitiæ nostrum:) notari autem velim sequentia: nec potest esse perfectissima ratio diligibilitatis sine utroque horum. in Deo autem prima ratio diligibilitatis est honestas sua. secunda ratio præcedens actum, est quia amavit nos creando: (Report. Parif. dist. 27. q. unicâ: scho. 2. n. 3.) quibus iterum iterumque clarescit motivi utriusque primarii scilicet ac secundarii in caritatis actibus arcta conjunctio, in quam schola tota consentit.

Scot. in Report. Parif. dist. 27.

ARTICULUS VII.

Praxis mysticorum.

90. Id summâ ipsâ secutos scholasticos, omnes facilè recognoscent, qui Thomisticam ac Scotisticam scholas, licet sibi adversantes, tamen concinere animadver-

tent. id myſtici : id in praxi docent pii omnes, quos inter Harphius : Deus per gra-
Harp. lib. 3. Theol. myſt. p. 4. c. 28.
» tiam ſuam in nobis habitans & vivens, tan-
» git ſpiritum noſtrum ſuo digito, ideſt ſuo
» ſpiritu, viciſſitudinem amoris exigens, &
» dicens : amate amorem æternaliter nos a-
» mantem : quâ voce, inquit, interiora uni-
» verſa amoris impetu commoventur, &
» omnes animæ vires reſpondere coguntur :
» abyſſalem amemus amorem nos æternaliter
» amantem : ſic ex inſtituto totius ſcholæ etiam Scotiſticæ, myſtici duo illa motiva, primarium ſcilicet & ſecundarium in unum conjungunt.

De ſept. grad. am. in 7. grad. cap. 14.
» 91. Præit Rusbroxius dicens : ſpiritus
» ſanctus altâ voce ſine ſtrepitu verborum
» vociferatur in nobis : ametis amorem æter-
» nò amantem : ac paulo poſt : nunquam con-
» ticeſcit, ſed perpetuò ſine ceſſatione cla-
» mat : ſolvite debitum veſtrum ; amate amo-
» rem vos ex omni æternitate amantem : quibus ſanè verbis perfectiſſimam caritatem à ſancto ſpiritu infuſam adumbrantes, ſic ei motivum ſecundarium Dei amantis adjungunt, ut in actum caritatis confluant ; quæ piorum omnium eſt praxis.

ARTI-

Articulus VIII.

Quid præsul sentiat de secundariis objectivis rationibus caritatis.

Resp. ad Summa, p. 16.

92. Primùm quidem illas suggillat ut meas; nec legere voluit annotatum ad marginem Scoti locum insignem, cui & alios tam perspicuos addidi: quod quidem non Scotus solus, sed etiam S. Thomas iisdem vocabulis; cæteri autem theologi nullo excepto, saltem æquivalentibus, & summâ ipsâ recognoscunt.

Resp. ad Summa, p. 15. 41.

4. Lett. à M. de Paris, p. 50.

93. Addidit mutari speciem virtutis, adjuncto ad motivum specificum alio proprio motivo. alibi: « quæcumque nova formalitas « addita ut essentialis motivo specifico, ejus « mutat speciem. quare, si Meldensis motivo « specifico caritatis quæ est gloria Dei, addit « motivum spei, quæ est beatitudo sive ade- « ptio boni ut secundum motivum essentiale « sive inseparabile, mutat speciem caritatis « mutando motivum ejus specificum, si- « ve formale objectum. hæc ille: & illud assertum tribuit S. Thomæ, nullo sancti doctoris allato loco. sed hîc duo peccat: primum in eo quod assertum falsissimum est, si motivum istud secundarium subordinatumque sit: quod liquidò constabit artes virtutesque sedulò percurrenti; nempe id

perſpicuum eſt, neque quiſquam negat : ſed auctor acutiſſimus nimiâ ſubtilitate ſe præpedit ; nec me ſed S. Thomam, Scotum, totamque adeò ſcholam eâ de re conſentientem oppugnat. alterum erratum eſt, quòd eſſentiale ſive ſpecificum confundit cum eo quod eſt inſeparabile.

Rép. à la décl. p. 27.

Lett. 4. à M. l'arch. de Paris.

94. Itaque ad ſecundarias rationes doctorum auctoritate pertractus ſubdit, *ſecundum ſcholam nihil eſſe eſſentiale quàm id quod eſt primum ſeu primarium*; ſecundaria autem motiva *accidentalia* eſſe, centies ingeminat : quaſi verò ſi ad hæc minuta redigamur, inter illud eſſentiale primum & accidentalia, non ſit admittendum medium, nempe proprium inſeparabile, quod etiam ſæpe eſſentiale dicitur, quale eſt homini loqui & alia. *Ergo præter primam rationem, ſunt & ſecundariæ conſequentes ex primâ*, ut ex S. Thoma diximus : (n. 84.) has autem ſive proprietates inſeparabiles appellamus, ſive rationes formales ſubordinatas, nihil ad praxim attinet. Res agendæ Chriſtianis non his argutiis metiendæ ſunt : quærendum quid Chriſtus dixerit : an Dei benefici ac beatifici rationem ab ejus perfectione ſummâ ſeparari voluerit ? an hæc ad plenitudinem caritatis conjungi juſſerit ... hoc, inquam, quæri oportebat : non fal... dialecticâ commoveri ac velut obſtupeſce...

imperitos, scholam motiva in scripturis conjuncta non negantem neque separantem, sed ordinantem, adversus scripturam concitare nefas erat. Hæc notet vir disertus, & ingenio dicendique artibus fidens; ac tandem agnoscat, nos immeritò reprehensos, quòd utraque incentiva Dei perfectissimi ac sese communicantis in praxi conjungamus: imò eamdem nostram ac principum scholæ, totiusque adeò theologici ordinis esse sententiam.

Quæstio Quinta.

De illâ clausulâ, *nullo respectu ad nos*: ad propos. 17. & 18.

Articulus I.

Nostræ propositiones probantur ex concessis à D. Camer. ejus sententia de naturâ unitivâ amoris.

95. Prorsus D. Cameracensis abutitur definitione scholæ dicentis, caritatem *esse amorem Dei in se, nullo respectu ad nos*, dum ad extremum urget postremam illam clausulam. sanè verum est illud, *nullo respectu ad nos*, sensu quem nos diximus: (n. 4. prop. 17. & 18.) nam si absolutè & ad strictos apices verum est, caritatis ad nos

nullum esse respectû, non ergo illud verum est quod ex ipso auctore diximus: (n.47.48.) amoris naturam esse *essentialiter unitivam: amici ad amati unionem, essentialem esse tendentiam*: aut illud verum erit, dari *essentialem tendentiam* absque *ullo respectu*; quod apertam in terminis contradictionem implicat. si ergo verè auctor asseruit vim illam unitivam quâ amor ipse constet, nec frustra allegavit Augustinum, Dionysium, doctorem angelicum, hæc invictissimè approbantes, possibile profectò non est, ut in eo affectu quo caritas in Deum tendit, etiam respectus ad nos ipsi conjungendos non sit necessarius: conjungi autem est frui: ergo in caritate respectus ad fruendum deo ita est essentialiter necessarius, ut nullâ ratione ab eo separar[illegible] possit.

Lett. d'un theol. de Louv. p. 52. 53. 55. Oppos. p. 27. Sup. n. 47. & seqq.

Articulus II.

Aliud concessum de Deo benevolo & benefico

96. Imò etiam illud negare non potuit [illegible]
„ Cameracensis, quin Dei beneficia qua[illegible]e-
„ nus Deum infinitè beneficum demonstra[illegible]t,
„ menti objiciant unum ex ejus attribu[illegible]is,
„ in quo sicut & in cæteris, caritas sibi co[illegible]n-
„ placeat, eoque delectetur. iterum, si be[illegible]e-
„ ficentia divina in mysterio Christi spe[illegible]ta-
„ tur ut unum ex attributis quibus co[illegible]stat

Resp. ad Summa, p. 13. 14. 19.

Ibid. p. 31.

bonitas & perfectio absoluta, tùm Christus «
& singula ejus mysteria sunt objectum «
amoris complacentiæ, quæ vera caritas est. «
Id ergo in confesso esse annotamus, benevolum illud atque beneficum inter caritatis objecta à nobis meritò recensitum, ac frustra litigare auctorem de objecto caritatis *nullo respectu ad nos*, cùm profectò ipsum benevolum ac beneficum, utcumque sumatur, sine respectu ad nos, nec intelligi possit.

Articulus III.

Quo sensu beneficentia in absolutum vertat.

97. Id autem universim observamus, nos hic pro concesso & confesso sumere quidquid semel fundamenti loco assumsit auctor, licet posteà variet, nec legitimas consecutiones admittat. Jam ergo quod addit; cùm in Deo benefico complacere sibi caritatem fatetur: *bonitatem Dei relativam tum in absolutam verti*, distinguimus; & quidem fatemur beneficum illud, sive ut vocat auctor, *bonitatem relativam* in absolutam verti, eo sensu quem diximus: (n. 4. prop. 16. 17. 18. 19.) ita scilicet, ut absolutum illud sit tamen suo modo relativum, propter suum connotatum: sin autem intelligatur omni modo esse absolu-

Resp. ad Summa, p. 14.

tum, negamus; nec ipse auctor nobis adversari possit: quare nec quod jactat in rigore tueri, objectum caritatis ab omni relatione ad nos esse præcisum.

Articulus IV.

De divinis beneficiis, ut sunt utilia nobis.

Ibid. p. 14. 98. Idem auctor subdit: quòd *eo respectu caritas sive amor complacentiæ cunctis Dei beneficiis frequens delectatur, non propterea Dei beneficia, quatenus utilia nobis sive relativè ad nos, esse proprium aut specificum saltem partiale caritatis objectum.* Sed nos ne id quidem volumus, nec partiale illud objectum admittimus: & illa motiva diligendi Dei, & quòd sit per se maximus, & quòd benevolus sive beneficus, subordinata, non coordinata esse docuimus: ut supra dictum est (eodem num. 4. propositione 20. 25. 31.)

99. Certè beneficia *quatenus utilia nobis* à divinâ gloriâ separari, mera ludificatio est; cùm illud ipsum Deo gloriæ vertat, quod Deus nullius rei, ac nequidem gloriæ à nobis comparandæ indigus, idem tamen pro suâ bonitate servis suis benè esse velit, utilia largiatur; verum lucrum, verum quæstum præstet, testante apostolo: *mihi vivere Christus est, & mori lucrum*: & : *ut*

Christum lucrifaciam: & *: verè quæstus* [illegible] *magnus est pietas*, quæ vel maximè est charita[illegible] quam-quam enim cum scholâ non tan[illegible] motiva à cæteris distinguimus, non tam [illegible] hæc utilia à verâ charitate arcere possu[illegible]is.

ARTICULUS V.

Loci SS. Augustini & Gregorii Nazianzeni.

100. Neque id finit Augustinus [illegible]cens *Deum velle se diligi, non ut sibi aliquid, sed ut iis qui diligunt, æternum præmium confera-tur, hoc est ille quem diligunt.* alio loco: *cui non propter suum sed propter nostram salu-tem utilitatemque servimus.* Deo autem hæc volenti consentire nos, nec ab ejus gloriâ nostram utilitatem separare par est. *De doct. c. 29.*

101. Quâ de re etiam audiendus Gre-gorius Nazianzenus, laudari Deum asse- *Orat. 34.* rens *à cælestibus potestatibus, ut natura plenissime aliquid adhæresceat boni suis lau-dibus, sed ne natura post Deum secunda* (an-gelica scilicet) *divinis beneficiis careat*; quæ *Epist. 27.* causa sit *complectendi verbi & possidendi Dei, quod est bonum perpetuum & nostrum.* ergo, uti prædiximus, Dei gloria nostrâ uti-litate constat, neque ea incitamenta sepa-rari debent.

Articulus VI.

Cassiani locus.

102. Amplectimur autem illud Cassiani, *mercenariam spei cupiditatem eam esse, in quâ non tam bonitas largientis, quàm præmium retributionis expetitur.* ita ergo volumus divinis beneficiis attentam esse caritatem, *ut largientis bonitatem* vel maximè attendat: beneficia enim in nobis creatum aliquid sunt: bonitas largientis infinita & increata; quæ tamen à respectu ad beneficia nequidem mente & cogitatione separari possit.

Coll. 11. c. 10.

Articulus VII.

Locus sancti Thomæ solutus.

103. Quare frustra objicitur ille S. Thomæ locus, quo asserit nos quidem per beneficia disponi ad amandum: sed *posteaquam*, inquit, *jam amare incœpimus, non propter illa beneficia amamus amicum, sed propter ejus virtutem.* Quod quidem est certissimum: sed interim recordemur, inter virtutes recenseri benevolentiam ac beneficentiam, propter quas ex S. Thoma amicum diligamus. Deus autem est amicissimus, & caritas ex eodem angelico doctore ipsa est amicitia: ergo virtutes Dei, ipsam-

Resp. ad Summa, p. 93. 2. 2. q. 27. art. 3.

Ibid. q. 23. art. 1. &c.

que beneficentiam erga humanum genus per se & propter se diligimus.

ARTICULUS VIII.

Quæ doctrina sit nugatoria, nostra [illegible] auctoris. Resp. [illegible]

104. At enim, inquit, scholæ d[illegible] doctrina esset cassa & nugatoria: bene in[illegible] recta, nego: quippe quæ præcipua & primaria & pri[illegible] cun- daria, sive minus distinguat; quod [illegible] sub- ordinata motiva, sed grave & serium [illegible] est nugatorium, penitus veritatem [illegible] in- trospiciendam spectans. quo [illegible] mo- tivorum ordinem auctorem & div[illegible] item caritas secundum, deique benevo[illegible] be- neficiis se oblectet, horum tamen attri[illegible] be- nefici memor, & gloriam De[illegible] rum effecta non cogitet, secernat, & ill[illegible] fer- vorum Dei utilitate *ad nos*, pessimo [illegible] scho- læ *nullo respectu* beneficentiâ mor[illegible] nullo sensu ab ipsâ beneficentiâ [illegible] & in rigore sejungere satagat; id [illegible] re- verâ & nugatorium, non scholæ, sed [illegible] aucto- ris, qui rem gravem & seriam ad argu[illegible] ta & minuta, imò etiam falsa & absurda de- ducat.

Articulus IX.

De motivo primario & secundario inter se comparatis: ad prop. 28. & seq.

105. De his motivis inter se comparatis, ex prædictis propositionibus nunc ista colligimus:

I. Deum ut in se optimum ac beatissimum ita posse cogitari cogitatione abstractivâ ac transitoriâ, absque eo quòd actu & expresse cogitetur de Deo ut benevolo ac benefico, ut tamen conceptus ille primarius Dei in se optimi, Deum ut benevolum atque beneficum virtute comprehendat: (ex n. 4. prop. 28. & 29.)

II. Quòd enim sit Deus benevolus ac beneficus, id quoque pertinere ad ejus excellentiam ac perfectionem infinitam: neque intelligi posse ut oportet Deum esse in se perfectissimum, nisi pariter sit perfectissimè clemens, benevolus atque beneficus: (ex prop. 10. 30.) unde sequitur:

III. Horum attributorum amorem omninò esse necessarium ad perfectionem ac plenitudinem caritatis in Deum: (ex eâd. prop. 30.)

IV. Non posse autem amari Deum ut perfectissimè benevolum & beneficum, nisi supposito quòd sit in se infinitè perfectus: (ex prop. 28.)

v. Quare divinæ bonitatis ut effusissimè liberalis amore, divinæ excellentiæ in se consideratæ amorem includi: (ex iisdem.)

vi. Nec si pluris valet Dei per se excellentis quàm Dei benefici atque effusissimè liberalis intuitus, ideo esse consectaneum ut pluris valeat quàm utriusque complexio: (ex prop. 33.)

Articulus X.

Locus Silvii.

106. Videndus hîc est Silvius, qui facilè confessus amorem Dei ut precisè excellentis in se, esse actum primarium caritatis, secundarium autem esse amorem Dei ut benefici & benevoli; addit, non propterea primum perfectiorem esse quàm ambos simul junctos; cujus rei rationem reddit his verbis: *etsi alicujus virtutis actus principalis sit dignior quàm secundarius, non oportet tamen quòd principalis solus sit dignior quàm principalis & secundarius simul.* quam sententiam, ut solet, ab Estio mutuatur, in 1. dist. 1. §. 4. idem docent etiam omnes auctores mystici quos vidimus: (n. 90. 91.) res ipsa loquitur, neque fieri potest quin eò magis ametur natura præstantissima, quò benignior est & benevolentior.

Sil. in 2. 2. q. 27. art. 3. in fine.

Articulus XI.

An igitur hæc controversia in tenui versetur.

107. Dices: non videtur auctor procul ab his abesse, cùm & ultrò fateatur Deum infinitè beneficum esse caritatis objectum, bonitate relativâ in absolutam versâ, à quo nec nos abhorrere visi sumus; in tenui ergo nostra est concertatio. utinam! ego verò id vel omni sanguine compararim, ut nobis ad nudas voces quæstio jam rediret. sed si in hæc penitùs consentiret auctor, non ita in rigore & ad extremos apices urgeret illud, *nullo respectu ad nos:* nec ita divinorum beneficiorum intuitum à caritatis actibus prohiberet, nec tanto studio beatitudinis votum ac salutis desiderium amputaret: nec suppositiones impossibiles in absurdissima quæque cogeret: quæ nos postea exequemur: ejusque rei meminisse lectorem, & me teneri debitorem velim.

Resp. ad Summa, p. 13. 14. Diss. p. 3.

108. Nec sibi constat auctor, quippe qui & Deum beatificum velle videtur agnoscere per sese ut objectum caritatis, & tamen procul arcere beatitudinem, sine quâ Deus beatificus nequidem cogitari potest. unde fictus Lovaniensis perspicuis verbis, *Deum ut beneficum ab objecto formali caritatis*

Lett. d'un theol. de Louv. 50.

excludit: consequenter sane; cum, ab intuitu Dei ut beatifici excludere intuitum beatitudinis, ludicrum sit & absurdissimum. quare nec audiendus auctor qui interdum ad veritatem accedere velle videatur. atqui non convenit sensus, non verba ipsa congruunt: asseverat, negat; adstruit, destruit: nusquam errasse vult: pristinos, gravissimos firmat errores: inducit novos: theologiam universam quatit. quæ partim probata sunt, partim in consequentibus probabuntur: sed prius præmittenda quædam quibus & anteriora firmentur, & objectiones præsertim ex scholasticorum ipsiusque sancti Thomæ auctoritate repetitæ dissolvantur.

Quæstio VI.

De definitione caritatis ex sancto Augustino, deque fruitione ac de amore sui agitur ex concessis: ad prop. 36.

Articulus Primus.

Profertur definitio caritatis ex S. Augustino.

109. Definitionem caritatis à S. Augustino proditam, ab Angelico doctore repetitam, ab universâ scholâ receptam, à me verò objectam, licet sibi adversissimam,

Summma doct. n. 8. p. 16. Resp. ad Summa, p. 32. 33. — nec auctor improbare est ausus: quæ tamen cùm quæstionem solvat, mirum in modum ab eo deformatur, & in sensus alienissimos detorquetur. Est autem ejusmodi: *caritatem dico motum animi ad fruendum Deo propter se ipsum, & se & proximo propter Deum.* Nos autem de fruitione ex sanctis Thomâ & Bonaventurâ multa diximus, sed nunc tota quæstio ad vivum persecanda.

Aug. de doct. ch. lib. 3. c. 10. 2. 2. q. 23. a. 2. sed cont. Rép. à la décl. p. 27. 28. Sup. q. 2. & 3.

Articulus II.

Quid reponat auctor: prima responsio sanctis Augustino & Thomæ palam imponit.

Ibid. *Resp. ad Summa, p. 32. 33.*

110. Varia sanè respondet præsul: ac primùm *caritatem genericè sumi pro ipsâ spe: quam significationem*, inquit, *S. Thomas ratam habuerit:* at verba Augustini reclamant; caritatem enim definit eam quâ *Deo fruimur propter ipsum.* hæc est autem vera & propriè dicta caritas, ut mox concedet auctor. Rursus, caritatem definit eam quæ est ad Deum & ad proximum: est autem hæc vera caritas. Denique caritatem definit eam quæ cupiditati opponitur. hæc autem iterum atque iterum est ipsa caritas. S. vero Thomas cum S. Augustino hîc vult definitam caritatem prout est à spe distincta: non ergo ea caritas comprehendit

2. 2. q. 23. 2.

ſpem: neque ullus theologorum aliter intellexit: ac nequidem ipſe auctor, ut ſequentia docent.

Articulus III.

De ipſo frui, quid auctor ſentiat.

111. Scholaſtici reponunt, inquit, Meldenſem antiſtitem fruitionis vocabulo plus juſto ſibi arrogare: frui, ut ait Auguſtinus, eſt amore inhærere alicui rei propter ſeipſam: en reſpectum ad nos jam reſciſſum. unde infert: igitur frui nullum includit reſpectum ad nos, imò ſimpliciter & omnimodè ad Deum nos refert. Sic ipſe illud frui refert ad unam caritatem qui mox referebat ad ſpem. Nec mirum ſi variat, qui à rectâ viâ ſemel aberravit.

« *Reſp. ad* « Summa, *p.* 33. « « *De doct.* « *chr. l. 1. cap.* « 4.

Articulus IV.

Sancti Auguſtini expreſſa verba.

112. Si ſancto Auguſtino non ſibi auſcultaret præſul, hæc audiſſet cum ipsâ fruendi definitione connexa: quibus fruendum, beatos nos faciunt: quibus utendum, ad beatitudinem adjuvamur. rurſus: quo perfrui beatè vivere eſt. denique: Deus vult ſe diligi, non ut ſibi aliquid, ſed ut iis qui diligunt æternum præmium conferat.

Ibid. cap. 3. « « « *Cap.* 29. « « «

„ tur, hoc est ipse quem diligunt. cum his quî stabit illud Augustino attributum *nullo respectu ad nos?* Neque dicit Augustinus quod D. Archiepiscopus fingit, *ex fruitione oriri beatitudinem:* sed hanc esse ipsum *frui.* neque item docet Augustinus *caritatis actu expeti fruitionem, non optatâ eâ quæ ei annectitur beatitudine:* sic auctor pro suo acumine. sed nescit Augustinus illas argutias: planè confitetur, *Deum amari velle se, ut* æternum præmium, nempe ipsum, assequamur: manifesto quidem respectu ad nos: „ sed qui postremò referatur in Deum. te- „ ipsum enim, inquit Augustinus, non prop- „ ter te debes diligere; sed propter Deum, „ ubi dilectionis tuæ rectissimus finis est. Mittamus ergo vanas & ab Augustino alienas responsiones: hoc pro concesso teneamus a præsule, Augustinum agnosci judicem; agnosci illam quam Augustinus edidit definitionem caritatis: quâ definitione causâ cadit. Schola autem omnis, ut & ipse confitetur, post Magistrum in 1. distinct. 1. Augustini definitionem admittit: ergo & Augustino, & totâ scholâ judice, & suo arbitrio, præsul condemnatur.

Resp. ad Summa, p. 34.

Ibid.

1. de doct. chr. 22.

ARTICULUS

Articulus V.

De amore sui quid D. Cameracensis concesserit.

113. Nihil est quod magis veritatis interfuit inter concessa memorari, quàm istud sæpe à nobis assumtum ex Instructione pastorali D. Cameracensis: *fieri non posse uti nosmetipsos non semper diligamus*; neque item fieri posse *ut nos diligamus, quin nobis optemus supremum illud bonum quod est unum necessarium.* En *semper* nosmetipsos diligimus, *semper* beati esse volumus: ergo in omni actu: nec Meldensem coargui, sed laudari oportebat, quòd id asseruerit, ut supra dictum est: (n. 27. 28.) *Pref. sur l'Inst. past. n. 46. sup. n. 27. 28. 29. 30. Inst. past. p. 24. 41.*

114. Huc accedit, quod idem auctor agnoverit *amorem illum tam purum, quem unusquisque sibi semper debeat*: illius hæc verba sunt: ergo amor ille quem *semper* nobis debemus purus est: amore autem illo indesinenter summum bonum nobis, ipso fatente auctore, non optare non possumus: ergo puri amoris est, summum bonum sibi optare, idque concedit auctor: cujus concessionis quanta sit vis, sequentia demonstrabunt. *Inst. past p. 35.*

Articulus VI.

Amor sui, ut sibi benè sit, ad veram caritatem pertinet, teste Augustino.

115. Primus Augustinus prodeat disertissimis notissimisque verbis: *modus diligendi præcipiendus est homini, id est quomodo se diligat ut prosit sibi: quin autem se diligat & sibi benè velit, dubitare dementis est.* en modus diligendi se ut prosit sibi, sibique benè velit, per se ad caritatem spectat: ad caritatem spectat *diligere seipsum,* quæ pars est præcepti de proximo diligendo; cùm scriptum sit: *diliges proximum sicut te ipsum*, ut passim Augustinus & omnes theologi docent.

1. de doct. chr. cap. 25.

Articulus VII.

Consensus scholæ: S. Bonaventuræ locus.

116. Hinc tota schola agnoscit amorem nostri ac proximi, ut sumus res Dei, à verâ & genuinâ caritate elici: quâ caritate ut sibi quisque, ita etiam proximo cupit beatitudinem; eam scilicet quæ Deus est, quam deinde bona omnia consequantur.

117. Ea de re jam visus S. Bonaventuræ locus, quo docet unâ & indivisâ caritate diligi, & Deum, & proximum, & seip-

Sup. q. 3. art. 2. n. 70. in 3. dist. 27. art. 1. q. 2.

ſum, quia idem ſummum bonum volumus, & Deo & proximo & nobis. ac Deo quidem optamus ex caritate, non ut habeat, ſed ut ſit ſummum bonum: nobis autem & proximo ut illud habeámus. quæ clara eſt & ineluctabilis demonſtratio.

118. Abſit autem, ut tantam veritatem obſcurari ſinamus. omnino enim Deum per ſeſe diligunt qui ſeipſos, qui proximos ut rem Dei diligunt: bona vera ſibi & proximo volunt: nempe ut ſint Deo conjunctiſſimi: Dei beati participes: *divinæ naturæ conſórtes*: per gratiam & gloriam Deiformes in æternum futuri: hæc præcipit, hæc agit, hæc elicit caritas: quin etiam illud conjungi, illud uniri ad naturam & eſſentiam amoris pertinere, & patres omnes & ſcholaſtici omnes, & ipſe etiam D. Cameracenſi fidus Lovanienſis agnoſcunt, ut dictum eſt: (n. 47. 48. & ſeq.) 2. Pet. 1. 4.

119. Stet ergo decretum illud & patrum & ſcholæ & auctoris ipſius; fieri omnino non poſſe, quin omnes ſemper in omni actu ſeipſos diligant, ſibique beatitudinem optent; quo uno certum eſt cauſam eſſe concluſam, & auctorem convictum eſſe manifeſti erroris, qui toties dixerit, ab objecto caritatis ſecludi poſſe, imò verò oportere, ſtudium beatitudinis: adeóque nec eam

nobis nec proximo ex caritate optandam: ut etiam sequentia magis declarabunt.

ARTICULUS VIII.

Auctor nihil aliud agit, quàm ut ab ipsâ quæstione oculos lectoris avertat, & vana congerat.

120. Ex his igitur patet, per auctoris concessa rem esse confectam: quod ut prohibeat, & oculos ab ipsâ summâ quæstionis avertat, multa de spei naturâ, deque gratitudine profert: quæ nunc resolvenda sunt, & ad ipsum quæstionis caput semper oculi retorquendi.

QUÆSTIO SEPTIMA.

De naturâ spei & gratitudinis, de que objectionibus inde repetitis.

ARTICULUS I.

De differentiâ spei & caritatis.

Resp. ad Summa, p. 15. 18. 19. 31. 40. 41. 42. 48. 52. &c. Oppos. p. 25. Lett. 4. à M. de Paris. 2. 2. q. 23. art. 6. ad 3.

121. MAgnum aliquid sibi objicere videtur antistes: nempe hoc; si caritas, ita ut spes, frui desiderat, confundi virtutes illas ac motiva virtutum: hoc enim assiduè repetit & exprobrat nobis. quem nodum tribus verbis S. Thomas secat. ad 3.

dicendum, quòd idem bonum est objectum « caritatis & spei, sed caritas importat unio- « nem ad illud bonum; spes autem distan- « tiam quamdam ab eo: & inde est, quod ca- « ritas non respicit illud bonum ut arduum « sicut spes. quod enim jam unitum est, non « habet rationem ardui. En domino archie- « piscopo tam operosa visa, atque omnibus paginis usque ad nauseam infarta difficultas, quàm brevi & absolutâ distinctione solvimus. inest enim caritati, etiam in viâ, tanta conjungendi vis, ut nec in vitâ beatâ alia postuletur; dicente apostolo, *caritas nunquam excidit*; quod procul abest à spe. unde non spes sed caritas per se est justificans & uniens, & amicos nos faciens Deo: quo & ipsas virtutes, caritatem nempe ac spem, & eorum motiva, & ipsam agendi in utrâque rationem in immensum distare constat. hæc ergo à nobis confundi D. Cameracensis exprobrat; nec intellecto doctore angelico.

1. Cor. XIII. 8.

Vid. in lib. Gall. 5. écrit. n. 12. p. 168.

ARTICULUS II.

An caritas mercenaria æquè ac spes.

122. Hinc etiam vanum patet esse quod sæpissimè queritur, caritatem à me æquè mercenariam fieri ac spem. & quidem sanctus Bonaventura negare videtur expecta-

Resp. ad Summa, p. 10. 33.

In 3. d. 26. art. 1. q. 1. ad 5.

nobis nec proximo ex caritate optandam: ut etiam sequentia magis declarabunt.

Articulus VIII.

Auctor nihil aliud agit, quàm ut ab ipsâ quæstione oculos lectoris avertat, & vana congerat.

120. Ex his igitur patet, per auctoris concessa rem esse confectam: quod ut prohibeat, & oculos ab ipsâ summâ quæstionis avertat, multa de spei naturâ, deque gratitudine profert: quæ nunc resolvenda sunt, & ad ipsum quæstionis caput semper oculi retorquendi.

Quæstio Septima.

De naturâ spei & gratitudinis, de que objectionibus inde repetitis.

Articulus I.

De differentiâ spei & caritatis.

Resp. ad Summa, p. 15. 18. 19. 31. 40. 41. 42. 48. 52. &c. Oppos. p. 23. Lett. 4. à M. de Paris. 2. 2. q. 23. art. 6. ad 3.

121. MAgnum aliquid sibi objicere videtur antistes: nempe hoc; si caritas, ita ut spes, frui desiderat, confundi virtutes illas ac motiva virtutum: hoc enim assiduè repetit & exprobrat nobis. quem nodum tribus verbis S. Thomas secat. ad 3.

dicendum, quòd idem bonum est objectum « caritatis & spei, sed caritas importat unio- « nem ad illud bonum; spes autem distan- « tiam quamdam ab eo: & inde est, quod ca- « ritas non respicit illud bonum ut arduum « sicut spes. quod enim jam unitum est, non « habet rationem ardui. En domino archie- « piscopo tam operosa visa, atque omnibus paginis usque ad nauseam infarta difficultas, quàm brevi & absolutâ distinctione solvimus. inest enim caritati, etiam in viâ, tanta conjungendi vis, ut nec in vitâ beatâ alia postuletur; dicente apostolo, *caritas nunquam excidit*; quod procul abest à spe. unde non spes sed caritas per se est justificans & uniens, & amicos nos faciens Deo: quo & ipsas virtutes, caritatem nempe ac spem, & eorum motiva, & ipsam agendi in utrâque rationem in immensum distare constat. hæc ergo à nobis confundi D. Cameracensis exprobrat; nec intellecto doctore angelico.

1. *Cor.* XIII. 8.

Vid. in lib. Gall. 5. écrit. n. 12. p. 101.

ARTICULUS II.

An caritas mercenaria æquè ac spes.

122. Hinc etiam vanum patet esse quod sæpissimè queritur, caritatem à me æquè mercenariam fieri ac spem. & quidem sanctus Bonaventura negare videtur expecta-

Resp. ad Summa, p. 10. 33.

In 3. d. 26. art. 1. q. 1. ad 5.

tionem æterni boni esse mercenariam, cùm ratio mercenarii ab ipso reponatur in temporali mercede, non verò in æternâ: quare nemini oportet crimini verti, quod spem neget mercenariam, modò consentanea loquatur & statuat. Sed quandoquidem pars scholæ maxima, ex ipso æternæ beatitudinis desiderio, vult spem esse quodammodo mercenariam sive sui commodi studiosam, caritatem autem non ita: id quoque ex sancti Thomæ allato principio resolvendum. etsi enim caritatem quoque frui velle constitit, longè dissimili modo in fruitionem tendit ac spes. præterquàm quod enim spes in fruitionem tendit ut in objectum primarium, caritas verò eam secundario spectat: huc etiam accedit, quòd caritas Deo fruatur, ut præsente conjuncto, unito, & amico: spes verò ut absente, necdum amico aut unito: quo fit ut caritas in solâ Dei gloriâ ut in fine sistat, eoque referat fruitionem suam, ut diximus: quod quidem si spes faceret, jam non esset spes, sed esset ipsa caritas.

ARTICULUS III.

Præsul in id quod objicit incidit: at spem facit non mercenariam.

123. Jam verò videamus, annon ipse Præ-

ſul in illud incommodum incidat quod objicit nobis. Certè ſpem Theologicam, ut ipſe loqui amat, ab omni ratione *mercenaritatis* abſolvit: hanc enim *mercenaritatem* conſtituit in eo quod naturali ac deliberato amore proſequimur, qui eſt novus tuendi ſyſtematis modus in Inſtructione paſtorali, & in Reſponſione ad Summam, & in cæteris libris ubique diffuſus, ut notum eſt. atqui ſpes æternam vitam non naturali illo, ſed ſupernaturali amore proſequitur; non ergo mercenariè: nec ſpes eſt mercenaria. quod eſt contra ſcholæ placitum à D. Cameracenſi toties appellatum. Reſp. ad Summa, p. 33.

124. Verba auctoris hîc diligenter obſervanda. tota ferè, inquit, ſchola ſtrictiorem caritatis ſenſum amplexa, ad virtutum diſtinctionem accuratius ſervandam, pernegat amorem ſpei quo quis expetit fruitionem Dei, quatenus boni relativè ad nos, eſſe omninò purum, gratuitum, & cujuſcumque intereſſe proprii expertem. Ego verò non ita. en ille perſpicuis verbis à ſcholâ recedit, cujus me facinoris reum arguebat. Reſp. ad Summa, 32. 33.

125. Pergit: Ego verò non ita: nec enim intereſſe proprium ſive mercenaritatem in ullo alio poſitam volui, quàm in deliberatis actibus, quibus naturali amore nos proſequimur. unde mihi minimè opus eſt Ibid.

» objectionem solvere : hæc me nihil attinet: hoc est : non mihi opus est *solvere objectionem* a scholæ auctoritate repetitam : *hæc me nihil attinet*. quasi dicat : nihil me attinet quid schola senserit : hujus ego dogmata aliis quidem objicienda, non autem mihi sequenda proposui.

Articulus IV.

De amore gratitudinis.

126. De amore verò caritatis & gratitudinis à se mutuò distinguendis non ita solliciti sumus, ultrò tamen largimur Domino Archiepiscopo eâ de re maximè laborare viso : si quis ita divinis beneficiis addictus videretur, ut de largitoris excellentiâ non satis cogitaret, Deoque inhæreret magis affectu quàm effectu ; id quidem ad gratitudinem referendum, non ad caritatem : sin autem ad beneficia sic respicit, ut ipsum largitorem vel maximè spectet, & ab ejus excellentiâ ipsi beneficio, uti par est, pretium ponat, hunc verâ affici caritate, nec ideo inferiore, quòd utraque scilicet & Dei optimi & ejusdem benevoli ac benefici motiva conjungat, theologi docent. (ex n. 4. prop. 33. item ex q. 5. art. 4. 5. 6. 7. & ex n. 105. 106.)

Resp. ad Summa, p. 17. 20. 31. &c.

ARTICULUS V.

Suarezii & aliorum loci.

127. Eam in rem & in Summâ doctrinæ & alibi sæpe indicavimus Suarezii insignem locum: quem nunc integrum reddimus: *respondetur hunc actum* (*amandi Deum propter beneficia nobis collata*) *regulariter esse imperatum à gratitudine; tamen est elicitivè à caritate: en à caritate idque elicitivè;* quod sufficit: cætera nunc nihil moramur. subdit: « cum Deus perfectè amatur propter « beneficium, potiùs amatur, quia nos amat: « hoc autem caritatis est & amicitiæ, neque « actus hujus ratio objectiva est extra divinam bonitatem: nam amor quo Deus nos « amat ipse Deus est, & summa quædam perfectio ejus: item ipse nos amat, quia bonus est. unde quia amatur eò quòd amat, « amatur etiam quia bonus est: quibus verbis, illa, de gratitudine distinguendâ à caritate, vana litigatio inciditur.

Summa doct. n. 8. p. 17. 5. écrit. françois, p. 163. Suar. de fid. spe & car. tract. 3. disp. 1. sect. 2. n. 3. ad 2.

128. Attulimus etiam Scotum, ac mysticos, Rusbrokium scilicet & Harphium eorum antesignanos, qui motivum adhibeant memoris animi erga Deum nos prius diligentem, quo se ipsos inflamment ad amandum Deum castissimo ac perfectissimo amore, eo scilicet quo omnia vis-

cera, omnes animæ vires percelluntur: neque quidquam inveni apud mysticos quosque sanctissimos & alios pios auctores, quo vehementius amor inardescat, ut est alibi dictum.

Sup. n. 90. 91. 5. écrit, ch. 10. p. 164.

ARTICULUS VI.

De spei imperfectione ex sancto Thomâ auctoris objectio.

Resp. ad Summa, p. 32. 53. 65. &c. 2. 2. q. 17. 8.

129. Quorsum ergo illud toties ab auctore allegatum sancti Thomæ scitum, spem esse *imperfectam* quæ frui appetat; si ipsum frui tam perfectum esse dicimus? non satis intellexit præsul in ipsum frui diversissimè tendere spem & caritatem: illam, ut in aliquid absens & adeptu arduum, quod est imperfectum: hanc, ut in aliquid præsens atque conjunctum, in quo perfectio est, ut statim diximus: (n. 117.)

ARTICULUS VII.

Quomodo ex sancto Thomâ caritas non vult, ut sibi ex Deo proveniat quidquam.

Resp. ad Summa, p. 14. 2. 2. q. 23. art. 6.

130. Nec pluris est illud ex eodem sancto doctore repetitum: hoc quidem interesse inter spem & caritatem, quòd caritas non ut spes *optet ut aliquid sibi* ex Deo proveniat: quod auctor nisi universim intelligat, nihil

ei S. Thomas proficit. Quid ergo: non optat caritas ut id sibi proveniat ex Deo, quod est Deo ipsi esse conjunctum? non est ergo natura & essentia amoris ut uniat: à desiderio unionis amor abstrahere & abstinere potest? apage insaniam. hæc dicant homines malè feriati, qui nihil pensi habent nisi aucupari voces: non dicat archiepiscopus tanto loco positus: agnoscat caritati nihil esse melius aut optabilius, quàm ut Deo conjuncta per gratiam & gloriam, vel sit beatissima, vel esse incipiat. Hæc de spei naturâ dicta sint quo ad errores auctoris revincendos certam viam muniamus.

ARTICULUS VIII.

Auctoris errores detecti ex antedictis.

131. Imo res ipsa confecta est. duo enim auctor asseruit. alterum mox, quòd ipsa caritas ita absit ab eo, ut aliquid ex Deo sibi provenire optet; ut nec illud optet sibi à Deo provenire, quòd sit Deo conjunctissima (art. præcedente:) quod est erroneum, & ab ipsâ naturâ amoris alienum: alterum, quod amare seipsum & proximum ut rem Dei, atque adeò sibi & proximo optare beatitudinem, non sit caritatis; quod S. Augustino totique scholæ, & ipsi præcepto proximi diligendi palam repugnat:

redit etiam præclarum S. Bonaventuræ argumentum (sup. n. 70. 71. 117.)

QUÆSTIO OCTAVA.

De falsò inputatis.

ARTICULUS I.

Auctor involvit quæstionem multis falsò imputatis.

132. ID quoque pertinet ad involvendum quæstionis statum, & ad lectoris oculos ab illo distrahendos, quod auctor mihi tot ac tanta imputet contra verborum tenorem, quæ nunc ne lectori fucum faciant, quàm paucissimis potero commemoranda sunt.

ARTICULUS II.

Primum falsò imputatum.

Resp. ad Summa, p. 6.

133. Domini Cameracensis hæc verba sunt: *Meldensis dixerat hanc suam de beatitudinis motivo inseparabili sententiam ab omni scholâ usurpari:* rectè: & id etiamnum dicit: *nunc verò contrarium ab omni fere scholâ traditum fatetur.* non ita: sane sum confessus, ab objecto specifico caritatis abstrahi posse amorem beatitudinis actu expresso & expli-

Summa doct. n. 8. p. 13. 14. 15. &c.

cito volitæ; non autem ita, quin virtute & impulsu hujus motivi voluntas agatur, nec ita ut à beatitudinis secundario quoque motivo persequendæ studio temperari possit. quæ quàm inter se, & cum universâ scholâ consentiant, docent (n. 4. prop. 7. & 8. unà cum antedictis q. 2. præsertim n. 33.) non ergo Meldensis secum ipse pugnat invitus, quod Cameracensis objicit: sed Meldensis sententiam perspicuis verbis expositam, ipse Cameracensis intellectam noluit.

Articulus III.

Aliud imputatum rursus oculos à statu quæstionis avertit.

134. *Pollicitus est* (Meldensis) *se confutaturum scholæ sententiam libro eâ de re edito.* ita Cameracensis: falsò. pollicitus est Meldensis, se ita explicaturum scholæ opiniones varias, ut tota disputatio non tam de re quàm de nomine esse videatur. item est pollicitus, fore ut demonstraret totam illam quæstionem nihil attinere ad rem de quâ agimus. item est pollicitus, se demonstraturum nihil attinere ad rem, an ipsa æterna beatitudo primario an secundario, modò tamen necessario motivo ab ipsâ caritate quæratur. Hæc quidem Meldensis est pollicitus; eadem nunc iterum pollicetur, atque

Resp. ad Summa, p. 6. Inst. sur les états d'or. liv. 2. n. 8.

Ibid.

Ibid. liv. x. n. 29. p. 464. 465. add. 12. 2. p. 476. 477. &c. n. 3. 5. 7. p. 487. 498. 499.

ex parte præstitit (sup. q. 4. art. 3. & 4.) nec quod Cameracensis improperat, *de eo difficultatis cardine scripturum se pollicitus mox mutavit sententiam.* quid est mox mutavit? quo argumentô probat? adeò autem absum ut mox mutarim sententiam, ut totus in eo sim ut quamprimùm rem exequar: sed distuli tantisper. utinam non aliis Domini Cameracensis operâ occupatus!

Resp. ad Sum. p. 53.

Articulus IV.

Aliud imputatum: de beatitudine ut solo caritatis motivo.

135. Si Domino Cameracensi credimus, » is ego sum qui totam interiorem vitam & » ipsam caritatem ad beatitudinis in Deo » amorem reductam velim. rursus: Dominus » Meldensis episcopus caritatis nomine nihil » intelligebat præter amorem beatitudinis » in Deo. addit: indesinenter collimat » idem Episcopus, ut totam amandi Dei rationem, » amabilitatem totam ponat in quærendâ » in Deo beatitudine, & ut amandi » ratio una in beatitudinem resolvatur. quo oculo nostra legerit qui hæc objicit & assiduè inculcat, advertat lector diligens. Neque enim præcipuum, nedum totum motivum caritatis in quærendâ beatitudine collocavi, sed tantùm secundarium,

Resp. ad Sum. p. 8.

p. 16.

p. 25. 26. 45.

nec in eo amabilitatem ipsam universim, sed specialem & quamdam cum Scoto renostræ (n. 4.) propositiones 36. & jam inde ab initio in Instructione nostrâ de statibus orationis loci (n. 134.) allegati probant.

posui; quod & Summa doctrinæ (n. 8.) &

ARTICULUS V.

Aliud imputatum de objecto secundario.

136. Quod autem secundarium illud sugillat ut meum, nec legere voluit annotatum ad latus Scoti locum, suprà expositum est (q. 4. totâ.) ubi id quoque demonstratum est, non id à solo Scoto, sed etiam à sancto Thomâ & ab omnibus theologis, vel istis vocabulis, vel summâ ipsâ recognitum. *Resp. ad Summa, p. 16. 40.*

ARTICULUS VI.

De incentivi vocabulo respectu beatitudinis: loci Ambrosii.

137. Urget: à Meldensi *incentiva, amandi illecebras, fomitem inextinctum agnosci: quorsum ista? quidni motivum?* quasi ego motivi nomen reformidaverim, & incentivi maluerim? ego verò non sum tam acutus ut ista secernam: simpliciter dico motivum quod moveat, illicium quod illiciat, incentivum quod incendat, incitamentum quod in- *Resp. ad Summa, p. 17.*

citet: quæ voces sint ejusdem virtutis. motivi vocabulo, quoties in communi nostrâ Declaratione subscripsi? cæterùm incentivi vocem magis hæsisse memoriæ fateor, quòd latinis patribus sit familiarior. sic Ambrosium dixisse noveram: *summum virtuti incentivum reposuit Deus futuræ beatitudinis.* iterum: *Dominus noster Jesus, regni cœlestis gloriam, perpetuæ quietis gratiam, vitæ, & beatitudinis, ad virtutis humanæ incentiva proposuit.* en beatitudo incentivum, idque summum, quod in unum cum rei honestate Deique excellentiâ coalescat.

Amb. in Ps. 1. n. 1. & 13.

Articulus VII.

Aliud imputatum de contritionis actu.

138. Jam pius lector animadvertat velim, „ quàm illud invidiosè tribuatur nobis: cave, „ ne imposterum ullum contritionis actum „ elicias, nisi te ipsum beandi proposito; quo „ omisso homo sibi illuderet. subdit: contri„ tio quantumvis flagrans, ex solâ Dei pul„ critudine & perfectione infinitâ, gratitu„ dini Dei beneficiis se se delectanti deroga„ ret. his argutiis, quæ ipso usu & in praxi „ nusquam valent, Christum ipsum benefi„ ciorum omnium fontem abjiceres.

Resp. ad Summa, p. 27.

139. Quàm procul à nobis absit illud, *cave*: nobis tam acerbè imputatum, antecedentia

dentia ostendunt. quis enim ex nobis dixit *unquam: cave, ne imposterum ullum actum contritionis edas, nisi te ipsum beandi proposito?* qui verborum tenor omne aliud motivum excluderet.? nos autem pro primario motivo caritatis adeoque contritionis semper habuisse summam Dei excellentiam, toties diximus, ut lectori tædio esse vereamur.

140. Neque item dicimus illud: *contritio flagrans ex solâ Dei pulcritudine & perfectione infinitâ, benefico Deo & Christo derogat*: nunquam enim dubitavimus quin sola Dei perfectio abstractivè cogitari possit, nec eò minùs valere rationem caritatis ultrò confitemur. si quis autem negaverit in amore Dei perfecti, & excellentis virtute contineri amorem Dei ut benevoli, benefici, denique servatoris, & in eum propendere per se se omnem animam christianam, eum à scripturis, à patribus, à sanâ theologiâ abhorrere dicimus.

Articulus VIII.

Doctrina concilii Tridentini de incipiente amore domino Cameracensi adversatur.

141. Rogatum autem volumus D. Cameracensem: quid sentiat de illo decreto concilii Tridentini, quo fide ac spe positis, eo *Sess. VI. cap. 6.*

etiam ante justificationem assurgi oportere decernit, *ut fideles Deum tamquam omnis justitiæ fontem diligere incipiant*. an hæc verba concilii ad veræ genuinæque dilectionis initium pertinere præsul negat, spretis academiarum Belgii Theologis? sin autem non audeat aspernari tantos viros, tantumque consensum, fateatur necesse est beneficum illud ac profluum, motivo caritatis contineri.

142. Quid ergo respondebit si illud vicissim objicimus: *cave*, ne Dei excellentiâ ejus beneficentiam contineri putes: cave, ne contritionis actum editurus, Deum benevolum beneficumque cogites, eoque te moveri sinas; sic enim perfectæ illi contritioni derogares. cave, dilectionem illam Dei tamquam omnis justitiæ fontis, ex decreto Tridentino, in contritionis actum inseras & involvas: quæ nos non inviodiosè, sed verè & seriò admonemus.

ARTICULUS IX.

De formulâ consuetâ contritionis.

Resp. ad Summa, p. 26.

143. Non ergo, ut objicitur, *discedimus ab eâ contritionis formâ quam à parentibus edocti sumus*. ea enim forma in omnibus catechismis legitur, ut peccatum detestemur, *eò quòd Deo optimo sive infinitè bono* displi-

ceat. etsi autem *illud optimum & infinitè bonum*, summam Dei excellentiam pefectionemque designat, eâ tamen voce vel explicitè vel virtute complectimur, beneficentissimum, beatificum, ac misericordem Deum: & cum Davide dicimus, totoque affectu centies iteramus: *confitemini Domino, quoniam bonus; quoniam in seculum misericordia ejus*: neque unquam penitus à beatitudinis studio temperamus, ut dictum est. *Ps. cv.*

Articulus X.

Aliud de catechismo Romano falsò imputatum.

144. De catechismo Romano nobis objecto idem dicimus: nempe ejus quâ solâ moveamur *bonitatis virtutisque divinæ* nomine, comprehendi simul & illud excellens in se, & illud in nos pronum, eo ordine ac ritu quem sæpe diximus. rogamus enim D. Cameracensem, an negare audeat benevolentiam ac beneficentiam Dei, inter ejus *virtutes* ac perfectiones esse numerandas? ergo bonitatem Dei virtutemque spectantes, eo quoque nomine beneficentiam complectuntur. alibi autem ostendimus sanum intellectum ejusdem catechismi ab auctore perversum: Theresiam, Salesium, reliquos frustra appellatos, oppositæ sententiæ favere pernegamus: neminem esse asse-

Resp. ad Summa, p. 27. Catech. Conc. Trid. in orat. dom.

Préf. sur l'Inst. past. sect. 7. n. 75. &c. p. xcii, & suiv.

rimus, qui non pœnitentes ad contritionis actum, ex motivo benefici & servatoris Dei, inflammandos putet.

ARTICULUS XI.

Alia imposita nobis per apertam calumniam.

145. Neque prætermittendum illud mihi splendidè impositum: *Paulo ac Moysi aliisque piis animabus per suppositiones illas impossibiles, pias ineptias, pios excessus, pia deliria, inanes argutias*; quodque gravissimum, *inordinatos affectus* à me fuisse attributos. quibus responsum est in tractatu qui inscribitur: *Mystici in tuto*: n. 193.

Resp. ad Summa, p. 19. 26. 45.

Ibid. p. 41. 55.

146. Hæc igitur sunt, quæ mihi per calumniam imputata: his autem liquet, me à scholâ non nisi impositis manifestè falsis divelli potuisse; totumque illud quod à scholâ discedere accusor, non nisi distrahendis animis à statu quæstionis, inventum fuisse.

QUÆSTIO NONA.

De caritate, ut est amor mutuus.

ARTICULUS I.

De amore Dei ut amici.

147. CAritatem esse amicitiam, omnes consentiunt, attestante Christo: *vos amici mei estis.*: & iterum: *dico autem vo-*

bis amicis meis: & iterum de Abraham: *& amicus Dei appellatus est*: & toto vetere novoque testamento passim: unde etiam amor caritatis vocatur propriè amor amicitiæ, quo quippe Deus amatur ut amicus; in quo mutuum illud requiritur: quod sponsa cecinit: *dilectus meus mihi, & ego illi*: & illud: *ego dilecto meo, & ad me conversio ejus*. quod etiam christus præcepit his verbis; *manete in me, & ego in vobis*: centies inculcatis. amicus enim est amico amicus, nec sine respectu dicitur: ergo amor caritatis non est absolutè & abruptè seclusus à respectu ad nos: sed illud restringendum ad primarium objectum quod est specificum; simul tamen relicto, saltem tamquam proprio, comque inseparabili amore relativo, ut sæpe dictum est. Jo. xv. 4.

148. Radix autem hujus rei est, quod amor naturâ suâ est unitivus: immò verò est ipsa animorum conjunctio: neque quis amare potest, nisi eum quem sibi traditum, cui se traditum velit: unde ipsa caritas ab apostolo vocatur *vinculum perfectionis*, Col. III. 14. uniendo Deo & homini aptum, cum conscientiâ amoris mutui.

149. Id à Præsule semper dissimulatum esse gravissimum est, etsi sæpe à nobis objectum jam inde ab Instructione de statibus orationis; adducto in testem post omnes Liv. 8. n. 18. p. 296.

Am. de Dieu liv. 2. ch. 22. theologos sancto etiam Francisco Salesio, quo vel maximè adversarii gloriantur.

ARTICULUS II.

D. Cameracensis de Francisco Salesio cavillationes.

150. Miror autem post allatum ab illustrissimo archiepiscopo Parisiensi ejusdem sancti viri luculentissimam auctoritatem, D. Cameracensem nihil aliud quàm eludere voluisse: nempe sic interpretatur, ut illa convenientia, sine quâ deum pluris æstimare tantum, non etiam amare possemus, beato Salesio nihil aliud esse *quàm convenientiam inter objectum & facultatem*, quod est apertè falsum. primùm enim nec ipsa existimatio potest esse sine convenientiâ inter objectum & facultatem, quippe quæ cognitionem tantæ excellentiæ, adeoque aliquam proportionem intellectualem requirat. deinde in eo vel maximè reponit Salesius proportionem illam, quòd amor caritatis sit mutuus: quæ ratio aliquid exigit majus quàm proportionem & convenientiam objecti & facultatis.

Inst. past. de M. de Paris, p. 49. Am. de Dieu liv. 10. ch. 10. 4. Lett. à M. de Paris, p. 44.

151. Quod autem ex Francisco Salesio affert, à Deo communicatam beatitudinem non esse motivum diligendi, *ut Deus nec minus amatus nec minus esset amabilis exclu-*

4. Lett. p. 40. Ent. 2.

ʃo paradiʃo, tantâ perʃpicuitate à nobis expoʃitum eʃt, ut nullus ſuperſit dubitandi locus; & tamen addentur quædam neceſſaria, ubi de ſuppoſitionibus impoſſibilibus agendum erit. *Inſt. ſur les états d'or. liv. 9. n. 1. p. 331.*

ARTICULUS III.

Idem me teſtem afferens, objectionem meam pro ſolutione ſumit.

152. At, quod idem præſul in eâdem epiſtolâ ad Dominum Pariſienſem me quoque ſuæ ſententiæ teſtem adducit, pace præſulis dixerim, objectionem pro reſponſo accipit. toto enim illo libri mei VIII. loco, nihil aliud à me agitur, quàm ut objecta proponam, quæ deinde ſequentibus paginis diſſolvantur. ſic enim incipio: *dicent* &c. quod eſt objicientis, nondum decernentis aut concludentis. quod addo: *videtur ſanctus à caritate excludere deſiderium poſsidendi Dei:* non magis eſt meum, quàm illud ſancti Thomæ toties repetitum: *videtur quòd non.* Itaque illud, quod mihi à D. Cameracenſi tribuitur, nihil aliud eſt quàm ipſiſſima objectio, quam totis decem eoque ampliùs paginis confutandam aggredior: quæ confutatio ſic incipit: *verùm ſi quid bonæ fidei ſupereſſet, nè illæ quidem difficultates fierent.* Sunt ergo difficultates, *Liv. 8. n. 3. p. 276. 277.* *Ibid. n. 4. p. 277.*

quas malâ fide factas conqueror : sunt objectiones quas aversor ; his verbis : *portenti loco esset, si quis diceret desiderium videndi Dei, & capessendæ salutis, non esse puri amoris actum.* quare quod præsul addit, concessisse Meldensem id quo *nihil est contra illum luculentius*, objectio est pro concessione accepta : non quidem malâ fide, credo ; sed pessimo animi adversissima quæque cogitantis exemplo.

Inst. sur les états, n. 5. p. 280.

4. Lett p. 50.

153. Quocirca abstrahendo hìc à quæstione de motivis alibi pertractatâ, pro certo relinquitur, amorem Dei ut amici, & esse caritatis; & eum necessario, manifestoque respectu ad nos esse conjunctum. quod erat demonstrandum.

Articulus IV.

De amore sponsæ erga sponsum.

154. Nobilissimum ac pulcherrimum amicitiæ genus est illud sponsæ quæ etiam amica castissima dicitur, ad sponsum candidiorem liliis, & omni puritate puriorem. quo loco, si pro certo est amorem caritatis esse prorsus sine ullo respectu ad nos ; nec amor sponsi ut sponsus est, erit caritatis. nec erit illud caritatis: *ego dilecto meo, & dilectus meus mihi :* nec illud : *tenui illum, nec dimittam :* ac nequidem illud tam castè quàm confiden-

ter editum: *osculetur me osculo oris sui:* quæ si ab amore caritatis arcentur, tota sacri cantici languescit ac frigescit oratio, nec amorem sed spem sponsus & sponsæ canerent. quod est absurdissimum & ineruditissimum.

QUÆSTIO DECIMA.

De sancto Bernardo: ad n. 4. prop. 23.

ARTICULUS UNICUS.

Occasione amoris sponsæ erga sponsum, de beato Bernardo quæritur.

155. BEatus Bernardus is est, qui sponsæ rationem in ipso amore vel maximè collocavit. si; inquit, *perfectè diligit,* *Cant. 83. n. 3.* *nupsit:* perfectè autem diligit, quæ & se diligi sensit: *diligens*, inquit, *sicut dilecta est.* *Ibid. n. 6.* & illi quidem suspectum quodammodo est filii ad hereditatem spectantis nomen: cæterum nec sponsi appellatio minùs relativa est quàm parentis: sed sponsi ratio designat clariùs totam sponsæ possessionem in ipso sponso positam: quo respectu amor sponsi potior esse videtur quàm parentis, licet ambo idem sint; eò quòd in sponsi nomine ipsa amatæ personæ fruitio sit clarior.

156. Sanè auctor Bernardo multùm uti-

tur : nec tamen unquam advertit illud : duas causas diligendi Dei à sancto esse positas : *primam, quia nihil honestius : alteram, quia nihil fructuosius :* quas quidem duas esse asserit causas, cur Deus *propter se* diligatur : ut ipsum, *propter se diligi,* in illo fructu, in illo commodo nostro clarè comprehendatur. nec mirum : cùm illud à Deo requisitum, nihil aliud quàm Deus ipse sit : *præmium*, inquit, *ipse qui diligitur.* quæ nos (n. 4. in prop. nostra 23.) quâ perspicuitate potuimus, executi sumus.

De dil. Deo cap. 1. n. 1.

Ibid. cap. 7.

157. Quin etiam Bernardus quærens quo *merito suo* Deus diligatur, nullo loco memorat excellentiam illam ab omni respectu ad nos absolutam. sed *quo merito nostro :* sic intelligit : ***multùm meruit de nobis qui & immeritis dedit seipsum nobis.*** ac paulo post, ***si Dei meritum quæritur cùm ipsum diligendi causa quæritur, illud est præcipuum, quia ipse prior dilexit nos :*** perspicuâ relatione ad eos quos dilexit.

Ibid. 1. n. 1.

158. Jam de commodo nostro dicturus hæc subdit : ***habet præmium, sed id quod amatur :*** ut etiam Deus in ipsâ commodi nostri ratione ideò in se dilectus intelligatur, quia nullum aliud præmium nostrum quàm ipse est.

Cap. 7. n. 17.

159. Unde etiam illud : ***non enim sine præmio diligitur Deus, & si absque præmii intui-***

Ibid.

tu diligendus: perspicuè intelligitur de illo præmio, quod extra Deum quæreretur. subdit: *vacua quippe caritas esse non potest, nec tamen mercenaria est, quippe non quærit quæ sua sunt.* Cur autem non quærit? *quia habet,* quia ipso amore jam possidet; *nec quærit quæ sua sunt, quia non desunt.* Ibid. In Cant. 18. n. 3.

160. Cætera jam clara sunt: *amor ipse sibi fructus: sibi præmium: amat ut amet:* quippe qui in amore suo ipsum amatum complectatur totum, nec *à spe vires* sumit omnes, ut sæpe diximus: nullas, hæreticum & concilio Tridentino palam contrarium. In Cant. 83. n. 4.

161. Quod ergo Bernardus addit ad illud Davidis: *confitemini Domino quoniam bonus: confitetur quidem quia fortasse bonus est sibi, non quia bonus est in se:* conciliandum est cum eo quod vidimus: Deum diligi *propter se ipsum* etiam ex nostro commodo, *quia nihil fructuosius:* nec immeritò tamen vituperatur ille qui *Deum sibi bonum* tantùm cogitat, quique nihil *diligit nisi suum:* itaque Deus bonus nobis & bono & malo sensu sumi potest. qui vult Deum sibi bonum ut det tantùm extranea à Deo; malus est: amor autem ex Bernardo semper est bonus; cùm ipse ut præmium diligitur Deus. Epist. 11. & de dil. Deo cap. 12. n. 34. De Deo dil. c. 1.

162. Unde illud existit præclarè ab eo-

Ibid. cap. 8. n. 22.

dem sancto ibidem pronuntiatum: *ipse* (Christus) *factus est ut amaretur: ipse speratur amandus felicius, ne in vacuum sit amatus.* en *in vacuum amatus nisi speraretur amandus felicius.* unde sequitur: *nec habet tamen quidquam* (Deus) *se ipso melius: se dedit in meritum, se servat in premium.* ac paulo post: *bonus es, Domine, animæ quærenti te, quid ergo invenienti?* ergo illa anima optimo sensu vult Deum bonum esse sibi: quod *quædam anima* perversè & inordinatè vult: ea scilicet quæ *solum diligit suum,* & relicto communi bono, propria, id est creata & angusta bona, sibi a Deo dari petit. Atque hæc summâ ipsâ alibi explicata, nunc in pauciora constringimus, ut clarè intelligatur veram & genuinam caritatem, quâ Deum propter ipsum diligat, etiam ad relativa procedere, eo scilicet modo quo diximus.

Préf. n. 103. p. cxxix.

QUÆSTIO UNDECIMA.

De amore quarti & quinti gradûs: primi & secundi auctoris errores.

ARTICULUS PRIMUS.

Utriusque amoris definitio ex auctore.

163. JAm Scholâ penitus explicatâ, falsò imputatis ordine confutatis, nobis devenit res ad jugulum causæ, & ad duos amores, quarti nimirum & quinti gradûs, quibus totus de doctrinâ sanctorum liber nititur. Amor autem quarti gradûs, est amor caritatis sive *justificans*: amor verò quinti gradûs, est amor perficiens sive purus & perfecta caritas. *Max. des SS. p. 6. Ibid. p. 14. 16.*

164. His positis auctoris definitionibus, prima nostra conclusio est: *amor justificans est ille, quem Schola definivit amorem Deo ut in se est adhærescentem, nullo respectu ad nos:* quoad illam specificam amandi rationem, ut diximus. res per se clara, & ex dictis probata, ipsâque auctoris confessione concessa.

165. Secunda conclusio: Amor ille *purus est atque gratuitus:* ex terminis constat, cùm sit, ut vidimus, purâ Dei bonitate in

ſe conſideratâ fultus, atque eâ ratione à ſpe diſtinctus; unde:

166. Tertia concluſio: *Nihil illo amore ſuperius invenitur in ſcholâ:* quippe cùm in illo conſiſtat pura & perfecta caritas: ex quo ſequitur;

167. Quarta concluſio: *Amor ergo quinti gradûs, quem purum perfectumque auctor vocat, extra limites ſcholæ eſt, nullaque theologorum auctoritate nititur.*

168. Quod autem nunc auctor addit, in eo eſſe quinti gradûs vim, ut amorem ſui naturalem ac deliberatum excludat, poſtea conſiderabimus: interim annotamus nullum adductum, nec adduci potuiſſe ſcholaſticum auctorem, qui in eâ excluſione amoris naturalis ac deliberati, vim amoris puri ac perfecti collocaret. ergo hæc ſententia à ſcholæ placitis penitùs eliminanda eſt.

Articulus II.

Dicta auctoris.

169. De amore illo quarti gradûs ſive juſtificante hæc præſulis dicta ſunt: primum: *is amor Deum quærit propter ipſum, cumque omni rei, nullâ exceptione, anteponit:* quo affectu in genere amoris nihil eſt ſublimius.

Max. des SS. p. 6.

170. Alterum dictum: tunc (in eodem « *Max. des SS. p. 8. 9.*
amoris gradu) anima amat Deum & prop- «
ter ipsum & propter se: sed ita ut gloriam «
Dei præcipuè diligat, neque in eo pro- «
priam felicitatem quærat, nisi ut est me- «
dium quod refert & subordinat fini ulti- «
mo qui est Dei gloria. quo nihil sublimius «
schola unquam agnovit: ergo quod suprà est, nempe amor quinti gradûs, iterum atque iterum est saltem supervacaneus, totique scholæ incognitus. jam ergo demonstramus quàm sit erroneus.

Articulus III.

Primus auctoris error.

171. Est in Summâ doctrinæ hujus erroris demonstratio, quam nunc in pauca contrahimus. Id habet quartus gradus D. Cameracensis in libro de doctrinâ sanctorum, ut in eo Deus quæratur « *Summa doct. n. 9. p. 19.*
propter ipsum, omnique rei anteponatur, «
exceptione nullâ: quin etiam in eo gloria «
Dei præcipue diligatur, ibique propria «
beatitudo non nisi ut medium ad hunc «
ultimum finem, hoc est ad Dei gloriam «
relatum, eique subordinatum requiratur: «
(n. 169. 170.) atqui quintus gradus qui amori puro tribuitur, nihil potest habere sublimius, nisi huic addas abdicationem pro-

priæ beatitudinis, etiam ut refertur ad Deum, à quo nunc D. Cameracensis abhorret: ergo amor quinti gradûs non modò est evanidus & nullus, verùm etiam malus, perversus, erroneus. Hoc nostrum erat argumentum in Summâ doctrinæ: quàm autem clarum sit, D. Cameracensis prodet responsio.

Articulus IV.

D. Cameracensis responsio, & secundus error.

172. Sic autem illa responsio se habet: *finem ultimum appeti vel habitu & implicitè, vel actu & formaliter. ita*, inquit, *D. Thomas*. subdit: *in quarto gradu subordinatio ad Dei gloriam plerumque fit habitu, confusè, & implicitè*. ex quo concludit: *sic duobus verbis doctoris angelici, actu & habitu, solvitur objectio.*

Resp. ad Summa doct. p. 48. 49.

Articulus V.

Præsul imponit S. Thomæ.

173. Miror his duobus verbis intelligi objectionem solutam; sanctus enim Thomas illud *referri habitu non actu*, tribuit peccanti, *venialiter*, quod & auctor ipse recognoscit. atqui absurdum est & erroneum, nihil plus competere justo, quàm ut plerum-

1. 2. q. 88. a. 2. resp. ad 2.

Resp. ad Sum. p. 59.

plerumque agat eo modo quo peccatum veniale committitur; sic enim inducitur error Lutheranus à sanctâ Synodo Tridentinâ proscriptus his verbis: *si quis in quolibet bono opere justum saltem venialiter peccare dixerit, anathema sit.* Seſſ. 11. can. 25.

174. Quin etiam auctor id addidit: *habitualem illam relationem occurrere etiam in actibus justorum, quibus peccant venialiter. vide*, inquit, *S. Thomam.* clariùs: *ipsos actus quibus quis venialiter peccat, habitu Deo esse subditos & subordinatos fini ultimo*: quod est planè inauditum & erroneum. non enim ipsum actum peccati venialis, sed peccantem tantùm habitu esse Deo subditum, S. Thomas docet. peccata enim venialia *quæ habent inordinationem circa ea quæ sunt ad finem*, secundùm sanctum doctorem, *conservant* quidem *ordinem ad ultimum finem* in subjecto & *in actu humano* indefinitè sumto; sed non in illo actu in quo est inordinatio. si enim ipse actus in quo est inordinatio & peccatum, esset habitu saltem subordinatus ultimo fini, esset quoque per se referibilis in Deum, possetque actu relatus in Deum, fieri meritorius; eo modo quo actus indifferentes, puta comestio, & alii hujusmodi relati ad Deum, fiunt meritorii: quod quidem de actu peccati venialis dicere, est absurdissimum & erro-

Resp. ad Sum. p. 50. p. 62. 1. 2. q. 88. c. & ad 2.

neum. Unde apertè repugnat rationi peccati actualis, ut sit ipso habitu Deo subordinatum. non enim est ullomodo, ac ne habitu quidem Deo subordinatum, nisi forte ut judici & ultori, id quod est per se malum atque peccatum. Falsa est etiam auctoris regula, & in Responsione ad Summam & ubique inculcata: *quod Deo non est habitu subordinatum esse mortale peccatum.* Si enim illud omne quod non est referibile in Deum esset mortale peccatum, nullum esset veniale peccatum, ut vidimus; non enim est referibile ad Deum: alioquin non esset per se & essentiâ suâ malum. Sic auctor exaggerat difficultatem, non solvit.

Ibid. p. 63.

175. Quare aliam viam ineamus oportet, certumque esse debet viros sanctos piosque, plerumque agere ex motivo caritatis; ergo plerumque subordinare Dei gloriæ suam beatitudinem, nec tantùm habitu sed etiam actu aut saltem virtualiter, quod actui æquipollet. Id enim ex naturâ est justitiæ christianæ; quo nisi contendant justi omnes, non profectò Deum toto corde diligunt. perfectis autem tribuimus, ut id faciant sæpius, intensius, ardentius. Ergo amor quinti statûs, quarti statûs amore solo gradu differt, haud ullâ aliâ re. quod etiam paulò post ex auctore statuemus: quin amor quarti statûs secun-

dum communem scholæ notionem, totum quintum statum virtute comprehendit, ut dictum est; (sup. art. 1.) sic ergo quidquid ultra excogitaveris inane figmentum est.

Articulus VI.

Ex concessis ab auctore contra ipsum infertur, quòd omnis justus Deum anteponat sibi.

176. Neque id præsul diffitebitur; siquidem seipsum intelligat; quarto enim amori, id est justificanti tribuit, *ut reverà licet non semper explicitè; tamen implicitè* Deum anteponat sibi. atqui hæc summa perfectionis est. nihil enim ultra superest secundùm auctorem, quàm ut sese ille animi sensus prodat, *expediat, evolvat*: inerat ergo, etsi nondum evolutus. Neque fieri potest ut quis sit vere justus, nisi eo sensu polleat quo Deum anteponat sibi: seque ita referat ad Deum, ut se propter Deum, & Deum plus se ipso diligat. quod ergo gerit pectore, sæpe erumpat necesse est, & ex implicito fiat explicitum: (ex 2. quæstione: art. 9. n. 33.)

Max. des SS. p. 9. 18.

Ibid.

177. Meritò ergo diximus, totâ istâ auctoris tractatione de communi notione caritatis, deque Deo sibi anteferendo, nihil aliud agi, quàm ut fucus fiat theologis: hæc enim ad justos omnes pertinent, non

tantùm ad perfectos, de quibus quærimus: pessimeque merentur de amore quem laudant, qui referunt ad perfectos id quod omnes pii præstare teneantur. quem statum dum exsuperare conantur quinto illo amoris gradu, id profectò agunt, ut perfectionem in falso & inani ponant: nempe in amovendo studio beatitudinis, ut etiam sequentia clarius prodent. interim statuimus amorem quinti gradûs, & ab eo quarti discrimen ex auctoris quoque decretis malè & erroneè esse assignatum: quod erat demonstrandum.

Articulus VII.

Quod amor quinti gradûs sive purus ab auctore dicatur inaccessus plerisque justorum.

Decl. p. 16. Max. des SS. p. 24. 25. 178. Ea de re verba auctoris perspicua in trium episcoporum Declaratione transcripta sunt. horum hæc summa est: „amorem quarti gradûs, justificantem scilicet, „nec tamen perfectum aut gratuitum ac „purum, multos facere sanctos: plerasque „sanctas animas nunquam in hac vitâ pervenire ad amorem ab omni proprio com„modo absolutum: inanem operam futu„ram si illis aliquis amor sublimior propo„natur, cùm ad eum pervenire non pos„sint; destituti quippe ad eum assequen-

dum interiori lumine & gratiæ attractu : « itaque nec illis amorem sublimiorem pro- « ponendum ; quod si fieret, durum, & per- « turbationi ac scandalo foret obnoxium : « quo etiam factum sit, ut antiqui pastores « p. 201. ac sancti hunc amorem quinti gradûs per « quamdam œconomiam silentio premerent, « nec justorum vulgo proponerent ; sed tan- « tùm exercitia amoris mercenarii. hæc au- « ctor in libello de doctrinâ sanctorum per- spicuis verbis.

179. Nunc autem hæc omni arte eludere *Rép. à la déd.* nititur; sed perperam. Summa responsorum *p. 107. 109.* ejus : 1. Vocari omnes justos ad perfectio- *110. 111. 112. 113.* nem amoris, vocatione generali non speciali semper. 2. Non omnes christianos ad eumdem vocari perfectionis gradum. 3. id quod reticeri vult plerisque sanctorum, non esse purum amorem, sed aliquod ejus exercitium; nempe contemplationis usum. 4. Cùm amorem quinti gradûs reticeri vult sanctis, non id unquam intelligi de sanctis canonisatis, sive ut exprobrat Meldensis, de sanctis singulari titulo consecratis. 5. Neque quæstionem esse de dogmate puri amoris speculativè sumto, sed tantùm de ejus praxi non indicendâ vulgaribus justis. 6. Hujus generis arcana à Gregorio Nazianzeno, Chrysostomo, Cassiano, cæterisque admitti.

180. Sed hæc mera sunt ludibria. ad primum enim & secundum dicimus, quidquid sit de illâ vocatione speciali, de quâ nunc non agitur, id tamen esse de fide, non posse deesse lumen interius aut gratiæ attractum, ad perfectè exequendum præceptum puri amoris; quod nihil est aliud quàm præceptum caritatis.

181. Ad tertium: id quod reticeri vult auctor, *est amor perfectè à commodo absolutus:* hic ille est amor inaccessus sanctis, ac si proponeretur, perturbationi ac scandalo futurus, durusque omnino videretur: hæc, inquam, de ipso amore dicuntur, non autem de quodam orationis exercitio, ut cavillatur præsul.

Max. des SS. p. 34.

182. Ad quartum de sanctis canonisatis, sive singulari titulo sanctorum vocabulo appellatis: sanè ita intellexeram, eò quòd more vulgari sancti absolutè appellati eos sanctos indicare soleant: sed hæc nihil moror: satis enim est ad errorem, plerasque sanctas animas, ac sanctos quocumque modo eximios, puro amore audito, scandalisari, conturbari tamquam de re durâ & inaccessâ.

183. Ad quintum: certissimum est ab auctore vetari, *ne de illo purissimo quinti gradûs amore verba fiant, nisi Deo prius instigante.* illud enim ipsum est quod à fide-

Max. p. 32.

lium vulgo, deficiente *interno lumine*, non intelligatur: quos proinde ad illum amorem purum atque gratuitum adhortari nec directores debeant, sed rem Deo integram relinquere, quod est absurdissimum & erroneum: quippe ex quo consequatur, nec præceptum caritatis ad vivum explicari, aut puram dilectionem suaderi oportere.

Rép. à la décl. p. 112. Préf. sur l'Inst. past. n. 60. & 66. p. 68. 76. 77. 78.

184. Ad sextum: de sanctis, hæc velut quædam arcana docentibus, alibi responsum est: claréque demonstratum, neque Gregorium Nazianzenum, neque Chrysostomum arcana sed ardua & excelsa dixisse: neque Cassianum, aut Gersonem, aut quoscumque alios reposuisse inter arcana, puri amoris intelligentiam. atque ita solutæ sunt cavillationes omnes, errorque auctoris in manifesto est.

Myst. in tut. n. 140. & seq.

Articulus VIII.

Conclusio: de toto libro ab ipsis initiis sponte collapso.

185. Jam ut ab ipsis initiis ipsum libri scopum confutatum ostendam, sit illud à D. Cameracensi concessum, puriorem dilectionem quinti statûs nihil esse supra ipsam caritatem cuicumque justo communem: verumque esse id tantùm, caritatis actus, servatâ semper suâ specie, frequen-

« « « « «

Resp. ad Sum. p. 6.

„ tiores esse ac intensiores in perfectis quàm „ in imperfectis: quo posito frustra quæritur amor ille quinti gradûs conturbaturus sanctos, iisque reticendus. neque enim ulla est pia anima, nedum sanctus aliquis, qui *communem justis omnibus caritatem, ejusque frequentiores intensioresque actus* refugiat, & *ut duros* horreat. ergo amor ille quinti Ibid. gradûs, quo totus liber collimat, evanidus, nullus, imò merum amoris spectrum & ludibrium est.

Articulus IX.

Summa errorum qui in hac quæstione demonstrantur.

186. Adde amorem illum quinti gradûs non modò esse vanum, sed etiam noxium & erroneum, quatuor scilicet erroribus demonstratis.

1. Error de abdicando beatitudinis studio: (n. 165.)

2. De puro amore à sanctorum oculis amovendo: (n. 171. & seqq.)

3. De amore caritatis justificantis, ad Deum habitu tantùm & non actu referendo: (n. 166.)

4. De naturâ peccati venialis, deque ipso ejus actu referibili ad Deum, ad eumque habitualiter ordinato.

Quæstio duodecima Bipartita.

De locis Exod. xxxii. 32. & Rom. ix. 3. ac de ſuppoſitionibus impoſſibilibus.

187. RUrſus nobis res redit ad locos Moſis & Pauli, & ad ſuppoſitiones illas impoſſibiles toties explicatas; ſed quia omni auctoritate deſtitutus præſul in ratiociniis inde deductis omne præſidium collocat, videamus primum quid ex his per novam ſophiſticen inferat, quidve reponamus: deinde, qui & quanti ex ejus doctrinâ errores eruantur.

Prima pars Quæstionis:

Quâ auctoris argumenta referuntur & confutantur.

Articulus Primus.

Tria abſurda mihi imputata.

188. PRæſul omnibus paginis me accuſat, quod ſuppoſitiones illas impoſſibiles aſſerens, in tria vel maxime abſurda me conjecerim: primum, quòd ille actus Moſis & Pauli contra rationem *Oppoſ. p. 14. 15.* eſſet, cùm nulli actui rationali beatitudi-

nis motivum deesse posse decreverim, cui tamen illi renuntiaverint: unde sit consequens, eorum actus nihil aliud esse quàm pios excessus, sive amatorias amentias omni ratione destitutas. *Ibid. p. 14. 15.*

189. Alterum absurdum sive incommodum; quod ego Deo adimam libertatem creandi naturas rationales sine ullo respectu ad vitam æternam. quæ tamen cum sine ullo hujus beatitudinis motivo diligerent.

Ibid. 17. 24. 25. 190. Tertium, quòd actus illos faciam mendaces, impios, & hypocriticos, eo quòd per restrictionem mentalem reservarent beatitudinem quam immolare velle videbantur. quod postremum argumentum toties tamque prolixè urget ac inculcat, ut in eo vim maximam collocasse videatur.

Ibid. p. 14. 15. 191. Quo etiam loco duo quærit. pri-
» mum: num Deus omnipotens potuerit for-
» mare creaturas intelligentes, quibus nec
» sui visionem nec vitam aut beatitudinem
» æternam indulsisset: sive, an beata & æ-
» terna vita creaturæ intelligenti in rigore
» & ad summos juris apices debeatur. alte-
» rum: an non illa natura ad Deum diligen-
» dum teneretur? an Deus sua in illam jura
» perdiderit? an non homo, quem Deus eâ
» lege creaverit ut ejus animam statim at-
» que exiret ex corpore, redigeret ad nihi-

lum, etsi esset ejus rei conscius, tamen ad « Deum supremo amore etiam inter suprema « suspiria diligendum se sentiret obnoxium? « Ibi fingit me ad extremas deductum « angustias mirum modum torquere me, ut ab illis me difficultatibus expediam.

192. Quærit denique an non mea me pungat conscientia, miras illas à me quoque recognitas traditiones in deliriis actibus reponentem, nullo sensu, nullâ theologiæ regulâ. *Ibid.*

193. Hæc igitur omnibus scriptis inculcat: hæc fictus Lovaniensis tamquam palmaria omnibus paginis urget: hæc epistolæ ad Illust. Archiepiscopum Parisiensem mille modis versant, tantâ dicendi arte, ut dialecticis laqueis propemodum irretitus videar, quæ tamen tam vana sunt ut uno velut ictu concidant. *Lett. d'un theol. de Louv. p. 21. jusqu'à 56.*

Articulus II.

Unâ quæstiunculâ res tota dirimitur, Augustino & Chrysostomo testibus.

194. Ego tot nova, tam in hac quæstione hactenus inaudita à me quærenti unam propono quæstiunculam: an Moses dicens, *aut dimitte, aut dele me de libro vitæ*, si de vitâ æternâ intelligendus venit, putaverit se reverà de libro vitæ æternæ esse

delendum? idem quæro de Pauli anathemate; an reverà tunc crederet ſe eſſe anathema futurum? abſit. nam & Moyſes & Paulus impiè errarent, impia crederent, ſi ſentirent ſe innocuos aliorum ſalvandorum gratiâ de libro vitæ æternæ delendos, aut anathema ſive maledictum futuros. non id ergo credebant: imò ſe ſalvos ac beatos futuros eſſe ſentiebant.

q. in Exod. cap. 147.

195. Sanè Auguſtinus in illud, *dele me:*
» ſecurus hoc dixit, ut in conſequentibus ra-
» tiocinatio concludatur, ut, quia Deus Moy-
» ſem non deleret de libro ſuo, populo pec-
» catum illud remitteret. rurſus alio loco:

Serm. 88. edit. Ben. de verbis Ev. n. 24.

» cùm Deus minaretur ſacrilego populo,
» pia Moyſi viſcera tremuerunt: oppoſuit
» ſe pro illis iracundiæ Dei: Domine, in-
» quit, ſi dimittis ei peccatum, dimitte: ſin
» autem, dele me de libro quem ſcripſiſti.
» quàm paternis materniſque viſceribus,
» quàm ſecurus hoc dixit attendens juſti-
» tiam & miſericordiam Dei! ut quia juſtus
» eſt non perderet juſtum, quia miſericors
» eſt ignoſceret peccatoribus.

196. En quàm ſecurus Moyſes ſe de libro vitæ æternæ delendum offerret: an proptereà per reſtrictiones mentales illudebat Deo? an Paulus neſciebat ſe non proptereà futurum anathema, aut Dei juſti ſententiâ à Chriſto ſeparandum propter im-

pios? an Deum existimabat injustum fore sibi, ut Judæos lucrifaceret, nec saltem illud suum cogitabat: *non enim injustus Deus, ut obliviscatur operis vestri?* plane ex Augustino respondebimus: *securus hoc dixit*: neque eò secius veram Deo & proximo caritatem exhibebat. Heb. vi. 10

197. Hinc etiam illud à Chrysostomo inculcatum: id Paulum pro Judæis obtulisse Deo eâ conditione, *si fieri posset*: unde etiam, eodem teste Chrysostomo, supponebat Paulus: *id quidem futurum non esse ut fieret ipse anathema.* Idem Chrysostomus, cùm Paulum dixisse memoraret, non se ab Angelis aliisque potestatibus separandum à Christo, disertè hæc addidit: *neque hæc dicebat Paulus, quod Angeli ipsi, vel reliquæ patestates id tentare vellent: absit: sed ut amoris excessum ostenderet.* en excessus sed is pius quem in me toties reprehendit auctor: sed quod est palmarium intelligebat Paulus, & id fieri non posse quod Deo offerebat, & tamen Deo sincerè nullâ restrictione mentali offerri potuisse: per quæ omnia objecta clarè soluta sunt. Hom. 16. in Epist. ad Rom. Ibid. Ibid. Hom. 17.

Articulus III.

Hujus rei consecutiones.

198. Dices: fortè sciebant illud qui-

dem esse impossibile : sed non id cogitabant. ego verò rursus quæro : quid ergo cogitabant? Deum injustum sibi futurum? an verò ne illud quidem ; justusne an injustus futurus esset Deus, possibile id esset an impossibile? cæco ergo impetu ferebantur, neque id verè volebant quod si cogitarent velle non possent.

199. Quare perspicuum est eos omnino intellexisse quid dicerent : intellexisse, inquam, non nisi ex conditione se agere : apertè quidem Moses : *aut dimitte*, *aut dele* : neque aliter Paulus intelligi potest, in eoque erat vis, quod pro amore Dei & pro populi salute, non modo incredibilia, sed etiam impossibilia tentare velle viderentur.

200. Plane eo ritu quo Paulus *anathema* dicebat angelum, si è cælo descenderet, mendacia locuturus : quod quidem non dicebat tamquam id impossibile nesciret aut non cogitaret, sed ostensurus fidem, si dari posset occasio, etiam impossibilium esse victricem : quod erat maximum ad commendationem fidei. neque minoris erat aliud impossibile ad commendationem caritatis, neque aliter cogitabat se anathema futurum quàm angelum falsa dicentem.

Oppos. p. 22. 201. Quod ergo præsul ait : *si Paulus & Moyses sentiebant, non modò certum sibi manere suam beatitudinem ; sed etiam ex tanto cari-*

tatis actu quo eam abdicabant, futuram tutiorem, eorum actus nihil habebant serium: quod, inquam, illud ait, quod assiduè & ad nauseam infarcit, ineptum est. utcumque enim se res habet, certè & ex rei veritate & ex patrum testimonio Paulus & Moses *securi agebant*, securi loquebantur: per te ergo nihil agebant serium: tibique ad *pios excessus*, ad *amatorias amentias*, ad *restrictiones mentales* æquè recurrendum.

202. Nos autem facilè respondemus hæc Mosis & Pauli fuisse seria: sed dicta per hyperbolen ex vehementiâ affectûs; nec nisi imperitè pios excessus sanctis quoque denegari posse credimus, Paulo ipso attestante: *sive mente excedimus, Deo*: & Davide canente: *ego dixi in excessu meo.* de quibus & de amatoriis amentiis alibi quoque diximus, & per hæc patet solutio ad 3. (n. 190.)

Articulus IV.

Quæstiones auctoris præciduntur, ab iisque deducta (n. 191.) duo prima objecta solvuntur.

203. Veniamus ad illas quæstiones, in quibus auctor omne præsidium ponit: de statu puræ naturæ, deque homine condito sine ullo respectu ad visionem beatificam, aut animâ creatâ sub eâ conditio-

ne, ut unà cum corpore extingueretur: an non ergo illi homines, an non illa anima inter extrema suspiria supremum amorem deberent Deo? quid quod Deus mercedem illam æternam debet nemini, nisi ex sponsione ac promissis gratuitis & voluntariis. Deus ergo absolute posset etiam sanctissimis denegare visionem sui ac mercedem æternam: verumque illud est, non impossibile humanæ mentis objectum nec absurdum abdicari, si Deus voluisset, eam beatitudinem quâ Deo ita volente carere possimus. Hæc igitur sunt quibus jam niti christianos oporteat supremi amoris actum exercituros. addere potuisset & illud à quibusdam positum, nempe Deum ex supremo dominio posse addicere æternis suppliciis animas etiam immerentes, etiam sanctas: nec minùs interea ad Deum diligendum obligatas.

204. Sed hæc inutilia ad nostrum institutum, non nisi ad amovendum ex oculis veram quæstionem inducuntur. non enim profectò Moses, non Paulus, aut ad puræ naturæ statum, aut ad animæ interitum animos retorquebant. Augustinus & Chrysostomus illa supremi dominii ferrea jura nesciebant: respiciebant ad statum à Deo revelatum in quo sumus: ad illam ordinatissimam Dei sapientiam, quâ, teste Salomone,

mone, punire insontes exterum à suâ virtute esse judicat: eâ re Moyses & Paulus sciebant se esse securos: sciebant impossibile esse quod Deo offerebant: ea vel per pios excessus, vel per alias quascumque volueris sermonis figuras, bono certè animo, sed quod negari non potest, securo & tuto loquebantur. non ergo quærendum, quid in statu metaphysico si forte constituti agere teneremur; sed quid nunc à Deo, Christo revelante, rebus ut sunt stantibus, agere jubeamur. per quæ patet solutio ad secundum argumentum, & ad ei connexas quæstiones propositas: (n. 180. 181.) Sap. XII. 11.

205. Neque propterea admittimus illam de animâ interiturâ rationem. animas quidem scimus, ut & angelos, esse spiritus naturâ immortales, & ad ejus imaginem à Deo conditos: Pomponatium & alios aliter dissentientes impios dicimus: tam innatum esse animæ rationali æternùm vivere, quàm soli splendescere, igni calefacere: neque propterea de restringendâ Dei absolutâ potentiâ cogitamus, sed potentiæ illius ordinatæ, quam schola omnis agnoscit, effectis à Deo revelatis appliciti, cætera inutilia ad metaphysicos ablegamus, & puri amoris usibus inservire, aut ad eum finem hactenus à quoquam allata esse negamus.

206. Nec magis ad rem facit, quod au-

ctor disertissimus, sed ad vana conversus, de Socrate aliisque copiosissimè philosophatur: qui cùm nec de Dei visione cogitarent, & de animæ quoque immortalitate dubitarent, ultro tamen & virtutem quærerent, & pro patriâ aliisque motivis ultrò mortem oppeterent, nullo tum beatitudinis sive supernaturalis, sive etiam naturalis objecto: omnino enim omnibus paginis beatitudinem quærunt, cujus gratiâ etiam Epicurus omnia se agere & docere profitebatur. nec si æternam beatitudinem nesciebant, ideo est consectaneum Paulo & Moysi omissam eam esse cujus securi viverent, ut diximus, per quæ objectionem quoque primam solvimus: (sup. n. 180.) atque ita, inverso licet ordine, tres objectiones quibus tota difficultas constabat exsolvimus, ex uno principio deductâ doctrinâ.

3. Lett. à M. de Paris, p. 5. jusqu'à 12.

Articulus V.

De falsis quibusdam auctoris suppositionibus per antecedentia dissolutis: deque absolutâ abstractione à beatitudine penitus impossibili.

207. In Responsione ad Summam, pro certo supponit auctor, *Deum posse diligi absque motivo beatitudinis; imò eo amputato, perfectissimam amandi rationem vigere: negando*

Resp. ad Sum. p. 40. 44.

itaque, *ut Meldensis affectat, ullum actum ratione præditum elici posse abstractione motivi beatitudinis factâ, futurum omnino esse, ut quod magis Deo dignum est in cultu interiore rejeceetur:* nempe ille actus motivo beatitudinis vacuus. hunc ergo vel maximum errorem errat adversus unanimem patrum ac doctorum, ipsiusque adeo scripturæ sacræ sententiam, hoc unico fundamento fretus: quod in illis desideriis Mosis & Pauli ex conditione impossibili editis, ille à motivo beatitudinis vacuus reperiatur actus, quod est ipsis terminis evidentissimè falsissimum: essent quippe beatissimi secundum Augustinum *qui & haberent quod vellent, & nihil vellent male.* jam quicumque optat, idem beatus esse vult dum vult optato frui; quod est beatum esse velle. non potest autem quis invitus esse felix; esset enim simul & felix, qui optato potiretur, & infelix, qui optato frui nollet; quæ quidem Augustino, non sunt dogmata, sed portenta. ergo absurdissimum est, à quovis desiderio secludere votum beatitudinis. nec potest quis cum Paulo dicere, *optabam anathema esse,* nisi quâdam propositâ beatitudine, quæ optatum consecutura esset, si impleri posset.

De beat. vit. de Trin. 13. 5.

Ibid. 8.

208. Quòd autem videtur summam & in omni genere beatitudinem abdicare, haud minùs falsum. eo enim ipso quod cum

actum edit Paulus, planè significat se rem optatissimam offerre pro Judæis: ergo illud ipsum conjungi cum Christo, quo se certo modo privari volebat, Paulo erat optatissimum, nec optare cessabat. cùm enim dicebat illud, *vellem si fieri posset*, absolutè nolebat illud quod fieri non posse, nisi & ipse sentiret, profectò desiperet, ut suprà dictum est: (n. 185.) ergo in illo, *optabam anathema esse à Christo*, Christi desiderium inerat vel maximum, nec immeritò Chrysostomus illud *optabam*, ex Christi vehementissimo desiderio ortum esse decernit, ut mox videbitur.

Hom. 16. in Rom.
Homil. 4. in Phil.
Préf. sur l'Inst. past. n. 150.

209. Quanti autem meriti esset ille actus diceremus, nisi alibi explicatum esset. quod autem negamus & sæpe negavimus, illum actum in se perfectiorem esse quàm alios caritatis actus, absque illis conditionibus impossibilibus editos, ex ipso etiam auctore mox constitit: (n. 163. & seqq.)

Myst. in tuto n. 191. & seqq.

210. Quare, quod auctor asserit, *torrentem theologorum nondum credidisse tam perfectum esse mercedis desiderium, ac illud optatum de anathemate pro fratribus*, vanum est. actus enim ille ferventissimæ caritatis, quo quis cum Paulo ita vult esse cum Christo, ut illam beatitudinem ad Dei gloriam referat, tam ex rei veritate, quàm ex concessione auctoris, totum illud comprehendit,

Oppos. 23. 24.

quo ſancta anima Deum anteponat ſibi, nulla licet adſit conditio impoſſibils. ergo illi actui Chriſti potiundi vel maximè ſtudioſo tota vis amoris ineſt: neque ex appoſitâ conditione impoſſibili aliud quidquam acquiritur, quàm ut id quod inerat clarius evolvatur: quod ipſo auctore teſte non eſt neceſſarium: (n. 169. 176.) *Max. des SS. p. 9. 18.*

211. Neque unquam diximus id quod nobis D. Cameracenſis imponit, ita poſſe abſtrahi amorem beatitudinis, ut non ejus virtute & impulſu agamus, ut ſupra diximus: (n. 33. 176.)

212. Neque item verum eſt id quod imputatur nobis, *ſi deſit beatitudo Deum ſuâ amabilitate cariturum.* fatemur enim Deum ſuâ perfectione eſſe amabilem, idque centies inculcavimus: addimus autem Dei perfectionem ſummam non plenè intelligi, aut etiam cogitari poſſe, ſecluſo eo quod Deus ſit benevolus, quòd ſit beneficus, quòd ſit beatificus: quod ab omnibus æque aſſeri, neque ab ipſo auctore tametſi id obſcuraverit, abſolute negari potuiſſe, ſæpe conſtitit. *Reſp. ad Summa, p. 16. 23. 45.*

213. Itaque à beatitudinis ſtudio ita voluntas abſtrahit, ut intellectus à primis principiis, cùm tamen nulla concluſio niſi eorum virtute & influxu elici poſſit.

ARTICULUS VI.

Ex modis impossibilia supponendi antecedentia demonstrantur.

Marc. ix. 5. 214. Diversimodè sanctis evenit illud, *non sciebat quid diceret*, quod contigit Petro: cùm visâ Christi gloriâ præposterè delectatus exclamaret amens: *bonum est nos hîc esse.* quibusdam verò contrario modo evenit, ut visâ Christi gloriâ plus nimio delectari vereri videantur: sic autem amorem suum enuntiant: utinam divinis oculis aliquid suffurari possim ut intelligat amare gratis, ac nullâ mercedis spe. quod quidem invenitur in quorumdam sanctorum visis atque scriptis. sed illud ad literam sumi vetat pietas. quid enim: ut amori tuo morem geras, vis Deum cæcutire: ac divinæ scientiæ lumen extingui? absit ut quisquam ex animo hoc dicat. quid autem est illud, ut gratis amare intelligat? à quo intelligare? nisi nempe absurda comminiscare, nesciet Deus te amare purè: ergo ut intelligas te pure amare, hoc voves? an illud est amici, ut ipse amore suo delectetur, velle, ut eo non delectetur Deus? velle, ut Deus sit lapis, ut summi amoris apud animum tuum laudem feras? iterum atque iterum, absit. quid ergo? velit, nolit auctor: amatoriæ

insaniæ: pii excessus, impii futuri si ex absoluto consensu proferrentur; neque aliud occurrit quàm illud Marci; *non sciebat quid diceret.*

215. Jam ad illud Paulinum sensu Chrysostomi intellectum, *optabam anathema esse à Christo:* ab eo dicto si tollas illud, *si fieri posset*, nec senciat Paulus non esse possibile, nempe illud consequetur, ut Paulus voluerit Deum esse injustum, & pro impiis à Christo separare sanctos: (n. 187. 188.) quid ergo illud est nisi pia *hyperbole*, pius excessus: non ex ignoratione, sed ex affectùs vehementiâ? non ergo ei optaverim illud: *non sciebat quid diceret:* sicut nec cùm diceret, *si ego aut Angelus de cælo aliud evangelizaverit, anathema sit.* sed omnino id agebat; ut ostenderet amorem suum tantum esse, ut vim omnem humani sermonis exsuperet: quod quidem Silvius exponit his verbis: *tam ardenter cupio* (salutem judæorum) *ut aliter exprimere non possim quàm dicendo, optabam* &c.

Homil. 16. in Rom.

Ibid.

In 2. 2. q. 24. ad 2.

216. Quid si quis diceret: utinam id fieri posset? quid? nempe ut Deus esset injustus, neque id *vellet quod vult?* absit hoc à Paulo, nec dignum apostolicâ majestate: more Christi dicas: *pater, si possibile est, si vis;* non autem, vellem ut velles: vellem, ut possibile esset. dicant tamen quibus inest

tantus mentis excessus: intentionem laudavero exprimentis ut potest etiam per hyperbolen, quàm Dei gloriam anteponat suæ; verum & illud adscribam, *non sciebat quid diceret.*

ARTICULUS VII.

De modo enuntiandi auctoris ipsius.

Max. des SS. p. 10. 11. 217. Quid illud auctoris: jam non amatur Deus, neque propter meritum, neque » propter perfectionem, neque propter beatitudinem in amando conceptam: tantumdem amaretur, etiamsi per impossibile se » amari nesciret, ac vellet infelices in æternum facere qui eum amarent. alibi: nec » Dei beatifici visio ullâ re amorem auget. *p. 28.*

ARTICULUS VIII.

An Deus reverà tantumdem amaretur, si se amari nesciret.

218. Duplex impossibile: primum, *tantumdem amaretur, ac si per impossibile se amari nesciret:* in rigore falsum & impium, hoc est enim dicere; cognitione qualibet beneficiorum Dei quantumvis maximorum, non potest efficere Deus ut magis diligatur. vacat ergo illud Christi: *magis diligit, cui plura donata sunt: cui autem minus, minus diligit:* contra expressa Christi verba, ut dictum est: (n. 4. prop. 20. 21.) neque ad ullum rectum sensum

redigi potest, nisi per hyperbolen ac pium excessum, ut vidimus: (n.205.206.214.&c.)

Articulus IX.

An verum sit illud: non auget amorem Dei beatifici visio. n. 217.

219. Insana propositio, si sancto Augustino credimus, ut visione sui nihil lucretur Deus; ut tanta pulcritudo nec visa magis placeat, magis amorem accendat. verba Augustini sunt; « nimis insipienter dicitur, tantùm amari Deum antequam videatur, quantùm amabitur cum videbitur. « sequeretur enim in ipsa patriâ nec Deo viso majorem futuram esse justitiam; quod est erroneum: unde idem Augustinus: « porro si in hac vitâ nemine dubitante, quantò « ampliùs diligimus Deum, tantò sumus u- « tique justiores, quis dubitet piam veram- « que justitiam cum fuerit dilectio perfecta « tum perfici? item de doctrinâ christianâ: « si credendo diligimus quod non videmus, « quantò magis cùm videre cœperimus? « quam veritatem habes centum in locis, præsertim verò libro de spiritu & literâ, luculentissimè demonstratam.

Ad Bonif. 3. cap. 7. n. 21.

Ibid.

1. de doct. chr. c. 38. n. 42.

220. Quod si fieri non potest quin visio Dei firmet ac perficiat caritatem, proportione factâ desiderii vis idem aget, cùm ip-

sum desiderium caritati vertat. rectè enim Augustinus : *appetitus quo inhiatur rei cognoscendæ, fit amor cognitæ.* quare promissum videndi Dei æque suo modo incitabit caritatem ac ipsa visio : nec fieri potest quin magis ametur summa pulcritudo cùm se videndam offert, quàm si non offerret. alioqui potiri aut non potiri Deo, imperfectam habere an perfectam justitiam pro re indifferenti haberetur; quo nihil est Deo indignius.

De Tr. lib. 9. cap. ult.

221. Quare cum aliqui sanctorum negant plus amari Deum beantem animas quàm non beantem; de caritate dixerunt, quoad essentiam ac substantiam actûs; quod est verissimum : neque enim caritas patriæ ac viæ substantiâ differunt, dicente apostolo : *caritas non excidit :* quin autem caritas ex visione Dei sit perfectior, purior, firmior caritate ex fide conceptâ atque ænigmatis obvolutâ, dubitare dementis est.

222. Falsum ergo est id quod concludit auctor ex suppositionibus impossibilibus, *separari posse motivum Dei remuneratoris seve beatifici, à Deo perseveranter dilecto, licet res separari non possint :* nullus enim sanctorum id dixit; imo ex illorum auctoritate docuimus illa motiva Dei ut est perfectus & ut est beneficus ac beatificus, non esse separata quæ per se subordinata, quæ conjuncta sint, quæ in unum coalescant : (ex n. 4.

Max. des SS. p. 28.

prop. 26. 30. 31. item ex n. 82. 84. 86. &c.)

ARTICULUS X.

An in istis tantus sit labor, quantum auctor fingit.

223. Quare quod ait auctor me multùm laborare in exsolvendis objectionibus quas ex impossibili ducit, fallitur. nullo enim labore respondeo, voluntatem abdicandæ æternæ conjunctionis cum Deo, ipsiusque adeo æternæ beatitudinis, *si Deus vellet ac possibile esset;* cùm sit conditionata, facile conciliari cum absolutâ & inseparabili suique securissimâ voluntate salutis æternæ: quo tota difficultas nullo labore solvitur. *Oppos. 19.*

224. Non ergo me pungit conscientia, ut ibidem fingit auctor, quasi actus Paulo & Moysi à quibusdam patribus attributos nullius sensus esse, & ab omni regulâ alienos dixerim: non enim unquam hoc dixi: imò verò ostendi securitatem illam (quâ, ut pote irrationabili, meam conscientiam stimulari & gravari sensit auctor) & ex rei veritate, & ex SS. Augustino & Chrysostomo esse deductam. *Ibid.*

225. Nec ullius laboris est, explicare meritum horum actuum, eò quòd tantus sit amor, ut & possibilia complectatur, nempe voluntatem assequendæ in Deo beatitudi-

nis, & super impossibilia eniti videatur; ut dictum est: (n. 215.)

226. Quin etiam mea me conscientia gravissimè pungeret, si fingerem Moysen & Paulum non fuisse securos, cùm hos actus ederent; quod auctor de illis indignissimè & contumeliosissimè affirmavit, ut diximus: (n. 201.)

Altera Pars Quæstionis: adversus auctoris errores in prima parte explicatos.

Articulus XI.

Primus error: de actibus separatis à motivo beatitudinis: sancti Augustini decreta seu principia quatuor.

227. Submotis igitur vanis quæstionibus de purâ naturâ, deque animæ mortalitate, & aliis ejusmodi, quæ diverticulo tantùm, & rebus involvendis instituta erant, hi errores auctoris ad purum eliquantur. Primus error: actus rationales à beatitudinis studio absolutos, esse admittendos ut perfectissimos: immeritò me reprehensum, quòd eos actus scilicet à beatitudinis studio penitùs absolutos esse posse negaverim: iis enim recisis, recidi pariter

quod in Dei cultu est optimum: nec posse negari sanctos sine ullo motivo beatitudinis agere potuisse, cùm etiam philosophi aliique apud paganos sine illo motivo, ultrò pro patriâ aliisque rebus mortem oppetierint.

228. Huic autem errori variis modis expresso, opposuimus n. 4. propos. 1. 2. & sequentes ad 7. totamque quæstionem secundam, & Augustinum millies, cujus hæc sunt certa decreta. 1. non posse indifferenter haberi beatitudinem: quomodo enim « *De Tr. 13. 8.*
est beata vita quam non amat beatus? aut «
quomodo amatur quod utrum vigeat an «
pereat indifferenter accipitur. 2. nisi forte «
virtutes quas propter ipsam beatitudinem «
sic amamus, persuadere nobis audent, ut «
ipsam beatitudinem non amemus: quod si «
faciunt, etiam ipsas utique amare desistimus, «
quando illam propter quam solum «
istas amavimus non amamus. 3. & aliorum «
radix: quomodo erit vera tam illa per- «
specta, tam examinata, tam eliquata, tam «
certa sententia; beatos esse omnes homi- «
nes velle: ac paulo post: si volunt ut ve- «
ritas clamat, ut natura compellit, qui sum- «
me bonus & immutabiliter beatus creator «
indidit hoc. Ex quo tria existunt: primum, «
non esse virtutem, atque adeo non esse caritatem, quæ hoc sibi tentat demere, ut

beata esse velit. alterum, non posse esse indifferens ulli virtuti, adeoque nec ipsi caritati beatitudinis studium, & caritatem non esse quæ id conetur. tertium, pugnare contra naturam atque adeo contra Deum, qui à quoque actu suo hoc votum, hoc studium tollere nititur: ex quo consequitur, quæcumque auctor intulit ex suppositionibus impossibilibus, de separando motivo beatitudinis ab actu amoris & à virtute caritatis, esse impium & contra naturam & contra ipsum Deum.

229. Quod si responderint illud intelligi de desiderio beatitudinis ita innato, ut non sit etiam ex cognitione verè elicitus: imo cæcus & cæco impetu ortus, quemadmodùm positum est in quadam præsulis explicatione manuscripta: contrà; esto Augustini quartum decretum istud: quoniam verum est quod omnes homines esse beati velint, idque unum ardentissimo amore appetant, & propter hoc cætera quæcumque appetunt; nec quisquam potest appetere quod omnino quid vel quale sit nescit, nec potest nescire quid sit quod velle se scit, sequitur ut omnes beatam vitam sciant.

Ibid. cap. 5.

230. En clare beatæ vitæ desiderium non ita innatum ut cæcum sit, sed ex cognitione elicitum. an autem sit etiam deli-

beratum, frustra quæritur; cùm de eâ re volendâ quam nemo non velle possit, nulla sit deliberatio. ad cumulum erroris accedit, quod me sancti Augustini eumque secuti S. Thomæ verba & dicta exscribentem, omnibus academiis proscribendum proponat, ut vidimus (in prologo.)

231. Hæc autem Augustini decreta clarissima, scripturis apertè congruunt; nullus enim major & copiosior beatitudinis sive beatæ vitæ prædicator quàm ipse Christus, neque separari sinit exempli gratiâ studium mundandi cordis, quòd est virtus, ab optatâ visione Dei, quæ est beatitudo, quam nemo non optat; ita de cæteris. clarè ergo supponit beatos esse velle quibus has virtutes suadet, hæc præmia proponit. sunt ergo omnes homines beatitudinis amatores, eoque studio ad capessenda Christi præcepta ac præmia incitantur. ergo virtus quæ auctore præsule, id vult eripere sibi ut non curet beatitudinem, nullo modo est virtus etiam christiana.

232. Sic ille qui dicit: *Domine quid faciendo vitam æternam possidebo;* ejusque rei gratia jussus à Domino, commemorat illud: *diliges Dominum Deum tuum*, manifestè confert illud mandatum ad finem beatitudinis: neque eo minus probatur ab optimo magistro dicente, *hoc fac & vives.* Luc. x. 25.

233. Nec mirum, cùm votum ac ratio beatitudinis clarè comprehendatur inter ipsa motiva præcepti his verbis: *ut bene sit tibi*: etiam his: *diliges Dominum Deum tuum*: ut ostendimus: (n. 4. prop. 15.) *Deut. vi.*

234. Quare quisquis cum auctore asserit, hoc adimere sibi posse virtutes, non modò naturæ atque ejus auctori Deo, sed etiam evangelio & traditioni repugnat: quod erat demonstrandum.

ARTICULUS XII.

Alii errores de sacrificiis sive conditionatis sive absolutis.

235. Ex his etiam patet erroneum esse, imo impium atque blasphemum id quod auctor asserit de sacrificiis in extremis probationibus.

236. Primus ergo error est: quod Moyses & Paulus hoc sacrificium offerentes, non fuerint securi salutis æternæ (ex n. 201.) quod est contumeliosum in sanctos & blasphemum in Deum à quo inspirati erant.

237. Secundus error: quod admittat auctor non solùm conditionatum sacrificium ex impossibili, quod est Chrysostomi & sequacium ejus; sed etiam absolutum, quod nusquam invenitur in sanctorum scriptis: id enim post Chrysostomum semper addunt, si

si fieri possit (sup. n. 18.) neque unquam aliter: auctor ergo sanctorum dictis addit; novaque & inaudita fingit.

238. Tertius error: illud absolutum habet idem objectum quod & conditionatum, cùm absolutum illud in eo sit, *quòd casus impossibilis non modò possibilis, sed etiam actu realis esse videatur*: casus autem impossibilis sive conditionalis, de salute æternâ erat: ergo & casus absolutus ac realis visus, de eadem salute est; quæ est vera abdicatio salutis æternæ. *Max. des SS p. 90.*

239. Hæc autem alibi fusiùs exequemur; sæd hæc sufficiunt ut ostendamus auctorem à patrum, etiam eorum quibus utitur, sententiâ toto cælo aberrare.

Articulus XIII.

De sancti Chrysostomi & aliorum Patrum sententiis auctori oppositis.

240. Hæc addimus veluti mantissæ loco: primùm, Chrysostomum ab auctore alienum: deinde, alios patres non omnes Chrysostomi sequi sententiam.

241. Nam præterquàm quòd Chrysostomus istud sacrificium, ut auctor appellat, non agnoscit nisi conditionatum & ex impossibili, ut vidimus, Chrysostomus clarè distinguit Patrem ab ipsis Patris rebus: & *Homil. 15. in Rom.*

res quidem Patris abdicare paratus; *si id fieri posset*, tamen ab ipso Patre ejusque συνουσίας studio non se vel per illam conditionem impossibilem separabat. Verba Chrysostomi: *ut ingenuus ac Patris amans filius, Patris consuetudinem, συνουσίαν, expectabat solam*: hoc est cum eo versari, ejus præsentiâ frui avebat: quare quod hic ex impossibili abdicat, sive regnum cælorum, *Homil. 16.* *sive fruitionem quamdam*, non substantiam regni, quæ est ipsa *consuetudo & συνουσία* cum Deo, sed accidentalia quædam, nempe exteriorem *gloriam profluentem & societatem cum sanctorum choro cogitabat.*

142. At ne id quidem cæteri patres admittebant: non Augustinus; non ipse Cassianus: non Gregorius Nazianzenus, qui desideria Pauli non ad pœnas æternas revocat, ut pessimè interpretatur auctor, sed ad illud *quod aliquid ut impius patiatur.* pati autem aliquid tamquam impius, procul abest ab æternis suppliciis: & nihil distat ab eo quod pertulit Christus *Préf. sur l'Inst. past. p. ccvi. & seqq.* maledictum pro nobis factus, ut alibi vidimus. & sic patet, nec omnes patres in allatam à Chrysostomo descendisse sententiam, nec auctori ipsi Chrysostomum licet alleganti, cum eo convenire.

Articulus XIV.

De incommodis.

243. Præter errores graviſſimos, multa ſunt incommoda quæ nos ab auctore diſſocient: cùm enim Deus tot nos beneficiis ac miraculis ſupra peccatum, ſupra naturam evexerit: proprium filium dederit, & cum eo quid non? cùm ſe nobis cuſtodem, proviſorem, parentem, ſponſumque præbuerit, ut majorem in modum amorem eliceret: contra, velut obliteratis tot beneficiis, ſic agere cum Deo volumus, tamquam in purâ naturâ conſtituti; imò verò infra naturam puram: obliti ſcilicet animam rationalem, ſecundum Auguſtinum & alios, naturâ immortalem eſſe, ita nos geramus ac ſi mortalem eam ac ſtatim extinguendam haberemus: neque eo contenti ſic amare volumus, veluti nobis nullum evangelium, Chriſtus nullus eſſet: inſtar cujuſdam Socratis: aliorumque qui teſtamentorum exſortes degunt: imò verò pejore loco, tamquam nobis nullus eſſet proviſor Deus; non operum noſtrorum, non amoris memor, qualem eſſe fingunt Epicurei Deum: ab illis enim apud Diogenem Laërtium legimus, introductum Deum nec amantem res humanas nec beantem ſuos, imò *Rom. VIII. 32.*

nescientem se coli, quem colendum dicerent propter præstantiam naturæ præcellentis. Novi autem spirituales Deum nostrum ex suppositione faciunt etiam tristiorem, qui amatoribus suis non modò nihil præstet, verùm etiam pro æterna mercede paraverit sempiternos ignes, æterna supplicia: talem Deum per congestas tot ac tantas suppositiones falsas componunt, ac tum mirifice se sperant amaturos, si ita deformaverint, & salutaria omnia circumciderint. Cæterùm impossibilia quædam fingere licuit, sive ex amoris vehementiâ, sive ad magis exprimendam primariam objectivam rationem caritatis: non autem ad separanda motiva, aut tanquam in eis ipsa perfectio collocetur, ut nostri statuunt.

QUÆSTIO DECIMA TERTIA.

de fine ultimo uno, & de summo bono.

ARTICULUS PRIMUS.

Finem ultimum esse unum: ad n. 4. prop. 3.

244. ILla propositio sic se habet: *præclare sanctus Ambrosius: qui verus est finis, is finis est non unius sed omnium:* (in ps. 38. n. 16) ergo unus bonorum & malorum, christianorum & infidelium; qui

finis non potest alius esse, præter eam quam omnes communiter appetunt beatitudinem. quid, cum fruuntur Deo quem plus se ipsis diligunt, suamque beatitudinem ad ejus gloriam referunt, quæ est ipsa essentia caritatis? an tum ipsis alius est finis ultimus, qui non nisi unus esse debuit? Quibusdam placet distinctio finis ultimi & ultimatè ultimi, quem Deum esse volunt. alii sic exponunt, ut & beatitudo nihil sit aliud quàm Deus, sed confusè consideratus: &, Deus nihil sit aliud vicissim quàm ipsa beatitudo sed expressius intellecta; ita ut non sit duplex finis ultimus, sed unus vel confusè vel expresè consideratus.

245. Ita Augustinus passim: omnes enim laborare ut assequantur Deum: & qui ab illo aberrant & fallacia bona quærunt, in eis apprehendere quamdam Dei speciem sive umbram: neque eis inhæsuros, nisi ex reliquiis divinæ lucis, quamdam sectarentur ejus imaginem. sic in superbiâ, Dei magnitudinem, honestatem, gloriam; in curiositate, Dei scientiam; in avaritiâ, immensam in Deo rerum copiam; in sensuum voluptatibus, summam Dei quietem, summum de se ac sua veritate gaudium adumbratum vident: nec in quâvis creatâ re finem constituerent beatitudinis, nisi ex quâdam Dei specie ibi relucente:

nec verè beati sunt, sed se beatos somniant: sunt autem verè beati, cùm in Dei beatitudine & gloriâ suam beatitudinem collocant & gloriam. Denique cùm quærunt quietem quam nunquam non quærunt, nihil aliud quàm latenter Deum quærunt qui solus quietat: ut omnes theologi fatentur.

Articulus II.

De ratione boni, S. Thomæ doctrina.

1. p. q. 5. art. 246. Radix autem beatitudinis est ipsa Dei bonitas, de qua hæc habet S. Thomas jam inde ab initio primæ partis, quæstione de bono in communi: *ratio boni in hoc consistit, quòd aliquid est appetibile: unde Philosophus dicit, quòd bonum est id quod omnia appetunt. quo*, inquit, *manifestum est, quòd bonum & ens sunt idem secundum rem; sed bonum dicit rationem appetibilis, quam non dicit ens:* quod sanctus doctor repetit per Art. 2. 4. totam quæstionem.

Ibid. 247. Hinc docet has inter se coincidere rationes; pulcri, boni, perfecti, & causæ finalis: perfectum enim idem esse ac Ibid. ad 1. bonum, & hinc esse rationem appetibilitatis. *manifestum est enim, quod unum quodque est appetibile secundùm quod est perfectum: nam omnia appetunt suam perfectionem.*

de pulcro autem & bono sic habet : *revera esse idem sed ratione differre : quòd bonum propriè respiciat appetitum : est enim bonum id quod omnia appetunt, & ideo habet rationem finis : pulcrum autem respicit vim cognoscitivam.* Unde efficitur ut omne quod quærit bonum, suo modo quærat Deum, & ratio boni in Deo relativa sit, quippe *diffusiva* sui : sed fundata in ipsâ entis absolutâ ratione. *Art. 4. ad 1.* *Ibid. art. 4. ad 1.* *Ibid. art. 1.*

Articulus III.

Ex his D. Cameracensis confutatio, & radicalis explicatio definitionis caritatis.

248. Respondet Cameracensis, " nullum esse dubium, quin bonum sit appetibile sive appetitu dignum : atque hic quæri tantùm, an non possit diligi bonum in seipso iis amoris actibus qui non sint appetitus sive desideria hujus boni quod est nobis bonum. & S. quidem Thomas docet bonum esse desiderabile, sed non docet diligi non posse tamquam bonum, absque eo quod appetatur eodem actu per quem diligitur. *4. Lett. à M. de M. sur 4. object. §. 14.*

249. Responsionem Præsulis attuli ad longum ex postremo libello quem edidit ; ut ostenderem difficultatem ab eo nequidem esse intellectam. vis enim argumenti

nostri non est in eo, quòd bonum sit desiderabile sive appetibile, ut aiunt, materialiter: quòd ratio boni sive bonitatis dicat rationem appetibilis additam enti: unde cùm Deus diligitur ut bonus, sive ex ratione bonitatis, simul diligi ut est appetibilis ac diffusivus sui; quod idem est ut vidimus: (n. 246. 247.)

250. Ex his autem radicaliter intelligitur præclarus locus S. Thomæ jam commemoratus, ubi sic habet: *una sola ratio diligendi attenditur principaliter à caritate, scilicet divina bonitas quæ est ejus substantia: secundum ps. 105. confitemini Domino quoniam bonus.* si enim sola ratio diligendi principaliter est divina bonitas; ergo ratio diligendi est ipsa appetibilitas, sive illud diffusivum sui: & hæc est ratio diligendi Deum propter seipsum, *propter suam nempe bonitatem, quæ est ejus substantia:* unde ulterius liquet, in primis illis rationibus diligendi Dei inveniri relationem ad nos, ejus generis relationum quas transcendentales vocant, nempe essentiales ac primitivas in Dei bonitate collocatas, sed in ipsâ entis absolutâ ratione fundatas, ut dictum est: (247.)

2. 2. q. 23. art. 5. ad. 2. Sup. n. 84.

251. Ex quo etiam patet, præsulem multùm abhorrere à sancti Thomæ doctrinâ quam assiduè laudat, cùm toties distinguit

absolutam Dei bonitatem à relativâ: clarè enim S. doctor nullam agnoscit bonitatem nisi relativam illam ac sui difusivam, sed in entis tamen absolutâ ratione fundatam.

252. Nec minus fallitur, cum toties inculcat, posse hominem non agere ex desiderio suæ perfectionis ac beatitudinis, ex ipsis enim communissimis & intimis naturæ principiis eruit S. Thomas hanc sententiam: *omnia appetunt suam perfectionem:* quod ipsum est quærere suam beatitudinem, secundum Augustinum centies: *ideo beati quia illo fine perfecti:* & secundum S. Thomam ex beato Augustino pronuntiantem: *quod ultima hominis perfectio est beatitudo:* hæc autem quàm consonent nostris Propositionibus 16. & 17. n. 4. lector per se videt. *1. p. q. 5. art. 1.* *1. 2. q. 3. a. 2.*

Quæstio XIV.

De spe ac salutis desiderio auctoris errores.

Articulus Primus.

Errores libri de doctrinâ sanctorum.

253. Ex iis quæ dicta sunt, sequitur spem theologicam in statu perfectorum, hoc est in amore quinti gradûs,

nullius esse usûs secundum principia auctoris: sic autem res conficitur. caritas ejusmodi est, quæ ne ipsâ quidem beatitudine indigeat aut eâ moveatur; ergo nec spe movetur: non enim magis diligeret sperans ac non sperans. unde etiam à præsule allegatus Bernardus dicens: amor non à spe vires sumit: hoc est ex præsule, non vires sumit ullas. ergo spes plane inutilis, nec in statum perfectionis, id est in quintum illum gradum admittenda.

254. Aliter: anima perfecta ex præsule non indiget beatitudine: non ergo indiget spe; quod autem addit præsul indirectè indigere, ut mentem attentiorem faciat ad Dei magnitudinem & excellentiam, etsi directè non indigeat, verba sunt: anima enim perfecta secundùm præsulem, ne quidem indiget attentione ad opera ac beneficia divina, ut ad Deum magis amandum excitetur, solâque divinâ excellentiâ commovetur: ergo spes theologica, beneficiorum recordatio, ipsaque gratitudo res sunt supervacaneæ.

Resp. ad Sum. q. 18. &c.

255. Non ergo mirum, si à statu perfectionis sive à quinto gradu amoris ipsa spes arceatur. in illo enim gradu anima contraxit habitum amandi Dei nullo respectu ad beatitudinem. *neque enim suppliciorum metus, neque mercedis desiderium ad amorem*

Max. des SS. p. 10.

quidquam conferunt: non merito, non perfectione, non ipsâ beatitudine commovetur. atqui spes theologica ad hæc tantùm utilis: ergo his seclusis est inutilis.

256. Nihil est ergo cur caritas hanc spem imperet, ex quâ nec ardentior nec purior futura sit; quin etiam si spem imperet nullo sibi emolumento futuram, à perfecto actu amoris illius nullâ spe indigi desistet ultro, ut frequentet imperfectum actum nihil profuturum.

257. His congruit id quod confitetur auctor, *proprii commodi motivis plenam esse scripturam, plenam traditionem, plenas ecclesiæ preces*, eaque motiva *& esse reverentiâ digna*, & tamen perfectioribus animabus *subducenda.* non autem scriptura, non traditio, non ecclesiæ preces alia commendant commodi proprii motiva præter motiva spei theologicæ. ea ergo sunt motiva, quæ secundum auctorem & imperfectis relinquuntur, & perfectioribus subtrahuntur. *Max. des SS. p. 33.*

258. Quæ respondet auctor meræ cavillationes ludificationesque sunt, ut solâ eorum expositione perspicuum est. In primâ enim epistolâ quam ad me publicavit, ait ea motiva ideo esse reverenda, quòd sint reverenda Isaïæ vaticinia & aliorum prophetarum præclaræ rerum divinarum descriptiones, quibus animæ imbecilles in mer-

cenaria desideria ac vota, præter auctorum intentionem inducantur: quod est absurdissimum, neque confutatione dignum. omnino ludit præsul orbem christianum, dum hæc comminiscitur; unde nec ipse his hæret, ut sequentes articuli demonstrabunt.

ARTICULUS II.

De supprimendis salutis desideriis: Chrysostomi & Ambrosii loci ab auctore allati.

Resp. ad Suin. p. 14.

259. Ex Chrysostomo quidem ista referuntur: *Deus voluit virtutem exerceri posse mercedis intuitu, ut infirmitati nostræ se accommodaret.* alibi: *si quis infirmus est & mercedem intueatur.* ex Ambrosio verò hæc: *propositum piæ mentis mercedem non expetit, sed pro mercede habet boni facti conscientiam: angustæ mentes invitentur promissis, erigantur speratis mercedibus.* quæ si ad extremum urgeantur, jam Abraham & Patriarchæ omnes inter infirmos erunt: quos Paulus inducit expectantes cælestem civitatem cujus artifex Deus, ac patriam requirentes salutatis à longe repromissionibus: inter imperfectos Moses aspiciens in retributionem, ut etiam Concilium Tridentinum ex eodem Apostolo definivit, & angustæ erit mentis respicere ad mercedem

Hom. 13 in ep. ad Heb. — Hom. 76. in Jo. — Lib. 1. de Abrah. cap. 8. n. 47. — Heb. XI. 10. 13. 14. — Ibid. 26. — Sess. VI. cap. 11.

eam, de qua scriptum est: *ego protector tuus, & merces tua magna nimis.* quod si falsissimum est, profectò Chrysostomus & Ambrosius mercedis intuitum remittentes ad infirmas & angustas animas, æquiorem interpretationem postulabant.

ARTICULUS III.

De his D. Cameracensis verba.

260. D. autem Cameracensis hæc verba sunt: *ut ut explicentur hæc salutis desideria* (ex Chrysostomo & Ambrosio repetita) *imperfecta à Patribus habentur, qui ea perfectis animabus nec imperant nec suadent.* en clarè desideria salutis generatim & quocumque modo sumantur habita imperfecta Patribus; perfectis nec imperari nec etiam suaderi. ergo sunt indifferentia; qui est ipsissimus error quem nunc auctor deprecatur & à se amoliri tentat: at nunc illum perspicuis verbis nequidem palliatum aut coloratum tradit: adeo hæc hærent pectori & facilè erumpunt. *Resp. ad Sum. p. 54.*

261. Neque verò dicat præsul se hîc desideria salutis intelligere ea quæ ipse vocaverit naturalia desideria visionis beatificæ aut æternæ felicitatis: neque enim horum desideriorum aut hîc aut uspiam aut Chrysostomus aut Ambrosius memi-

uere. Antiſtes loquitur generatim de ſalutis deſideriis ad imperfectas animas ablegandis, perfectis verò animabus nec impetrandis nec etiam ſuadendis: qui error eſt perſpicuus & maximus.

Articulus IV.

De loco B. Chryſoſtomi.

262. Chryſoſtomi & Ambroſii auctoritatem nihil moramur quorum clara ſententia eſt. nec enim Cameracenſis ignorare potuit Chryſoſtomi inſignes locos in D. Pariſienſis egregiâ Inſtructione laudatos, ex quibus clarum erat quos Johannes Chryſoſtomus mercenarios appellaret: non profectò eos qui pro omni mercede *Chriſtum ſequi & adipiſci volunt: nec cælum nec regnum cælorum dilecto anteferunt. quid enim mihi eſt in cælo, aut à te quid volui ſuper terram? hoc eſt, neque ſuperioris, neque inferioris cujuſquam boni cupido me tenet, ſed tui ſolius: hic eſt amor, hæc amicitia.* reliqua vide ejuſdem virtutis. Hic oſtendiſſe ſufficiat, non omni mercede fieri mercenarios, & infirmos; ſed quamdam eſſe mercedem cujus ſtudio amantes & amici ſumus. hæc tacere, & patrum dictis abuti, ut plebi imperitæ merces, adeoque ſpes, ſanctorum auctoritate vileſcat, & ad imbecillitatem ani-

p. 45.

Chryſoſt. Hom. 5 in ep. ad Rom. ſub finem.

mi referatur, non est theologicæ sinceritatis.

ARTICULUS V.

Expenditur S. Ambrosius.

263. Quàm autem confusa sit & vaga mercedis idea quam D. Cameracensis informavit, docet Ambrosii locus quem citat. *propositum piæ mentis*, inquit, *mercedem non expetit, sed pro mercede habet boni facti conscientiam. angustæ mentes invitentur promissis; erigantur speratis mercedibus.* Vides indefinitè & universim de mercede, imò de mercedibus dictum. cui etiam addit Ambrosius, agi de *aliquâ mercedis humanæ retributione.* cùm ergo merces non unius sit generis, non potest apud Patres uno modo sumi mercedis mentio, sed ex cujusque rationibus æstimanda. quis enim angustæ mentis esse dixerit, divinis bonis Deoque qui sit summum ipse præmium incitari? non sanè Ambrosius, cujus hæc verba sunt. *etsi bona est virtutum amicitia & summi boni caritas, nihil aliud quærit perfectus ille, nisi solum & præclarum bonum; unde & unam petiit à Domino &c. neque verò eum ut angustum inopemque fastidias: abundat enim ad beatitudinem & possessionem boni, & ideo nihil aliud desiderat:* eò quòd

Resp. ad Sum. p. 54. Amb. lib. 2 de Abrah. cap. 8. n. 47.

De Jacob & vita beata cap. lib. 2. cap. 9. n. 30.

omnia habeat, ut addit idem Ambrosius; *in Deo* scilicet universali bono.

264. Præclarè ergo Ambrosio cum Chrysostomo convenit, non unam mercedis esse rationem: esse quamdam mercedem quam caritas cupiat; quam perfecti ambiant; ea autem est secundum Ambrosium & Chrysostomum, quam David postulavit his verbis: *unam petii à Domino, hanc requiram; ut videam voluptatem Domini &c.* quæ verba Davidis ab utrisque illis patribus prolata vidimus. est autem illa perfectorum, non infirmorum merces: nec illa profectò est quæ *angustam* facit animam, non enim *angustum aut inops*, Ambrosio teste, illud bonum quo tendit, cùm omnia capiat. ergo animam nedum angustam faciat, facit capacissimam: quare ab eo desiderio sub Ambrosii nomine arcere perfectos, aperta calumnia est.

ARTICULUS VI.

Abrahami merces secundùm Ambrosium.

265. Ut autem D. Cameracensi de S. Ambrosio spem omnem adimamus, redeamus ad locum ab eo prolatum ex libro 2. de Abraham cap. 8. eo verò loco Ambrosius id notat ante illam celebrem victoriam de quinque regibus reportatam, nihil

moralibus loco esse : (n. 8.) id angelicæ haud minùs quàm humanæ naturæ convenire, atque adeò intellectuali omni creaturæ : ex hac voluntate beatitudinis causari omnes alias voluntates : (n. 9. 10.) ex quo fit ut angelus & homo naturaliter appetant suum bonum & suam perfectionem: (n. 11.) ex hoc immobili deduci voluntatis motus : (n. 13.) motum autem sive tendentiam ad beatitudinem, ita esse innatum, ut tamen ex cognitione sit elicitus : (n. 9. & seq. 29. & seq.) & hanc esse naturam voluntatis humanæ, ut quemadmodum omnis conclusio ex rationibus primis primisque principiis, ita omnis deliberata voluntas ex illâ voluntate innatâ ejusque virtute oriatur : (n. 12. 13.)

301. Horum autem omnium radicem esse, quòd Deus beatus hoc beatitudinis votum cuicumque naturæ ad imaginem suam factæ indiderit : (n. 14.) ulteriorem autem intimam profundissimamque radicem esse Dei bonitatem, necessariâ atque essentiali & transcendentali relatione respicientem ad nos : (sup. q. 13. art. 1. 2. 3.)

302. Hinc conficitur, ab auctore sub meo nomine vapulasse sanctum Thomam, cùm scilicet reprehendor dicens, *nisi Deus esset totum hominis bonum , non eidem fore diligendi rationem :* quæ verba à præsule gravi-

ter reprehensa non mea sunt, sed sancti Thomæ exscripta fideliter: (n. 22. & seq.)

303. Ex his autem intulimus secundum sanctum doctorem, ipsam caritatem super communicatione beatitudinis esse fundatam: (n. 38. 40.) caritatem in Deum tendere ut est objectum, principium, causa beatitudinis: (n. 36. 39. 40. 41.) ut est finis ultimus ad quem & per se tendat caritas, & cæteras virtutes dirigat: (n. 41. 42.) denique Dei fruitionem esse finem ad quem ordinatur homo per caritatem. ex quibus fit, ut nullus actus rationalis sine appetitu beatitudinis, & nullus actus caritatis sine appetitu fruitionis esse possit: unde etiam sanctus doctor definitionem caritatis ab Augustino traditam adoptat ut suam: (sup. q. 6. art. 2. n. 110.)

304. De spei & caritatis differentiâ, deque diversâ utriusque virtutis ad fruitionem tendendi ratione, sancti doctoris sententia explicatur, & inde deducta objecta solvuntur: (n. 121. 122. 129. 130.)

ARTICULUS VI.

De S. Bonaventurâ.

305. Quæ S. Bonaventura nos docuit, hæc sunt. ac primum, post sanctum Augustinum ac Magistrum, de fruendo & uten-

do: Deum solum seipso frui nusquam indigentem: nostrum autem tam usum quàm fructum esse ex indigentiâ (n. 73.) eum à quo quæritur Deus ut merces, ideo non uti Deo, quia illum non refert ad aliud (n. 74.) habere ergo puram & veram caritatem: Deo fruendum ut eo qui nos faciat beatos, *quia in beatitudine est recta fruitio:* (n. 75.) Item Deo fruendum esse, eo quòd *sit nostra beatitudo, & quod ipse solus perfectè finit & delectat ipsum animum propter se & super omnia*, ibid. qui est finis finiens atque consummans, hoc est finis ultimus: ex quo tota ratio caritatis instruitur. (n. 76.)

306. Hinc colligit sanctus ille doctor, à quocumque justo amore caritatis Deum plus diligi quàm seipsum, eo quòd diligatur, *dilectione fruitionis* propter se & super omnia: non *dilectione usus* & propter aliud: (n. 71.) quæ dilectio fruitionis sit ipsa beatitudo & finis ultimus, ut dictum est.

307. Hæc autem confirmantur, quia Deus *magis sit cuique rei intimus, quàm ipsa sibi;* quare ex amore caritatis anima *magis tendit in Deum quàm in se, quia melior est ei Deus quàm ipsa sibi:* (n. 77.) en Deus à caritate quæsitus etiam ut est nobis optimus.

Articulus VII.

Aliud ex eodem S. Bonaventurâ : & de amore sui per caritatem.

308. Luculentissimus autem locus adversus D. Cameracensem est ille quo utitur, sed trunco. refert enim id tantùm, quòd *caritas velit bonum Deo, cùm vult eum esse summum bonum* : omittit autem quod eadem caritas velit illud bonum & proximo & sibi, nempe *ut illud habeat per gratiam & gloriam* : (n. 70.) hîc autem fatetur præsul, agi de verâ & propriè dictâ caritate : ergo necesse est fateatur, verâ & propriè dictâ caritate quemque velle habere Deum per gratiam & gloriam : (n. 71.)

Articulus VIII.

De eodem.

309. Huc accedit, quòd idem sanctus Bonaventura interpretans illud sancti Bernardi, quòd caritas *non curet præmium* : de creato præmio fatetur : de increato negat : quia maxima *caritas maximè desiderat habere Deum* : (n. 63. 69.) agit autem sanctus, non de homine habente caritatem, sed de ipso motu caritatis : (n. 65. 66.) unde discrimen inter timorem pœnæ & mercedis de-

siderium, quod pœna non sit Deus, nec aliquid Dei: merces autem & beatitudo summa sit ipse Deus: (n. 67.) propterea diligendus motu caritatis, ut dictum est, (sup. art. 5. & 6.)

310. Agi autem hìc de caritate propriè dictâ, prout contradistinguitur à fide & à spe, easque informat, ex sancti Bonaventuræ verbis, clarè habes probatum: (n. 69.)

Articulus IX.

Corollarium ex SS. Thomâ, & Bonaventurâ de Paulo desiderante Christum.

311. Hujus ergo doctrinæ præclarum est corollarium, nempe ex SS. Thomæ & Bonaventuræ conjunctis auctoritatibus; locum illum Pauli, dissolvi desiderantis & esse cum Christo, esse verum motum veræ ac genuinæ caritatis, eorumque doctorum summum inter se esse concentum, & mihi cum ipsis.

Articulus X.

De Scoto.

312. Scotus is est qui maximè præsuli favere videatur, defixâ caritate in Deo secundum se, & circumscripto studio *propriæ commoditatis* ab ejusdem caritatis notione.

reprehenso etiam sancto Thomâ; qui caritatem in beatitudinis communicatione fundabat: (n. 82. 85.) & tamen hoc restringit ad primarium caritatis objectum: admittit autem secundarias objectivas rationes quibus valeat ratio relativa: nempe amantis & redamantis Dei, *communicando* se nobis, & *disponendo nos ad beatitudinem*: in quo sit *specialis* quædam ratio amabilitatis, provocans ad amandum, & in ipsum caritatis actum influens: (eod. n. 82.)

313. Hæc autem secundaria & posterioris generis amabilitas reducitur ad ipsam excellentiam Dei: eo quòd non esset perfectissimus nisi redamaret; atque hinc fieri amicitiam, imò superamicitiam, motivo creantis ac beatificantis Dei, unà cum summâ rei honestate conjuncto, ab eoque inseparabili: (n. 84. 85. 86. 88. 89.)

314. Ex his conciliatio sancti Thomæ cum Scoto, unâ rei summâ, licet non uno modo explicatâ: (n. 84. 85. 86. 87.)

ARTICULUS XI.

Praxis ex dictis: consensus mysticorum.

315. Summa conciliationis est: etsi caritas hoc habet speciale, quod primarium adeoque specificum ejus objectum sit absolutum ab omni re ad extrà, adeoque a

ipsâ beatitudine : tamen ex secundario motivo ea praxis inducitur, ut utraque motiva conjungantur: (n. 87. 89.) fiatque amicitia hoc est amor mutuus in quo consistit caritas : in quam praxim abeunt mystici quoque cum scholis etiam adversariis, Thomisticâ nimirum & Scotisticâ : (n. 90. 91. 128.)

ARTICULUS XII.

Estius, Silvius, Suarez : ex his conclusio.

316. Quamquam non censui adhibendos multos scholasticos ad probandam rem facilem & claram, de quâ nulla unquam fuit vera controversia, tamen adduximus Estium, Silvium : (n. 15. & seq.) quibus etiam adjunximus Suarezium docentem, actum amoris gratitudinis esse elicitum ex ipsâ caritate, manifestè ducto motivo ex respectu ad nos : (n. 127.)

317. Atque ex his certa & nostra conclusio sæpe repetita, sæpe repetenda, scholam ordinasse motiva caritatis, non autem negasse, aut separasse.

ARTICULUS XIII.

Falsò imputata nobis circa clausulam : nullo respectu ad nos.

318. De illâ clausulâ tria demonstravimus ; primùm, circa eam nobis imputari falsa : secundò, sententiam præsulis ab eo quoque infractam : tertiò, multis argumentis probari non alium ejus vigere sensum, præter eum quem diximus.

319. De falsò imputatis q. 8. egimus : sunt autem ejusmodi : 1. quòd sententiam nostræ adversantem à totâ fere scholâ tradi confessi sumus, quod nunquam fecimus : (n. 133.) 2. quòd adversemur scholæ, neque ullum agnoscamus motivum caritatis præter ipsam beatitudinem ; quod est fallissimum & calumniosissimum : (ex n. 135.) 3. quòd contritionis actum ex motivo divinæ perfectionis improbemus : aperta calumnia : (ex n. 138. 139. 140.) 4. quòd formulam contritionis in catechismis, ac maximè ex catechismo Romano editam improbemus : item calumniosissimum : (n.143. 144.)

320. Ex quo patet nos non nisi per apertam calumniam à scholâ dissociari potuisse : cùm è contrà, sanctum Thomam, sanctum Bonaventuram, Scotum, aliosqu

ſcholæ principes; ad hæc, Eſtium, Silvium, Suarezium ſequamur duces: quorum teſtimoniis ſæpe prolatis nullum reſponſum hactenus datum eſt.

Articulus XIV.

De eâdem clauſulâ, nullo reſpectu ad nos, *conceſſa ab auctore proferuntur: primum conceſſum de amore unitivo.*

321. Primum conceſſum eſt, naturam amoris eſſe eſſentialiter unitivam, adeoque reſpectum ad nos ab amore caritatis non poſſe diſtrahi: (n. 48. 95.)

Articulus XV.

Secundum conceſſum de Deo ut benefico: auctoris contradictiones.

322. Secundum conceſſum: amorem Dei ut benevoli, benefici, & beatifici pertinere perſeſe ad caritatem: (n. 45. 96.) cùm tamen ea attributa per ſuum connotatum habeant inſeparabilem relationem ad nos; (ex n. 4. prop. 16.) hujus autem conceſſionis tanta vis, ut eâ ſolâ quæſtio finita eſſet; ſed apertè variat auctor, totamque rem ad minuta deducit: (ex n. 98 99.) Fictus autem Lovanienſis negat, Deum beneficum eſſe caritatis objectum: (ex n.

4. Lettre à M. de Meaux, p. 11. 108.) & ipse Cameracensis suo nomine, ejus rei gratiâ, meipsum recentissimè reprehendit.

ARTICULUS XVI.

Tertium concessum, de amore sui, & de necessario appetitu beatitudinis.

323. Tertiò concedit auctor, *necessitatem esse indeclinabilem, ut nos ipsos semper diligamus:* ergò in omni actu: (n. 27.) *neque fieri posse ut nos diligamus, nisi nobis optemus supremum illud bonum, quod est unum necessarium:* (ibid.)

324. Eam concessionem firmat illa sententia: quòd supponendum sit cum Augustino, *indeclinabile pondus, continuaque impulsio, sive tendentia in beatitudinem, idest in fruitionem Dei:* (n. 28.) quo loco has duas voces notavimus, *continua, indeclinabilis.*

325. Ibidem cavillationes auctoris, ac præsertim quòd appetitus ille sit cæcus, elisimus: (n. 29. 30. & seqq.) quod idem efficacius inferimus ex S. Augustino: (n. 228.)

326. Huc etiam referendum est id quod de amore sui, tam ex SS. Augustino, Thomâ, & Bonaventurâ, quàm ex ipso auctore diximus: (n. 113. 114. 115. 116. &c.)

ARTICULUS XVII.

De amore Dei ut amici, & ut sponsi.

327. Quin amor Dei ut amici, & Christi ut sponsi, ad caritatem pertineat, dubitari non potest; cùm amor amicitiæ sit ipsa caritas; amor verò sponsi ut sponsus est, sit sponsæ character proprius & innatus, quòd autem & amicus & sponsus voces relativæ sint, æquè perspicuum. Idem de Salvatore, &c. Non posse ergo clausulam de *nullo respectu* aliter intelligi quàm diximus, ex ipsâ terminorum notione demonstratum est: (n. 147. 148. 149.) quo etiam loco miras de sancto Salesio D. Cameracensis cavillationes attulimus: (n. 150. 151. 152.)

ARTICULUS XVIII.

De S. Bernardo: novus locus ab auctore productus & truncatus.

328. De sancto Bernardo singularem quæstionem instituimus decimam: (n. 155.) cujus hæc summa est: propter se Deum diligi, sive pro suo merito, sive pro nostro commodo diligatur, eò quòd præmium nostrum sit ipse qui diligitur: pro merito autem suo diligi ex eo quod multùm meruerit de nobis, prior nos immerentes di-

ligens: (n. 156. 157. & seqq.) quo patet duas diligendi caussas ad quas reliquas revocat, valere per respectum ad nos: quod erat probandum nobis.

4. *Lett. à M. de Meaux, p. 18.* *Serm. de aff. an. de div. 8.*

329. Mellifluі doctoris novum præsul profert locum quartâ Epistolâ ad nos, ex sermone de diversis affectionibus animæ: qui sermo totus adversatur præsuli. citat autem hos locos de animâ validiore, quæ ætatem infantilem & novitiorum statum prætergressa, *non lacte jam potatur, sed vescitur solido cibo: nec parvas parvulorum consolationes captans*, sed ipsam *beatam spem*. hæc ille: quæ quid ad rem faciant non video. *Ibid.* Auctor autem ex his elicit agnosci à Bernardo naturalem nostri amorem qui rescindi in perfectis debeat: de quo tamen amore ne verbulum quidem occurrit, nisi fortè existimet primas ineuntis devotionis suavitates esse naturales: quod & Bernardus improbat, cùm hîc eas tribuat gratiæ & dono Dei, & nos alibi refellimus, & ipse *Præf. p. clxix.* auctor rejicit.

330. Frustra autem præsul objicit hæc *Ibid.* » verba S. Bernardi: invenitur tamen alter » gradus sublimior & affectus dignior isto, » cùm penitus castificato corde, nihil aliud » desiderat anima, nihil à Deo quærit, quàm » ipsum Deum. ergo quærit Deum, Deum habere vult; quod unum intendimus. unde

ſubdit: crebro ſcilicet didicit experimen- "
to, quoniam bonus dominus ſperantibus "
in ſe, animæ quærenti ipſum; ita ut ex af- "
fectu cordis clamet, quid mihi eſt in cæ- "
lo? Deus cordis mei, & pars mea Deus in "
æternum: quæ manifeſtè ad fruitionem "
ſpectant.

331. Sic Bernardus: præſul autem hæc verba quibus ipſe ſanctus mentem ſuam maximè explicat, prætermittit: quâ fide, neſcio: profert verò ſequentia: neque enim "
tuum aliquid, non felicitatem, non gloriam, "
non aliud quidquam tanquam privato ſui "
ipſius amore deſiderat anima, quæ ejuſ- "
modi eſt: quo loco iterum ſiſtit auctor: hæc "
autem omittit: ſed tota pergit in Deum, "
unicumque ei & perfectum deſiderium eſt, "
ut introducat eam rex in cubiculum ſuum, "
ut ipſi adhæreat, ipſo fruatur. unde & ju- "
giter revelatâ facie, quoad poteſt cæleſtis "
ſponſi gloriam ſpeculando, in eamdem "
imaginem transformatur de claritate in "
claritatem. ex hoc plane audire meretur: "
tota pulcra es. & audet iſta loqui, dile- "
ctus meus mihi, & ego illi; atque in ejuſ- "
modi feliciſſimâ & jucundiſſimâ confabu- "
latione delectatur glorioſa cum ſponſo. "

332. Non piguit integra hæc verba tranſcribere, ut lector intelligeret, quam felicitatem, quam gloriam anima illa deſpiciat:

nempe eam felicitatem, eam gloriam, ***quæ non sit in sponso*** : quam proinde anima non nisi *privato sui*, hoc est inordinato ***amore*** *desideret.*

Ibid. 333. Quòd igitur hîc fingit auctor ***amorem naturalem etiam per respectum ad beatitudinem formalem***, somniat. Neque enim Bernardus hîc quidquam loquitur de amore naturali, aut de beatitudine formali quam anima refugiat; illa enim fruitio, illa caritas, illa felicissima confabulatio cum sponso, quâ tantopere delectatur, nihil quidquam est aliud quàm ipsa beatitudo formalis & creata, quam auctor in ore habet: neque enim aut illa claritas, aut illa confabulatio, increatum est aliquid; cùm sit tamen id quod nos formaliter beat. hoc autem neque ab animâ refugi, neque ad ***privatum sui amorem*** trahi, aut Benardus dicit, aut sinit ipsa veritas.

334. Cave dixeris istud de Deo, sive, ut Augustinus loquitur, de veritate, gaudium esse naturale, nisi eo sensu quo necessariò & per se naturam delectat, exsatiat; neque tamen minùs cæleste & infusum est.

335. Cæterùm ut diximus, hîc beati Bernardi locus totus noster est. ostendit enim sponsam, hoc est animam perfectissimam, perfectâ caritate quærere Deum, quo fruatur: cujus amore mutuo delectetur: cum

quo suavissime colloquatur : maximo sane & inseparabili respectu ad animam.

Articulus XIX.

De excluso ab auctore salutis desiderio.

336. Quæstione decimâ quartâ, salutis desiderium ab ipso quinto gradu seu statu exudi demonstravimus : SS. Johannis Chrystomi & Ambrosii perpendimus locos, que ex his demonstravimus, pessimè esse nclusum , ipsum salutis desiderium nec eratum nec suasum ; & angusti animi & ad imbecilles animas remittendum, l auctor intendit : (n. 258.)

Articulus XX.

ore naturali : Alberti Magni auctoritas.

Quæstioni xv. eâ de re institutæ addimus quæ ex Domini Cameraecentibus scriptis collegimus. Re- palæstram Albertum magnum in one pastorali citatum , ad stabilienmodi etiam *æterni* nomine , amoralem. Miror autem à præsule mo ri his vocibus : *ipse tu agnovisti in is verbis commodum æternum , quod e non supersit.* hinc insultat his *id de tuâ ratiocinatione credendum*

est, cùm falsa illa sit ex te ipso, cùm ad Albertum magnum qui eâdem voce usus est adhibetur.

338. Mirum, inquam, sic agi, tanquam concesserim in Alberto magno aliud æternum esse commodum, quàm salutis æternæ: atqui ego ne cogitavi quidem. perfe- (Præf. ibid.) ctæ amoris nomine apud illum doctorem intellexi caritatem, (Alb. Mag. ibid.) *quæ nullum commodum sive temporarium sive æternum quæreret, ut in eo scilicet finem ultimum collocaret.* hæc mea verba sunt, quæ auctor ad amoris naturalis significationem trahere frustra nititur.

339. Quando quidem verò præsul Albertum magnum adduxit, sciat illius sententiam nihil differre ab illâ cæterorum doctorum ac maxime sancti Thomæ quo discipulo gloriatur. æque enim felicitatem definit: (De appreh. part. 7. n. 8.) *id quod est optimum; propter quod omnia alia operata sunt; propter felicitatem enim omnis sit operatio.* nulla ergo est quæ non ad eum finem referatur; ac frustra quæritur actus humanus ab illo fine absolutus. pergit: (Ibid. p. 10. n. 16.) *summum bonum est beatitudo, hocque bonum voluntatis est objectum:* non ergo ulla voluntas est ab hoc bono absoluta. quod qui- (Ibid. n. 23.) dem postea sic exponit: *bonum ipsum commune, cujus ratio in intellectu, est objectum* (Ibid. 24.) *voluntatis.* rursus: *mens quia imago Dei est, beatitudinis est particeps:* quam proinde si

abdicat,

abdicat, non vult esse imago Dei: denique sic describit naturam voluntatis, ut, quia est *appetitus intellectivus*; nedum cæco impetu feratur, *ad ipsam tendat rationem appetibilitatis absolutè*, quæ ab intellectu apprehenditur; quæ ipsa doctrina est, quam à B. Augustino ductam B. Thomæ tradidit.

340. De præmio autem sic habet: *est gaudium de Deo quod præmium essentiale est: quod præmium in aperta Dei apprehensione aut ad ipsum jocundissimâ conjunctione tamquam sponsi consistit, quæ beatitudo vocatur.*

341. Quod ergo delicata *anima quasi a-*
inatur per modum commodi vel præmii a-
Deum, si ad extremum urgeas, beato
ori quem laudas apertè repugnaveris.
nò comparatè ista intelligenda sunt,
que aliud indicant, quàm sponsam
commodum ac præmium aliquid cogi-
uin etiam *is qui diligit Deum*, quia
us est, & propter hoc principaliter ut
titudinem sibi communicet, (en prin-
, id est, ita ut in eo finem ultimum
:) *naturalem & imperfectam carita-*
re convincitur. quæ verba etsi in
ibi faventia, referre auctor eru-
s enim intellexit *imperfectum* il-
inordinatum; nec caritatem
ed sui, quæ in eo desiderio ut

in fine ultimo acquiescat, ac secundarium objectum loco primarii principalisque ponat.

342. Sanè motiva secundaria beatus auctor non tacet in eodem paradiso animæ ad litteram Φ. *Inductivum*, inquit, *veræ caritatis est agnitio Dei: nam in ipso materia totius dilectionis consistit*, scilicet *nobilitas*, *potentia*, *benignitas*, *pulcritudo*, *providentia*, *&c.* quæ sunt pleraque relativa ad nos. *item*, inquit, *dilectio Dei ad nos æterna*, *immensa*, *non interpolata & fidelissima inductiva est veræ caritatis.* en illa secundaria quæ inducant caritatem veram, & ad Deum secundo loco nos moveant, ipsâ Dei gloriâ instar finis ultimi ac primarii collocatâ: quod cum omni scholâ plane congruit, ut vidimus.

Ibid. B.

ARTICULUS XXI.

De piis excessibus.

343. Quod pios excessus sanctis tribui auctor crimini imputat, ex Chrysostomo atque ex ipso Paulo confutavimus: (n. 197. 201. 202.)

344. De amatoriis amentiis remisimus ad Bernardum & alios: (mystici in tuto, n. 193.) nunc juvat afferre locos in quibus mellifluus doctor sponsam negat sui rationisve compotem: dicit ebriam amore. ali-

Serm. 73. in Cant.
Ibid. serm. 7.
Ibid. 79.

bi, saturam, eructantem &c. quippe ex cellâ vinariâ prodeuntem: totum quod ra-tionis consilii judiciive videtur oblitam. his subjungimus Guillelmum S. Theodorici Abbatem, Bernardo supparem, ejusque ad-huc superstitis vitæ scriptorem sanctissi-mum, cujus hæc verba sunt: *audi sanctam insaniam: sive mente excedimus, Deo. vis ad-huc audire insaniam? sin autem dele me de li-bro vitæ. vis aliam? ipsum audi apostolum: opta-am anathema esse, &c. hæc ad spiritûs sancti dventum apostolorum ebrietas: hæc insania, m diceret ad eum Festus: insanis, Paule,* c. malè ergo sibi auctor consulit, qui im-odico studio reprehendendi nostra, san-s etiam reprehendit.

45. Neque ideò Paulus aliique ejusmo-matores meriti exsortes, cùm & illud eritum amoris spectet, quòd ejus vis nisi tantâ hyperbole exprimi potue-uod sæpe dicendum est adversus au-n assiduè nobis hæc falsa imputan-

ARTICULUS XXII.

Futiles quæstiones.

De purâ naturâ, de animæ rationa-litate, de felicitate neglectâ à phi-deque aliis ejusmodi, futiles quæst-

tiones ad involvendam rem introductas sæpe notavimus: (n. 203. 206. 243.) non enim Paulus, non Moses, non alii ad hæc animos retorquebant: agitur non de vanâ & præposterâ imaginatione cujusvis alterius status, sed de *anathemate à Christo*, *de libro vitæ æternæ*, rebus stantibus ut sunt, à Deo per evangelium constitutæ. Porrò beatitudinem & naturalibus & supernaturalibus votis appetendam, etiam in illis actibus, quibus eam ex impossibili abdicare videbantur, gerebant in animo: (n. 207. 208.) alioquin nec habuissent caritatem quæ est motus ad fruendum: (n. 109. & seq.)

ARTICULUS XXIII.

De primariis & secundariis rationibus objectivis caritatis.

347. De illis tam in se consideratis quàm inter se comparatis, quid auctor sentiat, & quàm ipsi adversentur doctores cæteri, sæpe quidem commemoravimus, præcipuè vero: (n. 92. 106.) quæ ad enodandam difficultatem omnem & scholæ decreta explicanda & tutanda vel maximè pertinent: atque etiam ad ostendendam hujus controversiæ gravitatem: (n. 107. 108.) his autem positis & in unum brevitatis gratiâ recollectis, auctoris errores facilè elucescent.

Articulus XXIV.

Errores in hoc libello notati recensentur.

348. Non enim omnes, sed eos quos in hoc libello memoravimus, recensemus: sunt autem ejusmodi.

I. Error: non omnem actum rationalem ieri ex amore sive appetitu innato beati- udinis tanquam finis ultimi: contra S. ugustinum expressè, & contra universam ieologiam.

II. Appetitum illum innatum esse ca- m: contra eumdem.

III. Amputato motu ad fruendum Deo, ere perfectissimam caritatem.

v. Non ergo valere definitionem cari- ab eodem Augustino traditam, & à istro, à S. Thomâ, & universâ scholâ otam.

Ex eo quòd amor caritatis sit penitùs itus ab omni respectu ad nos, etiam motiva secundaria ac subordinata que præcipua, sequitur contra scho- iiversam error gravissimus; quòd aritatis non sit, ut omnis amor, es- :er unitivus.

t quòd amor Dei ut amici, ut Do- Dei nostri: Christi verò ut sponsi oris, &c. caritatis non sit; quod est

contra evangelium, & consensum patrum & theologorum omnium.

n. 156. 157. & seq. VII. Ex his everti à sancto Bernardo allatas duas causas diligendi Dei *propter se*, nempè: pro *merito suo*, pro *commodo nostro*.

n. 163. 169. 170. & seq. 175. VIII. Amorem justificantem, qui ab auctore quarti gradûs dicitur, etsi Deum sibi rebusque omnibus, nullâ exceptâ, anteponit, nec sibi felicitatem quærit, nisi in quantum subordinata est gloriæ Dei: tamen non esse amorem purum.

ibid. & 186. IX. Dari amorem purum, qui quinti gradûs dicitur, super quartum illum gradum, licet hic vim omnem amoris comprehendat.

n. 178. & seq. X. Amorem illum purum, sive quinti gradûs, plerisque sanctis animabus esse inaccessum, nec eis prædicandum.

n. 172. 173. 174. 175. XI. Amorem quarti gradûs subordinari Dei gloriæ magis habitu quàm actu, nec ad eum plerumque referri magis quàm actum peccati venialis.

ibid. XII. Actum peccati venialis Deo habitu subordinatum esse.

ibid. XIII. Quidquid non est habitu subordinatum Deo, esse peccatum mortale: ex quo sequitur, nullum esse veniale peccatum.

n. 207. 210. 227 XIV. Actum amoris elicitum ex suppo-

sitione impossibili, quòd anima justa æter-
nis suppliciis, rebus ut sunt, addicatur, in
se absolutè perfectiorem esse, quàm actum
alioqui perfectissimum sine illis suppositionibus.

XV. In iis actibus qui per suppositiones
mpossibiles fiunt, etsi non ipsam rem, ta-
nen motiva reipsâ separari.

XVI. In eo amore ita immolari salutem,
t beatitudinis ac salutis desiderium ab eo
nputetur.

XVII. Securos non fuisse Mosen & Pau-
n, quòd non essent, ille delendus è li-
vitæ, hic vero anathema futurus: ma-
nâ sanctorum contumeliâ, & in Deum
phemiâ.

VIII. Præter illud salutis sacrificium
ditionatum ex impossibili, à S. Johanne
sostomo ejusque scholâ & aliis qui-
m agnitum, dari aliud sacrificium
tum cujus nulla sit mentio apud il-
& cæteros patres aut auctores.

x. Sacrificium illud absolutum con-
in eo quod casus impossibilis non
possibilis, sed etiam actu realis æsti-

Sacrificii ergo illius absoluti idem
ctum atque conditionalis, nempe
æternam.

Spem mercedis, salutisque deside-

rium in perfectorum statu nec suasum nec imperatum, & ad imbecilles angustasque animas remittendum.

Hæc igitur sunt, quæ ex hoc libello facilè condemnentur. his adde alios errores copiosè demonstratos: (Mystici in tutó: & ibidem recollectos, n. 174. 175. 176.) Verùm & hæc & alia benè multa, quibus se quietismus erigere nititur, positis fundamentis, ac remotis obicibus, Deo dante posteà brevius ac plenius enitescent.

QUIETISMUS REDIVIVUS.

QUIE

RED

ADMON

de Summâ Q

M

cius ejus
que fave
dem aby
modò v
quamn
ingen
ornac
talis
ceff
ab
fu

QUIETISMUS REDIVIVUS.

ADMONITIO PRÆVIA de Summâ Quæstionis, ac de variis libri defensoribus.

1. MIROR sic affectos esse quosdam, ut cùm illustrissimi Cameracensis explicationes abjiciant, nihilo seciùs ejus librum mordicùs tueantur, ipsique faveant plusquam ipse sibi. Et is quidem abjectâ spe tuendi libri ut sonat, non modò versionem latinam apparavit eam in quam multa nova intersereret : verùm etiam ingenti studio Instructionem pastoralem adornavit, quâ explicationem affectûs naturalis ac motivi novo modo sumti adeò necessariam judicaret, ut liber ipse collapsus abiret in ruinam, nisi hoc se adminiculo sustentaret. Quin etiam in quâdam epistolâ pronuntiavit istud : hâc interpretatione sublatâ, nullâ sui parte constare posse librum,

ac *de pagina ad paginam, imò de lineâ ad lineam scatere insaniis sive amentiis.* Hæc ille: cui tamen, si Deo placet, novi defensores meliore viâ, quàm quâ ipse se purgat, consulendum putant.

1. Lett. à M. de Meaux, pag. 46.

2. Nec immeritò ejus explicationes abjiciunt: quippe quæ toto libro nullâ vel levissimâ voce indicatæ, ac desperatis rebus præposterè ac per vim intrusæ sint contra omnium lectorum sensum. Nemo enim profectò affectum naturalem loco proprii commodi substitutum, erat suspicatus; nemo motivi nomine aliud intellexerat, quàm consueto more objectum aut finem extra positum quo ad actus singulos moveremur. Per motivum autem intelligi non ejusmodi finem, sed ipsum inpulsivum interius: tam nova & inaudita omnibus significatio est, ut nemini prorsùs veniret in mentem. Neque quidquam aliud intelligere, neque in nostrâ Declaratione ponere poteramus, quàm id quod intelligebant & sapiebant omnes; neque nos amorem naturalem aliaque ejusmodi commentitia & à libro penitus aliena, nullique omninò cognita, divinare ac somniare oportebat.

3. Neque tamen hîc ratiocinatione agere volumus, sed ipsâ auctoritate gestorum: habemus enim præ manibus explicationem illustrissimo Carnotensi ab auctore, ac per

hunc nobis traditam, non ita multò post editionem libri. Hâc autem explicatione illustrissimus Cameracensis per commodum quidem proprium, nihil aliud intelligebat quam ipsum *bonum nobis*, quod est objectum spei theologicæ; per motivum verò nihil aliud quàm finem extra positum: nullâ usquam aut amoris naturalis aut motivi interioris mentione: quod idem illustrissimus Carnotensis datâ Epistolâ pastorali maximè theologicâ, ex ipso verborum tenore tam liquidò ostendit, nullus ut dubio locus superesse possit. *Lett. past. pag. 18.*

4. Grave quidem est nobis, grave Carnotensi, de Cameracensi aliud credere, quàm id quod idem Cameracensis, Deo teste appellato, à se intellectum esse significat. Sed sive id oblivione, sive quâcunque aliâ ratione gestum, ipsa verba nos cogunt vetantque aliud intelligere in Cameracensis libro, quàm id quod & ipse datâ quoque explicatione prodidit, & omnes, etiam ejus acerrimi defensores, intelligendum arbitrentur. *Ibid. p. 69. 79. 80.*

5. Quòd autem assiduè purum amorem obtendunt, ac pulcherrimæ vocis splendore se capi profitentur, id quidem vanum est. Neque enim purum amorem eum qui vera caritas est illa justificans, inficiatur quisquam, Caritatem enim scimus eam

1. Cor. xiii. 5. quæ, teste apostolo, *non quærit quæ sua sunt*; atque ita ex Dei gloriâ ac perfectione conceptam, ut ad eum finem alii omnes animi sensus voluntatesque referantur. Hanc à Cameracensi quarto gradu collocatam, maximè collaudamus: improbamus autem tantùm, amorem quinti gradus, unum puri amoris nomine celebratum, qui se spei auxilio juvari & excitari nolit. Non ergo de vero puro amore quem schola omnis agnoscit, ulla nobis concertatio est: sed de amore fictitio, qui virtutes omnes theologicas supergressus ideò se purum vocitat, quòd spei christianæ opem ac motivum ipsum æternæ salutis abjiciat. Neque sustinemus amorem purum dici eum, qui divinam fruitionem, hoc est summum & immortalem ex Dei visione amorem pro fine non habeat, nec votis omnibus complectatur.

6. Sanè Cameracensis, ut ab imperfectâ, nec ad liquidum purâ caritate, ad perfectam & puram transeamus, vult amputari aliquid; nempe studium commodi, mercedis, beatitudinis. Hoc autem quod amputat, vel est illud studium, affectus ille naturalis, commodi, mercedis, beatitudinis, quem tantis conatibus in Instructionem pastoralem invexit; vel est ipsa spes theologica, sive in spe theologicâ movendi illiciendique animi vis.

7. Cameracensis autem studiosissimi defensores, non illam explicationem admittunt: ergo admittant necesse est spei theologicæ moventis excidium illud, quod & nos criminamur, & ipse Cameracensis improbat: non ut leve quoddam facinus, sed ut impietatem, quam à nobis imputari sibi omnibus paginis queritur. *Inst. past. p. 18. 23. 37. 49. &c.*

8. Mira ergo libri sors quem defensores ejus eâ tantùm ratione à se propugnari posse putant, quam ipse auctor unâ nobiscum rejicit ut impiam.

9. At enim, inquiunt egregii defensores: nos spem non omninò tollimus, sed eam in ipso puro virtute contineri, eoque suppleri dicimus. Triste perfugium: cùm Paulus fidem ac spem, reipsâ, non tantùm virtute manere ac distingui pronunciaverit. *1. Cor. XIII. 13.* *Nunc autem*: toto scilicet hujus vitæ decursu, atque adeò in perfectis quoque, *manent tria hæc*: enucleatè, distinctè; & per proprios actus: *fides, spes, caritas: major autem horum*, non sola sed major, *est caritas*: has animans, regens, sibique conjungens, & ad sese referens: non autem consumens, aut eorum actus premens.

10. Nec aliter Malavallus, Molinosus, Guyonia, spem illæsam prædicabant, quàm quòd puro amore illo uniformi ac permanente, virtute contineri, illoque adeò suppleri

Etats d'or. liv. III. n. 21. p. 103. memorabant : quos nos alibi reprehendimus, nec ipse Cameracensis excusat: & in ipsis Issiacensibus articulis, *Art. 1. 2. 3. 13.* fidei ac spei aliarumque virtutum actus cum caritate conjunctos, sed tamen *distinctos* explicitosque subscripsimus. Qui ergo Cameracensi hanc excusationem subministrant, Malavallum, Molinosum, Guyoniam, infausta & damnata nomina, reducunt in ecclesiam.

11. Alia argumentatio : ille actus spem supplens & virtute eminenterque continens, vel est actus caritatis, vel actus caritate major. Atqui actus nullus est actu caritatis major : est enim ea virtus caritas quæ omnibus aliis virtutibus *major est* : eâ autem major esse nulla memoratur. Quin *Joh. xv. 13.* illa dilectio quâ negat Dominus ullam esse majorem, non est aliud quàm caritas. Ex eo autem quòd omnibus virtutibus major sit, non sequitur ut suppleat reliquas, sed ut eas adjungat sibi, eis emineat, eas regat. Ergo supplementum illud spei fictitium est.

12. Si potest spes ejusve actus caritate suppleri, maximè ex eo quod dicat apo- *1. Cor. xiii. 7.* stolus, *caritas omnia sperat*. Atqui eâdem ratione dicit, *caritas omnia credit* : ergo tam fides quàm spes caritate suppleri posset, quod nemo dixerit.

13. Sanè haud magis licet supplere spem, quàm

[illegible] autem alio actu perfici, [illegible] autem, falsum: nec minus impossibile est sine spe quàm *sine fide placere Deo*, quod ait apostolus: cùm eidem apostolo *fides sit sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium*. Ergo sine spe ejusque expressis actibus, æquè ac sine fide ejusque actibus, anima fidelis esse non potest. Heb. xi. 6. Ibid. 1.

14. Tam ea caritas, quæ ex apostolo *omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet*: non est alia caritas, quàm ea quæ est justis omnibus communis: si ergo ex eo loco [illegible] concluderet, spem ut caritate contentam [illegible] quoque suppleri, id ad omnes status vitæ christianæ pertineret: nec tantum ad illum puri amoris statum qui sanctissimis quibusdam inaccessus esse fingitur. Non autem id pertinet ad omnem vitæ christianæ statum: alioquin ubique tam spei quàm fidei eliderentur actus, quod est absurdissimum & erroneum. 1. Cor. xiii.

15. En quàm portentosam & à scripturis alienam theologiam cogantur inducere, qui tuendum aut excusandum Cameracensem suscipiunt.

16. His igitur explosis, alii defensores prodeunt, quorum hæc excusatio sive responsio est: nos quidem confitemur optandum, ut nunquam extitisset ac prodisset

liber tot æquivocationibus scatens: cæterùm posteaquàm prodiit, nullâ censurâ est dignus: qui scilicet ubi occurrerit aliqua prava propositio, alibi confestim aliam contradictoriam statuit: ita ut nullus sensus perspicuus ex libro eliquari possit: quare *prudentiali*, ut loquuntur, censurâ, non autem juridicâ affici potest.

17. Hæc excusatio libros ferè omnes hæreticos æquè à juridicâ censurâ liberaret. Ut enim omittam censuras non *prudentiales* illas, sed jurisdictionales easque gravissimas, *periculosum in fide, inducens in hæresim*, aliasque ejusmodi quas libro æquus omnis, licèt benignissimus, interpres inussisset: quis Nestorio, quis Pelagio, eorumque asseclis non etiam ab hæresi pepercisset, si eorum & asseclarum propositiones contradictorias attendisset? Vide de *homousio*, de *theotoco*, Semiarianorum ac Nestorianorum technas: vide Severianorum, Semieutychianorum de duabus naturis; vide Monothelitarum de duabus voluntatibus pugnantia deliria: vide apud Prosperum carmine de ingratis, imò etiam apud Augustinum, quibus artibus Pelagius lubricus anguis elapsus, ac vix unquàm satis manibus comprehensus & constrictus evaderet. Audenter dixero: nullus error, nulla hæresis planè condemnabitur, si ex repugnanti-

bus eorum duces liberentur, quibus eos magis gravari oportebat.

18. Ipse Molinosus quantâ arte serpit? ipse Malavallus, ipsa Guyonia vix erroris aut hæresis deprehendi possint, si repugnantiæ pro excusationibus habeantur. Vide quæ eam in rem diximus in opere de statibus orationis, lib. 1. n. 28. & x. n. 1. p. 34. 373. 374.

19. Ergo ut errantibus in fide omne præcluderetur effugium; ea semper regula viguit, ut quod esset per se hæreticum notaretur, insuper habitis excusationibus, contradictionibus, tergiversationibus: si qua ambigua, si qui nodi inter se ita implicarentur, ut ex his eliquatus sensus vix expediri posset, non propterea dimitterentur intacti; sed ancipiti illo gladio, quod est verbum Dei, ab ore Christi prodeunte potius secarentur: atque etiam inter censuras errantium memoraretur illud à S. Leone II. prolatum, ut quisquis erraverit, idem sui ipsius impugnator extiterit. *Epist. ad Imp. post conc. VI.*

20. Eat ergo necesse est condemnatus liber, quo duce bonæ mentes in tenui & ambiguo veri falsique discrimine nimis laborarent: quo proinde non modò muliercularum, sed etiam quarumvis imbecilliorum animarum, interdùm & firmiorum capita læderentur: animi fatiscerent, aut in nubes avolarent, aut quod est pessimum, *Vid. Etats d'or. locis supra cit.*

novæ perfectionis atque exquisitissimæ sanctitatis specie in occultam superbiam agerentur.

21. Neque tamen verum est, inesse libro omnimodam & inextricabilem contradictionem, ac semper occurrere propositiones alias aliis oppositas, sive collisas. Ecce enim illa propositio de Christi perturbatione involuntariâ, nihil apud auctorem habet excusationis: quin ipse eam planè abnegavit, aliique imputatam voluit: quam tamen defensores ejus, ipso quoque invito, tueri memorantur. Nec pudet suasisse auctori, ut manifestum errorem, etiam ejuratum & abjectum, resorberet ut fecit, & nos demonstravimus.

4. Lett. à M. de Meaux, p. 24. Rep. à 4. Lett. n. 20. p. 74.

22. Quid illa propositio perperàm Augustino imputata? *Omne quod non provenit ex principio caritatis, ex cupiditate provenit eâ quæ omnium vitiorum est radix.* quam propositionem ipse non aliter excusat auctor, quàm attributâ etiam Augustino eâ caritate quæ sit naturalis, non virtus theologica: atque eâ cupiditate vitiorum radice quæ sit innocua: cujusmodi excusationes si valent, jam apud quosvis auctores etiam fallacissimos nihil erit inexpiabile.

Max. p. 7.

Inst. past. p. 16.

Ibid. p. 14.

23. Nec minus insolens est illa propositio de sacrilego amore sui, qui tamen ad justitiam & ad conversionem, invitâ omni

Max. p. 17. 18. 20. 21.

theologiâ, iterum ... ac tertiò, correctione
... præparare dicatur.

24. ... ec imperitius, inquies, si-
ve mavis incaut ... ius quàm fallacius dixit? pes-
simè: neque enim de rebus maximis ac re-
conditissimis tantâ confidentiâ dicere de-
buit, qui ... non à theologiâ satis amplum
sibi præsidium comparasset.

25. At tametsi, ut in falso systemate,
sunt multa apud auctorem quæ inter se
pugnent, tantùm abest ut omnia ejusmo-
di sint, ut contrà certum sit, ipsam doctri-
næ summam falsis, sed sibi consentaneis
con... decretis sive principiis. Deductu-
rus ... animas ad illam purgationem
q... ipsam perfecto & absoluto sa-
crificio ... devoverent, in eoque sacrificio
... christianam collocarent: jam
perfectionem ... ei purgationi, quam sum-
inde ab initio ... voluit, comparavit viam, inducto
mam esse ... cujus in eo esset puritas, ut vel
amore illo ... exspes, vel saltem ab omni
esset penitùs ... ns, nullo spei, nullo mer-
spe independens, nullo ipsius Dei potiundi
cedis æternæ, ... aretur: ex quo fit consequens
motivo excitaretur: ... nullâ tan-
salutis ut est salus indifferentia;
ti beneficii ad amorem inflammandum ha-
bitâ ratione. Hinc etiam profluit *sua re-*
probationis convictio invincibilis, & illa *ca-*
sus impossibilis ad salutem devovendam in

Max. p. 57. &c.

realem & actualem ipsi animæ perfectè visa & approbata conversio: quæ si auctor obtinuerit, nihil jam prohibebit quominus in desperationem eam quæ summi & absoluti sacrificii loco habeatur, prona sint omnia.

26. Neque verò obstabit illud, quod il-
Max. p. 87. 90. la convictio *apparens non intima vocitetur*: hoc enim ipsum est quo Molinosismi ratio constat, quod desperatio simul & invicta sit nec tamen intima sed tantum apparens: eodemque ritu ipsa infidelitas & quæcunque crimina atque flagitia, vero licet actu perpetrata, tantùm apparentia sint, internamque virtutem relinquant incolumem.

Max. p. 51. 27. Neque hujus rei omittitur radix, nempe *generale desiderium* non modò *cognitarum*, verum etiam *omnium latentium voluntatum Dei*; quibus ipsa prædestinationis ac reprobationis decreta cùm sint omnium occultissima continentur: in quo ipse præsul, & Guyoniæ gratificatur, & totum Molinosismum suis principiis aptum &
Relat. du Quiét. connexum struit.

28. De quâ re dubitatio nulla superesse jam potest, posteaquàm editâ rerum relatione ex ipsius gestis scriptisque contextâ, exque ipsis literis ejus manu exaratis; à nobis luce meridianâ clarius demonstratum est, totam hanc causam, quæ tanto am-

agitatur, inde esse profectam, quod à Guyonia suâ abstinere nolens, ab amicis & consiliis opis discedere, & omnia perturbare maluit, quàm ut amicam intimam, atque ex ipsâ spiritualis vitæ ratione conjunctissimam, suo præsidio destitutam relinqueret.

29. Quin etiam coactus est, & Molinoso Guyoniæ conjuncto parcere, & à falsorum spiritualium censu damnatum ejus nomen eradere, & cum quietistis eam inire societatem quam principiorum ac dogmatum declarat.

30. Hæc tamen principia, ne se ipsa proderent, quibusdam involucris occultari oportuit: unde multis in locis malè consarcinata, imò vero dissuta atque disrupta apparet oratio; sparsaque ambigua quæ vim apertioribus tollere videantur: quæ si excusationi sint, librumque à censurâ immunem præbeant, jam ad illum occulta quietistarum factio quasi dato signo latenter confluet, aut inter vera falsaque pendebit animus, totaque ecclesia fluctuabit.

31. Nec juvat auctorem, quòd ab iis consequentiis abhorreat, quarum principia ac fundamenta posuit: neque prohibere quisquam potest, quin libro innocuo viso & in auctoritatem recepto, ejus legitimæ ac veræ consecutiones ab invitis quoque

extorqueantur: cùm præsertim non desint ipsis principiis congruæ voces: nempe *do-* *Max. p. 78. 123. 124.* *cilitates, humiliationes quævis, libertatis privationes, obsessiones etiam ac possessiones ad vitam interiorem pertinentes: tentationes quoque novi generis, quibus cedere sit unum salubre remedium: spretis mortificationibus tanquam penitus inutilibus*: tum, *cæcæ obedientiæ in omnibus*: quibus congruat ad *omnes praxes à directore imperatas flexibilis animus*: insuper-habitis *anteactis experimentis, lectionibus, consiliis & consultationibus*: nihil ut sit proclivius, quàm pessimas dirigendi artes, omnemque Molinosi paraturam reducere; excusare saltem, & intactam relinquere.

Ibid. p. 73. 77. 92. — *Ibid 144.* — *Ibid. p. 240.* — *Ibid. p. 77.*

32. De contemplatione aliisque consectaneis in promtu est dicere, sed his supersedeo, ne totum hoc opus ab ipsâ præfatione contexere velle videar.

33. His autem opponimus à scripturis traditam ac patrum vestigiis tritam credendi, sperandi, diligendique semitam ac formam: nempe ut diligamus *dominum* existentem illum atque viventem, sed tamen *Deum nostrum*: in se quidem excellentem, sed interim se nobis commodantem, *conglutinatum* nobis, à quo nobis *benè sit*: quibus motivis clarè à Deo revelatis, ac uno præcepto copulatis, piâque fide & obe-

Deut. vi. x. xi.

dientiâ conjuncti[illegible], sacram ac purissimam & eliquatissimam [illegible] caritatem spiremus.

34. Absit ut [illegible] ab eâ doctrinâ scholæ decreta discedamus: planè confitemur Deum in sese perfectum, in sese absolutum; nec in relatione [illegible] ad nos constare perfectionem tantam: imo [illegible] verò amorem nostrum longè transcendere & exsuperare debere id omne quod mente apprehendimus, ut in illo beato & optimo qui lucem *habitat inaccessibilem*, animum defigamus. Quin etiam illud absolutum ac perfectum existens, eâdem exquisitissimâ ratione debemus agnoscere, vol[illegible] illud ipsum quod sit in nos benefi[illegible]cum quod sit beneficum, quod sit beatificum: eaque motiva ordinari quidem inter se, non autem à se invicem separari posse: & ad purum amorem ex corde eliquandum, secundum evangelicam & apostolicam disciplinam & indè secutas ecclesiasticas preces, in praxi copulari & in unum redigi oportere: quæ nostræ theologiæ in hoc fidei negotio adversus novitates summa est.

35. His puris castisque decretis dominus Cameracensis, si Malavalli, Molinosi, si Lacombii, si Guyoniæ damnata commenta anteponat, sciet ecclesiam non deludi ambiguis, non factionibus commoveri. Qui autem dignitati consulendum pu-

tant, pergratum faciunt episcopis quos in pretio haberi è re ecclesiæ est. Meminisse tamen debent, facilè anteponendam particularis quantumvis maximi præsulis dignitati, sedis apostolicæ, romanæque ecclesiæ, ac nobilissimi juxtà atque sanctissimi Pontificatus honorificentiam, quam in sanâ doctrinâ tradendâ, asserendâ, vindicandâ, oportet esse maximam: neque oblivisci possumus, in hac ipsâ quietismi causâ, romana ecclesia quid egerit adversus majores minora peccantes. Denique id confidenter dixerim, satis constituram domino Cameracensi ex ipsâ obedientiâ suam auctoritatem, quem scilicet splendidiorem omnibus carioremque faciet verè ac sincerè emendatus error, quàm ipsa ab initio doctrinæ integritas.

36. Instant, quidquid id sit de dignitate, cum D. Cameracensi inclementius agi; qui cùm incommoda sibi objecta negando propulsaverit, aut saltem explicando quodammodo retractaverit, tamen adhuc postuletur erroris haud secus ac si ea planè tueretur. Sanè explicationes edidit, sed tam multiplices, tam varias, tam ancipites, ut nedum constiterit eas textui consonare, ab eo potius abhorrere, ac nequidem ipsas inter se convenire appareat: negat se retractasse quidquam, quasi id non hono-

ri ſed dedecori ſit: nullibi erraſſe vult: & ſic ſua excuſat omnia, ut etiam tueatur illam, non ſine horrore auditam, involuntariam perturbationem Chriſti. Clara & perſpicua, ac nullo ambiguo tecta aut involuta pollicitus, obſcura & perplexa congeſſit: nec illud ſaltem confitetur, non fuiſſe clarum id quod tot explicationibus, tot emendationibus, tot excuſationibus indigeret: denique explicationis nomine nihil niſi nova addidit novis; errores erroribus cumulavit, univerſamque concuſſit theologiam.

37. Quid quod explicationes nullo prorſus tentatæ ſunt examine? unde mirum illud exurgit: alii explicationum nullam habent rationem, ac librum pluſquàm auctor ipſe defendunt: alii librum quidem in ſe facilè abijciunt; plenum ambagibus, periculoſum, erroneum etiam haud ægrè notant, modò detur locus explicationibus, quas fidenter probant nullum licet in examen adductas: nimis prono animo in auctoris obſequium.

38. De reſignatione & indifferentiâ quam affert diſtinctionem velut à ſancto Franciſco Saleſio ortam, & ubique in libello fundamenti loco poſitam, eam liquet ad rem nihil attinere: quippe cùm reſignatio quæ ſubmiſſa, & indifferentia quæ nul-

la desideria habere dicitur, nusquam de salute aut rebus ad salutem necessariis ab eodem Salesio; sed de rebus indifferentibus, temporalibus, ac mutabilibus intelligantur, nullâ, nullâ, inquam, prorsus salutis æternæ, nisi quoad dilationem tantùm, nunquàm autem quoad rei substantiam, mentione habitâ, & ipsâ salutis abdicatione non res inter veras sed res inter impossibiles recensitâ, ut ex textu sancti auctoris & ex Pauli ac Martini exemplis ab eodem allatis, satis superque constitit.

39. Quòd aiunt, res abstrusas ac subtiles quæ captum vulgi superare videantur, doctorum hominum disputationibus relinquendas; melius dicerent, ad homines otiosos ac malè feriatos remittendas, & à publicis tractationibus procul ablegandas, cùm vanis curiositatibus dent locum; imò rebus pessimis involucra præbeant.

40. Jam de scriptionibus nostris uno verbo transfigam. Calumniantur enim nos, quasi anticipato judicio sedis apostolicæ decreta antevenire satagamus: quin ipse Cameracensis toto orbe jactat, à se quidem oblatum esse silentium, à nobis verò esse rejectum: quod cùm iniquissimè comparatum, cùm de silentio egerit post oppletum orbem tantâ scriptorum eorumque in nos ipsos atrocissimorum copiâ, ut si taceremus,

Admonitio præ...
... al aliud quàm imputat...
... ta crimina confiteri ...
... Sanè illustrissimu...
... nem scribendi faciat
... & accusato deberi ...
... artes: quasi nos ...
... dem apostolicam
... legibus erroris
... Augustinum vid...
... m, sed modest...
... um, ad extre...
... torum insu...
... entem, & in ...
... abentem. ...
... , testatus ...
... m Card...

nihil aliud quàm imputatos errores, imputata crimina confiteri videremur.

41. Sanè illustrissimus archiepiscopus ne finem scribendi faciat, id prætexit: sibi eo & accusato deberi ultimas respondendi partes: quasi nos ipsum, non ipse se ad sedem apostolicam detulerit: aut fori usu ac legibus erroris insectatio appareretur, vel Augustinum videat non sanè contentiosum, sed modestissimum & imprimis pacificum, ad extrema usque suspiria inter Vandalorum insultus pro Dei gratiâ respondentem, & in sanctissimo opere strenuè occumbentem. Ego verò quâ mente scripserim, testatur scripta epistola ad eminentissimum Cardinalem Spadam, cùm mea quædam in hoc argumentum opuscula mitterem: quam ego epistolam non otiosè, sed necessariò hîc subjectam volo; ut sciat universus orbis, sciant posteri, si qua ad eos ipsius causæ gravitate scripta nostra pervenerint, quis noster intimus sensus fuerit, quanta in sedem apostolicam, ac dominum Innocentium XII. optimum & clementissimum Pontificem reverentia.

42. Vellem equidem conticescere, eminentissime Cardinalis, & sedis apostolicæ tutus expectare judicium. Dum enim ecclesia romana tam gravi examine rem tan-

» tam expendit, quid est præstabilius, quàm
» ut præstolemur salutare Dei, & ut in silentio
» & in spe sit fortitudo nostra? Sed per ma-
» nus hominum tot currunt epistolæ, tot re-
» sponsa prodeunt, Instructiones pastorale[s]
» tanto studio tantâque arte sparguntur, u[t]
» meritò vereamur, si nihil opponimus, ne
» doctrinis variis & peregrinis plebs Christi
» abducatur à simplicitate evangelii. Non
» ergo, eminentissime Cardinalis, tanquam
» ad contestandam instruendamque litem
» hæc scribimus, aut quod absit, docendam
» suscipimus magistram ecclesiarum, à quâ
» doceri cupimus. Rogamus autem, ut hunc
» librum, quem extorsit ipsa necessitas, & be-
» nigus accipias, & ad SS. D.N. pedes offerre
» velis: redeunt enim ad nos libri nostri cla-
» riores atque firmiores, cùm vel tetigere
» apostolicum limen. Si verò ipse Paulus arca-
» norum auditor, & tertii cœli discipulus
» venit Jerosolymam videre & contemplari
» Petrum, cum eoque conferre evangelium
» quod prædicabat in gentibus, ne fortè in
» vacuum curreret aut cucurrisset: quantò
» magis nos humiles sed cathedræ Petr[i]
» communione & gratiâ gloriantes, ad ea[m]
» afferre omnia nostra debemus; vel in-
» citandi, si legitimè cucurrimus; vel emen-
» di, si vel minimum aberramus? Ego
» quid scribo, hac mente me scriber[e]

sanctoque Pontifici fausta omnia apprecor; utque te rerum præclarissimo administro diutissimè utatur, oro: eminentiæ tuæ addictissimus. vale, eminentissime Cardinalis. *Sic inscriptum:* eminentissimo Domino meo D. Cardinali Spadæ, Jacobus Benignus Bossuetus Episc. Meldensis S. & obsequium.

43. Hæc quidem à nobis scripta sunt. Libri defensores alii mysticos inclamant, alii scholasticos: nos verò illis in tuto collocatis jam id agimus, ut quietismo resurgenti consulatur, tantique momenti rem, brevi opusculo comprehensam, pro suâ gravitate perpendi postulamus.

QUIETISMUS REDIVIVUS.

SECTIO PRIMA.

Primus error Quietistarum de curâ ac desiderio salutis, aliisque connexis.

HOc loco statim admonemus, singulas propositiones suo hic ordine recensendas, singulos ferè errores continere: cæterùm facilitatis causâ, errores cognatos & ad eundem finem pertinentes in idem caput compingimus.

CAPUT PRIMUM.

Molinosi & aliorum loci.

1. De hoc errore, quo totus de doctri-nâ sanctorum liber collimat, legantur p mùm hæ jam in Summâ doctrinæ me- ratæ, quatuor Molinosi propositiones 12. *ne anima de inferno aut de paradi tet aut eorum curam gerat, aut propr ctionis, aut virtutis, aut salutis suæ, abjicere debet*: quibus addendæ 35 *de omittendâ à meditativis*

Sum. doct. n. 2. *sub fin.*

activitate non producendis ... *iâ electione aut ... ac de supprimendo amore erga humanitatem Christi, ut quæ sit objectum nimis sensibile.* Quæ sanè propositiones quàm totum quietismum facilè complectantur, omnes vident. damnatæ autem sunt ab Innocentio XI. in bullâ: *cælestis pastor.* Etats d'or. p. xuii.

2. Ad has revocandæ istæ ejusdem Molinosi, deinde Guyoniæ. Molinosi quidem: *vitam consistere in eo quod nihil consideres, nihil desideres; nihil velis: atque animam quidem olim esurientem fuisse bonorum cælestium ac sitientem Dei quem amittere metueret;* ubi notandum illud *olim: nunc autem,* ex quo scilicet *anima perfecta est, eam nihil curare beatitudinem illorum qui esuriunt ac sitiunt justitiam.* hæc quidem Molinosus. Ibid. p. 78. 88. 91. 96. &c. Guid. liv. 2. ch. 19. 20. 21. ch. 2. &c.

3. Guyonia vero secuta Molinosum *derelictionis* nomine (abandon) docet *indifferentiam ad quæcunque bona sive animæ sive corporis, sive temporalia sive æterna:* ita ut anima quæ *quondam ex motu caritatis bona omnia sibi volebat per respectum ad Deum, sui ipsius tota obliviscatur: obliviscatur omnis commodi, salutis, perfectionis, gaudii, solatii, neque quidquam sibi postulet.* Nec mirum, quippe quæ nec ulla bona sibi velit, ac nequidem per *respectum ad Deum: quondam* enim ea volebat: non nunc. ad hæc per Moyen court §. 6. 17. &c. Cant. ch. 2. 4. p. 44.

illam indifferentiam anima illa sic intrat *in divinæ justitiæ rationes (interests) ut toto corde consentiat in id omne quod de ipsâ fecerit (divina justitia) sive ad tempus sive ad æternitatem*: quo comprehenditur consensus in reprobationem & alienam & suam, quæque ex his consequuntur. alio loco: *sic intrat in divinæ justitiæ rationes, ut nihil aliud velle possit, sive sibi sive cuicunque alteri præter eam rationem (interest) quam divina justitia ipsi præstare velit, sive ad tempus sive ad æternitatem.*

In Cant. cap. 8. n. 14. p. 205.

4. Eadem Guyonia dixit, non posse animum suum hærere in ... quocunque desiderio, etiam gaudiorum paradisi: ac posteà: tanta amantis indifferentia est, ut nec possit desiderare paradisum, quanquam hoc desiderium nihil aliud spirat quàm illud tones à B. Augustino memoratum gaudium de veritate, deque Deo viso, possesso, & summè in æternum amato, a... que consectaneis.

Ibid. p. 207.

Ibid. 209.

5. Atque hæc d... curâ, desiderio, ac studio salutis: quoniam inter se conjun... sunt ad eundem ... redigantur ... Christi humanitate ... quandoquidem ... Molinosus aliique dixerunt non ... tam conjunctionem cum antedictis ... alium in locum transferantur. Illi ... autem antistes quàm nihil aliud ... doceat, coloret & pin...

Caput II.

Domini Cameracensis loci, sive propositiones circa abdicationem & immolationem salutis æternæ.

Prima Propositio.

1. Articulus VIII. hæc habet: *in extremis probationibus zelatorem sive æmulatorem Deum, purgando amori nullum ostendere exitum sive nullum perfugium, nullam spem ad suum commodum proprium æternum*: atqui nullum est nobis proprium commodum æternum præter ipsam æternam salutem. ea ergo est cujus spes abdicanda proponitur: quod est impium ex ipso auctore in Instructione pastorali passim. Max. des SS. art. 8. Inst. past. [illegible]

2. Hunc in locum non cadit interpretatio affectus naturalis, qui affectus naturalis nedum sit æternus, solo hujus vitæ tempore nec toto continetur, cùm nec ad perfectos spectet. ergo iterum atque iterum spes salutis abdicatur.

3. Huc etiam, nimirum ad illum actum quem vocant derelictionem sui (abandon) quo commodum proprium abdicatur, nec aliud profectò quàm illud æternum, huc, inquam, ab auctore refertur illa à *Christo postulata sui abnegatio*. Ergo motus animi se- Ibid. [illegible]

ipsum abnegantis, est motus animi abne-
gantis spem salutis æternæ; totus ergo ar-
ticulus ad impietatem pronus.

Secunda Propositio.

p. 87. 4. Articulo x. sic scribitur: *In extre-
mis probationibus anima potest invincibiliter
persuasa esse persuasione reflexâ, quæque non
sit ex intimo conscientiæ, se à Deo justè esse re-*
Ibid. p. 90. *probatam.* ac postea adducitur: *convictio quæ
non sit intima, sed apparens & invincibilis.*
In eo autem consistit error, quòd piæ ani-
mæ invincibiliter credant se à Deo justè
esse reprobatas, quæ blasphemia non alio
modo ab auctore solvitur, quàm si intelli-
gatur illa persuasio populari quodam sen-
Nota lat. in librum de doct. SS. su: in eo quod anima *id imaginetur, credat,
somniet*, ut habetur in notis & Instructio-
Inst. past. p. 22. post 22. 23. 28. ne pastorali centies: sed frustra: convictio
enim est, eaque *invincibilis*. atqui convi-
ctio ad mentem pertinet: denique ex ipso
auctore *reflexa est*: atqui ex Instructione
Inst. past. p. 28. pastorali *imaginatio incapax est reflexi act*
hic actus ad mentem, *ad superiorem par*
ad intellectum voluntatemque pertine
go & illa persuasio atque convictio
illa persuasio sive convictio pars e
ficii offerendi, de quo mox dicer
est etiam illius acquiescentiæ inf
memorandæ, non est imag

somniantis, sed verè & seriò reflectentis: id autem ipso auctore fatente est impium: ergo ex ipsis explicationibus liber impietatis arguitur.

5. Deinde, is status apertè desperantis est; ergo piæ animæ quæ in illo esse finguntur in desperationem consentiunt.

6. Tum, ex eo quod sit illa persuasio ineluctabilis, id efficitur, ut fideles animæ contra apostolum expressè *supra id quod possint tententur*, & ut *Deus jubeat impossibilia*: quod hæreticum & anathemate damnatum à concilio Tridentino ipsissimis verbis.

1. Cor. x. 13.
Conc. Trid. Sess. vi. cap. 10.
Voy: Troisième écrit, p. 95.

7. His autem semel positis totus articulus scatet blasphemiis. neque valet excusatio, quòd illa persuasio & convictio dicatur *apparens non intima*: hoc enim ipsum est quod vitio datur; nempe ut persuasio & convictio illa quæ sit reflexa & invincibilis, sit tantum *apparens, non intima*. Sic namque pessimus Molinosius docet turpissima flagitia in quæ perfectæ animæ invincibiliter rapiuntur, apparentia esse non intima: tum illud perversissimum, ea haberi pro non intimis sed tantùm apparentibus quæ sint reflectentis animi. ergo propositio ipsâ suâ excusatione se ipsam conficit.

Tertia Propositio.

8. Eodem art. X. sic legitur: *in illâ im-*

Art. 10. p. [illegible]

pressione involuntariâ desperationis fit absolutum sacrificium commodi proprii in æternitatem. ergo illa immolatio tem spectat totâ æternitate duraturam, adeoque non aliud quàm ipsam æternam salutem: quo apertè firmantur ea quæ de commodo proprio æterno in primâ propositione relata sunt.

Quarta Propositio.

9. Confirmatur ejusdem propositionis sensus erroneus ex hoc addito: *fit absolutum sacrificium commodi proprii in æternitatem, quia casus impossibilis animi videtur possibilis & actu realis:* idque persuasione & convictione invincibili. Casus autem impossibilis spectabat *beatitudinem æternam ac pœnas æternas, quibus non amisso amore Dei piæ animæ addicerentur.* Ergo & ille casus non modo *possibilis*, verùm etiam actualis & realis visus, spectat æternam salutem: ergo piæ animæ reverà sibi videntur æternis præmiis privandæ, æternis suppliciis addicendæ: idque invincibiliter. quod e hæreticum & impium ac blasphemum.

Ibid. p. 90.
p. 87. 90.
p. 87.

10. Ergo piis ac sanctis, imò etiam perfectissimis animabus hæresis, impie blasphemia attribuitur: hoc autem nempe imputare sanctis hæresim, tatem & blasphemiam, hoc, in sum est hæresis, impietas, blasf

go undecunque spectentur propositiones istæ blasphemiis scatent.

11. Hinc autem rectè concluditur in illo sacrificio absoluto nullius alterius rei abdicationem edi, quàm salutis æternæ; quod est misericordi Deo, non spei, quod jubet, sed desperationis offerre sacrificium: quæ abominatio est, ac pejus aliquid quàm immolare canem.

Quinta Propositio.

12. *Non hic agitur, ut ei (animæ) proponatur precisum dogma fidei de voluntate Dei ad salvandos omnes homines, aut etiam fides illa quâ quisque debet credere, velle Deum salvum esse unumquemque nostrum.* ac postea: *non hic, inquam, agitur, ut quis ratiocinetur cum illâ animâ quæ omnis ratiocinationis incapax est.* Quæ omnia ut antedicta eò pertinent, ut anima pia tentetur supra id quod potest, cùm nullâ rationis aut fidei ope sublevari queat: & ut ab eâ tollatur *rationabile obsequium*, apostolo teste, pietati christianæ necessarium. *Max. p. 9. Ibid. p. 90. Sup. n. 6. Rom. xii. 1.*

Sexta Propositio.

13. *Tunc director potest sinere, ut anima simpliciter acquiescat amissioni sui commodi proprii, & justæ condemnationi in quâ se esse ex parte Dei credit:* eodem articulo x. quæ *Art. x. p. 91.*

propositio eadem quâ cæteræ censurâ inuritur. reliqua eodem ictu corruunt: nempè illud acquiescere simpliciter justæ condemnationi auctore directore, non potest esse nisi reflectentis, deliberantis, liberè assentientis, voluntariè sacrificantis, damnationi consentientis, cùm ea condemnatio quæ ex parte *Dei* agnoscitur adversus *animam* de suo pessimo statu invictissimè simul, & ut ita dicam reflexissimè persuasam, nihil sit aliud quàm ipsa damnatio. quæ si esset tantum abdicatio affectus humani, non tantus esset animæ desperantis labor, neque id condemnationis ac reprobationis sed potius liberationis loco haberetur. ergo hæc omnia absona & impia, ex ipsis etiam explicationibus.

Ibid.

14. Hæc autem explicatio alibi ab auctore abdicatur. sed nec pluris valet ea quam ejus loco substituit: *[illegible] acquiescere anim[illegible] justæ condemnationi [illegible] ex parte Dei, [illegible] fatetur esse se dignam sempiternis suppli[illegible]* falsissimum. aliud enim est, id agnos[illegible] ac simul amoliri à se iram justi judic[illegible] supplicationibus, quod est spera[illegible] Deum ac de suâ salute solliciti: ali[illegible] quiescere & consentire justæ con[illegible]tioni tanquam immedicabili: quo[illegible] sperantis ac blasphemantis.

Lett. 5. à M. de Meaux, p. 5. Relat. 7. sect. n. 3. p. 116.

Caput III.

Solutis auctoris responsionibus amplius manifestatur error: responsio prima auctoris ducta ex articulis Issiacensibus.

1. Sæpe respondet auctor circa abdicationem & immolationem salutis æternæ, nihil aliud à se proponi præter id quod articulis Issiacensibus, maxime autem 33. continetur.

2. Hoc autem quàm sit falsum, docent quinque maxima inter hos articulos & auctoris doctrinam discrimina.

Primum enim, articuli tantùm per conditionem impossibilem procedunt: auctor autem etiam per absolutam & veram abdicationem salutis: *casu impossibili reali & actuali viso.* Art. 33. Max. p. 90.

Secundum hinc consequens: Issiacenses articuli tantùm velleitatem admittunt, ex objecto quippe impossibili: auctor verò voluntatem veram & absolutam: quæ toto genere differunt.

Tertiò, auctor justæ reprobationis & condemnationis suæ persuasionem & convictionem, eamque insuperabilem ac reflexam, atque adeo in superiore animi parte statuit: à quo in articulis abhorremus.

Art. 31.

Quartò, in articulis vetatur director ne sinat animum desperationi ac damnationi suæ acquiescere: quod in auctore contrà est.

Quintò, apud auctorem director animæ laboranti dogma fidei, præsertim illud de Dei bonitate, non prædicat, nec ratione agit: quod contra facere articulis Issiacensibus disertè jubetur. Iidem articuli, ad solatium animæ laborantis, fidei decreta cum rectâ ratione conjungunt, & jubente apostolo rationabile obsequium proponunt, ut suprà dictum est.

Ibid.

Ip. 5. prop.

3. Toto ergo, ut aiunt, cœlo differunt ab auctoris dogmatibus Issiacenses articuli.

CAPUT IV.

Altera responsio auctoris repetita ex vitâ Francisci Salesii, prout à me refertur, ac de responso martis.

Max. des SS. p. 88. Inst. past. p. note ad p. 90. 92. Trois. écrit, p. 93.

1. De S. Francisco Salesio in sensum ineluctabilis desperationis abducto, deq[ue] ... tæ ejus auctore ac [illegible] ipso qui lauda... alibi egimus, & ga[llicos] illicos tractatus o... lo gallico melius explicari posse du... nunc sufficit, hunc statum ex ipsis [auctoris] explicationibus esse impium, nec tanto viro Francisco Salesio, verùm ab omni piâ animâ penitus alie[num] ...

2. Illud tamen prætermittere non possumus: quod D. Cameracensis in nos retorqueat, illud à nobis in eodem Francisco Salesio agnitum *responsum quoddam mortis æternæ sive certæ reprobationis:* quod pace ejus dixerim, apertum est mendacium. neque enim uspiam scripsimus in beato viro fuisse *responsum mortis æternæ:* absit: nec etiam absolutè *responsum mortis: sed quasi responsum mortis.* Responsum autem mortis diximus sensu Pauli, veræ ac propriæ mortis, *ita ut tæderet nos,* inquit apostolus, *etiam vivere: sed ipsi in nobismetipsis responsum mortis habuimus, ut non simus fidentes in nobis, sed in Deo qui suscitat mortuos.* Quod beato Salesio apprimè convenit, à quo tunc spem omnem vitæ abjectam esse testantur ejusdem epistolæ quas tertio scripto nostro gallico commemoravimus. *Etats d'or. p. 339. Troiss. écrit, n. 22. p. 113. 2. Cor. 1. 8. Liv. 3. ep. 26. al. 29. Liv. 5. ep. 27. al. 30. Troisi. écrit, n. 13. 14. 15. 22.*

3. Nihil ergo nobis cum D. Cameracensi commune est, qui nec in Salesio nec in ullis piis animabus certæ reprobationis sensum, nec persuasionem insuperabilem eandemque reflexam, hoc est in ipsâ parte supremâ & rationali constitutam, nec absolutum sacrificium, nec ullum in desperationem assensum admittimus: quæ blasphema & impia, D. Cameracensis nec à se avertere, nec nobiscum communicare potuit.

Caput V.

Alia responsio Cameracensis repetita ex falsis articulis quibus idem antistes Molinosum damnat.

1. Hoc se maximè argumento D. Cameracensis effert, quòd falsis suis articulis Molinosum clarè proscripserit, nedum ejus erroribus favere voluisse videatur. atqui falsum hoc est. Illustrissimus enim auctor, (grave dictu, sed re ex antecedentibus notâ:) summam quietismi tueri voluit: noluit in apertam damnationem incurrere: ergo quæstionem involvit. non nihil mitigavit. nec satis cogitavit quàm ex tenui scintillâ tota flamma resurgeret.

2. Quorsum ergo, inquies, falsos ill[illegible] articulos apparavit, & totum quietism[illegible] omnino confodere velle visus est? ex[illegible] rire lector quisquis es: facilè compe[illegible] quis sit ille quietismus ab auctore co[illegible] tatus: larva quietismi est, horrend[illegible] nimiis deformata figuris atque colo[illegible] Quis enim quietistarum id profit[illegible] quam, ut *Deum æterno odio pro[illegible] seipsum reipsâ odio habeat: De[illegible] ginem in seipso propter Deum odio absoluto se oderit, tan[illegible] esset bonum; atque ad il[illegible]*

Art. 2. faux, p. 30. 31. 32.

Art. 12. faux, p. 113. 114.

tionem sui exacuat odio impio animæ suæ, quo supponitur eam esse malam naturâ, ut Manichæi docuerunt. Hæc auctor de quietistis fingit. At at: usque adeóne metuis, ne vero ictu lædas? figmentum est, spectrum est quod poëtarum instar discerpendum tradis, & justum in quietistas christianorum odium inani fragore consumis: denique jacularis in nubes: ipsos transilis & intactos relinquis.

Caput VI.

His propositionibus totus liber continetur.

1. Jam ergo confutatis responsionibus, quibus auctor errores suos involvebat magis quàm certâ ratione tuebatur, perspicuum remanet ab eo defensas propositiones antedictas, quibus Molinosi salutis incuria propugnatur. His autem propositionibus semel agnitis & damnatis totus liber concidit. huc enim antecedentia: huc consequentia: huc totus spectat liber. Posteaquàm enim eò nobis tota res redit, ut in desperationis barathrum animæ perfectæ, ut sibi quidem videntur, demergantur: ut si quis ab eo abhorrebit, ut spei theologicæ movendi vim detrahat, aut cujusvis occultæ voluntatis, hoc est reprobationis ipsius desiderium introducat; Ex quibus facilè

consequitur illa animæ à se ipsâ tanta distractio, quæ spem cum desperatione conciliet, & cum infidelitate fidem, & vitia omnia cum omnibus virtutibus: quo nihil est in Molinosismo tetrius. Has autem consecutiones in Summâ *doctrinæ* liquido demonstratas D. Cameracensis vidit, & in Responsione suâ reliquit intactas: alibi verò conversus ad vaniloquia, nihil aliud, quàm suos errores ipse prodidit: quod etiam sequentia demonstrabunt.

Summa doct. n. 3. p. 8. 9.

Sectio II.

Secundus error de probris in absoluto crificio involutis, deque distracti partium animæ per actus directos a flexos, ac de tentationibus novi ris.

Caput I.

De probris ac propudiis morum

1. Quisquis infandæ sectæ arc spexit christiano orbi nimis nota fectò intelligit, in hoc sacrific extremis quas vocant probatic hac salutis abdicatione, quæ n pudia involvantur: à quibus

principia, eaque proxima ab eo esse posita certò certius est, & ex antecedentibus & ex sequentibus quoque propositionibus magis elucescet.

Septima Propositio.

2. *Tum* (in extremis illis probationibus) *anima à seipsâ dividitur, & expirat in cruce cum Christo, dicens, Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me*: art. x. cui concinit illud articuli xiv. *in extremis probationibus ad amoris purificationem fit separatio partis superioris animæ ab inferiori.* ac paulò pòst: *sic in Christo perfecto exemplari nostro: pars inferior non communicabat superiori involuntarias perturbationes suas... superior quoque non communicabat inferiori suam pacem aut beatitudinem.* Denique: *in eâ separatione actus inferioris partis perturbationis sunt omninò cæca & involuntariæ, cùm omne intellectuale & voluntarium sit superioris partis.* Quorum error in eo consistit, non quòd admittatur quædam separatio superioris inferiorisque partium, quam omnes theologi post Paulum agnoscunt: sed ut admittatur ea separatio, quâ concilientur in summâ parte spes: in infimâ, vera desperatio, ex consensu & acquiescentiâ voluntatis quam vidimus: (sup. prop. 6.)

Art. x. p.
Art. 14. p. 12
Heb. iv. 12.

3. Hinc error secundus ac pejor, quòd

in illis probationibus, *actus inferioris partis perturbationis sint omninò cæca & involuntariæ:* neque enim omninò cæca & involuntaria ea perturbatio est, quæ à superiore parte, id est, ab ipsâ ratione regitur, jussisque imperiis coercetur: quo imperio destituta in omne flagitium proruit: unde etiam fit, ut secundùm Molinosum infanda illa eveniant.

4. Tertius error, isque pessimus, quòd hæc omnia ad exemplum Christi fiant, atque animæ desperatæ, distractis *superiore* atque *inferiore* partibus, in eum modum quem vidimus, *cum Christo expirent in cruce, cum eoque dicant, Deus meus, Deus meus ut quid dereliquisti me.* Hæc autem annotamus sine præjudicio erroris singularis suo loco redarguendi de involuntariâ perturbatione Christi.

Octava Propositio.

p. 122. 5. Ad eandem propositionem per istud de reflexis directisque actibus *paratio fit ex differentiâ actuum realiu simplicium & directorum intellectûs luntatis, qui nullum relinqunt vestig sibile, & actuum reflexorum, qui vesti sibile relinquentes se communicant in ac sensibus, qui pars inferior appe distinguantur ab eâ operation*

timâ intellectus quæ pars superior dicitur : eod. art. XIV.

6. Quo loco omittimus errorem auctoris, partem superiorem in directis, inferiorem verò in reflexis actibus, repugnante etiam Philosophiâ, reponentis : illud advertì volumus, esse in reflexis actibus desperationem ipsam, stante in directis summâ ac perfectâ spe : ex quo elicitur veri consensûs in omne vitium, unà cum virtute eidem oppositâ conciliatio : totusque iste locus, & sibi contradicit, & ad colorandum palliandumque quietismum clarè pertinet. his consentanea est doctrina circà tentationes quasdam novi generis.

Caput II.

De tentationibus extraordinariis.

1. *Nona propositio.*

Dantur tentationes *novi generis* sive *extraordinariæ, naturæ differentis à vulgaribus.* Harum autem tentationum ea vis, ea natura est, ut iis consentire una sit salus. Sic in tentatione desperationis una salus habetur, si auctore directore, *in justam tuam à Deo imminentem condemnationem simpliciter acquiescas, nec alia via est sedandæ tentationis, cùm hujus effectûs gratia instituta sit.* Huic conjungenda est

Max. des SS. p. 77. 143. 145.

Ibid. p. 92.

Ibid.

Decima propositio.

Ibid. p. 144.

2. Ubi D. Cameracensis directori quid sit agendum præcipiens, subdit: *ante omnia & præcipuè debet supponere tentationes esse quasdam generis communis, quarum remedium est mortificatio interior & exterior cum omnibus actibus timoris, & omnibus praxibus amoris mercenarii. Oportet etiam obfirmare animum, ne quidquam admittas ulterius, nisi certò constiterit ea remedia* (mortificationem scilicet interiorem & exteriorem) *esse omninò inutilia:* quo loco supponit inutilia esse remedia quæ *sunt* per se se maxima, memoratque tentationem quæ *non oratione & jejunio*, quod in summis tentationibus Dominus præceperat, sed ipsâ consensione vincitur: ex quibus quàm horrenda consequantur, animus intueri refugit.

Matt. xvii. 20. Marc. ix. 28.

Undecima Propositio.

Art. 8. p. 74.

3. Jam quales esse debeant animæ illæ paucissimæ, quæ *extremis illis probationibus*, novique generis tentationibus destinentur, prodit auctor his verbis: *oportet eas usque adeò esse dociles, ut nunquam voluntariè hæsitent in capessendis quibusque rebus duris & humiliantibus: item oportet, nulli consolationi, nulli libertati addictas eas esse: ad h[...] oportet ut sint ab omni re divulsæ, atque eti[...]*

à viâ quâ illam ipsam divulsionem doceantur: ut sint præparatæ omnibus praxibus, quascunque ipsis impositas velint: non sint addictæ neque suo orationis generi, neque suis experimentis, neque lectionibus, neque personis, quarum olim auctoritate & consiliis fidenter utebantur. Liceat perpendere voces omnes, ambiguas sanè, sed in Molinosi sensum pronas. Quid illi ejusque asseclis *sit illa docilitas & humiliatio*, nemo nescit: cur autem non sufficit, ut sint omni consolatione, nisi sint etiam *omni libertate nudatæ*? Sanè illa privatio *libertatis omnis* Molinoso grata, aptaque explicandis flagitiis, in quæ eodem auctore quædam animæ vi quâdam ac necessario impetu rapiuntur. Jam abstractio ab omni re atque etiam ab abstractionis viâ: ab omnibus pristinis lectionibus, ab omnibus piorum directorum consiliis, quid portendit? quid portendit animus indistinctè ad omnes praxes à novo directore imponendas comparatus? Hæc omnia quàm illam animam faciunt novis imperiis tractabilem ac parabilem, præsertim accedente doctrinâ *ut se illæ animæ judicari sinant à superioribus,* Max. des SS. p. 239. 240. quo nomine etiam confessarii comprehenduntur, *iisque in omnibus cæco modo obediant:* Max. des SS. p. 239. 240. (*sive cæcam obedientiam præstent: leur obéït aveuglément en tout:*) quæ postrema ac proxima dispositio est ad novorum directorum

abusus stabiliendos. Mirum à tanto archiepiscopo tot congestas voces, quas ad constituendas directiones novas, novas tentationes, nova remedia, hoc est nova flagitia, pessimus quisque Molinosi sectator arripiat.

Duodecima propositio.

4. Sanè laude digna est admonitio ad directores, ne in inferiori parte permittant *unquam* inordinatos actus, qui cursu naturali rerum *voluntarii & superiori parti subjecti esse soleant. art. xiv.* Nec tamen omissas voluit *possessiones, obsessiones, aliaque extraordinaria ad vias interiores pertinentia,* quæ quidem *à viâ fidei ac puri amoris* non absolutè *arceantur ; sed ita duntaxat, ut tantùm infrequentiora sint, quàm in cæteris viis.* Hæc igitur probra D. Cameracensis & vidit, nec ab eâ quam tuetur viâ tantùm amoliri visus est, quantùm res pessimas oportebat: quæ quidem commemorasse gravissimum est: sed tamen dissimulari causæ susceptæ ratio non sinebat.

Art. 14. p. 123. 124.

Ibid.

Caput III.

Hæc apta ad tuendam Guyoniam.

1. His propositionibus ad Molinosum tuendum pertinentibus congeneres sunt hæc quas Guyonia protulit in Interpreta-

tione ad canticum canticorum. Ubi *ni-* *In Cant. ch. 2. v. 5. p. 18.*
gredo sponsæ, hoc est ii *defectus exteriores*, *sive reales*, *sive apparentes*, *quibus in statum naturalem recidere videatur*, in perfectis animabus, *non ex defectu amoris aut fortitudinis provenit*, *sed refertur ad fervorem divini solis ardentibus ac urentibus aspectibus eam decolorantis*: quo fit, ut *nigredo illa sit progressus non defectus*. Subdit, *progressum illum à juvenculis animabus considerandum non esse*: *quarum quippe nigredo ab ipsis procurata, defectus esset, cum ut illa bona sit, non ab alio quàm à sole justitiæ provenire debeat*. En nigredo, sive defectus; alii reales, alii apparentes: alii à sole justitiæ profecti, & progressus loco habiti; atque adeò ad perfectas animas pertinentes: alii ab imperfectis animabus orti qui vitio sint: quale mysterium nemo enucleaverit, nisi ex pravis Molinosi dogmatibus atque praxibus.

2. Alio loco inducuntur vulpeculæ, hoc est multi defectus, *exigui* quidem appellati, sed tamen *vineam devastantes*: quos *dominus vineæ immittat*: *ut ad vineam deferendam anima compellatur*. En defectus iique *animam devastantes*, *exigui* dicuntur, & purgationis loco ab ipso Domino *immissi* memorantur. quæ iterùm atque iterùm Molinosum spirant. *Ibid. ch. 2. v. 15. p. 62.*

3. Posteà: ignominia *sive abjectio* indu- *Ibid. ch. 5. v. 3.*

p. 213. citur ea, quæ duabus rebus constet: primâ, quòd *anima seipsam ac defectus naturales rursùs induat: alterâ, ut seipsam maculet creaturarum amoribus:* (se salir dans les affections des creatures:) subdit, *nihil est aliud quod mihi ignominiam atque abjectionem conciliare possit: cùm contemtus ii qui à creaturis provenirent, absque eo quòd horum ex meâ culpâ causa essem, mihi gloriæ futuri essent:* en iterùm ac tertiò Molinosi ritu purgationis loco instituta abjectio, cujus ipsa anima per reditum ad se atque ad naturales defectus: ac per creaturarum amores suâ culpâ causa sit; id autem ut confirmet & explicet:

Ibid. v. 4. p. 115. 4. Addit animam *eò adductam, ut nihil Deo jam denegare possit: tamen cùm Deus explicat peculiaria consilia, eoque jure usus quod in eam acquisivit, postulat abnegationes ultimas atque extrema sacrificia, totis visceribus commoveri & excusare se:* sed ipsam excusationem esse *in culpâ;* quippè quæ prohibeat *purificationem animæ, puritati & innocentiæ* suæ adhærescentis, & *exuendæ propriæ justitiæ repugnantis*: en illæ tentationes quibus obsistere crimini detur: en perfecta ab-negatio atque extremum sacrificium, ex quòd anima ad seipsam & ad amores c-turarum revolvatur: ut n. 3. dictum.

Ibid. v. 6. p. 118. 5. Hæc est igitur illa perfecta pur-hæc *perfectissima sui derelictio*, (aba-

hoc *Sacrificium purissimum, quo impedimentum omne cælestis connubii tollitur, ac perditio totalis* inducitur : manet interim in animâ *plaga* ab *amante inflicta, culpæ pœna & immunditiies quam contraxisse se putat,* (putat enim tantùm, non reverà contraxit) ex reditu ad se, & ex creaturarum amoribus.

6. Hinc etiam *illa vulnera à militibus,* Ibid. v. 7. p. 121.
hoc est à divinæ justitiæ ministris illata : sublato etiam pallio tam caro propriæ justitiæ : præcipuo licet illius ornamento : en sublata illa *propria justitia,* illa, illa, inquam, quæ priùs summo ornamento esset.

7. Nec mirum hæc probrosa & infanda obscuris involui dictis : quam secutus methodum D. Cameracensis hæc excusat & latenter insinuat inductis illis, quas suprà commemoravimus, tentationibus, consensionibus tantùm apparentibus, etsi invincibilibus, privationibus omnis libertatis, sacrificiis absolutis, & reliquis ejusmodi perplexis, ambiguis, ad prava vergentibus, imò apertè pravis, neque unquàm ex vero excusandis.

SECTIO III.

Tertius error de virtutibus.

CAPUT I.

Molinosi & Guyoniæ errores.

1. AD probra morum pertinent neglectæ virtutes. Non autem est hic animus retexendi Molinosi verba de omittendâ à perfectis animabus, ipsius perfectionis ac virtutum curâ : vide quæ relata sunt 1. Sect. cap. 1. n. 1.

2. Guyonia verò his congrua protulit, his verbis : *nullas esse animas ad virtutum praxim magis exercitatas, quàm eas quæ de virtutum praxi in particulari non cogitent.*

Moyen court, p. 36.

CAPUT II.

His consonæ D. Cameracensis propositiones.

Decima-tertia propositio.

Max. des SS. p. 224.

1. *Purus amor nullam vult virtutem, quatenùs est virtus, id est quatenus est fortitudo regularitas, perfectio.*

Decima-quarta propositio.

2. *Tunc exercentur virtutes omnes distir non cogitando eas esse virtutes : quovi: mento nihil aliud quis cogitat, quàm v*

voluntatem faciat: quasi non in eo ipso vel maximè virtus collocetur, ut Dei voluntati obtemperemus: aut sit perfectius generatim cogitare Dei voluntatem, quàm speciatim hanc & hanc divinæ voluntatis exequendæ rationem, in quâ collocatæ sunt distinctæ virtutes. Unde

Decima-quinta propositio.

3. *Amor æmulator facit simul, ne quis jam velit esse virtute præditus, eoque magis sit virtute præditus, quòd virtuti jam non studet:* ibid.

quæ cùm auctor intelligeret pessimè sonare, nec ab auribus christianis ferri posse, in *errata* ita emendavit & emollivit: *virtute præditus: lege, virtute propter se.* Frustrà: ambiguè enim dictum; si enim *propter se* sic intelligitur, ut in illo fine animus conquiescat, nullus est justorum etiam imperfectorum, qui *propter se* virtutis studiosus esse velit: si autem *propter se* id sonat, ut sibi quisque velit virtutem, nemo est etiam perfectissimus qui non id velit: quare ista omnia sunt pessima paradoxa ad infringendam virtutis dignitatem, ejusque adipiscendæ necessitatem & votum instituta, nec ad alium finem conducentia, quàm ad Molinosum ejusque sequacem Guyoniam excusandos, imò verò extollendos ac laudandos, ut ex supradictis patet.

Decima-sexta propositio.

Max. art. 40. p. 253. 4. Pessimum est istud: *quòd sancti mystici à perfectionis statu excludant praxes virtutum:* quo & sanctis imponit, & virtutis nomen invidiosum reddit, ut est in Declaratione positum. *Ult. edit. p. 265.*

5. Hæc autem emollit auctor, dum praxes virtutum refert *ad certam quandam ordinationem formularum*, de quâ in eo articulo egit: tamquam nihil aliud egerit. Sed neque id tantùm egit; verùm alia quædam: atque illud imprimis, ut *anima perfecta Deum nullo medio amare intelligatur; quia nullum commodi*, etiam illius æterni, de quo anteà diximus, *motivum adhibeat:* neque tantæ perfectionis est ab illarum formularum crassâ servitute absolvi animas, ut in eo transformationis sive summæ perfectionis ratio de quâ in articulo agitur, collocari mereatur. *Ibid.*

6. Sanè exprobrat auctor, falso sibi imputari in nostrâ Declaratione, quod dixerit à sanctis mysticis excludi virtutis *praxim*, cùm ille *praxes* scripserit: pessimè objectum, cùm ideò in eâdem Declaratione reprehenderimus, quod plurali quoque numero exclusum voluerit, *praxim & virtutum actus*. Iis autem usi sumus vocibus, ut clarè appareret excludi ab auctore ipsum *Ibid.*

virtutis exercitium, ipsos virtutum actus: quod damnatum erat in Beguardis dicentibus: *quòd se in actibus exercere virtutum, sit hominis imperfecti.* His congrua affectare, & vanas excusationes postea obtendere, nihil est aliud quàm hæreticis favere, eorumque erroribus colorem ac pigmenta quærere: quod tantum præsulem non decebat. Clem. adnostrum de hær.

CAPUT III.

His apostolica doctrina paucis opponitur.

1. His autem propositionibus opponimus hæc Pauli: *de cetero, fratres, quæcumque sunt vera, quæcumque pudica, quæcumque justa, quæcumque sancta, quæcumque amabilia, quæcumque bonæ famæ, si qua virtus, si qua laus disciplinæ, hæc cogitate:* quod profectò longè distat ab eo, ne cogitemus virtuti, quatenùs virtus est, aut virtutum distinctioni studeamus. Concinit Petrus de singulis distinctisque virtutibus mandans: *ministrate in fide vestrâ virtutem, in virtute autem scientiam, in scientiâ autem abstinentiam, in abstinentiâ autem patientiam, in patientiâ autem pietatem, in pietate autem amorem fraternitatis, in amore autem fraternitatis caritatem.* Quibus qui negaverit ita præcipi studium singularum virtutum, ut cujusque pulcritudini hæreamus, is profectò Guyoniæ at-

Phil. IV. 8.

2. Pet. I. 5. 6.

que Molinoso magis quàm Petro & Paulo consulit.

Sectio IV.

Quartus error de quinque amoribus, deque falso amore puro.

Caput I.

Quæstio, an quinque amores ab auctore definiti, sint actus vel status.

1. JAm quæstionem omnem de Quietismo redivivo expeditam putaremus, neque adderemus quidquam nisi è re esset, ut retegerentur principia, quibus auctor in errorem deduci nos voluit.

2. Quinque amorum scholis inaudita, & ad arbitrium conficta divisio, ad errores quietisticos viam sternit falsis definitionibus, quas, ut jam notas, sive ex ipso libello repetendas, supponimus.

Rép. à la décl. p. 8. Inst. past. p. 5.

3. Has ut tueatur D. Cameracensis, suæ causæ præsidium reponit in eo, quod quinque illi amores sint status non actus. N ille in valdè exiguâ re vim magnam col cat. Ultrò enim confitebor hîc agi de q que statibus, sed per suos actus ut fi nitis: quo definitiones in actus magis in status cadunt. Sic in amore judaï

rum terrenarum cupido priùs actum quàm statum afficit. Sic actus amoris, qui puræ concupiscentiæ dicitur, priùs est sacrilegus atque impius, quàm ipse status. Sic denique amor spei, qui est tertius, priùs actu quàm statu constat. Huc accedunt egregiæ ac invictæ rationes, quibus Dominus Carnotensis pessimam evasionem præcludit. *Lett. past. p. 14. 15.*

CAPUT II.

De tertio amore, sive de amore spei: auctoris errores.

1. His positis consurgit de amore spei auctoris

Decima-septima propositio.

2. Tertius amor, *qui est amor spei, non est omninò mercenarius;* (interessé:) *est enim mixtus amore Dei propter se: sed motivum commodi proprii est ejus motivum præcipuum & dominans:* cui connexa est. p. 4.

Decima-octava propositio.

3. *In amore spei motivum propriæ felicitatis prævalet motivo gloriæ Dei.* p. 14.

4. Error maximus, quo docet in theologicâ virtute, hoc est in amore spei prævalere rem creatam, nempè felicitatem nostram, bono divino, nempè gloriæ Dei, quo

continetur aliquid increatum, nempè Dei majestas ac dignitas. Quâ sententiâ evertitur spes theologica, ut est in Decl[illegible]
Declar. 3. ep. post. edit. p. 218. ne positum.

5. Alter error, *amorem spei non esse mercenarium* (interessé :) *eò quòd si*[illegible] *initio amoris Dei propter se :* hoc e[illegible] amoris caritatis : sive ut in Instruct[illegible]
Inst. past. p. 7. storali ponitur ; *actus spei includit* [illegible] *Dei ut boni supremi :* quod est caritat[illegible] amor Dei, ut boni supremi, non po[illegible] esse amor *præferentiæ* : alioqui non [illegible] mor boni ut supremi. Hinc autem [illegible] spes theogica sine quodam saltem i[illegible] ritatis esse non possit : quod est [illegible] mum, cùm omnes theologi uno [illegible] tiant : caritatem quidem non sine [illegible] spe : sed fidem ac spem sine cari[illegible] posse, contrariamque sententiam r[illegible] erroneam.

6. Sic deficit in illâ divisione [illegible] amorum : amor spei theologicæ, i[illegible] dem bonus, & à Spiritu sancto infr[illegible] ab amore caritatis separatus : unde [illegible] visio inadæquata & falsa, licèt ab [illegible] fundamenti loco posita.

Caput III.

In duas propositiones præcedentes notæ contra amorem naturalem auctoris ac novam motivi significationem.

1. Ludit omninò nos D. Cameracensis, cùm commodum proprium vult esse amorem humanum ac naturalem sui. Contrà primò, in amore spei, quæ est virtus theologica, & merè supernaturalis, prævalere non potest motivum creatum: atqui commodum proprium amori spei prævalet. Ergo proprium commodum non est motivum creatum.

2. Contrà secundò: motivum proprii commodi, quod in amore spei dominatur (p. 4.) idem omninò est ac motivum nostræ felicitatis (p. 14.) atqui motivum nostræ felicitatis in spe theologicâ non est aliquid naturale, sed supernaturale: alioqui spes theologica non esset spes theologica, sed aliquid naturale motivo naturali nixum, quod est Pelagianum. Ergo commodum proprium in spe theologicâ non est aliquid naturale.

Max. p. 42. *Ibid. p. 14.*

3. Jam quod Cameracensis ita interpretatur motivi vocabulum, ut non sit aliquid extrà alliciens, sed internum impulsivum, sive agendi & amandi principium, æquè er-

Inst. past. p. 16.

roneum est ac Pelagianum. Motivum enim sive impulsivum interius amoris spei non potest esse aliquid naturale, quale impulsivum illud esse fingitur: neque nostra felicitas, aut ipsa Dei gloria est movens principium, sive impulsivum interius, sed externum. Totum ergo quo nituntur D. Cameracensis explicationes, vanum est; manetque sensus contrarius, qui fatente auctore est erroneus & pessimus.

Ibid. p. 9. 10. 11.

4. Omninò enim recordari nos oportet id quod dicit auctor: scilicet in libro de doctrinâ sanctorum, *absque novis suis explicationibus, de paginâ ad paginam, de lineâ ad lineam, scatere omnia ineptiis atque insaniis*, ut etiam alibi annotatum est.

Lett. à M. de Meaux, p. 46.

Rép. à 4. Lett. p. 96.

Caput IV.

De quarto amore.

Decima-nona propositio.

Max. p. 6.

1. *Datur amor caritatis adhuc mixtus reliquiis commodi proprii* (interest propre) *qu… est verus amor justificans, eò quod motivu… gratuitum* (desintéressé) *in eo dominetur:* … æquivalet ista:

Vigesima propositio.

Ibid.

2. *Is amor Deum quærit propter se, e…*

omnibus rebus ni… nec felicitatem… gloriam.

Vi…

3. *Hæc …est, nondum… lange.)*

4. …

omnibus rebus nullâ exceptâ anteponit : rursùs :
nec felicitatem suam quærit nisi propter Dei
gloriam.

Vigesima-prima propositio.

3. *Hæc vera caritas nondum est pura, hoc* p. 83
est, nondum est impermixta (sans aucun mélange.)

Vigesima-secunda propositio.

4. *Quartus amor sive caritas adhuc mixta* Ibid.
cuidam ... motivo commodi proprii relato & sub-
ordinato ad motivum principale, ad finem ulti-
mum, qui est pura gloria Dei, deberet nominari
amor caritatis mixtæ: sed cùm hunc amorem assi-
duè opponere debeamus amori puro, sive ab omni
commodi ratione absoluto, huic amori dare co-
gnomen amoris mercenarii, sive commodo
studentis (intéressé :) *quia adhuc mixtus est* p. 142
reliquis commodi proprii, quanquam est amor,
quo Deus nobis ipsis anteponitur.

5. Ex his liquet amorem caritatis veræ ac justificantis, quo Deum nobis rebusque omnibus anteponimus, (prop. 19. & 20.) non esse purum (prop. 21.) sed mixtum (prop. 22.) contrà quòd omnis schola definit amorem caritatis veræ ac justificantis esse gratuitum.

6. Quòd autem passim respondet auctor agi de statu non actu : redit solutio suprà

allata (cap. 1. n. 3.) de statu quidem agi; sed definiendo per actus; ita ut actus magis definiatur quàm status. reverâ enim actui convenit, ut sit justificans, ut in eo prævaleat motivum gratuitum (*desinteressé*) ut Deum rebus omnibus sibique anteponat: ut felicitatem non nisi propter finem ultimum ac puram Dei gloriam quærat: quæ quidem statui caritatis justificantis competunt, sed ideò vel maximè quòd competant actui; undè ille status, totâ scholâ consentiente debuit appellari amoris gratuiti ac puri, ab actu principali quem elicit: nec sine errore mercenarius ac mixtus appellari potest.

7. Si enim ideò mixtus ac mercenarius dicitur, quòd sit spei conjunctus, sequitur ut quinti gradûs amor pariter mixtus sit ac mercenarius; quippè spei æquè conjunctus, ut fides catholica docet, ac mox declarabimus.

Caput V.

De quinto amore sive puro D. Cameracensis æquivocationes.

1. Hîc demonstrare aggredimur id quo[d] de amore puro Cameracensis obtendit [...] râ æquivocatione constare, & amorem [...] tum quintum qualem ille definivit, [...]

nisi ipsi agnitum & probatum: cùm autem hâc in re vel maximè, totius libri ratio con-tin[illegible]catur; ut omnia tradantur enucleatiùs, geometrico more procedemus. Sint ergo istæ definitiones ac postulata nostra.

Definitio prima.

2. Purum sive gratuitum amorem nos hîc non eum dicimus quem tota schola agnoscit amorem caritatis pro objecto specifico sive primario habentis Deum in se consideratum; hoc enim sensu omnis actus amoris sive caritatis purus est & gratuitus: ac de eo nulla est litigatio.

Definitio secunda.

3. Hic amor caritatis est ille quem auctor quarto gradui assignat, estque is qui Deum in nobis nostrisque commodis, ac rebus omnibus anteponit, nec felicitatem suam quærit nisi propter Dei gloriam (prop. 19. 20. 21. 22. cap. superiori n. 1. 2. 3. 4.) is amor reverâ purus est & gratuitus, sed non est ille amor purus, quem toto libro Cameracensis intendit.

Max. des SS. p. 6.

Ibid. 8.

Definitio tertia.

4. Amor purus in quem toto libro Cameracensis intendit, est is qui hunc prætergressus, quinto gradui ab auctore assigna-

Ibid. 10. 11.

tur: definiturque *amor Dei propter Deum solum in se consideratum, nullâ mixtione mercenariâ neque metûs neque spei.*

ibid.

Postulatum.

Max. des SS. avert. p. 25. 26. 27. 28.

5. Petimus concedi nobis verba, sive locutiones auctoris stricto, & ut aiunt, rigoroso, hoc est, proprio sensu esse intelligenda. Concessum ab auctore, cùm ultrò spoponderit se sublaturum æquivocationem omnem, & rem deducturum ad rigorem theologicum, & ad exactas definitiones. His positis statum quæstionis facilè & clarè ponimus.

CAPUT VI.

Ex his status quæstionis.

1. His positis planè oportet ut concedatur nobis, quinto amori, sive amori quinti gradûs secundùm auctorem inesse debere aliquid excellentius, quàm ut Deum sibi rebusque omnibus anteponat, nec nisi propter Dei gloriam felicitatem quærat. id enim amori quarti gradûs competit, quo hic longè præstat.

2. Atqui amore illo, qui quartus appellatur, nihil excellentius fingi potest, quàm ut spei metûsque nulla prorsus ratio habeatur

3. Fac enim in illo quinto gradu aliquam haberi spei sive salutis ac felicitatis æterr

rationem; tunc nihil potest esse meliùs, quàm ut spes felicitatis non nisi ad Dei gloriam referatur. Hoc autem jam competit amori quarti gradûs. Ergo amori quinti gradus nihil superest acquirendum, quàm ut spei felicitatis æternæ nullus relinquatur locus, hujus nulla usquam ratio habeatur. Atqui hoc merum figmentum est, quo spei theologicæ vis omnis extinguitur. Ergo is est pessimus quinti amoris fructus, ut spei vim extinguat; repugnante scripturâ: ac dicente apostolo: *nunc autem manent tria hæc fides, spes, caritas.*

4. Hæc igitur auctoris summa doctrinæ est, nec deest aliud quidquam nisi ut ex ejus verbis propositiones ex his ductæ contexantur, quod nunc nobis præstandum est.

CAPUT VII.

Doctrinæ præcedenti aptæ auctoris propositiones contrariæ apostolo & concil. Trident.

Vigesima-tertia propositio.

Neque pœnarum metus, neque desiderium mercedis in hoc amore (quinti gradus) ullam habent partem: Max. p. 18.

1. strictè loquendo (ex postulati nostri ratione: supra cap. 5. n. 5.) erroneum. Nullam enim partem habere generatim dictum, ita intelligitur, ut salutis de-

siderium, sive spes theologica, nihil conferat ad amorem, neque ullum in iis sit amandi incentivum, nulla illecebra sive ratio illiciens ac movens. Hoc autem erroneum est, & clarè adversatur dicenti apostolo: *finis præcepti caritas*: quo omne præceptum adeóque spei theologicæ ac desiderii salutis comprehendi negat nemo.

1. Tim. 1. 5.

2. Adde quod ea propositio proscribitur expresso decreto concilii Tridentini clarè definientis omnes justas animas *intuitu mercedis æternæ*, & *suam ipsorum socordiam* (post peccatum originale innatam omnibus) *excitare, seque cohortari, ut in stadio currant*: quod etiam ad animas perfectissimas pertinere, Mosis ac Davidis exempla in eodem decreto allata demonstrant.

Sess. [illegible]

3. Ex his igitur claret, de fide esse, quod mercedis ejusque maximè quæ Deus est, sive divinæ possessionis intuitu, animæ etiam piæ ac perfectæ saltem magis accendantur ad amandum Deum amore caritatis.

4. Quare verum quidem est, caritatem non sistere in salutis desiderio, sed illud referre ad Dei gloriam, ut est dictum (definitione 2. cap. 5. n. 3.) ut autem universim dicatur desiderium salutis nullam partem habere in amore Dei, neque saltem motivi cujusdam excitantis, sive incentivi, incitamenti, rationis illicientis loco esse, pro-

priè ac strictè loquendo, ut ex postulato nostro suprà memorato, verba auctoris sumi debent; erroneum est, & apostolico dicto, conciliique Tridentini decreto contrarium.

Vigesima-quarta propositio.

5. Sequitur auctor: *non jam diligitur (Deus ab illis animabus) neque meriti, neque perfectionis, neque felicitatis, quam amando inveniant causâ*: eodem modo erroneum est, & apostolo concilioque Tridentino contrarium. Congruit autem Guyoniæ (sup. sect. 1. c[illegible] P. 1. n. 3. 4.) Ibid. p. 14.

6. Rursùs de duabus illis propositionibus quæro: an de habitu sive statu perfectè amantium proferatur illud, *nullam habere partem*: an de actu amoris puri sive quieti gradûs. Si de habitu vel statu, ut passim auctor postulat, aperta est hæresis, excludens à toto statu salutis desiderium: quippe quod ad hunc statum nihil conferat. Sin autem de amore actuali loquitur auctor, valet censura (in hoc capite ad propositionem 23.) posita (n. 3.) & (ad hanc propositionem 24.) repetita.

Caput VIII.

Alia propositio ad eundem finem spectans.

Vigesima-quinta propositio.

Max. des SS. p. 11.

1. Subdit auctor: *tantumdem amaretur Deus, etiamsi per suppositionem impossibilem ignoraturus esset se amari, aut etiam vellet miseros facere qui eum dilexissent:* quæ verba propriè & strictè uti debent (ex postulato nostro) sumta, significant nullis Dei beneficiis, nec ipsâ Dei visione amorem incendi posse: contrà quod demonstratum est ex traditione patrum & ex claris evangelii locis ad fidem pertinere, in libello cui titulus, Schola in tuto, (q. 12. art. 8. & 9. n. 218. 219. 220. 221. 222.)

2. Neque excusari potest auctor ex quibusdam fortè similibus sive affinibus piorum virorum dictis; eò quòd ibidem demonstratum sit locos eos esse interpretandos per pium quemdam excessum piamque hyperbolen: quam strictè sumi, & ab auctore in regulam verti, ratio fidei non sinit.

3. Ex his autem confirmatur secundùm dicta sanctorum id quod sæpè diximus: motiva caritatis inter se ordinari posse, ita ut ediscamus aliud alio prius aut majus esse; non autem aliud ab alio separari oportere.

4. Confirmatur etiam error auctoris pro certo principio sive decreto statuentis in amore puro, nullam beneficiorum Dei sive præcedentium sive futurorum; nullam divinæ bonitatis quatenùs benefica est, haberi rationem: quod notari volumus, ut quod & per sese sit pessimum, & pessima suo loco observanda inducat: atque hæc de quinque amoribus, ac de amore quinto sive puro ad mentem auctoris ibidem constituto dicta sint: nunc ad ejusdem auctoris articulos procedamus.

SECTIO V.

Aliæ propositiones ad eundem finem spectantes ex articulis libri D. Cameracensis.

CAPUT I.

Ex articulo secundo demonstratur separari virtutem movendi sive excitandi, ab æternâ salute.

Vigesima-sexta propositio.

1. *Qui puro amore diligit nullâ commodi proprii mixtione, non excitatur sui commodi motivo*: id autem est à *commodo suo*, quo etiam salus æterna continetur, arcere ex- *Ibid. p. 26.*

citandi sive movendi vim. Undè pergit: *non vult beatitudinem, nisi quia scit & Deum eam velle, & velle ut velimus, ad ejus gloriam:* quo efficitur, ut nostra beatitudo salusque per sese suâque insitâ bonitate jam nos nullatenùs moveat. Firmat autem ex sequentibus: *si per casum, qui propter promissa merè gratuita est impossibilis, vellet Deus ad nihilum redigere animas justas in ictu mortis corporalis, vel eas privare visione sui, aut eas tenere æternaliter in tentationibus miseriisque hujus vitæ, ut supponit Augustinus, aut eis procul à se imponere sempiternas inferni pœnas, ut sanctus Chrysostomus post sanctum Clementem Alexandrinum supponit, animæ hujus statùs, puri amoris, non amarent Deum, neque servirent Deo minùs fideliter.*

Max. p. 27. 28. Ibid. 28.

Vigesima-septima propositio.

Ibid. 28.

2. *Quæ non possunt separari ex parte objecti* (nempe beatitudo à Deo amato cum finali perseverantiâ:) *respectu motivorum, realissimè separari possunt.*

Vigesima-octava propositio.

Ibid.

3. Subdit: *non potest Deus non esse beatitudo fidelis animæ: sed illa eum potest amare amore tam gratuito,* (desinteressé) *ut nec intuitus Dei beatifici quidquam augeat amorem Dei in se considerati nullâ cogitatione sui: a*

tantundem amaret si nunquam futurus esset beatitudo sua. Tres postremæ propositiones, quia coincidunt cum 23. 24. 25. eâdem censurâ dignæ sunt. Horum error est in τῷ *magis*: nempe quòd auctor asserat: animas perfectas non magis amare, sive non magis incendi ad amandum, Deoque ex amore serviendum, ex quovis Dei etiam visi ac beatifici intuitu: quod in nullo sanctorum, quos auctor allegat, invenitur. Ergo concedimus quidquid Deus sive per possibile, sive per impossibile nobis imponat, eum amandum, ei amore serviendum esse: ut autem [illegible] nullo Dei etiam visi beneficio magis magisque anima etiam perfectissima se ad inflammandum, sive ad firmandum amorem cohortetur, & nullus sanctorum dixit [illegible] & est erroneum ex antecedentibus, & ex Concilio Tridentino reprobatum expresso decreto, quod suprà retulimus (prop. 23.)

Sup. sect. 4. cap. 8. & 9.

Sup. sect. 4. cap. 8. n. 2.

Caput II.

Ex his *solutio locorum Patrum: Sanctorum securitas: his congruunt scholastici.*

1. Locus Augustini pro exemplo sit: postea quàm enim statuit spe pacis æternæ adversus vitia certandum: subdit: *sed si, quod absit, illius tanti boni* (pacis æternæ) *spes*

De Civ. Dei 21. 15.

nulla esset, malle debuimus in hujus consti tionis molestiâ remanere, quàm vitiis in dominationem non eis resistendo permittere. des Augustinum docere, vitio quidem pugnari oportere, etiam si pugna sanctæ ritatis cum vitiosâ cupiditate foret per tua; non autem negare, caritatem hinc gis incitari ad pugnam, si spes sempiter pacis affulgeat.

Lib. 4. Strom. 2. Clemens autem Alexandrinus doc si salus & caritas separari possent, antepo oportere caritatem: non verò docet e majorem aut firmiorem non futuram, si lutis æternæ, hoc est Dei habendi & pos dendi, intuitu accendatur: quod esset e roneum.

Hom. 15. & 16. in Rom. 3. Chrysostomus verò docet quidem fieri posset Paulum à Christo libenter an thema futurum pro salute Judæorum: se *Schol. in tut. q. 12. art. 2. n. 195.* *hoc securus dicebat* præ desiderio Christi tantò scilicet ejus cupidior, quantò ut glo riam suam in Christo ita amorem auge per hoc quoque anathema sentiebat.

Vict. vit. lib. 5. cap. 4. 4. Profert Cameracensis ex persecutione Vandalicâ S. Victorianum martyrem cla râ voce profitentem, etiam subtractâ spe æternæ vitæ fidelem se creatori futurum. Quorsum ista? non enim sanctus martyr propterea ab amore motivum spei separat, aut inutile prædicat ad accendendum amo-

rem, cum subdat: *Securus sum de Deo Christo* Ibid.
& Domino meo: quâ voce declarat se pro-
missum fide ad martyrium, hoc est, ad
eam caritatem, quâ ipso Domino teste, nul-
la potest esse major, excitari.

5. En ubique apud sanctos illa securitas
quam sæpè inculcavimus. En Afer Victo-
rianus ejusdem securitatis à S. Augustino
Africæ speciali doctore explicatæ memor: Sch. in tuto
de quâ securitate vide id quod alibi mo- q. 12. art. 2. n.
nuimus. 195. 196.

6. Ejusdem securitatis testis Cassianus
de Pau[illegible] i anathemate: *securus optat interire* Coll. 9. cap. 18.
pro Christo: en illa securitas, quæ promissis
nixa & excitata se ad exhibendam Christo
perfect[illegible]ssimam caritatem adhortatur.

7. Ut [illegible]ddamus & scholasticos, eosque an-
tiquissi[illegible]os: Scotum audivimus *post circun-* Sch. in tut. q.
scriptam ab objecto primario caritatis, *commo-* 4. art. 2. n. 81.
ditatem [illegible]*d amantem*, ne tamen cætera mo- & seq.
tiva sive incitamenta ad excitandam cari-
tatem minùs valere viderentur, induxisse
secundar[illegible]*as objectivas rationes amantis, reda-*
mantis [illegible] *beatifici Dei, in quantum est bonum*
communi[illegible]cativum sui nobis, ex specialis amabi-
litatis in[illegible]tuitu allicientes ad amandum.

8. Videantur hanc in rem loci à D. Car- Lett. past. p. 20.
notensi allati: Durandi admittentis respe- 21.
ctum etiam ad bona temporalia tanquam In 3. dist. 29.
adminiculativum ad caritatem: *in quantum* q. 3. in fin. Ibid.

omne bonum addito alio bono redditur [...]
lius : iterùm; *in amicitiâ civili potest* [...]
respectus ad dilectiones & utilitates [...]
amicitiâ consequuntur, dummodo non h[...]
In 3. dist. 29. q. un. con. 6. *ad eas respectus principaliter :* Gabriel [...]
tæ sunt rationes diligendi : prima & pe[...]
sima, bonitas Dei : Denique, *secundu*[...]
plures vel potiores rationes communica[...]
tis concurrunt in uno diligibili, secu[...]
hoc magis diligendum affectivè : Major [...]
In 3. dist. 27. q. 2. *cet Deus secundùm bonitatem intrinseca*[...]
ratio objectiva caritatis, tamen esse [...]
vum, & nos creasse, & redemisse, & glor[...]
re, sunt causæ allectivæ minùs principal[...]
hoc, quod Deum diligamus &c. quæ S[...]
concinunt.

Lett. past. p. 17. 19. 9. Ipse Carnotensis, unus omnium [...]
fessus, vel maximè se fuisse & esse com[...]
nioris in scholâ sententiæ defensorem [...]
ca motiva specificativa caritatis & spei [...]
Ibid. p. 8. 19. men cum cæteris theologis addit, *mo*[...]
Sch. in tut. q. 3. art. 1. & seq. q. 5. art. 6. ibid. q. 3. a. 6. & seq. *particularia virtutum esse excitativa puri a*[...]
ris. Cui rei comprobandæ profert S. T[...]
mæ locos à nobis etiam alibi memorat[...]

Ibid. q. 7. art. 5. Ibid. q. 4. art. 7. 10. Huic adjunximus & S. Bonaven[...]
ram, & è recentioribus Suarem : ex mysti[...]
quoque Rusbrokium & Harphium : ut scl[...]
la omnis, omnes mystici in eam sententia[...]
uno ore consenserint; ac si qui à comm[...]
ni omnibus sententiâ, verbo magis quàm [...]

nonnihil declinasse videantur, ad eam benigna interpretatione revocentur.

II. Est enim evangelicum, & ex ipso caritatis præcepto ductum illud, *diliges Dominum Deum tuum*: et istud: *hoc fac & vives*: & hoc: *ut benè sit tibi*: nihilque est absurdius, quàm à caritatis motivis arcere, quæ ipso mandato caritatis continentur.

Caput III.

Idem probatur & art. 3.

Vigesima-nona propositio.

1. amoris attract. *Relinquendæ sunt animæ in exercitio adhuc mixti commodo proprio, quandiù gratia ibi relinquit eas.* p. 33.

Trigesima propositio.

2. Sequitur: *hæc motiva reverenda sunt.* Ibid.

Trigesima-prima propositio.

3. Pergit: *difusa sunt ea motiva omnibus libris: pretiosissimis quibusque traditionis monumentis: & omnibus ecclesiæ precibus.* Ibid. Scriptur ditionis cibus.

Trigesima-secunda propositio.

4. Postea: *utendum est his motivis ad comprimendas cupiditates* (les passions) *ad firmandas virtutes omnes: ad abstrahendas animas* Ibid.

mas ab omnibus vitæ præsentis illecebris (sive objectis.)

5. Ex his demonstratio, motiva *reverenda* commodi proprii: motiva commodi proprii totâ scripturâ; traditione; precibus ecclesiasticis fusa: motiva adhibenda ad comprimendas animi perturbationes, ad virtutes exercendas, ad conculcandum præsens sæculum: nihil sunt aliud quàm ipsa motiva spei christianæ ex divinis promissionibus ubique inculcata, quæ à nullo statu nisi ex errore manifesto eoque gravissimo, tolli possunt: atqui ea motiva, qualia hîc adducta sunt in perfectionis statu, ab auctore tolluntur: (ex prop. 29.) ergo ille perfectionis status, qualis ab auctore fingitur, erroneus est.

6. Hæc autem tam reverenda, tam ubique inculcata motiva ad affectus naturales trahere, nihil est aliud quàm toti orbi illudere, ac patribus, ecclesiasticis precibus, ipsique scripturæ vim apertam inferre.

7. Quin auctor id excusationis loco afferens, contra seipsum pugnat. Articulo enim tertio falso, inter falsa ponit istud: *perfectis animabus detrahere oportet desiderium cœlestis patriæ, ac recidere motiva interessata spei.* Ergo pro vero est, conservanda *motiva spei*: quibus, inquit, *eversis, contemptui sunt fundamenta justitiæ christianæ.* Ergo motiva

p. 37.

motiva illa *intereſſata* ſpei, juſtitiæ chriſtianæ fundamenta ſunt: atque adeò non naturalia ſed ſupernaturalia: quo uno dicto affectûs naturalis explicatio planè tollitur.

CAPUT IV.

Idem conficitur ex articulo quarto.

Trigeſima-tertia propoſitio.

1. *Sanctus Franciſcus Saleſius, qui excludit tam formaliter omne motivum intereſſatum ab omnibus virtutibus perfectarum animarum, veſtigiis inhæret SS. Auguſtini & Thomæ.* Max. p. 41.

Trigeſima-quarta propoſitio.

2. *Non hîc ergo quærenda ſpes eſt, per motivum intereſſatum exercita.* Quâ voce *motivi* ſcilicet *intereſſati* intelligitur motivum Dei, ut eſt nobis bonus: unde ſubdit: *objectum formale ſpei eſt bonitas Dei ut eſt nobis bona*: quod objectum non poteſt non eſſe motivum. Ergo error auctoris eſt, quod illud objectum *divinæ bonitatis, ut eſt nobis bona*, jam movere ceſſet; ceſſet eſſe motivum, ut etiam ſequentia declarabunt. Ibid. 41. Ibid. 42.

3. Neque hîc recurrendum eſt ad affectum naturalem, qui pro motivo *intereſſato* habeatur, cùm ab eodem auctore (capitis antecedentis n. 7.) motiva intereſſata

ſpei ſint ſupernaturalia, quippe quæ fundamenta ſint juſtitiæ chriſtianæ.

Trigeſima-quinta propoſitio.

Ibid. p. 44. 4. *Una ſupereſt difficultas, quomodo anima ad plenum ab intereſſe abſoluta* (deſintereſſée) *poſſit velle Deum, ut eſt ſuum bonum.* quæ difficultas ita expeditur: *vult Deus ut velim Deum, quatenus eſt meum bonum, mea felicitas, mea merces: eum volo formaliter ſub hac præciſione, ſed non eum volo eo motivo præciſo quòd ſit meum bonum.* Subdit: *objectum & motivum differunt; objectum eſt meum commodum: ſed motivum non eſt intereſſatum, quando quidem nihil aliud ſpectat quàm Dei beneplacitum.* Id autem apertè eſt tollere motivum ſpei, quod eſt ipſum commodum ſalutis æternæ, nec aliud motivum relinquere perfectis animabus, quàm ipſius caritatis: quod eſt verbo tenus retinere ſpem & objectum ejus; re autem, vim ejus omnem tollere. unde

Trigeſima-ſexta propoſitio.

Ibid. p. 46. 5. *Id volo quod eſt reverà meum maximum commodum,* (intereſt) *& ut tale eſt à me agnitum, abſque eò quòd motivum ipſum commodi ſtudioſum* (intereſſé) *ad id me determinet:* quo apertè negatur ipſius *maximi commodi,* id eſt ipſius ſalutis æternæ rationem valere

quidquam, ut ad agendum animus impellatur: ex quo ulterius inducitur illa separatio, quâ ab objecto spei, quod est commodum, vis movendi sive excitandi separetur: quod iterum atque iterum nihil est aliud, quàm ipsam spei rationem, verbis licet defensam, reverà extinguere.

Caput V.

Ex art. 5. ubi de resignatione & indifferentiâ ex S. Francisco Salesio.

1. Hæc autem ut radicitùs amputentur, & ad imum usque veritas elucescat, repetenda discrimina resignationis & indifferentiæ à S. Francisco Salesio mutuata, quibus totus liber nititur. sit ergo auctoris *Vid. myst. in tuto, n. 216. usque ad 226.*

Trigesima septima propositio.

2. *Duo sunt status justarum animarum. primus sanctæ resignationis, in quo anima vult aut vellet multa sibi ex motivo sui proprii commodi:* (son propre interest:) *itaque à S. Francisco Salesio habere adhuc dicitur desideria propria interessata sed submissa voluntati Dei quam suis commodis* (à son interest) *anteponit: alter status est sanctæ indifferentiæ, in quo statu anima nihil vult ex motivo sui proprii commodi* (par le motif de son propre interest:) *neque habet submittenda desideria* *Max. p. 49.*

interessata, quia nullum habet amplius desiderium interessatum sive commodi studiosum.

Trigesima octava propositio.

Ibid. 3. Sequitur: *restant in animâ proclivitates* (des inclinations) *ac repugnantiæ involuntariæ quas submittit: sed nulla habet desideria voluntaria & deliberata propter suum commodum, nisi in iis casibus ubi non cooperatur fideliter toti suæ gratiæ.*

Trigesima nona propositio.

4. Pergit: *anima indifferens cùm suam implet gratiam nihil vult, nisi propter Deum solum, & quomodo Deus ut id velit efficit per suum attractum.*

5. Hæ propositiones duobus modis considerandæ sunt: primùm in seipsis; secundò per respectum ad B. Salesium ex quo referuntur.

6. In se consideratæ erroneæ sunt, cùm ex his constet animas indifferentes sive perfectas nihil jam deliberatè velle sibi, sive ad suum commodum. ergo excludunt omnem voluntatem deliberatam quâ volunt aliquid sibi, sive ad commodum illud. atqui spes est voluntas deliberata quâ anima vult aliquid sibi commodum, nempe salutem æternam. ergo ex his propositionibus spes tollitur.

7. Confirmatur ex illis verbis : *exceptis iis casibus in quibus anima non cooperatur toti suæ gratiæ neque eam totam implet.* ergo animæ perfectæ gratia excludit omne commodi desiderium : salus autem æterna est nobis commoda, utilis, proficua & in nostrum emolumentum vergens. ergo gratia perfecti statûs salutis excludit desiderium.

8. Jam quod attinet ad B. Salesium qui hic testis adducitur : locus in quo hæc ex professo tractat, unus est, ductus scilicet ex libro de amore Dei 9. cap. 3. & seq. atqui constat, ut sæpe demonstravimus, eo loci agi tantum de eventibus temporalibus, ac mutabilibus hujus vitæ ; de æternâ salute nihil quidquam : quod si quid de eâ subditur, non de salutis substantiâ, sed de dilatione agi, occasione Pauli ac Martini consentientium ad protrahendam mortalem hanc vitam pro fratrum salute. aliud autem est, consentire dilationi ex spe procurandæ fraternæ salutis ; aliud, ad rem ipsam indifferenter se habere. ergo Salesius nunquam eam suasit indifferentiam pro quâ testis adducitur.

Am. de Dieu, liv. 9. ch. 3. &c.

Inst. sur les états d'or. liv. 8. n. 8. 10. p. 285. 287.

9. Id autem sæpius objecimus, auctoremque interpellavimus, ut si quid contrarium Salesius aliquando memorasset, clarâ voce testaretur : ad quæ ille obmutuit, nihilque aliud quàm eosdem sancti viri locos jam

Inst. sur les états d'or. ibid. Avertiss. n. 17. p. 27.

solutos attulit. sit ergo certum, propositiones supra dictas & per sese esse erroneas, & nullâ Salesii auctoritate fultas.

Caput VI.

Aliud ex eodem cap. 5.

Quadragesima propositio.

Ibid. p. 52. 1. ***Anima nihil vult sibi sive propter se: sed vult omnia propter Deum*** : quod est contra spem volentem sibi salutem : eamque volentem *propter se* non tanquam esset sola sibi finis ultimus : sed relato desiderio ad Dei gloriam.

Quadragesima prima propositio.

2. ***Anima nihil vult ut perfecta ac beata sit propter suum commodum:*** æquè falsum & contrarium spei : quæ vult beata esse propter suum quidem commodum, sed accendente caritate in ulteriorem finem relatum. Nec spem restituit auctor addendo *animam velle perfectionem omnem atque omnem beatitudinem quatenus Deo placet, ut nos hoc velle efficiat instinctu gratiæ*. neque enim id velle eo quòd Deo id placeat, impedimento est quominus idem nobis quoque ac propter nos velimus affectu subordinato, ut dictum est. elucescit autem error ex sequenti propositione.

Quadragesima secunda propositio.

3. *In hoc statu anima non jam vult salutem ut est salus propria, ut æterna liberatio, ut meritorum merces, ut commodum maximum.* rursus: *verum est tantùm animam non velle salutem ut est nostra merces, nostrum bonum nostrum commodum.* quæ sunt erronea & exclusiva spei, cùm, ipso fatente auctore, spes velit Deum *in quantum est*, inquit, *bonum meum, mea felicitas, mea merces.* quæ quidem si inter se claris verbis pugnant, nihil mirum, cùm falsa doctrina non possit sibi esse consentanea. *Ibid. p. 52. Ibid. p. 44.*

CAPUT VII.

Aliud ex art. 16. ubi de proprietate.

Quadragesima tertia propositio.

1. *Secunda proprietas imperfecta sed innocua, est amor propriæ excellentiæ, ut est nostra, sed cum subordinatione ad finem essentialem qui est Dei gloria: non volumus virtutes nisi perfectissimas: eas propter Dei gloriam precipuè volumus: sed eas tamen volumus, ut earum & meritum & mercedem habeamus.* ubi ad imperfectionem refertur, quòd velimus virtutes perfectissimas, propter Deum etiam, idque præcipuè: quare nihil aliud perfectis reservatur, quàm ut eas nullo modo velint *Max. p. 134.*

ut excellentiam sive perfectionem suam, & ut meriti mercedisque causam; unde clarius & expressius:

Quadragesima quarta propositio.

Ibid. 131. 2. *Sunt eæ virtutes minus perfectæ iis quas sancta indifferentia exercet propter solam Dei gloriam sine ullâ proprii commodi ratione, nec propter meritum, nec propter perfectionem, nec propter mercedem, etiam æternam.* quo motiva spei etiam subordinata excluduntur, & ad imperfectas animas ablegantur.

CAPUT VIII.

Aliud ex articulo 12. de amore sui: & an perfectis animabus non alia amandi causa sit quàm ipsa Dei voluntas seclusis motivis proximis.

Quadragesima quinta propositio.

Max. p. 106. 107. 1. *Illæ animæ sibi ipsis velut extraneæ sunt, nec se jam diligunt, nisi eo ritu modoque quo cæteras creaturas diligunt puræ caritatis ordine: sic enim sese Adam innocens dilexisset unicè propter Deum.* ac postea: *ergo perfectio puri amoris in eo consistit, ut ne nos jam diligamus nisi propter ipsum Deum.* & quidem tam exacta, tam accurata, &, ut ejus verbis utar, tam *rigorosa* pollicitum, ita caritatem ordinare oportebat, ut se quidem & proxi-

mum anima diligeret propter Deum, quod omni animæ justæ etiam extra perfectionis statum competit: non sic tamen ut non nisi propter Deum, quod auctor perfectis reservat animabus, quasi tota amandi ratio esset ipse Deus; animæ vero etiam sanctæ nulla propria inesset amabilitas.

2. Neque obstat quod auctor eam agnoscere videatur dum in animâ diligendam proponit imaginem Dei, & in quovis Dei opere propriam bonitatem, quæ etiam in se amandi causam præbeat. non, inquam, id obstat: nam cùm id tribuat imperfectis animabus, perfectis sublimius quid relinquat oportet, ut animæ quidem justæ sed imperfectæ se in se, licet propter Deum, diligant; perfectæ vero id addant ut non nisi propter Deum, tanquam una Dei amabilitas, seclusis motivis proximis, etiam subordinatis, totum amorem alliciat. alioqui inter imperfectas perfectasque animas nihil erit discriminis. *Ibid.*

3. Quod ergo perfecta anima sibi velut *extranea* sit, incredibile dictu est quàm malè & incommodè pronuntiatum sit. neque valet ratio, quod quivis seipsum non alio ordine quàm proximum diligat. sibi enim quisque est proximus & intimus: ratio autem diligendi sui extenditur ad proximum, qui est alter nos, nostrumque in-

timum membrum. huc accedit, quod & nos & proximum ut rem Dei nobis intimi diligamus amore elicito ab ipsâ caritate: quæ diligendi ratio justis omnibus communis est, ita ut & Deum & proximum & nos unâ caritate, duobus licet mandatis comprehensâ, diligamus.

Max, art. 10. p. 134. 4. His concinunt ista: quòd imperfectis animabus & adhuc *proprietariis* concedatur ut propriam excellentiam tanquam suam ex sanctâ resignatione diligant: perfectis sive in sanctâ indifferentiâ positis reservetur, non modo ut amorem propriæ excellentiæ referant ad Deum ut ad finem principalem; verùm etiam *ad propriam excellentiam* nihil attendant, *nec jam ullo commodo, ullo merito, ullâ perfectione, ullâ mercede ac nequidem æternâ moveantur.*

Max. p. 25. 26. 27. &c. 5. Hinc illæ apud auctorem frequentissimæ voces, ut beatitudo nostra unicè propter Deum, nec nisi propter Deum diligatur, tanquam ex sese sit indifferens. unde etiam usque ad illam sancta indifferentia protendatur: separenturque motiva, non autem ordinentur tantùm, ut faciendum esse sæpe monuimus.

6. Neque huic obligationi nostræ satis auctor consulit, dum exclusivam hanc, *unicè propter Deum*, & non nisi *propter Deum aut*

propter Dei voluntatem, ideo admittendam docet, quòd Dei voluntas etiam illam inhærentem rebus convenientiam complectatur & velit, adeoque & nobis volendam esse decernat. cùm enim illa rebus innata convenientia ad omnem pateat caritatis statum, redibit illud supra (n. 2.) memoratum, perfectos inter & imperfectos ab auctore agnitos nihil relinqui discriminis.

7. Neque obstant sanctorum loci, ubi interdum illa exclusiva quam auctor inducit, statui videatur: omninò enim postquam introducta est hæc quæstio, & in eo jam res erat ut omnis æquivocatio tolleretur, decebat auctorem accuratiora, distinctiora, clariora & ab omni ambiguo submota sectari.

Caput IX.

Radix erroris: Guyoniæ dicta.

1. Radix autem erroris est

Quadragesima sexta propositio.

Quod sancta indifferentia admittat generalia desideria non modo cognitarum, verùm etiam omnium latentium voluntatum Dei: ubi notandæ istæ voces: *generalia desideria*: & istæ: *omnium, latentium licet, Dei voluntatum.* *Max. p. 68.*

en universim omnium quamvis sint latentissimæ: quibus voluntatibus etiam reprobationis & aliorum & suæ decreta continentur: & desiderium ad ea usque protenditur: ut est in nostrâ Declaratione positum. Post. edit. pag. 261. 262.

2. Ex hoc autem dogmate id consequitur, quod est sæpissime ab auctore dictum, ut sancta indifferentia omne desiderium non modò subordinet, quod facit resignatio, sed etiam submoveat & tollat; usque eo ut nec salutis æternæ votum relinquat integrum.

3. Ex quo pariter consequitur, ut si spes salutis insit, non jam tamen moveat ad ipsam quoque salutem indifferentes animas.

4. Ex hoc denique sequitur, ut infelix anima ex *persuasione invincibili ac reflexâ suæ reprobationis*, in eam, imò & *in justam condemnationem suam* vero & *absoluto sacrificio* acquiescat: sin autem vero sacrificio, ergo & voluntario, quidquid tergiversetur auctor. neque enim erravit David dicens: *voluntariè sacrificabo tibi*: aut esse potest sacrificium quod non sit voluntarium. quæ quantumvis absurda & hæresim apertè sonantia, auctor tamen necessariò tueri cogitur ex proposito tuendæ Guyoniæ inducentis animas, *ut se in indifferentiâ cousque*

Max. p. 87. &c.

Moyen court. s. 6. p. 28.

collocent, ut nihil velint nisi illud quod Deus ab ipsâ suâ æternitate decreverit, sive de corpore, sive de animâ, sive de temporalibus, sive de æternis. unde auctor adductus est ut indifferentiam more Guyoniæ exponeret, dicens quod *sancta indifferentia admittat generalia desideria*, non solùm cognitarum, verùm etiam *omnium ac latentium quoque voluntatum Dei.*

CAPUT X.

Alius locus ex Responsione ad Summam doctrinæ ubi ad Scholam in tuto *lector remittitur.*

1. Neque quidquam adderemus, nisi D. Cameracensis post tot explicationes, imò tergiversationes Instructionis pastoralis, eo tamen necessario rediret, quo totius libri summa propendet; nempe ut allatis Ambrosii & Chrysostomi locis, salutis desideria tollerentur hac propositione posita.

Quadragesima septima propositio.

2. *Ut ut explicentur hæc salutis desideria, imperfecta à patribus habentur qui ea perfectis animabus nec imperant nec suadent.* *Resp. ad Summ. p. 5. Sch. in tut. n. 260.*

3. Id vero hîc uno verbo transigimus atque in libro nostro cui titulus, Schola in tuto, tractata commonemus: quo etiam lectorem remittimus, ut præcisam, ni fal- *Sch. in tut. n. 259. 260. &c.*

Ibid. n. 253. 254. 255. 256. lor, hujus quæſtionis de ſalutis deſiderio ideam ac notionem informet.

Caput XI. & ultimum.

Dictorum recapitulatio.

1. Ex his liquet auctorem totum in eo eſſe, ut immunem ſive independentem à ſpe, ſive quod idem eſt à ſpei motivo, eique inſitâ animos excitandi vi, ſtatuat caritatis perfectionem.

2. Hinc efficitur ut animus uni Dei perfectioni ut in ſe eſt intentus, beneficiorum ejus, eorum etiam quibus ipſe ſeipſum det nobis, ſive antecedentium, ſive præſentium, ſive futurorum, ad amorem incitandum nullam rationem habeat.

3. Ex his conſequitur, ut animæ perfectæ nihil caritati deteri aut deperire ſentiant, ſi ſpem omnem abjiciant : quæ deinde pariunt teterrimum deſperationis ſacrificium in quod collimare totum librum & ſæpe diximus, nec ſatis pro merito inculcari poſſe dicimus.

4. Hæc autem & in ſe peſſima ſunt & alia peſſima inducunt, quæ nos jam commemorabimus.

SECTIO VI.

De aliis erroribus.

CAPUT PRIMUM.

Quintus error ad quietismum pertinens circa contemplationem: quietistarum placita.

1. Hic repetenda quietistarum dogmata supra memorata de diligendo Deo independenter ab ejus benevolentiâ ac beneficentiâ & consequenter ab omni motivo salutis æternæ ac spei christianæ. (supra sect. IV. & V.) ex quo consequitur contemplationem quæ maximè amore constat, ab his quoque omnibus independenter stare. *Sch. in tuto, m 253. &c. 259. &c.*

2. Hinc Molinosus contemplationem reponit *in fide amatoriâ* (amoureuse) *& obscurâ, absque ullâ distinctione perfectionum & attributorum.* hæc illa est *fides & cognitio generalis & confusa,* in quâ novi mystici contemplationem statuunt: usque adeo ut & Christus in ea, nedum sit necessarius, potius excludatur, ex hoc scilicet Molinosi principio, *quòd non sint requirenda media* (Christus scilicet ejusque mysteria) *cùm deventum est ad finem*, nempe ad Deum sive ad divinitatem ipsam. *Instr. sect. 122 p. 1. liv. 1. ch. 11. p. 44. Ibid. Ibid. sect. 2. m 12. 13.*

3. Malavallus verò ejusdem rei gratiâ

Mal. 1. p. p. 55. 2. p. 186. 228. 273. suum actum confusum & universalem inducit *sine ullâ cogitatione distinctâ.* unde etiam Deus purus *ita sit contemplationis objectum, ut nihil addendum sit simplici visioni Dei:* ac nequidem ipse Christus aut personæ divinæ, Ibid. 221. 222. 224. 226. 228. *cùm Deus unus in se ipso considerandus sit sine attributis, sine ullâ notione aut actione distinctâ, sed secundum essentiam.*

4. Pessimè ergo sed consequenter docet, 2. part. p. 54. 140. 256. 260 eo quòd Christus *sit via,* per eum *esse transeundum* non hærendum in eo; & veluti *lutum cadit, cæci apertis oculis, ita humanitatem excidere, cùm anima divinitatem attigit.*

Cant. ch. 6. 4. p. 148. 5. His se uti solet Guyonia dat sociam, docens *animam refluentem ad Deum per contemplationem, ita in Deo esse perditam & immersam, ut nulla supersit ejus cognitio distincta, quantumvis tenuis: pridem enim excidisse cujuscunque perfectionis distinctionem in Deo; neque quidquam in animâ superesse, præter visum fidei confusæ & generalis, nullâ omninò perfectionum aut attributorum notione distinctâ.*

Cant. 1. v. 2. p. 4. 5. 6. 6. Addit hinc solvi difficultatem *quorumdam spiritualium, vetantium cogitari de Christo aut ejus statibus interioribus, postquam anima pervenit ad Deum: eo quòd hunc statum eadem anima transiliit,* nec manet (Christus) *cùm facta est unio essentiæ ad essentiam.*

7. Hæc

7. Hæc autem repetenda duximus ex Instructione nostrâ super statibus orationis toto libro secundo, ac maximè locis ad latus allegatis. *Inst. sur les états d'or. liv. 2. n. 2. & seq. n. 24. & seq. p. 50. &c. p. 68. &c.*

8. Hinc inter 68. propositiones Molinosi invenitur ista 21. quæ sic habet: *in oratione opus est manere in fide obscurâ & universali, cum quiete & oblivione cujuscunque cogitationis particularis, & distinctionis attributorum Dei ac Trinitatis:* ex quâ, illa inducitur jam à nobis indicata propositio 35: de non eliciendis amoris actibus *erga sanctam virginem, sanctos, & humanitatem Christi, quia cùm ista sensibilia sint objecta, talis est amor erga illa.* *Sup. sect. 1. c. 1. n. 1.*

9. Hæc ergo infanda de Christo divinisque personis, imò etiam de singulis attributis à summâ contemplatione submotis, D. Cameracensis in Guyoniæ gratiam coloranda suscepit his propositionibus.

Caput II.

D. Cameracensis propositiones circa contemplationem.

Quadragesima octava propositio.

1. *Contemplatio pura & directa, negativa est, in eo quod voluntariè non se occupet ullâ sensibili imagine, vel ullâ ideâ distinctâ & nominabili, ut loquitur Dionysius: hoc est, nullâ* *Max. des SS. art. 27. p. 186.*

ideâ limitata & particulari circa divinitatem.

Quadragesima nona propositio.

p. 187. 2. Pergit: *contemplatio supergreditur omne sensibile & distinctum: id est omne comprehensum & limitatum, ut uni hæreat purè intellectuali & abstractæ ideæ entis quod est illimitatum nec restrictum.* has ergo propositiones D. Cameracensis cum illis Molinosi, Malavalli, & Guyoniæ componamus; geminæ apparebunt. hoc enim *innominabile*, hoc *abstractum*, hoc *illimitatum*, nec *omninò restrictum*, quod Dom. Cameracensi unum est, *voluntarium* quidem, directæ & puræ contemplationis objectum, nihil est aliud quàm illud universale, confusum, obscurum, quod nullam notionem, nullam cogitationem distinctam admittit: quo item uno secundum eosdem auctores pura contemplatio continetur. ergo ab illis auctoribus Cameracensis nihil differt.

Ibid. p. 187. 3. Neque obstat, quòd illa contemplatio directa & pura, negativa appelletur: addit enim auctor, eam haud minus esse *positivam & realem.*

Ibid. p. 187. 188. 4. Neque etiam obstat, quòd hæc or nia, scilicet attributa divina, divinæ p sonæ, ipsa Christi humanitas etiam stinctè visa, in contemplationem ad tantur. remanet enim restrictio, ut a

tantur quidem, sed non *voluntariè*, non spontè, non ultroneo actu: ergo per sese excluduntur; quod unum quietismo sufficit. unde sequitur:

Quinquagesima propositio.

5. *Etsi actus directè & immediatè tendentes ad Deum solum, ex parte objecti & in rigore philosophico, sint perfectiores: sunt tamen æquè perfecti, hoc est æque puri, æquè meritorii ex parte principii, quando habent pro objectis, objecta quæ Deus offert, & quibus anima non se occupat nisi impressione gratiæ.* En, ut attributa, ut personæ divinæ, ut ipsa Christi humanitas sint objecta æquè perfecta, æquè meritoria, debent à Deo *offerri*: non his per sese, non *voluntariè*, ut dictum est (Prop. 48.) *nec nisi impressione gratiæ anima occupatur*; impressione gratiæ singularis. communis enim gratia, etiam objecto illi abstracto, illimitato, innominabili æquè est necessaria: objectum innominabile æquè à Deo offertur; ergo hoc erit discrimen inter illud innominabile & hæc distinctè nota, nempè attributa, personas, humanitatem Christi; quod illud per sese, voluntariè ac spontaneo actu sit contemplationis objectum: hæc autem non per se, non *voluntariè*, sed si offerantur; idque impressione gratiæ singularis, nec ullo alio

Ibid. 188. 189.

modo : quod est erroneum , & personis divinis ipsique Christo contumeliosum.

Inst. sur les états d'or. liv. 1. n. 15. 25. p. 21. 31. &c. Moyen court ch. 21. 22. 24. p. 90. &c. p. 101. 102. &c. 131. 132. &.

6. Huc accedit alibi fusè à nobis explicita, continui, confusi, & universalis actûs ratio, auctore Falconio, Molinoso ac Malavallo sequacibus; Guyoniâ denique pedissequâ, per illum conversionis & consensionis actum, qui semel activè editus, continuus posteà & irrevocabilis juxtà atque irreiterabilis manet.

Moyen court ch. 24. p. 130. 131. Cant. p. 207. 208. 209. Inst. sur les états d'or. liv. 1. n. 15. liv. 3. n. 9. p. 86. 87.

7. Hinc exulant explicitæ fidei actus: postulationes, gratiarum actiones: nec nisi impellente Deo per instinctum & inspirationem, non communem illam quâ omnes justi pollent, sed singularem & extraordinariam profluunt: unde anima per sese his omnibus caret, nulloque conatu se ad hos actus provocat, nec suas exerit vires.

8. Aliud discrimen pariter quietisticum & erroneum : quod illud abstractum & innominabile anima contemplatrix spontè quærat, ipsa rei bonitate illecta : ad alia autem objecta, hoc est ad attributa particularia sive absoluta sive relativa, & ad ipsum Christum, nulla rei bonitas invitare possit: quod item est erroneum, divinisque attributis ac personis, Christoque ipsi derogans.

CAPUT III.

Aliæ propositiones his connexæ & consectaneæ.

1. Si anima contemplatrix divinis attributis divinisque personis, ipsoque adeò Christo non occupatur *voluntariè*, nec nisi id agente Deo per occultam & singularem atque extraordinariam impressionem, profectò consequens est, ut à verâ purâque contemplatione hæc omnia sæpè arceantur, ipsaque anima his destituta maneat. Jam ergo quærendum est, utrum hanc consequentiam auctor admittat. admittit autem his verbis.

Quinquagesima prima propositio.

2. *Animæ contemplatrices duobus diversis temporibus privantur visu distincto ac sensibili ac reflexo Christi: sed nunquam privantur in Perpetuum ejus visu simplice ac distincto.* Max. des SS. p. 194. 195.

Quinquagesima secunda propositio.

3. Pergit: *in fervore nascente contemplationis, illud exercitium est imperfectissimum, nihilque repræsentat nisi confuso modo.* Ibid.

Quinquagesima tertia propositio.

4. *Anima velut absorpta gustu sensibili ad* Ibid.

recollectionem, nondum potest visis distinctis occupari; eam quippe debilem distraherent & rejicerent in ratiocinium meditationis, unde vix egressa est.

Quinquagesima quarta propositio.

Ibid. 5. Hæc impotentia videndi distinctè Christum non est perfectio sed.è contrà imperfectio hujus exercitii, quia tunc sensibilius est quam purius.

Quinquagesima quinta propositio.

Ibid. p. 105. 6. Secundò, anima visum amittit Christi in ultimis probationibus, quia tunc Deus aufert ab animâ possessionem & cognitionem reflexam omnis boni inexistentis, ut eam ab omni proprio commodo purget.

Quinquagesima sexta propositio.

p. 105. 7. Extra hos status, anima excelsissima quamvis, in actu contemplationis potest occupari Christo præsente per fidem.

Quinquagesima septima propositio.

8. Et in intervallis, ubi pura contentio cessat, anima adhuc est occupata Christ[o per] fidem præsente scilicet, ut supra (56.

9. Ex his tres errores exurgunt: ab auctore quærantur status duo Christus fide præsens absit.

10. 2. error : quòd idem Christus inveniatur in contemplatione purâ : sed eâ conditione tantùm, ut non *voluntariè* ac per se, quemadmodum illa indistincta & *innominabilis ratio* entis, sed tantùm *offerente Deo*, nec nisi impressione *gratiæ singularis & extraordinariæ*, ut est dictum supra (ad prop. 48. 49. 50.)

11. 3. error : quòd Christus (per se & *voluntariè* quidem) ex dictis propositionibus, inveniatur in intervallis *ubi pura cessat contemplatio*; quasi indignus esset Christus qui in ipsâ purâ oratione fide præsens esset.

12. Hæc autem nemo spiritualium, nemo mysticorum, nemo theologorum dixit; nemo distinxit duos illos status à quibus Christum abesse oporteret : nemo aut probationum etiam extremarum aut initiorum tempus fixit aut figere potuit, nec nisi à Dei voluntate suspendit. quare hæc omnia perperàm & temerè, nec nisi in gratiam Guyoniæ & quietistarum inducta sunt.

13. Cætera in eam rem accuratè tradit tractatus inscriptus *Mystici in tuto* 1. P. art. 3. toto : ubi de Christi humanitate fundatissima veritas, Beatæ quoque Theresiæ ac Johannis de cruce auctoritate, firmatur.

14. Quòd auctor videtur prohibere tantùm reflexos & sensibiles actus circa Christum : de sensibilibus cum Molinoso facit

in bulla felicis memoriæ Innocentii XI. prop. 35. ut eſt ſuprà dictum. abſonum quoque prohiberi de Chriſto reflexos actus qui ſunt per ſe optimi. Denique hîc agitur de fide, quæ præſentem præſtat Chriſtum; fidem autem arceri à quovis chriſtianæ vitæ ſtatu, nihil eſt aliud quàm arcere ipſum Chriſtum, qui, teſte Paulo, non niſi *per fidem in cordibus noſtris habitat.* quare iſta omnia gratis ac nullo ſcripturarum teſtimonio, nullo auctore conficta, uni Guyoniæ utilia, procul eliminanda à chriſtianorum mentibus & auribus.

Sup. cap. 1. n. 8.

Eph. III. 17.

15. Hæc igitur à me alibi fuſiùs explicata [a] auctor variis in locis [b] confutare nititur: ſed procul abludit ab intento noſtro, multiſque paginis fruſtrà in reſpondendo conſumtis, objectiones noſtras nequidem attigiſſe deprehenditur: neque ullo modo purgat illud *voluntarium* ac per ſe rationi innominabili entis duntaxat attributum; cùm cætera *impreſſione ſingulari offerri* à Deo non à nobis ultrò eligi oporteat. non etiam ullâ ratione exponendum ſuſcepit illud, *fid[em] præſentem* eſſe, quod ipſi Chriſto denegat uti prædictum eſt: unde errores ipſi imp[...]tatos ſtare, nec purgatos eſſe conſtat.

[a] *Prof. ſect. v. n. 51. &c. pag. lvii. & ſeq. Avert. n. vi. p. 10. 11.*
[b] *Rép. à la déclar. p. 74. &c. 84. &c. Lett. 3. à M. de Meaux, p. 28. &c.*

16. His addatur auctoris de actu [...]verſali:

Innocen

Chriftum ;

chriftianæ vitæ

cere ipfum

non nifi per

quare ifta

arum tefti-

uni Euro-

expli-

imper-

fta un-

specta esse possit. nullus denique remanet conatus animi diversos actus, à Deo licet imperatos, exercentis: quæ quidem nihil aliud quàm aliis verbis falsam quietem continuitatemque referunt.

CAPUT IV.

Sextus error de directis & reflexis actibus.

Inst. sur les états d'or. liv. 5. n. 2. 3. p. 129. &c. *Guide introd. sect. 1. liv. 1. ch. 2. n. 6. ch. 5. n. 35. ch. 11. n. 65.* *Moyen court §. 6. p. 27. 81.* *Cant. ch. 4. v. 1. p. 85.* *Ibid. ch. 6. v. 10. p. 159.* *Ibid. ch. 7. v. 7. p. 172.*

1. Actus reflexos quietistis exosos esse, facilè demonstravimus allatis locis: Molinosi quidem, dicentis relinquendos *omnes actus animi reflectentis: quippe qui verùm lumen & progressum animæ ad perfectionem prohibeant*: itaque *ambulandum sine reflexione in seipsum aut in divinas perfectiones*: Guyoniæ verò, sæpè admonentis agi oportere *sine reflexione: reflecti in creaturam, esse retroïre: non esse animum in sese recurvandum: simplicitatem in eo esse, ut agamus directè sine reflexione*: ex reflexis actibus animam adduci ad summum periculum: *denique animam nunquam in se recurvari*: quo nomine reflexi actus ubique intelliguntur.

2. Hæc quidem quietistæ. D. autem Cameracensis rejicere non ausus universim reflectentes actus, eos ad inferiorem parte ablegat his verbis:

reflexis ... actibus.

stis exolo... os esse, fa-

tis locis ... tis : Mon-

clinquend...

pro-

parum

mâ cognitione prodeunt, eo esse interiores, ac, si mali sint, pejores: dicente apostolo: *voluntariè peccantibus nobis jam non relinquitur pro peccatis hostia*: & ipso Domino: *nunc verò dicitis, quia videmus: peccatum vestrum manet.* & alibi: *scienti igitur... & non facienti, peccatum est illi.*

Heb. x. 26. *Johan. ix. 41.* *Jac. iv. 17.*

6. Hæc autem adeò sunt perspicua, ut auctor in Inst. past. hunc errorem rejecerit, clarisque verbis negaverit *partem inferiorem capacem esse reflexionis*: ubi gravissimè dolendum est, quòd pessimum, crassissimum, exitiosissimum errorem, à se licet agnitum clarissimis verbis, aperte ejurare refugiat.

Inst. past. p. 28.

Caput V.

Septimus error de fanatismo & impulsibus extraordinariis.

1. Sunt qui prophetico spiritu verè acti à Deo, singularis impulsus extraordinariam gratiam veris produnt operibus, rerumque eventibus; sunt horum æmulatores qui se impetu divino, eoque continuo agi putant, eò quòd ad quemdam perfectionis statum pervenisse se simulent nullo tantæ rei indicio: quos fanaticos dicimus.

2. Is autem fanatismus in Molinoso & Guyoniâ sæpe se prodit: cui quidem quà faveat Cameracensis, docent hæ jam *Mystici in tuto* reijciendæ propositiones.

Sexagesima pri

3. *Animæ* (perfectæ)
tes ad actus directos &
actus reflexos, quotiesa
aut gratiæ attractus imp

4. Agitur de obliga
ptorum quæ ad certa
tur : sunt autem illa p
va semper obligent. C
ad actus reflexos tenea
frequentes, ac vix u
commemorari potest.
mè eveniant casus illi,
ptum ad reflexos actus
quentissimi actus illi,
mæ non nisi attractu
Non autem agitur de g
nibus justis : cùm ea gra
ac reflexos actus sit nece
tiâ extraordinariâ, de
tractibus agitur, mane
longè plurimis & num
manæ actibus, qui iide
cum habere, imò requi
tractus extraordinarios

Sexagesima secun

5. *Pura & directa con*
tur spontè aut voluntariè

Sup. Prop. 48. 49. 50. Myst. in tut. n. 153. 154. 155. 156. 157.

bili: aliis vero objectis, non nisi offerente Deo, & ex impressione gratiæ; singularis scilicet, & extraordinariæ; alioqui nihil dicit, cùm gratia communis æquè ad alios actus requiratur. Ergò anima perfecta, attributa particularia, personasque divinas, atque adeò Christum ipsum cogitans, non id facit nisi ex impulsu extraordinario. Hæc de actibus indirectæ contemplationis & impulsu extraordinario ad eos necessario.

6. Jam, ne ad actum directæ contemplationis sit anima per se liberior: adducatur

Sexagesima tertia propositio.

[illegible]ax. p. 34. 35.

7. *Inutile & indiscretum est, his animabus proponere amorem excellentiorem, ad quem quippe non habent aut lumen interius aut attractum gratiæ.* non carent autem attractu communi & ordinario ad amandum purè Deum: ergo hîc agitur de extraordinario. unde, ut ad amorem illum animæ eleventur, impul su extraordinario opus est. Huic congrui

Sexagesima quarta propositio.

Ibid. 35. Myst. in tut. n. 144.

8. *Deo permittenda res est, nec de puro a loquendum, nisi cùm Deus per interiore[m] ctionem incipit aperire cor illi verbo ta[li] &c.* Unctio autem communis cuivi ri est necessaria: ergo hîc non co[mmunis] sed extraordinaria requiritur, ad r[...]

pe extraordinariam & inaccessam etiam sanctis.

9. Neque ibi sistit auctor, sed ad omnes actus extendit instinctum sive impulsum extraordinarium his verbis:

Sexagesima quinta propositio.

10. *Hæ animæ non aliam habent regulam nisi præcepta & consilia legis scriptæ, & gratiam actualem quæ semper legi est conformis.* rursus: *datur voluntas Dei, quæ se ostendit omnibus per inspirationem sive attractum gratiæ, quæ est in omnibus justis.* in Instructione pastorali: *Voluntas beneplaciti semper legi conformis, seipsam ostendit per gratiam actualem.* Denique: *hæ animæ se sinunt possideri, instrui, & moveri in omni occasione per gratiam actualem, quæ ipsis communicat spiritum Dei.* Max. p. [illegible] p. 150. Inst. past. p. 8. Max. p. 21.

11. Sanè auctor hæc excusare nititur, dum gratiam illam actualem contendit esse ordinariam. Sed incongruè & falsò. gratia enim actualis ostendens voluntatem Dei, eam quoque, quæ beneplaciti dicitur, non est ordinaria: alioquin omnibus per eam innotesceret voluntas beneplaciti; quod non fit. Restat ergo, ut verè extraordinaria sit, ac perfectorum statui propria, licèt communis & ordinaria ab auctore vocetur. Extenditur autem, eodem auctore teste, *ad omnem occasionem*: ergo *in omni occasione* instin-

ctus ordinarius dictus, reverâ extraordinarius reperitur. Sic auctor lectorem ludit, neque quidquam pensi habet impulsus admittere extraordinarios, dummodò immutatis tantùm vocibus communes appellet & ordinarios.

Myst. in tuto, n. 127. 128. 129. usq. ad 136. Sum. doct. n. 5. Préf. sur l'Inst. past. n. 58. &c. 61. &c. 184. &c. p. lxvi. cclxxix. &c.

12. Neque hîc quidquam addimus: sed lectorem remittimus ad alios tractatus nostros, ac præsertim ad illum de mysticis in tuto ubi hæc fusè exposita sunt. Huc etiam pertinet

Sexagesima sexta propositio.

Max. p. 97.

13. *Velle prævenire gratiam, est velle sibiipsi dare id quod nondum illa præstat: est aliquid expectare à se, à propriâ industriâ, à proprio conatu, quibus verbis semipelagianismus inducitur.* Sin autem perfecti nihil proprio conatu atque industriâ faciunt, restat ut ad omnes actus instinctu & impulsu extraordinario agantur, ut est à nobis alib demonstratum.

Myst. in tuto, p. 1. art. 2. cap. 1. n. 116. &c. p. 57. usq. ad finem articuli.

Préf. sur l'inst. past. n. 58. 61. 184. &c.

Myst. in tut. ibid.

14. His patet ab auctore induci fan cos instinctus ad seligenda contempla nis objecta, ad actus reflexos, ad ipsan ligendam directam contemplationen quosvis denique actus saltem extra r pti affirmativi casum: quibus actib ferè humana vita continetur, ut lo gatis dictum est.

unes appelle:

addimus : sed

. tractatus ne-

de mysticis in

t. Huc etiam

l pro-

, refer

ratio-

am de-

nem, ac

a prace-

ibus tou

locis alle-

CAP. VI

tiam à Spiritu sancto proficisci.

Sexagesima-nona propositio.

Max. p. 34. 5. *Inutile est & indiscretum, inducere animas ad amorem excelsiorem* (sive purum) *quo attingere non possunt, interiore quippe lumine & gratiæ attractu destitutæ.* Rursùs: *permittenda res Deo est, neque unquam de amore puro loquendum, nisi cùm Deus per unctionem suam aperuit cor ad durum illud verbum, quo animæ illæ scandalisantur ac perturbantur.* Alibi denique: *pastores & sancti omnium ætatum quodam arcani genere cavebant, ne de puri amoris sublimi exercitio aliis loquerentur, quàm animabus, quibus Deus largiretur attractum & lumen* &c.

p. 51.

Max. p. 261.

6. His duo errores gravissimi continentur. Primus, quòd plerique sancti & justi non vocentur ad amorem purum, quippe qui ad eum assequendum gratiâ & lumine destituti sint: imò verò eo collaudato scandalisentur & perturbentur: alter, quòd illius amoris veritas licèt evangelica, non tame[n] pertineat ad prædicationem evangelii, in Declaratione est positum.

Ibid.

Declar. p. 268. 269.

7. De arcano illo malè ex patribu[s] [as]serto ab auctore, diximus in eo tra[ctatu] qui inscribitur, *Mystici in tuto*, part. 3. n. 144. &c. cap. 1. & 2. p. 75. 76.

...re purum ſ quo
quippe lumine
...rſus : permi-
...de amore po-
...nctionem ſuam
...em, quo arcus
... Alibi dene-
...ndem
...ſtabi-
...imabus,
...en &c.
...nnen-
... & iuſti
quippe
lumine
...
...ous aſ-
tractatu
art. 1. art.
76.

tur ad conservandum fidei, spei & caritatis exercitium, & ad earum actus producendos sive eliciendos ut virtutum distinctarum actus.

II.

Quivis Christianus tenetur ad habendam fidem explicitam in Deum omnipotentem, creatorem cœli & terræ, qui *inquirentibus se remunerator sit*, & in ejus alia attributa æquè revelata: & ad ejus fidei actus producendos quovis statu, etsi non quovis momento.

Heb. xi. 6.

III.

Quivis Christianus pari jure obligatur ad fidem explicitam in Deum Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum, & ad hujus fidei producendos actus quovis statu, licet non momento quovis.

IV.

Quivis Christianus pariter obligatur ad fidem explicitam in Christum Deum & Hominem, tanquam in mediatorem sine quo nemo potest appropinquare Deo, & ad hujus fidei eliciendos actus quovis statu, licèt non quovis momento.

V.

Quivis Christianus quovis in statu, licèt non momento quovis, tenetur velle, desiderare & postulare explicitè salutem æternam, ut rem quam Deus ipse vult, & vult

etiam velle nos propter suam gloriam.

VI.

Vult Deus ut quivis Christianus quovis statu, licet non quovis momento, ab ipso expressè postulet remissionem peccatorum, gratiam non peccandi, virtutum augmentum, & alia quævis ad æternam salutem requisita.

VII.

Quovis statu Christianus concupiscentiam habet oppugnandam, quanquam non semper æqualiter: quo jure obligatur quovis in statu, licet non quovis momento, ad postulandas vires adversus tentationes.

VIII.

Hæ propositiones omnes sunt de fide catholicâ, expressè contentæ in symbolo apostolorum, & in oratione dominicâ, quæ communis & quotidiana est oratio omnium filiorum Dei: aut etiam in conciliis Carthaginensi, Arausicensi & Tridentino expressè definitæ ab ecclesiâ, ut illæ de postulandâ remissione peccatorum & dono perseverantiæ, deque pugnâ adversus concupiscentiam: quare contrariæ propositiones sunt formaliter hæreticæ.

IX.

Non licet Christiano indifferentem esse ad salutem, & ad res quæ in eam referuntur: sancta indifferentia christiana even-

tus hujus vitæ (excepto peccato) ſolatiorumque atque ariditatum ſpiritualium diſpenſationem ſpectat.

X.

Actus ſupra memorati majoris perfectionis chriſtianæ rationi non derogant, nec deſinunt eſſe perfecti, perſpecti quamvis ſint, dummodò de iis gratiæ habeantur Deo, & in ejus gloriam referantur.

X I.

Non licet chriſtiano expectare, ut Deus hos actus inſpiret viâ & inſpiratione ſingulari: imò verò ut ad eos ſeſe excitet nullâ aliâ re indiget quàm fide, eâ quâ voluntas ſigni ſive ſignificata ac declarata præceptis innoteſcit; & ſanctorum exemplis: ſuppoſito ſemper auxilio gratiæ excitantis & prævenientis: poſtremæ propoſitiones tres ex ante memoratis propoſitionibus clarè conſequuntur: quibus contrariæ temerariæ ſunt & erroneæ.

X I I.

Actibus obligatoriis ſuprà memoratis non veniunt intelligendi actus methodici ſive certis formulis ordinati; aut in eas redacti & certis vocibus alligati: aut actus inquieti nimiſque ſolliciti (*empreſſez:*) ſed actus ſincerè in corde formati cum omni ſuavitate & tranquillitate à Dei Spiritu immiſsâ & inſpiratâ.

XIII.

In vitâ & oratione perfectissimâ hi actus uniuntur in solâ caritate, quatenùs omnes virtutes animat, & earum exercitium imperat, juxta quod Paulus dicit: *caritas omnia sufert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.* idem dici potest de quibusvis aliis actibus christianis, quarum exercitia distincta dirigit sive regulat ac præscribit caritas, quanquam illi actus non sunt semper sensibili ac distinctâ ratione perspecti. 1. Cor. XIII. 7.

XIV.

Desiderium salutis æternæ ac perfectæ redemtionis quod notatur in sanctis, ut in Paulo & in cæteris, non est desiderium aut appetitus indeliberatus tantùm: sed, ut ait Paulus, est *bona voluntas* quam liberè formare & operari debemus in nobis cum auxilio gratiæ, ut eam voluntatem quæ sit maximè conformis divinæ voluntati. Hæc propositio clarè est à Deo revelata, & contraria est hæretica.

XV.

Velle non peccare, est etiam quædam voluntas divinæ voluntati conformis, & absolutè necessaria in quovis statu, etsi non quovis momento: neque tantùm tenemur ad condemnandum peccatum; verùm etiam ad dolendum de peccato, & ad illud delendum impetratâ veniâ.

XVI.

Actus reflexi in nosmetipsos, in nostros actus, & in accepta dona, qui ubique guntur à prophetis & apostolis exerc ut Deo de beneficiis agamus gratias, ad alios æquè pios fines: christianis o t in bus etiam perfectissimis propositi su jus- exemplum: eaque doctrina quæ ab nea modi actibus avertit christianos, err est, & hæresi proxima.

XVII.

Reflectentis animi actus mali & pe cu- losi nulli sunt, præter eos quibus anim re- flectitur in actiones suas & ad perc pta dona, ut pascatur amor proprius, au ut in illis humana fulcimenta quærantur aut quibus anima seipsâ occupetur plusq am oporteat,

XVIII.

Mortificationes cuivis statui christiano competunt, eique sæpè sunt necessariæ: à quibus proinde perfectionis obtentu avertere fideles est condemnare Paulum, erroneamque & hæreticam doctrinam supponere.

XIX.

Perpetua oratio non consistit in actu perpetuo & unico, qui perennis nec interruptus supponatur, quique ideò iterari non debeat; sed in habituali quâdam atque per-

petuâ dispositione ac præparatione animi, ut nihil faciamus nisi ad placendum Deo: propositio contraria, quæ in quovis statu etiam perfecto excluderet omnem pluralitatem & successionem actuum, esset erronea, & omnium sanctorum traditioni repugnans.

XX.

Traditiones apostolicæ nullæ sunt præter eas quas tota agnoscit ecclesia; quarum scilicet auctoritas à concilio Tridentino definita est: propositio contraria est erronea, & prætensæ apostolicæ traditiones occultæ fidelibus essent laquei, & viæ introducendi pravas omnes doctrinas.

XXI.

Oratio simplicis præsentiæ Dei sive quietis, aliæque extraordinariæ, etiam passivæ, à sancto Francisco Salesio, aliisque spiritualibus in ecclesiâ receptis approbatæ, sine gravi temeritate abjici, ac pro suspectis haberi non possunt, neque omninò prohibent quominus anima semper præparata maneat ad producendos opportuno tempore memoratos actus: quos quidem redigere ad actus implicitos sive eminentes in gratiam perfectarum animarum, eo obtentu, quòd eas amor Dei certo quodam modo contineat, nihil aliud est quàm eorumdem actuum eliciendorum obligationem

cludere, eorumque distinctionem à Deo revelatam tollere.

XXII.

Absque his extraordinariis orationibus, animæ christianæ ad summam sanctitatem efferri, atque apicem christianæ perfectionis adipisci possunt.

XXIII.

Redigere statum interiorem ac purificationem animarum ad has orationes extraordinarias, error est manifestus.

XXIV.

Æquè periculosus error est, excludere contemplationis statu divina attributa, tres personas divinas, ac verbi incarnati mysteria, præsertim crucis Christi ejusque resurrectionis: omnesque omninò res quæ solâ fide apprehendi possunt, contemplatricis animæ objecta sunt.

XXV.

Non licet christiano, passivæ aut cujusvis extraordinariæ orationis obtentu, in agendis rebus tam spiritualibus quàm temporalibus, expectare impulsum ad quemvis actum determinantis Dei per viam & inspirationem singularem: contraria verò sententia ad tentandum Deum inducit, atque illusioni & indiligentiæ viam aperit.

XXVI.

Extra casus & momenta inspirationis pro-

[illegible] *phetica sive* extraordinariæ, vera animi de-
[illegible] *missio ab* omni animâ christianâ etiam per-
[illegible] *fectâ Deo* debita in eo stat, ut omni lumi-
ne sive naturali sive supernaturali divinitùs
acce[illegible]to, christianæque prudentiæ regulis
ut[illegible]r; Sic tamen ut supponatur semper à
[illegible]o omnia regi per providentiam, eum-
que optimi cujusque consilii esse auctorem.

XXVII.

Non oportet alligare prophetiæ donum *statûsque* apostolici dignitatem certo statui perfectionis & orationis: alioquin anima ad illusionem, temeritatem atque errorem inducitur.

XXVIII.

Viæ extraordinariæ cum notis iis quas spirituales approbati tradidere, rarissimæ sunt, subjiciunturque examini episcoporum atque aliorum superiorum ecclesiasticorum & doctorum: qui quidem de iis judicare debent, non tam experimentis, quàm immutabilibus scripturarum traditionisque regulis: qui autem ab eâ mente & praxi discedunt, debitæ obedientiæ salutare jugum excutiunt.

XXIX.

An sit vel fuerit ubicunque terrarum exiguus saltem numerus electarum animarum, quas Deus extraordinariè præventas singularibus inspirationibus sibi notis quo-

pie-
cunque instanti ad omnes christianæ ... ona
tati essentiales actus, & ad omnia ... ben-
opera ita moveat, ut nihil eis præscri...
dum sit, quo ad ea opera, aut exercit...
ipsas cohortentur, divino judicio relin...
mus: nec agnitis aut confessis talibu... ...nihil
tibus, id unum in praxi statuimus, ... quàm
esse periculosius aut illusioni propius, ... per-
regere animas tanquam in eum statum ... quid-
venerint: denique & id statuimus, ... non
quid sit de illorum statuum veritate ... ioni-
in ejusmodi prævenientibus inspira... m.
bus collocari perfectionem christian...

XXX.

In prædictis articulis, quod attin... et ad concupiscentiam, imperfectiones, ac præcipuè peccata, propter honorem Domini, nullam Deiparæ Virginis volumus haberi mentionem.

XXXI.

Quod attinet ad animas in probationibus à Deo constitutas; sanctus Job, qui earum exemplar est, eas docet, ut utantur radiis per intervalla intermicantibus ad producendos actus præstantissimos fidei, spei, & caritatis. Monent quoque spirituales viri, ut eosdem actus reperiant in apice mentis ac supremâ animi parte. quare nec permittendum illis animabus, ut suæ desperationi ac damnationi apparenti acquiescant;

sed è contrà asserendum, non futurum ut à Deo deserantur.

XXXII.

Nunc in quovis ac præsertim in probationum statu adorari oportet Dei ultricem justitiam : non tamen optandum, ut suum in nos totum rigorem exerceat : cùm amoris privatio sit in nobis quidam hujus rigoris effectus. Sui derelictio (*l'abandon*) christiano nihil est aliud, quàm *omnem suam* s. Pe. *sollicitudinem projicere in Deum*, & spem omnem salutis in eo ita reponere, *ut totum detur Deo*, quemadmodum post sanctum Cyprianum sanctus Augustinus docet.

XXXIII.

Potest etiam inspirari animabus quæ laborent in ejusmodi probationibus, si verè humiles sint, ut sese submittant & consentiant voluntati Dei, etiam si per falsissimam præsuppositionem, pro sempiternis bonis quæ justis promisit animabus, eas, pro suo beneplacito, in sempiternis suppliciis detineret, nullo tamen gratiæ amorisque dispendio: qui sanè quidam actus est perfectæ derelictionis sui (*abandon*) ac puri amoris à quibusdam sanctorum exercitus: isque utiliter exerceri potest à perfectis animabus cum gratiâ Dei maximè singulari: absque eo quòd unquam derogetur actibus

supra memoratis, ad christianæ perfe[illegible] ctio-
nis rationem essentialibus.

XXXIV.

De cætero, certum est incipientes & [illegible]
fectos pro suâ quemque viâ per div[illegible]
regulas regi oportere, atque à per[illegible]
excelsiore ac profundiore modo in[illegible] elligi
christianas veritates.

Caput II.

Iidem articuli elusi.

1. Subtilissima quamvis & labilis quie-
tistarum gens, quatuor & triginta art[illegible]iculis
Issiacensibus ita comprehensa & con[illegible]tricta
videbatur, ut effugere non posset: se[illegible] cau-
tionem nostram propè jam Domini [illegible]ame-
racensis ac defensorum ejus vicit inge[illegible]ium.

Art. 1. 13.

2. Et quidem per articulos perfecti[illegible] quo-
que adigebantur ad actus explicit[illegible]s ac
speciale exercitium fidei, spei, & cari[illegible]atis,
ut virtutum distinctarum; neque ips[illegible] Ca-
meracensis id apertè inficiari est a[illegible]*usus*,
adeò verba articulorum urgebant: at quod
palam non potuit, arte aggressus est.

Art. 2. 3. 4.
Art. 24.

3. Sanè fidem explicitam in Deum ut
omnipotentem, ejusque attributa æquè no-
ta: item in divinas personas, Christum-
que ut hominem & Deum, articuli postu-
labant: eadem objecta specialia in con-

templationem admittebant: quietistas con-
fusæ cujusdam contemplationis obtentu,
aliud quidvis molientes facilè elidebant.
Novus quietistarum propugnator, haud
…ritus ad rationem entis abstractissimam
innominabilem contemplatrices animas
per sese redigere, elabi posse se credidit *Vid. sup. Prop. 51. ad 58. sect. 6. cap. 3. n. 2. & seq. p. 405. &c.*
si pura contemplatio alia objecta reciperet,
ea conditione tantùm, si Deus ad illa in-
stinctu singulari & extraordinario impelle-
ret; non alio modo: quasi illa objecta per
se non allicerent animas perfectas sibi vi-
sas.

4. Spei exercitium speciale & explici- *Art. 1. 5.*
tum, eique conjunctum salutis desiderium *Vid. sect. 4. & 5.*
articuli exigunt: at novus quietista, in spe-
ciem & verbotenus, retentâ spe, vim ejus
excludit, ac movendi virtutem, & motivi
præcisi rationem ab æternâ salute separavit:
caritatemque à spe prorsus independen-
tem statuens, spei utilitatem necessitatem-
que sustulit.

5. Et articuli quidem jubebant, salutem *Art. 5. 14.*
velle nos, *ut rem quam Deus vellet, ac nos*
velle vellet ad gloriam suam: at novus auctor
bonis articulis malam exclusivam appo-
suit: nec permisit nos salutem velle, nisi *Max. p. 25. 26. 27.*
unicè quatenus eam Deus vellet, quasi sa- *Vid. sup. prop. 45. sect. 5. c. 8. n. 1. & 6.*
lus ipsa per sese non moveret, non tange-
ret mentem. Sic alienum sensum impegit

...ntis articulis : fecitque ambiguum, ac sexc... per tergiversationibus obnoxium, id quod ... se erat planum & innoxium.

6. Articuli ergo planis ac simplic... usi vocibus ambiguitatem omnem to... con...bantur ; quos auctor à se eludi crediderit, si novas & ambiguas alien... que voces hac & illac spargeret.

7. Sanctam indifferentiam à sanct... Sa- lesio potissimùm ductam articuli ita ... defi- niverant, ut ad eventus hujus vitæ so... atia- que spiritualia pertineret tantum ; ad ... salu- tem nullatenus : quâ definitione lice... à se subscriptâ, ut ea quæ ad fidem catho... icam pertineret, tamen insuper habitâ, ... ovus auctor eam admisit indifferentiam qu... sa- lutis desideria comprehenderet, ... aque etiam divinæ gloriæ submissa subordi... nata- que tolleret, resignationem æquè a... in- differentiam ad salutem ejusque stu... dium usque protenderet.

Art. 9.

Art. 8. 9.

Vide prop. 37. & seq. sect. 5. cap. 5. n. 2. &c. Vid. & myst. in tut. n. 218. & s. 4.

8. Nec valet auctoris interpretatio, ... dùm salutis desiderium, naturale tantum, ex- clusum esse voluit : cum neque nos, neque is quem explicabamus Franciscus Salesius, salutis desiderium naturale illud unquam in animo habuerimus, nec desiderium aliud intellexerimus, quàm illud quod frequen- tatur communibus sanctorum & universæ ecclesiæ votis ; nec ferimus auctorem nobis imputantem

imputantem ea quæ nusquam cogitavimus.

9. Huc accedit, quod auctor ipse dùm naturale præcidit desiderium, nullâ unquam regulâ à supernaturali secernendum, hoc quoque in tantum discrimem adducit, ut fideles nescientes quodnam sit naturale quodve supernaturale salutis desiderium, utrumque simul exscindant, nec de salute cogitent. *Vid. myst. in tuto, n. 139. 140.*

10. Nec auctorem adjuvant novi defensores, qui spem in caritate eminenter ac virtute contentam per eamdem caritatem exerceri volunt: cùm ipse auctor nobiscum spem ipsam in se ipsâ ut est specialis & distincta virtus exercendam esse, ut rem catholicâ fide definitam agnoverit: cui nunc aliena obtrudere, ipsumque ipso quoque studiosius velle defendere, ratio ac veritas non sinunt. *Art. 1. & 2.*

11. Nec favent novæ in auctoris gratiam confictæ voces: ut nempè dicatur, spem quidem non inveniri *in opere operantis*, sed inveniri tamen in ipso *opere operato*: hoc est in ipso opere caritatis, spem in se eminenter ac virtute complexæ. non enim aut nos, aut auctor nostros articulos sequi se professus, aliud unquam cogitavimus: quàm illud cum Paulo, spem esse exercendam, ut est specialis & à caritate distincta virtus. nunc enim manent *tria hæc, fides, spes, cari-* *1. Cor. xiii. 13*

Ee

tas: quin etiam in articulis nostris com ... mu- ni studio omnes, hoc est nos & ipse ... ub- scribens, actus *illos implicitos & emine... ntes* qui cæteros ità includant, ut ab eorum ... gulari exercitio liberent, & animo pr... dimus & expressissimis verbis improba... duximus.

Art. 21.

12. Nec si quis commentus est ad ... excu- sandos auctores portenta verborum ... aut voces destinatas ad explicandam sacra... men- torum efficaciam, ad virtutum exc... llen- tiam, aliudve quidvis, transferendas ... puta- verit, ideò nos à legitimâ reprehen... sione discedere oporteat: cùm ipsum aucto... rem, subscriptis articulis in veros express... sque ac distinctos actus consentientem h... bea- mus: nec dùm enim noverat vocum ... novi- tates, quibus quietistæ & ipse Molino... us in lucem integer redeat.

Art. 16. 17.

13. Retuderamus quietistas pessim... o & ad hæresim prono consilio reflexis ac... tibus obstrepentes: quo fructu? si Dominum ... n Ca- meracensem ferre cogimur abigente... m re- flexos actus ad inferiorem animæ partem: nec eos admittentem nisi expressè jussos quod nunquam fere evenit, aut impulsu singulari excitatos, quasi imperfectum esset, in se ipsum ac in peccata sua vel in dona divina reflectere.

Vid. sect. 6. cap. 4. prop. 59. & 60. n. 2. 3. 4. 5. & cap. 5. prop. 61.

14. Quo errore etiam gratiarum actio-

Myst. in tut. n. 141. 142. 143.

nes, imò & postulationes ex peccatorum & cujusvis indigentiæ consideratione ortæ procul à vitâ perfectâ exulant: repugnantibus licet articulis ab auctore subscriptis. *Art. 6. 7. 16. 17. Art. 11. 25. 26.*

15. Vetant articuli, ne christianus quivis ad actus speciales fidei, spei, aliarumque virtutum exercendos, divinam inspirationem expectet; cùm ultrò excitare se debeat, & ad id sufficiant præcepta divina, exempla sanctorum, ipsa fides, ipsa prudentia: at auctor hæc evertit exclusis actibus conatûs proprii, & inductâ gratiâ actuali, communi quidem dictâ, reverà autem extraordinariâ: quippe quæ *in omni occasione* unicuique perfectorum voluntatem beneplaciti & id omne quod fieri quovis casu oportet, exhibeat. *Vid. sect. 6. cap. 5. pr. 65. & 65. n. 9. & seq.*

16. Articulis erat declaratum, virtutum actus per sese ac propriâ bonitate esse bonos, atque ideò specialiter exercendos etiam in perfectissimâ oratione & vitâ; etiam cùm imperante caritate prodeunt: quod auctor infirmat, negando virtutem diligi ut virtutem: aut virtutis ut est virtus studiosum esse oportere: aut in perfectam vitam admittendas virtutum praxes. *Art. 19. Vid. sect. 5. cap. 1. & 2.*

17. Quietistæ mortificationibus parum faventes articulis repressi fuerant: frustrà: cùm auctor eas tentationes admittat, in quibus mortificatio interior & exterior sit pe- *Art. 18. Sup. sect. 2. cap. 2. n. 1. & 2.*

nitùs inutilis: Christo licet dicente de gra- vissimis tentationibus: *hoc genus* (dæmo- nii) *in nullo potest exire, nisi in oratione & jejunio.* (Marc. 9. 28.)

18. Articulis proscriptus fuerat actus per- petuus, perennis, & unicus, ac sine inter- ruptione & successione continuus nec rei- terabilis: cujus loco substituit auctor actus adeò uniformes & æquabiles, ut toto vitæ decursu non nisi unicus actus exercere vi- deatur: quod quietistarum continuitati si- ve perennitati æquipollet. (Art. 19. Sup. sect. 6. cap. 3. Prop. 58. n. 16. 17.)

19. Quidam quietistæ Domino Camera- censi haud ignoti, cùm suam doctrinam ut sanctis patribus incognitam argui viderent, de spirituali vitâ quasdam traditiones oc- cultas prætexebant: quos nunc, spretis aut detortis articulis, idem Cameracensis ex- cusat; inducto antiquorum arcano quodam etiam sanctis inaccesso, ac perturbaturo eos si palàm proderetur. (Art. 20. Vid. sect. 6. cap. 6. n. 5. 6. 7.)

20. Orationem quietis sive simplicis præ- sentiæ sive passivam articuli induxerant eam, quam S. Franciscus Salesius, aliique spirituales, S. Theresia, Beatus Johannes à cruce, cæterique probavissent: eam scilicet quæ suspendi ligarique animæ facultates & ad veram impotentiam redigi fatebatur: quod nunc auctor non modò improbat, sed etiam ad fanatismum revocat, sanctosque facit fanaticos. (Art. 21. 28. Vid. Myst. in tuto. Part. 1. & ejus lib. 2. p.)

21. Tales dixeramus orationes omnes extraordinarias, ut nequidem perfectioni essent necessariæ: quas cùm auctor ad unum purum amorem revocat, aut esse necessarias agnoscit, aut negat purum amorem ad perfectionem esse necessarium, pari utrinque errore & incommodo. *Art. 22. 23. 29.*

22. De probationibus ac de salute devovendâ sive immolandâ, articuli eam immolationem non nisi ex falso & impossibili admittendam, aut etiam datâ occasione inspirandam statuebant: absolutum sacrificium ab auctore inductum penitùs ignorabant. *Art. 33.* *Sup. sect. 1. cap. 1. & seq.*

23. Tantùm autem abfuit auctor, ut sacrificium illud devovendæ salutis non nisi ad impossibilem conditionem redigeret, ut è contra casum impossibilem jam realem & actualem visum adstruxerit, eoque fundaverit absolutum illud antea inauditum sacrificium. *Ibid.*

24. Iidem articuli negabant, in extremis licèt probationibus, derogari debere aut posse actibus ante memoratis, qualis est explicita in Christum fides ac spes: at auctor ab iisdem probationibus abesse Christum fide præsentem, abesse spem christianam, aut eam cum desperatione conjunctam, asserit. *Eod. art. 33.* *Sup. sect. 6. cap. 3. n. 6. 7. Prop. 55. 56. & sect. 1. cap. 2. & seq.*

25. Et articuli quidem vetabant, ne di- *Art. 31.*

tionem aut desperationem unquam acquiescerent, neve optarent ideò ut divina justitia suum adversus eos rigorem exereret: quod excusavit auctor, adducto universali decreto, ut animæ perfectæ ederent generalia desideria omnium Dei voluntatum: additis etiam latentibus; quibus vel maximè occulta de prædestinatione & reprobatione decreta continentur.

Sup. Act. 1. cap. 9. Prop. 46. n. 1. 2. & seq.

26. Et quidem auctor deterret directores à prædicandâ inter probationes extremas perfectis animabus divinâ bonitate & curâ de illarum salute singulari: contra quod, auctore Francisco Salesio, in iisdem docetur articulis.

Ent. 5. p. 221. edit. de Toul. 1637. Trois. écrit, n. 14. p. 103. Art. 31.

27. Adducitur etiam in iisdem articulis ea sui derelictio (*abandon*) quæ nitatur Petri dicto: *omnem sollicitudinem vestram projicientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis:* unde actus animæ se projicientis in Deum, non indifferentiâ, sed ipsâ spe divinæ bonitatis nobis consulentis, omninò stabilitur.

Art. 32. *1. Pet. v. 7.*

28. Ad id etiam valet locus Pauli, non solum de generali divinâ bonitate confidentis, sed illam etiam sibi applicantis: his verbis: *in fide vivo filii Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me:* à quâ spe discedere quasvis animas idem Paulus vetat.

Gal. II. 20.

29. Sic per articulos triginta quatuor, adversùs subdolam & lubricam quietistarum factionem, abundè veritati consultum esse videbatur. at in iis quoque articulis D. Cameracensis occultas effugiendi vias, vel ab initio rimabatur, vel postea commentus est: nihilque est, quod non vel rectà subverterit vel obliquè eluserit.

30. Nec facilè dixerim, an in apertis erroribus magis quàm in ambiguis vocibus reprehendi debeat. ecce enim harum ope, quidquid voluerit, tuebitur: si quietistas premere velis, illis opitulabitur: sin ipsum redarguendum aggrederis, his se involuit dictis, quibus à quietistis abhorrere videatur, ac mutato colore adversariis variabilem & ad omne dogma flexibilem ostendet faciem: quæ si præsidio sunt (absit verbo injuria) fraus quoque pro tutamine habeatur.

31. Et is quidem sibi ipsi miraculo est, ejusque amici affatim rident, dùm in iis quoque quæ vel apertè rejecit vel arte excusavit, tam sui studiosos repererit defensores: quorum tamen studiis veritas prævalebit.

32. Extra quatuor illos & triginta articulos sunt alii infandi & probrosi, quos tum attingere nollemus reveriti aures christianæ plebis. Sed nec ea prætermisit auctor, *Sup. sect. 2. cap. 2. & 3.*

riori ſemper tribuendos, per obſeſſionis ac poſſeſſionis ſpeciem eidem ſubtractos innuit, miris verborum ambagibus.

33. Hæc itaque nos tacere prohibet chriſtiana ſinceritas: quæ ſi ut hominibus placeremus diſſimulare aut emollire niteremur, læſæ veritatis reos, ac periculorum eccleſiæ immemores, cum horrore & tremore ad Chriſti tribunal ſtare oporteret.

INDICULUS
LOCORUM
qui in hoc opere pertractantur.

DUm hæc ſcribimus & prælo damus, ab illuſtriſſimo Cameracenſi nova multa prodibant, quæ nos ab operis inſtituti ratione ſæpe revocatos, ad alia tractanda compellerent, & interrumperent operarum curſum. quo factum eſt, ut extra ordinem, ac velut alieno loco ſpargerentur quædam, quæ in eundem meliùs conferrentur: quod etiam à nobis alibi annotatum. *Sch. in tut. n. 116.* Hæc igitur, & alia ejuſdem argumenti, quâcunque de causâ hinc inde diſperſa ſint, ad lectoris commodum ſub ſuo quæque titulo, velut indicis loco colligenda eſſe duximus. ac primùm de auctoribus.

Ex evangelicis apoſtoliciſque ſcripturis, de diligendi cauſis ſive motivis: *Sch. in tut. n.* 4. *prop.* 8. 9. 15. 16. 19. 20. 21. 22. 34. 35. *Quiet. red. ſect.* 7. *cap.* 2. *n.* 27. 28.

De his Pauli verbis *cupio diſſolvi,* & ex caritate prolatis: *Sch. in tut. n.* 78. 79. 80.

Item ex iiſdem ſcripturis de præveniendo Deo, ac de conatu proprio, & de proprietate liberi arbitrii. *Myſt. in tut. n.* 124. 136. ubi idem aſſeritur ex traditione patrum, *n.* 120. *& ſeq.*

Ex Conc. Tridentino de caritate, deque amandi cauſis: *Myſt. in tut. n.* 179. 180. 181. &c. *Sch. in tut. n.* 141. 142. *Quiet. red. ſect.* 4. *cap.* 7. *n.* 2. 3. 4. 5.

Quod perfectio in extraordinariis orationibus collocanda non sit : *Myst. in tut. n. 39. ad 52. it. n. 112. 113. 114. 115.*

De amore qui est passio, non perfectio aut virtus. *Myst. in tut. n. 88.*

De perfectione omnibus propositâ : *Myst. in tut. n.* 200. 201. 202. ubi de actibus à caritate imperatis : *item Quiet. red. sect. 6. cap. 6. n. 5. p.* 418.

Quod oratio quietis sive simplicis intuitus, sive passiva & contemplativa beatorum Theresiæ, Salesii, Johannis à cruce, Balthasaris Alvarez, & aliorum proborum postremi ævi mysticorum, constituta sit in impedimento divino vero ac reali; ex quo oritur impotentia, suspensis à discursu præsertim animi facultatibus, ac sublatis actibus conatus proprii : *Myst. in tut. 1. p. art. 1. & 2. à n. 1. ad n. 5. & à 116. ad* 143. ubi Cameracensis soli ipsi contrarius demonstratur. *n. 67.*

De eâ impotentiâ habes uno verbo ex sanctis Ther. & Joh. à cruce : quod in eâ oratione anima, nec si velit, meditari possit. *n.* 173.

Quatenus extases & extraordinaria quævis ab eâdem oratione amovenda : ex sanctâ Theresiâ : *n.* 73. 78. *ad* 84. ex beato Johanne à cruce: *n.* 74. 84. *ad* 87. ex Baltasare Alvarez ac Ludovico à ponte. *n.* 34. 38. 87.

Hîc diligenter notandum, orationem passivam sive contemplationis, ab iisdem auctoribus discursivæ, sive meditativæ orationi oppositam, eandem omninò esse à quâ extases & omnia extraordinaria amoveant : *ibid. à n. 1. ad* 73. quo sensu habes ex Johanne à cruce. *n.* 84. 85. 86. 87.

Hinc infer quàm sibi quidam mystici verba dari à D. Cameracensi passi sint : cùm se pro defensore proborum mysticorum venditet, à quibus toto dis-

losius incrustatus. huic nonnna mille, mille nocendi artes. Si valido ictu semel amputetur, ejusque radix, dogmata & quæcunque species obtruncentur; pax ecclesiæ: si molli & levi manu, quod absit, tunditur, recrudescet, & serò nimis tanto morbo salutares curas adhibueris.

Errata.

PAg. 34. l. 22. amniam, *lege* animam.
p. 45. l. 18. ne, *lege* re.
p. 60. l. 1. quam veris spiritualibus, *lege* quam ex ipso *&c.*
p. 61. l. 22. referendum, *lege* referendam.
p. 96. l. 20. abdicundæ, *lege* abdicandæ.
p. 98. l. 18. Dei cantati, *lege* caritati.
p. 220. l. 18. qua, *lege* quæ.
p. 235. l. 9. in delitiis actibus, *lege* in deliris *&c.*
p. 247. l. 14. optaverim, *lege* aptaverim.
p. 249. l. 24. *appone ad marginem*: de spir. & lit. cap. 36.
p. 257. l. 1. n. 18. *lege* n. 197. 215.
p. 264. l. 3 *post* materialiter, *interfere* sed.
p. 319. l. *ult.* *lege* non de actu.
p. 278. l. 3. illius, *lege* ille.

Extrait du Privilege du Roy.

PAR Lettres Patentes du Roy, données à Versailles le 25. Septembre 1697. signées BOUCHER, & scellées du grand Sceau de cire jaune; il est permis à Messire Jacques Benigne Bossuet Evesque de Meaux, de faire imprimer *Divers Ecrits ou Memoires latins & françois, sur le livre intitulé: Explication des Maximes des Saints, &c.* & ce pendant le temps de l'espace de huit années consecutives: avec défenses, &c.

Et Mondit Seigneur a cedé le Privilege cy-dessus à Jean Anisson Directeur de l'Imprimerie Royale.

Registré sur le Livre de la Communauté des Libraires & Imprimeurs de Paris, le 22. Octobre 1697.

Achevé d'imprimer pour la premiere fois le 30. Aoust 1698.